

अनुक्रमणिका.

विषय.	पृष्ठ.
मंगलाचरणना दोहा	१
सम्यक्त्वव्रतस्वरूपं.	१
प्रथम सम्यक्त्वस्वरूपं.	१
व्यवहारार्थी शुद्ध देवतत्व श्रीअरिहंतजीनुं लक्षण.	१
अठार दोषनां नाम.	२
श्रीअरिहंतजीना चार निक्षेपा.	३
निश्चयार्थी शुद्ध देवतत्वनुं लक्षण.	४
व्यवहारार्थी शुद्ध गुरुतत्वनुं लक्षण.	४
निश्चयार्थी शुद्धगुरुतत्वनुं लक्षण.	६
व्यवहार शुद्धधर्मनुं लक्षण.	६
निश्चयशुद्धधर्मनुं लक्षण.	७
मिथ्यात्वनुं लक्षण, अनेक जेदसहित.	१०
निश्चयसम्यक्त्वनुं स्वरूप.	१६
निश्चयधर्मनुं स्वरूप.	१६
देराशरनी महोटी दश आशातनानां नाम.	१७
सम्यक्त्वीनी करणीनुं स्वरूप.	१७
सम्यक्त्वव्रतना पांच अतिचारनुं स्वरूप.	१८
४ विंमिनां नाम तथा स्वरूप.	१९
चार आगारनुं स्वरूप.	२०

प्रथम स्थूल प्राणातिष्ठातविरमणव्रत स्वरूपं. २१

इव्य अने जावयी स्वरूप.	२१
आकुटी, दर्प, प्रमाद ने कल्पहिंसानुं स्वरूप.	२३
श्रावकने सवा विश्वानी दयानुं स्वरूप.	२४

प्राणातिपातविरमणव्रतना पांच अतिचार.	२८
द्वितीय स्थूल मृषावादविरमणव्रतस्वरूपं.	२९
इव्य अने जावथी स्वरूप.	२९
कन्यालिकादिक पांच मोटकां जूठनां स्वरूप. ..	३१
मृषावादविरमणव्रतना पांच अतिचार. ..	३७
तृतीय स्थूल अदत्तादान विरमणव्रतस्वरूपं.	४०
इव्य अने जावथी स्वरूप. ..	४१
चार प्रकारनां अदत्तनुं स्वरूप.	४१
अदत्तादानविरमणव्रतना पांच अतिचार.	४२
चतुर्थ स्थूल ब्रह्मचर्यव्रतस्वरूपं.	४७
इव्य अने जावथी स्वरूप. ..	४७
परदारागमनविरमणव्रत तथा स्वदारासंतोषव्रतस्वरूपं ..	४८
ब्रह्मचर्यव्रतना पांच अतिचार.	४९
पंचम स्थूल परिग्रहपरिमाणव्रतस्वरूपं.	५३
इव्य अने जावथी स्वरूप. ..	५३
चौद अजन्तग्रंथिनां नाम.	५३
नव प्रकारना बाह्य परिग्रहनुं जेदसहित विस्तारें वर्णन. ..	५४
नव प्रकारना परिग्रहनी बूट राखवा संबंधि विचार.	५६
परिग्रहपरिमाणव्रतना पांच अतिचार. ..	५८
षष्ठ दिशिपरिमाणगुणव्रतस्वरूपं.	६०
निश्चयव्यवहारथी दिशिब्रतनुं स्वरूप. ..	६१
दिशिपरिमाणना जेद.	६२
दिशिपरिमाणव्रतना पांच अतिचार.	६३
सप्तम जोगोपजोगविरमणव्रतस्वरूपं.	६४
निश्चयव्यवहारथी जोगोपजोगनुं स्वरूप. ..	६५
गावीश अजह्य वस्तुनां नाम.	६६

बेत्रीश अनंतकायनी जातिनां नाम...	७२
अनंतकायनां लक्षण.	७३
चौद नियम, प्रत्येक दिवसें धारवा, तेनां नाम तथा स्वरूप.	७४
पंदर कर्मादाननुं स्वरूप, सविस्तर पण्णे.	८१
पंदर कर्मादान राखवानी विगत...	९१
जोगोपजोगविरमणव्रतना पांच अतिचार.	९५

अष्टम अनर्थदंमविरमणव्रतस्वरूप.

९७

सप्रयोजन अर्थदंमना चार प्रकारनुं स्वरूप.	९७
प्रथम अनिष्टसंयोग अने बीजुं इष्टवियोग आर्त्तध्याननुं लक्षण.	९९
त्रीजुं रोगनिदान आर्त्तध्याननुं लक्षण.	१००
चोथुं अग्रशोच आर्त्तध्याननुं लक्षण.	१०१
पेहेजुं हिंसानंद रौडध्याननुं लक्षण.	१०४
बीजुं मृषानंद रौडध्याननुं लक्षण.	१०६
त्रीजुं वौर्यानंद रौडध्याननुं लक्षण.	१०६
चोथुं संरक्षणानंद रौडध्याननुं लक्षण. अर्हीं सुधी प्रथम अप ध्यान अनर्थदंमना आर्त्तध्यान अने रौडध्यान, ए बे जेद ठे. ते प्रतिजेदो सहित कह्या.	१०८
बीजुं पापकर्म्मोपदेश अनर्थदंमनुं लक्षण.	१०९
त्रीजुं हिंसप्रदान अनर्थदंमनुं लक्षण.	११२
चोथुं प्रमादाचरित अनर्थदंमनुं लक्षण.	११५
अनर्थदंमविरमणव्रतना पांच अतिचारनुं स्वरूप.	११८

नवम सामायकनामक प्रथम शिद्दाव्रतस्वरूप

१२०

सामायकमां लागता बार कायाना, दश मनना अने दश वच नना. ए रीतें बधा मली बेत्रीश दोषनां नाम तथा लक्षण.	१२१
सामायकव्रतना पांच अतिचारनुं स्वरूप.	१२८

दशम देशावगाशिक द्वितीय शिक्षाव्रतस्वरूपं.	१२९
देशावगाशिक व्रतना पांच अतिचार.	१३१
एकादश पौषधोपवासरूप तृतीयशिक्षाव्रतस्वरूपं.	१३५
देशयकी तथा सर्वयकी पोसहनुं स्वरूप.	१३५
आहारादिक चार प्रकारना पोसहनुं लक्षण.	१३५
पोसहनो प्रजाव तथा फल.	१३७
पोसहव्रतना पांच अतिचार.	१३९
पोसहमां अठार दोषनो त्याग करवो, तेनां नाम.	१४०
द्वादश अतिथिसंविनागनामक चतुर्थशिक्षाव्रतस्वरूपं.	१४१
अतिथिनुं लक्षण.	१४२
जनमार्गीदातारना पांच गुणनां नाम.	१४२
आहार आपतां श्रावकथी यता शोल दोषनां नाम.	१४७
साधुथी यता शोल दोषनां नाम.	१४९
दश ग्रहणदोषनां नाम.	१५६
आहार करति वखत मंजुलीना पांच दोषनां नाम.	१५९
अतिथिसंविनागव्रतना पांच अतिचार.	१६१
श्री संलेपणाव्रतातिचारस्वरूपं.	१६५
इव्यसंलेपणा अने जावसंलेपणानुं स्वरूप.	१६५
संलेपणा व्रतना पांच अतिचार.	१६७
<hr/>	
ज्ञानाचारना आठ अतिचार.	१६९
दर्शनाचारना आठ अतिचार.	१७२
चारित्राचारना आठ अतिचार.	१७९
तपाचारना बार अतिचार.	१८२
वीर्याचारना त्रण अतिचार.	१९२
ग्रंथसमाप्तिना दोहा.	१९४

॥ श्री गौतम गुरु ज्योनमः ॥

अथ

श्रीं श्रीवक्त्रना बार व्रतनी टीप प्रारज्यते.

॥ दोहरा ॥

सदा सिद्ध जगवानके, चरण नमुं चित लाय;
श्रुतदेवीपुनी समरिये, पूजुं ताके पाय. ॥ १ ॥
करुं सुगम जापा सही, बारह व्रत विस्तार;
जिन्न जिन्न जेदे करी, नव्य जीव उपगार. ॥ २ ॥
पंचाणु व्रत प्रथमते, तीन गुण व्रत जाण;
शिद्धा व्रत चारु मिली, बारह व्रत जु वखाण. ॥ ३ ॥
शास्त्र सुगुरु उपदेश सुनि, धारे व्रत गुन चाल;
ता घरि जश सुख संपदा, होवे मंगल माल. ॥ ४ ॥
बुध उद्योत सागर गणी, अपनी मति अनुसार;
विधिश्चावकके व्रततणी, टीपलिखुं निरधार. ॥ ५ ॥

त्यां प्रथम सम्यक्त्वरूप लिखेते. ते समकितना बे जेदते एक व्यवहार समकित अने बीजो निश्चय समकित. अंहीं सम्यक्त्व शब्द नुं अर्थ लिखेते (तत्त्वार्थ श्रद्धानं सम्यक्त्वं) तत्व एटले जे यथार्थ स्वरूप विज्ञान पूर्वक श्रद्धा तेने सम्यक्त कहिए, ते तत्व त्रण प्रका रनुं ठे. एक देव तत्व, बीजुं गुरु तत्व, जीजुं धर्म तत्व, अने वली ए त्रणे तत्वनी सदहणा एटले जे साची प्रतित तेना बे जेदते एक व्यवहारथी अने बीजी. निश्चयथी तेमां प्रथम व्यवहारथी शुद्ध देव तत्वनी सदहणा देखाडे ठे.

एमां देवतो श्री अरिहंतजी जेमना अठारे दोष ह्य पास्या ठे. ते अठार दोषना नाम नीचे प्रमाणेते.

પ્રથમ અજ્ઞાન દોષ, બીજો ક્રોધ દોષ, ત્રીજો માન દોષ, ચોથો માયા દોષ, પાંચમો લોભ દોષ, ઠાઠો અવિરતિ દોષ, સાતમો હાસ્ય દોષ, આઠમો રતિ દોષ, નવમો અરતિ દોષ, દશમો નય દોષ, અગીઆરમો શોક દોષ, બારમો ડુગઢા દોષ, તેરમો નિંદા દોષ, ચતુદશમો કામ દોષ, પંચમી અંતરાય દોષ, સોલમો મોહ દોષ, સત્તરમો મિથ્યાત્વ દોષ તથા અઠારમો નિંદા દોષ. એ અઠાર દોષ જેના મટી ગયા છે, અને એ અઠાર દોષનો નાશ થવાથી અઠાર ગુણ પ્રગટ થયા છે, જેમને રત્નત્રયી જે જ્ઞાન દર્શન ચારિત્ર તે હાયક જાવે થઈ છે, જેમને અનંત ચતુષ્ઠયી સંપૂર્ણ પ્રગટી છે, જેનાથી ઘનઘાતી કર્મની સત્તા વિષટી છે, જે જિન ચારે નિકાયના દેવતાએ અને ચોસઠે દેવેન્દ્ર તથા નરેન્દ્ર જે ચક્રવર્ત્યાદિક તેને પૂજનીક છે, તથા જે ચાંત્રીશ અતિશયેકરી યુક્ત છે, અને પાંત્રીશ ગુણ યુક્ત વાણીવડે દેશના છે, જેમના આઠ મહાપ્રાતીહાર્ય શોનાયુક્ત સદા વિરાજે છે, તથા જેમની એવી પ્રભુતા જગત્રયાતિશયરૂપ, બલ, ऐश्वर्य, ક્ષિ, સિદ્ધિ, બુદ્ધિ, જાતિ તથા કુલાદિ જાવે ઉત્કૃષ્ટ છે. તો પણ મદદોષનો જેમને સ્પર્શ નથી વળી જે અગિલાણ પણે યથાર્થ અને નિર્દોષ એવી સકલ જગત જીવને ઉપકારી દેશના છે, વળી જ્યાં શ્રી અરિહંતજી વિચરે ત્યાં ફરતી સવાસો યોજનમાં ઇતિ ઉપડવ નિવર્તે. તે ઇતિ ઉપડવ સાત પ્રકારના છે. પહેલો વર્ષાની અતિવૃષ્ટિ, બીજો અનાવૃષ્ટિ, ત્રીજો ઊંદર પ્રમુખ જીવાદિકની બહુજ ઉત્પત્તિ થાય, ચોથો પ્રતંગ પહી તોતા તીડ પ્રમુખ ઘણા થાય, પાંચમો મરકી જેનાથી વમનાદિક વિકારેકરી ઘણા મનુષ્યાદિક મરણ પામે, ઠાઠો સ્વચક્ર તે પોતાના દેશસંબંધી રાજાએનું સૈન્ય વિગ્રહ કરે અને સાતમો પરચક્ર એટલે અન્યદેશનું આવેલું કટક યુદ્ધ હેતુ એ પરસ્પર લઢાઈથી વિગ્રહ ઉપડવ કરે. એ પ્રમાણેની સાતે ઇતિ જે મના આગમને કરી નાશ પામે છે એવા શ્રીઅરિહંતજી છે. વળી કૃત

કૃત્ય અર્થાથી-જેમને કોઈ સાંધનની ન્યૂનતા રહી નથી; જે મની નિર્વિકારી શાન્ત મુદ્ધા જોવાથી કામ, ક્રોધ, લોભ અને મોહાદિક અનાદિના દોષ મટે, અંતરમાં સંવરની શૈલી પ્રગટે, જેના વચન સાંનલતાંજ અનાદિની મિથ્યા ત્રમ જૂલ મટે જે શ્રીશ્ચરિ હંતજી ચારે નિદ્દેપે સકલ જીવને હિતકારીને.

ચાર નિદ્દેપા તે આ પ્રમાણે.

પ્રથમ નામ નિદ્દેપો એટલે શ્રીશ્ચરિહંતજીનું નામ જાણવું. જેમ નમો શ્ચરિહંતાણં એટલું નામ માત્ર આરાધવાથી અનંતજીવ મુક્તિ પામ્યા.

બીજો સ્થાપના નિદ્દેપો એટલે જે શ્રી શ્ચરિહંતજી સકલ દોષના ચિન્હોએ રહિત, નિરુપમ, સહજ સુજગ, સમચતુરત્ત્વ સંસ્થાનીય એવું જે પદ્માસન કાઠસ્થગ મુદ્ધાતે જિન બિંબે; તેને શ્રીશ્ચરિહંતજીનો સ્થાપના નિદ્દેપો કહિએ. તે નિઃકામી લોકોત્તર સ્થાપનારૂપ જિન મુદ્ધાનાં દર્શને કરી સેવા અર્ચાએ કરી અનંત જીવ મુક્તિ પામ્યા.

ત્રીજો ડ્વ્ય નિદ્દેપો તે આવીરીતે કે, જેણે જિન પદ નિકાચ ત્ત કહ્યું, પણ પામ્યાનથી, અને આગલ જિનેશ્વર યજ્ઞે એવો જે જીવે તેને ડ્વ્ય શ્ચરિહંત કહિએ. એના જાવી ગુણનું જૂત કાલે ઉપચાર કરીને વંદન, નમન, સ્મરણ, પૂજન અને સ્તવન કરતાં પણ અનેક જીવ મુક્તિ પામ્યા.

ચોથો જાવ નિદ્દેપો એટલે આપ જગત ઉદ્ધરણ સમર્થ, ચવન જન્માદિ કલ્યાણક મહોત્સવ પૂર્વક ઉત્તમ કુલમાં અવતાર પામી ને, જોગ કર્મ સીમ ઉદય અવ્યાપક રીતે જોગ વિશ્વ મટાડીને લોકાંતિક દેવકૃત સંકેત અવસરે વરસીદાન સર્વા પહોરસુધી નિત્યે દેશ કરીને, સંયમ ગ્રહીતે સમ્પૂર્ણજ્ઞાન ક્રિયાવહે ચારે ઘનઘાતી કર્મ ક્ષય કરીને કેવલ જ્ઞાન પામે. એ વચ્ચે ચલિતાશન, ચોસટે ઇંડ સપરિવાર આવી કરીને અષ્ટ મહાપ્રાતિહાર્ય યુક્ત સમવસરણ બનાવે અર્હાંયાં રત્નમય સિંહાસન ઉપર બેસીને નિરવચ્ચ દેશનાવહે

नव्य जीवने प्रतिबोध करी चतुर्विध संघनी स्थापना करीने तीर्थप्रवर्त्तावे. सकल जीवने देशनावडे अनुग्रह करे. एवा जे समोसरणमां विराजमान श्री सीमंधरादि विहरमान परमेश्वर तेने जाव अरिहंत कहिए, एमना चर्णाविंदनी जेवाथी पण अनंत जीव मुक्ति पाय्या.

एवा जे श्री अरिहंत देवाधिदेव, महा गोप, महा माहण, महा निर्यामक, महा सार्थवाह, महावेद्य इत्यादि बिरूद्धारी, सकल समकेति जीवना प्राणाधारक, सकल मुनि मनमोहन एवा जे श्री जिनेश्वर अरिहंत देव तेमने हुं देवकरी सरदहुं, एमनी सेवा करुं, एमनी आज्ञा शिरधरुं, इति श्री व्यवहार शुद्ध देवतत्व. समाप्त.

हवे निश्चय देव तत्व कहेवे.

शुद्धात्म स्वरूप वस्तुगते वस्तुरूप प्रतीतिवडे शुद्ध तत्व श्रद्धा प्रगटे, ते निश्चय देव तत्ववे. एटले वरण, गंध, रस, स्पर्श, शब्द, रूप, क्रियादिथी रहित, शरीरथी निन्न, योगथी निन्न, अतिंद्रिय, अविनाशी, अनुपाधी, अबंधी, अक्लेशी, अमूर्ति, शुद्ध चैतन्य, ज्ञान, दर्शन, चारित्रादि अनंतगुण जाजन, सच्चिदानंद स्वरूपी एवं मारुं आत्मतत्ववे, एम जे जाणवुं तेने निश्चै देवतत्व कहेवे.

हवे बीजा गुरुतत्वमां प्रथम व्यवहारथी शुद्ध गुरु कहेवे.

जे पांच समिते समिता, त्रण गुप्तेकरी गुप्ता, समतात्मरमणे रमता, पंचेंद्रिय दमता, अनेक दुःकर परीसह उपसर्ग सर्व ह्म माथी खमता, अनेक स्तुति निंदा सांजलवानुं तजीने समतारूप शुद्ध ध्यानाग्निवडे कर्मरूपी काष्टने बालता, अनादि परचित विजाव परिणतिने वमता, जेने नहिं माया नहिं ममता, प्रतिह्मणे गुरु चर्णाविंदे नमता, प्रतिह्मणे नव नव संयम स्थाने चढता, प्रति ह्मणे ज्ञान दर्शनादि गुण पर्याये वधता, पोतपोतानी शक्ति प्रमाणे नवीन नवीन तप क्रिया करता, प्रतिदिन आत्मवीर्योद्धासयुक्त ज्ञान क्रियानास वडे लब्धि प्रमुख गुणे वर्त्तता, पंचांगी प्रमाण शुद्ध

कस्यादादर्थी अनुसरीने शुद्ध चारित्र्याचार पालनरूप प्रवहणे क
 रीने संसार समुद्र तरता, सकल आशंसा दोष त्यागी एक मुक्ति
 पद साध्य मन धरता, त्रिकरण शुद्ध एक विध श्री जिनाज्ञाना प्रति
 पालक, द्विविध धर्मेना प्रकाशक, त्रिविध रत्न त्रयीना धारक, चतुर्वि
 ध कषायना जीपक, पंचविध गुणजावनाये युक्त थका पांच महाव्र
 तना धुरंधर धोरी, षडविध ठकायना परम रक्षक, सप्तविध नय
 स्थानथी रहित, अष्टविध मदस्थानकना जीपक, नवविध ब्रह्मगु
 णिना धारक, दशविध यतिधर्म प्रतिपालवामां सावधान, एकाद
 शांग सूत्रना अर्थ विस्तारे पठन करवामां रसिक, इत्यादि उत्तरो
 त्तर अगणित गुण गणालंकृत गात्र, परम पात्र, परमोपकारी, अ
 ष्टादश संहस्र शीलांगरथधारी, नव कोटी विशुद्ध प्रत्याख्यान चारी,
 अनियत नव कल्पविहारी, सडतालीश दोषरहित शुद्धाहार आ
 हारी, जेनी परीक्षा कसोटीए कस्या जात्यवंत सोनानी पेरे अ
 धिक अधिक गुणना रंगधारी, शत्रु मित्र समचित्तदृष्टि, जे कुखि पू
 रक संबलथी नहीं अधिक वित्त, परमगुणी, परमदयाल, जगतबंधु,
 जगदहितकारी, नारंग पंखीनी पेरे अप्रमत्तचारी, पृथ्वीनी पेरे सर्व
 सहन करनारा, मधुकरी वृत्तिनीपेरे मुधा जीवी, आकाशनीपेरे निरा
 धार, गतप्रतिबंधी, अंतरमां थने बाह्यमां, सुता तेम जागतां, दिवश
 मां तेम रात्रीमां, एकाकीमां तेम महोटी परखदामां जेमने एकज प्र
 वृत्तिठे. एवा मुनिराज नविक जीवोने संसार समुद्र तारवाने जेमना
 चरण वडसफरी वहाण समान स्वपरोपकारी ठे, एवा आजना वख
 तमां पण पंदर कर्म जूमिमां सर्व मलीने बे हजार कोडी साधु व
 र्तेठे. तेमने हुं गुरुत्व करी सईहुं, एमनी आज्ञा मागुं, एमने पर
 मपात्र बुद्धिए पडिलाळुं, एमनी क्रियांनी अनुमोदना करुं, एवा शुद्ध
 साधु मारा गुरुत्वठे. इति व्यवहार शुद्ध गुरुत्व समाप्त.

હવે નિશ્ચયથી ગુરુત્ત્વ કહેહે.

નિશ્ચય ગુરુત્ત્વ તે શુદ્ધાત્મ વિજ્ઞાન પૂર્વક છે. જે હેયોપાદેયં
ઉપયોગયુક્ત પરિહાર પ્રવૃત્તિજ્ઞાન તેને નિશ્ચે ગુરુત્ત્વ કહીએ.

હવે ત્રીજા ધર્મતત્ત્વમાં પ્રથમ વ્યવહાર ધર્મ કહેહે.

શ્રીઅરિહંત દેવાધિદેવ તીર્થંકર પરમેશ્વર સમવસરણમાં બેસી
કરીને બાર પર્ષદાર્તી વચમાં શ્રીગણધર પદ ધારીને ત્રિપદી દાન પૂ
ર્વક દાદશાંગીની રચના કરી, ત્યાં યથાર્થ અર્થના કર્તા શ્રીઅરિ
હંતજી અને તે અર્થાનુયાયી સૂત્રના કર્તા શ્રીગણધર તેને આગમ
કહિએ તે આગમમાં પ્રકાશ્યા જે નાવ સકલ જીવોને હિતકારી ડુર્ગ
તિ પડતાં જીવને રાખે તેને ધર્મ કહિએ તે ધર્મ સ્વરૂપના બે જેદ
હે એક શુદ્ધ વ્યવહાર ધર્મ, બીજો શુદ્ધ નિશ્ચય ધર્મ. ત્યાં પ્રથમ
વ્યવહાર ધર્મ તે શ્રીજિનાગામોક્ત શુદ્ધ દયા સ્વરૂપ વિજ્ઞાન પૂર્વક
જે ધર્મ પ્રવૃત્તિનું કરવું તેને કહિએ હેએ.

આહિયાં વળી દયાનું સ્વરૂપ લખીએ હેએ.

દયાના આઠ પ્રકાર છે. ડ્વ્યદયા, નાવદયા, સ્વદયા, પરદયા,
સ્વરૂપદયા, અનુબંધદયા, વ્યવહારદયા તથા નિશ્ચયદયા. હવે અ
નુક્રમે એ આઠે પ્રકારની દયાનું સંક્ષેપ વર્ણન કરીયે ઠીયે.

પ્રથમ ડ્વ્ય દયા એટલે જયણ પૂર્વક પ્રવૃત્તિ કરી જે જીવર
હ્વા કરવી તે જૈનમાર્ગિનો કુલધર્મ છે. એને ડ્વ્યદયા કહિએ.

બીજી નાવ દયા એટલે બીજા જીવને ગુણ પ્રાપ્તિની બુદ્ધે તથા
ડુર્ગતિનો અતનોદારણ અંતર અનુકંપાબુદ્ધિ સહિત ઉપદેશાદિક
કરવો તેને નાવ દયા કહિએ.

ત્રીજી સ્વદયા એટલે આપણો આત્મા અનાદિ કાલનો મિથ્યા
ત્વ અશુદ્ધ ઉપયોગથી અશુદ્ધ શ્રદ્ધાન પૂર્વક અશુદ્ધ પ્રવર્તિત કર
રીને કષાયાદિક નાવ શસ્ત્રથી પ્રતિસમયે જ્ઞાનાદિક ગુણઘાત રૂપ
નાવ પ્રાણ હણાય છે; એવું શ્રી જિનવચનના ઉપકારે જાણી કરીને

સ્વત્તા જે પરત્તા પ્રવૃત્તિ પરિહારરૂપ, શુદ્ધોપયોગધારી, વિષય ક પાંચથી દૂર રહે. શુનાશ્રવ ઉદયે અવ્યાપક રહે. અહીંયાં ચેતના સ્વ રૂપ સન્મુખહે, તેને સુખ દુઃખની પ્રાપ્તિ તે કર્મોદયિક છે, પણ મન માં હર્ષ વિષાદ નરહે, પ્રતિહ્વણ કર્મબંધની ચિંતા રહે તે સ્વદયા. એ સ્વદયા વાલો જીવ પોતાની ચેતના સમારવાને જિન પૂજા, તીર્થ યાત્રા, રથ યાત્રા, પ્રમુખ શુનાશ્રવ પ્રવૃત્તિ કરીને જિનગુણ ગાન બ હુમાન પૂર્વક પોતાની ચેતન તત્વાવલંબી કરે, પુજાવલંબી પણ મટાડે, જોકે એ શુનાશ્રવમાં બાહેરથી જોતાં તો હિંસાહે, પણ એ નિ મિત્તથી અનાદિની વિજાવ ચાલ મટે, ગુણી જે શ્રી અરિહંતાદિક તેના બહુમાને કરીને આત્મા ગુણગ્રાહી થાય, અને જ્યારે ગુણ ગ્રાહી થાય ત્યારે તે જ્ઞાની પણ થાય, તે માટે સર્વ સાધકોને એ સ્વદયા તે પરમ સાધન છે. સાધુ પણ નવકલ્પી વિહાર કરે, ઉપદેશઆપે, ચર્ચા કરે, પૂંજન પ્રમાર્જન કરે તે સ્વદયાની પુષ્ટિને વાસ્તે કરે. અહીંયાં યોગની ચપલતાએ કરીને આશ્રવ થાય સ્વરો, પણ ચેતના સ્વરૂપાનુયાયી રહે, જિનાજ્ઞાપણે, કષાય સ્થાન મંદ પડે, ઉજ્જકતા મટે, યથા ભંદી પણ મટે, ધર્મ પ્રવૃત્તિ ચહે તેથી સ્વદયા નિમિત્ત જે શુનાશ્રવ તેને સાધુ પણ પોતાની દશા માફક આદરે.

ચોથી પરદયા તે એ કે, બધા કાયના જીવોની રક્ષા કરવી જે કારણે સર્વ જીવ જીવ્યું ચહાયહે, સુખના અર્થી સર્વ છે, જેમ આપણો જીવ દુઃખથી મરે છે તેમ સર્વ જીવ દુઃખથી નય પામેહે; એવું જાણીને જીવની દયા કરે તેને પરદયા કહીએ. વલી જ્યાં સ્વદયાહે ત્યાં પરદયા નિયમા છે; અને જ્યાં પરદયાહે ત્યાં સ્વદયાની નજના છે.

પાંચમી સ્વરૂપદયા તે એ કે આલોક તથા પરલોકના પુજ્જીક સુખની આશામાં તથા દેશ દેશીયે કરીને જીવ રક્ષા કરે તેને સ્વરૂપદયા કહીએ. આ દયાવડે કરીને તરત તો પુજ્જીક સુખ પામેહે

पण पढी मेडकाना चूर्णनी पेरे संसार वधे आ स्वरूप दया विषे देखवामां दयाळे पण नावथी हिंसाळे.

तंठी अनुबंध दया एटले श्रावक बहु आसंवर करीने मुनि वं दनने माटे जाय, उपकार बुद्धिवडे बीजा जीवोने आक्रोश ताड नादिक करीने शिक्षा आपे, सुमार्गे लावे कुमार्गे तजावे आमां उपरथी जोतां हिंसाळे पण आगल पोताना अने पारका जीवने लाज आय तेथी अनुबंधनुं फल दयाने पामे. साधु तथा आचार्य पण पोताना शिष्य शिष्यणिने सारणा, वायणा, चोयणा तथा पडिचोयणादिक करे शासनना प्रत्यनीकने पोतानी लब्धिऐ करी शिक्षा आपे कदापि पंचेंडि जीवने पण शुद्ध मार्गे प्रदत्ताववाने अर्थे शिक्षा करे, शासन स्थिर करे, ते अनुबंध दया कहिए.

सातमी व्यवहार दया एटले विधि मार्गानुयायी जयणा पा ले, कम वेस नकरे, जुळे नहीं ते व्यवहार दया कहिए.

आठमी निश्चय दया एटले शुद्ध साध्य उपयोगमां एकी ना व अज्ञेदोपयोग होय, साध्य नावमां एकता ज्ञान तेने निश्चय दया कहिए ए दया गुण ठाणे चढावे तेणे करी उत्कृष्टते.

इत्यादिक अनेक प्रकार दया स्वरूप विज्ञान पूर्वक सूत्र, निर्युक्ति नाप्य, चूर्णि अने वृत्ति ए पंचांगी संमत्त प्रत्यक्षादि प्रमाण पूर्वक नैगमादिक नय शैली पूर्वक नामादि निरूप रचना पूर्वक स्यादस्ति नास्तिप्रमुख सप्तजंगी स्वरूप रूप, यथार्थ विज्ञान पूर्वक ज्ञान क्रि या, तथा निश्चय व्यवहार, तथा इव्यार्थिक, पर्यायार्थिक इत्या दिक उजय नावमां यथावसरे अर्पितानर्पित नय निपुणताथी मुख्य गौणजावे, उजय नय सम्मत एवी शुद्धस्यादाद शैली विज्ञान पूर्वक श्री सिद्धांतोक्त दान, शील, तप, नावना, रूप गुण प्रवर्ति प्रवर्तन तेने व्यवहारथी शुद्ध धर्म कहिए.

હવે શુદ્ધ નિશ્ચય ધર્મ કહેલે.

શુદ્ધ નિશ્ચય ધર્મ તે આત્માની આત્મતા જાણે, વસ્તુ સ્વનાવ
 ંજલે, જે આત્મ.દ્રવ્યંતે તે શુદ્ધ ચૈતન્યતારૂપ અસંખ્યાત.પ્રદેશી
 અમૂર્ત લોક પ્રમાણ; સર્વ પુજ્યની નિન્ન, અસ્વંન, અલિપ્ત, અનંત
 જ્ઞાન દર્શન ચારિત્ર સુખ વીર્ય અવ્યાવાધાદિ અનંત ગુણમયી, સ્વ
 ગુણ જોગી, અવિનાશી, અનુપાધી, અવિકારી એવો મારો આત્મ
 દ્રવ્ય સ્વનાવ તેજ ઉપાદેયલે, એનાથી જે વિલક્ષણ પરપુજ્યાદિક તે
 મારું નથી; હું તેનો નથી, તે પુજ્ય જે વર્ણ, ગંધ, રસ ફરસરૂપ તે
 ના પાંચ વિકારલે. શબ્દ, રૂપ, રસ, ગંધ, સ્પર્શ, એ પાંચેના ઉત્તર જેદ
 અનેકલે એ શબ્દાદિ એકેક જેદ વર્ણાદિ ચાર ચાર જેદ લઈ રહ્યા
 લે. આ લોકાકાશમાં જે અજવાલું લે; તથા અંધારૂલે; શબ્દ જે
 ંલે, સર્વ રૂપી વસ્તુનો પરભાયો પડેલે, રત્નાદિકની કાંતિ પડેલે,
 શિત પડેલે. ઢાયા પડેલે, ધૂમ્ર પડેલે, તાપ પડેલે, નાનાપ્રકારના
 રૂપ, રંગ, સંસ્થાનના ઘાટનો નમુનો દીઠામાં આવેલે તથા નાના
 પ્રકારના રૂપ, રંગ, સંસ્થાનની સુગંધ તથા ડુર્ગંધ આવેલે, નાનાપ્ર
 કારના રસની મજા લે, સર્વ સંસારી જીવોની દેહ, જાણ, મનની
 કલ્પના તથા પ્રાણના દશ જેદ લે, તથા પર્યાપ્તિના ં જેદલે, હા
 સ્ય, રતિ. અરતિ, જય, શોક, ડુર્ગંઠા. સુશબ્દસ્તી, ઉદાસી, કદાચ
 હ, હઠ, લઢાઈ, કપાય, ક્રોધાદિક ચાર, સાતા, અસાતા, અંચપણું,
 નીચપણું, નિદ્રા, વિકથા, સર્વ પુન્ય પ્રકૃતિ, સર્વ પાપ પ્રકૃતિ, રીઝ,
 મોજ; સ્વીજ, સ્વેદ. ં લેશ્યા; લાનાજ્ઞાન, યશ, અપેયશ, મૂર્ખપણું,
 ચતુરતા, સ્ત્રી, પુરુષ, અને નપુંસક વેદ, કામચેષ્ટાં, ગતિ, જાતિ
 િત્યાદિક જે આવ કર્મના વિપાકલે. તે સર્વ જીવને અનુનવ સિદ્ધલે.

બીજા પણ સુદ્ધપુજ્ય જે ંદિઓથી અગોચર પરમાણુ આદિ
 લઈને અનેક જેદના અગ્રહિત ંવા બુટા પુજ્ય લે. એ પુજ્યના સંયોગ
 થી ચારે ગતિમાં જીવ નટકે લે, એ પુજ્યનો સંગ તેજ સંસારલે.

એના સંયોગથી જીવના અનંત જ્ઞાન દર્શન ચારિત્રાદિક અનંત ગુણ
 બગટે; એવી જે પુજ્જલ ડ્યવની રચના છે તે મારો સ્વનાવ નથી, એ પુજ્જલ
 મારી જાતી નથી, એ પુજ્જલથી મારો સંબંધ નથી એ પુજ્જલ મારે ત્યા
 ગવા યોગ્ય છે પણ આદરવા યોગ્ય નથી. તથા જે ધર્માસ્તિકાય ડ્યવ છે
 તે પણ જીવને તથા પુજ્જલને ગતિ સહાયકારી છે; અને અધર્માસ્તિકાય
 ડ્યવ તે જીવ પુજ્જલને સ્થિતિ સહાયકારી છે; આકાશ ડ્યવ સર્વનું જા
 જન અવગાહના દાણ છે; કાલ ડ્યવ નવપુરાતનકારી વર્તના લક્ષણ વં
 ત છે; એમ એ ચાર ડ્યવ જે છે તે મારે ક્રેયરૂપ છે; એનાથી પણ મારું સ્વરૂ
 પ ન્યારું છે. તથા બીજા પણ સંસારી જીવ જે છે; તે પણ પોત પોતા
 ના સ્વનાવ સત્તાના ધણી છે. એ પણ મારા ક્રેયરૂપ છે. એ સર્વનાથી હું
 ન્યારો છું. એ મારા સંગી નહીં તેમ હું એમનો સંગી નહીં. હું મારી
 સ્વનાવસત્તાનો ધણી છું. મારો સ્વનાવ સમ્યક્ જ્ઞાન દર્શન ચારિ
 ત્રાદિ રૂપ, અવન્ને અગંધે, અરસે, અફાસે, ચેયણગુણે, અનંત અ
 વ્યાબાધ, અનંત દાન, અનંત લાજ, અનંત જોગ, ઉપજોગ, અનં
 ત વીર્યાદિક, અનંત ગુણ સ્વરૂપ છે. તેમની શ્રદ્ધા જાસન પૂર્વક,
 ગુણાસ્વાદિકરૂપ ચિદાનંદનધન મારો સ્વનાવ છે. એવો માહરો પૂ
 ર્ણાનંદ સ્વનાવ છે તેને પ્રકટ કરવાને વ્યવહાર નયથી, સર્વ શુદ્ધ વ્ય
 વહાર જે છે તે નિમિત્ત માત્ર છે. પણ મુખ્ય તો મારા સ્વનાવમાં જ
 રમણ કરવું તેજ શુદ્ધ સાધન છે, તેજ ધર્મ છે. તથા ચોક્કં શ્રીઉત્તરા
 ધ્યયનસૂત્રે ॥ વહુસહાવો ધમ્મો ॥ ઇત્યાદિ વિજ્ઞાનપૂર્વક ચેતન પ્ર
 વૃત્તિ તેને નિશ્ચય ધર્મ કહીએ. ॥ ઇતિ ધર્મ તત્ત્વં સમાપ્તમ્.

એ ત્રણે તત્ત્વની જે શ્રદ્ધા નિશ્ચલ પરિણતિ રૂપ પ્રતિત તેને સમ્યક્ત્વ
 કહીએ. ॥ યદુક્તં સિદ્ધાંતે । નિસ્સંકં પાવયણં ॥ જંજિણેહિં પવેહિયં ।
 તંતહા મેવસંજ્ઞં । એસમઠે સેસે અણઠે ॥ ઇત્યાદિ તે કારણે તત્ત્વાર્થ
 સર્વદહણા તે પણ સમ્યક્ત્વ કહીએ. અને એનાથી વિપરીત વાસના ઇટલે
 તત્ત્વાર્થ અશ્રદ્ધાન અપ્રતીત, અતત્ત્વાર્થ શ્રદ્ધાન તે મિથ્યાત્વ કહીએ.

• એ મિથ્યાત્વના મૂળ ચાર જેદ છે. તેમાં પ્રથમ પરૂપણા મિથ્યાત્વ એટલે જિનવાણીથી વિપરીત પ્રરૂપે. બીજું પ્રવર્તન મિથ્યાત્વ એટલે મિથ્યાત્વનીજ કરણી કરે તે જાણવું. ત્રીજું પરિણામ મિથ્યાત્વ એટલે મનમો, પરિણામમાં વિપરીત કદાચ રહે, શુદ્ધાર્થ સરદહે નહીં. ચોથું પ્રદેશ મિથ્યાત્વ એટલે સત્તાગત જે મિથ્યાત્વ મોહનીના કર્મદલ છે, તેને પ્રદેશ મિથ્યાત્વ કહીએ. એ કર્મ દલ વિપાકમાં આવે ત્યારે પરિણામ મિથ્યાત્વ હોય, અને જ્યાં સુધી તેદલીક સત્તામાં પડ્યાં રહે ત્યારે તો જીવને સમકેત પણ થાય.

હવે એ ચારે મિથ્યાત્વના ઉત્તરજેદ એકવીશઠે તે લખેઠે:

૧ પ્રથમ તો જિનપ્રણીત જે શુદ્ધ નિરવય ધર્મ તેને અધર્મ કહે.

૨ બીજો હિંસા પ્રવૃત્તિ પ્રસુખ આશ્રવમયી અશુદ્ધ અધર્મ તેને ધર્મ કહે.

૩ ત્રીજો સંવરનાવ સેવનરૂપ જે માર્ગ તેને ઝનમાર્ગ કહે.

૪ ચોથો વિષયાદિ સેવન રૂપ જે ઝનમાર્ગ તેને મૌર્ગ કહે.

૫ પાંચમો સત્તાવીશ ગુણેકરી વિરાજમાન, કાષ્ટના નાવસમાન, તરણ તારણ સમર્થ એવા જે સાધુ તેને અસાધુ કહે.

૬ ઢઠો આરંજન પરિગ્રહ, વિષય કપાયે જરેલો, લોચ મગ્ર, કુવા સના દાયી, લોઢાના તથા પાપાણના નાવ સમાન, એવો જે અન્ય લિંગી તથા કુજિંગી અસાધુ હોય તેને સુસાધુ કહે. પણ એમ ન વિચારે કે જે પોતે દોષ થકી જરેલોઠે તે બીજાને કેવીરીતે નિર્દોષ કરશે? જેમ પોતે દારિદ્રી ઢતાં બીજાને ધનપત્ની ક્યાંથી કરશે?

૭ સાતમો એકેન્દ્રિયાદિક જે જીવોઠે તેને અજીવ કરી માને.

૮ આઠમો કાષ્ટ સુવર્ણાદિક અજીવ પદાર્થોઠે તેને જીવકરી માને.

૯ નવમો મૂર્તિવંત એવા જે રૂપી પદાર્થોઠે તેને અરૂપી કહે જેવી રીતે સ્પર્શવાન વાયુને અરૂપી કહે, પણ તે જો અરૂપી ઠે તો તેમાં સ્પર્શ કેમઠે? એવું વિચાર કરે નહીં.

૧૦ દશમો અરૂપી પદાર્થને રૂપી કહે. જેવી રીતે મુક્તિમાં તેજનો

गोलो माने पण एम न विचारे के जे अरूपी चीज ठे तेनुं तेज केम नजरमां आवे? एवो विचार न करे. ए दश जेद कहा.

तथा पांच बीजां मूल जेदठे ते लखेठे.

१ जे पोतानी मतिमां आव्युं ते साचुं बीजुं सर्व जुनुं पण परीक्षा करवानी इच्छा राखे नही शुद्धा शुद्धनी खोज करे नही ते प्रथम अग्निग्रहिक नामे मिथ्यात्व जाणवो.

२ सर्व धर्म साराठे सर्व दर्शन जलांठे सर्व कोइने वंदना करि ए पण कोइनी निंदा करिए नही. एणे अमृत अने विष ए बन्ने समाने गण्या ते बीजो अग्निग्रहिक नामे मिथ्यात्व जाणवो.

३ जे जाणी बुजीने जुनुं बोले, पहेला पोताना अज्ञानपणा थ की कांइ नूलपडे विपरीत प्ररूपणा करे तेवारे कोइ शुद्ध मार्गानु सारी जीव तेने कहे के आ तमे सिद्धांत विरोद्ध बोलोठो तमे नू लोठो एवं सांजले तेवारे तेने हठ आवे तेथी कुमति कदाग्रह कु युक्ति करीने पोतानुं वचन राखवानी अपेक्षा करे पोते जुठो पडे तोपण नमाने ए पुरुष विराधक बहु जव भ्रमण करनारो जाणवो ए त्रीजो अग्निनिवेश नामे मिथ्यात्व जाणवो.

४ जे जिनवाणीमां शंसय राखे एने पोताना अज्ञान दोष थ की सिद्धांतना गहनार्थमां खबर पडे नही त्यारे मगमगतो थको रहे जे ए केम हशे ए संशयिक नामे मिथ्यात्व जाणवो.

५ जे अजाण पणाने लीधे कांइ समजे नही ते अनाजोगिक मिथ्यात्व अथवा एकेंडीयादिक जीवोने अनादि कालनो लागो र ह्योठे ते पण अनाजोगिक मिथ्यात्व जाणवो. ए बद्धा मलीने पू र्वजा दश जेद साथे मेलवता पंदर जेद मिथ्यात्वना थया.

हवे बीजा ठ जेद लखेठे: एक लौकीक देव, बीजो लौकीक गुरु, त्रीजो लौकीकपर्व, चोथो लोकोत्तरदेव, पांचमो लोकोत्तरगुरु, अने षष्ठो लोकोत्तरपर्व. ए ठ जेद ववरीने कहेठे.

११ जे देव सगळेय थकी नरेलांढे, एक उपर मेहेरवान थाय ठे, एकनो विनाश करेढे तथा स्त्रीयादिकना विलाशमां मग्न रहेढे, अनेक जातना हथीयारो हाथमां धारण करेलांढे, पोतानी प्रभु तामां कांइ न्यूनतां नथी, हाथमां माला धारण करेढे, सावद्यनोग पंचेंद्रिय वधादिकनी चाहनां करेढे एवा देवोने माने, पूजे, अने तेमना कहेला मार्ग यज्ञ याग अनेक प्रवृत्ति हिंसामयी करे, तेने प्रथम लौकीक देवगत मिथ्यात्व कहिए. एना अनेक नेदढे ते मिथ्यात्व सत्तरी प्रमुख ग्रंथो थकी विस्तारे जाणवा.

१२ जे अठार पापस्थानकथी नरेलांढे, नवविध परिग्रहंधारी, गृहस्थाश्रमी, एवा ठता गुरुनाम धरावे ते जाणवा. तथा बीजा कुलिंगी जे नव नव प्रकारना जेप बनावीने आभंवर करे, बाह्य परिग्रह त्याग करे, पण अन्त्यंतर ग्रंथी ठोडी नथी, अनादिनी जूल मटी नथी, शुद्ध साध्यनी उलखाण थइनथी, एवाने गुरु करी माने, तेनो बहुमान करे, एवाने शुद्धदान आपे, तेमां परमपात्र बुद्धि धरें, ते बीजो लौकीक गुरुगत मिथ्यात्व जाणवो.

१३ आ लोके पुजलिक सुखनी इष्टाथी अनेक मिथ्यात्व कल्पित लौकीकपर्व दिवश जेवांके दिवासो, रक्षाबंधन, गणेशचोथ, नागपंचमी, सोमप्रदोष, सोमवती, बुद्धाष्टमी, होली, दशेरा, प्रमुख शतपर्वने जानदाथी जाणीने श्रद्धायेंकरी आराधे, इव्य व्यय करे, कुपात्रने दान आपे, ते त्रीजो लौकीक पर्वगत मिथ्यात्व जाणवो.

१४ देव श्रीअरिहंत धर्मेना आगर, विश्वोपकार सागर, परमेश्वर, परमपुज्य, सकलदोष रहित, शुद्ध निरंजन, तेनी स्थापना जे मूर्तिसा धिष्टायक प्रतिमां तेने आ लौकिक पुजलिक सुखनी इष्टा धारणकरी माने के माहुरं कार्य थजे तो महोटी पूजा करीश, ठत्रादिक चडावीश, दीवाकरीश, रात्रि जागरण करीश, एवीरींते श्रीवीतरागनी मानता करे अर्ही चिंतामणीना दातार पात्रोथी काचना कटकानो

માંગણી કરવી તેમાં યુક્ત નથી પણ જેને કર્મોદયની પ્રતીતિ નથી તે વ્યર્થ જૂના નટકેઢે પુણ્યોદય વિના કાંઈ પણ થતું નથી વ્યર્થ નિરંજન દેવને પુજનિક સુખની આશા ધારણ કરી માને તે ચોથો લોકોત્તર દેવગત મિથ્યાત્વ જાણવો.

૫ જે સાધુ વેશધારી, નિર્ગુણી, જિનવચન ડહાપક, પોતાની મતિકલ્પનાયે કરી અર્થની દેશનાના પ્રરૂપક, સૂત્રાર્થના સંતાડનાર, એવા ઉત્સૂત્ર જાપણ કરનારાં લિંગીઠે તેમને ગુરુ બુદ્ધિ યેં કરી બહુમાન કરે તથા જે સુસાધુ, સદ્ગુણી, તપસ્વી, સદાચારી, બહુક્રિયાવંત હોય તેને આત્મલોકના સુખની ચાહનાધરીને બહુમાન કરે અને એમ વિચારેજે એવાગુણીની અત્યંત સેવા કરીશું તો એમની મેહેરબાની થકી ધન રૂદ્ધિ પામીશું એવી ઇંડીય સુખની ઇચ્છા ધારણ કરીને તેમને માને તે પાંચમો લોકોત્તર ગુરુગત મિથ્યાત્વ.

૬ કલ્યાણીકાદિક પર્વદિવસે પુત્રાદિકની વાંઠનાં કરીને અરિહંત દેવનું આરાધન કરે તે ઠઠો લોકોત્તર પર્વગત મિથ્યાત્વ.

એપ્રમાણે સર્વમલીને મિથ્યાત્વના એકવીશ જેદ થયા તેને હું પરિહરું પરંતુ એમાં દેવત્ત્વમાં એટલો આગાર કે જે કુલની પરંપરા ચાલી આવીઢે એવી જે ગોત્રજ કુલદેવતાદિકની પૂજા, અને દીપ પૂજા પ્રમુખ વિવાહાદિક કરણીને વિષે જે કરવી પડેઢે તેની જ યણાઢે પરંતુ તેને શુન કરણી જાણુ નહી.

અને ગુરુત્ત્વમાં કુગુરુ જે અન્યલિંગી બ્રાહ્મણાદિકઢે જે વિવાહાદિક જોડાવે પરાણાવે તેના અધિકારીઢે જેમની પરંપરાની વૃત્તિ લાગેલીઢે તે આવીને આસિરવાદ આપે તેવારે તેમને લૌકીક વ્યવહારને અર્થે પ્રણામ કરવું પડે, કાંઈ યચિત્ત આપવું પડે તથા કોઈ મિથ્યાત્વી રાજવર્ગીને ઘેર ગયા થકાં ત્યાં તેમના ગુરુ આવે તેવારે તે રાજવર્ગી પોતાના ગુરુનું બહુમાન પ્રણામાદિક કરે તેવારે તેની અદબથી આપણને પણ સલામ પ્રમુખ બહુમાન કરવું પડે. તથા

જેણે નામા લેખાદિક અંકવિદ્યા પ્રમુખ આજીવિકા ચલાવવાનો હુ
ન્નર શિખાવ્યો હોય એવો ઊસ્તાદ બ્રાહ્મણાદિક હોય તેનું બહુમાન
કરવું પડે, નક્તિ કરવી પડે, અન્ન વસ્ત્રાદિક આપવું પડે, તેનું આગાર
હે. ઊચિત્ત વ્યવહાર જાણી એ સર્વ કરું પણ ધર્મ બુદ્ધિયે નકરું.

તથા મિથ્યાત્વીના કોઈક લૌકીક વાર તેવાર આવે તેવારે તે
ના ઝઘવાદિક કારણે તે કાંઈ ડવ્યાદિક માંગવા આવે તથા તે મિ
થ્યાત્વી કૂપ સરોવરાદિકનું સ્વનન કરવાની જે લૌકીકરીતીઠે તેને
ધર્મ બુદ્ધિ કરી માનેઠે તો તેવાકાર્યોને અર્થે કાંઈ ડવ્યાદિક માંગવા
ને આવે તેવારે શાસનની નિંદા મટાડવાની બુદ્ધિ ધારણ કરીને
ડવ્યાદિક આપું પણ તેમાં સુરુતની બુદ્ધિ ધારણ કરું નહીં.

બીજા પણ કોઈ કુલિંગીને કોઈ લજ્જા દાક્ષિણતા જય પ્રમુખ
કારણને લીધે બહુમાન કરવું પડે, અથવા દાન આપવું પડે, તે કે
વલ લોક વ્યવહાર તથા શાસનની હીનતા મટાડવાને અર્થે ત
થા હેપ મટાડવાને અર્થે લોકચાલ કરું પણ તેમાં ધર્મ બુદ્ધિ ધ
રું નહીં. અને તે સ્વરચ સંસાર સ્વાતે લસું.

તથા સ્વલિંગી હિનાચારી કેવલ વેપધારી જેવધારી હોય તેને શા
સનની નિંદા મટાડવાને અર્થે તથા તેમનો સ્વેદ મટાડવાને અર્થે પ્રણા
માદિક બહુમાન કરું તથા કુજ પરંપરાગત વૃત્તિ જાણીને અન્ન વસ્ત્રા
દિક આપું કેમકે જિનમાર્ગનો લિંગી તથા દર્શની પણ યાચના કરે
નહીં એ પણ એક ગુણઠે તો ત્યાં એ ગુણ આગલકરીને આપવો.

તથા તેવા હીનાચારીમાં પણ જે શુદ્ધ પ્રરુપકઠે, અને જેણે
આપણને જાણવા સુણવાનું ઉપકાર કીધુંઠે, જેણે આપણને સુબુદ્ધિ
આપીઠે, આપણી જૂલ મટાડીઠે, તો તેવાને એ આપણું ઉપકારીઠે
એવી બુદ્ધિ ધારણ કરીને વંદનં નમનં સન્માન સન્મુખ ગમન પ્રમુ
ખ મનમાં હર્ષ ધારણ કરીને કરું, માહારી શક્તિ પ્રમાણે સેવા ક
રું, મોહોટા ઉપકારી ધર્માચાર્ય કરી માનુ, પણ તેને સુસાધુ શુદ્ધ

ગુરુ તત્વ કરી સર્વદું નહી માત્ર ઉપકારી સરદ હું. એરીતે મિથ્યા ત્વનું ત્યાગ કરું શુદ્ધ સમકેતને ધારણ કરુ. ઇતિ વ્યવહારસમ્યક્ત્વ.

હવે નિશ્ચય સમ્યક્ત્વ લિખે.

નિશ્ચય સમ્યક્ત્વતેજે પૂર્વે નિશ્ચય દેવ, ગુરુ અને ધર્મ તત્વમાં લખેલું છે તે તત્વની વિચારણા કરતાં. નિઃષ્પન્ન સ્વરૂપ સંગ્રહ સ ત્તાગ્રાહી નય ગવેષતાં, નિશ્ચય દેવ તે એ આપણો આત્માજ છે ત થા નિશ્ચય ગુરુપણ આપણો આત્માજ છે જે કારણ માટે સ્વરૂ પોપયોગીજીવ તે પોતાની આત્માને સન્માર્ગી કરે જાવાશ્રવનું ત્યા ગ કરાવે એમાટે આત્મા એજ ગુરુ તત્વ છે.

તથા નિશ્ચય ધર્મ પણ આપણો આત્માજ છે જે કારણ માટે ધર્મ જે વસ્તુ સ્વજાવ તેને જે પામે તે ધર્મ કહેવાય. એટલે ધર્મ જ તત્વ રમણતા પોતાના સ્વરૂપમાં લીનતા નયમાર્ગ જે જેટલી વચ્ચત જેમાં અજ્ઞેદોપયોગી હોય તેને તેટલી વચ્ચત તદ્મયીજ ક હિએ, જેમ પુરુષને સ્ત્રીની આશક્તે કરી લીનતા ઉપયોગ સ્ત્રીનોજ થાય, તેમે શુદ્ધનય સ્ત્રીજ કહે છે માટે સ્વધર્મે અજ્ઞેદોપયોગી આ ત્માજ ધર્મરૂપ કહિએ. અને વસ્તુગતે શુદ્ધ સ્વરૂપ રમણતા તે સ્વ ગુણ છે અને સ્વગુણ તેધર્મ છે તેમાટે ધર્મપણ આત્માજ છે. એટલે શુદ્ધ સમ્યક્ત્વ શ્રદ્ધાગુણ તે નિશ્ચયથી દેવદર્શન છે એટલે નિશ્ચય દેવ છે, તથા સમ્યક્ શુદ્ધાત્મ વિજ્ઞાન તે નિશ્ચય ગુરુ છે, તથા તત્વ રમણતા, આત્મસ્વરૂપે મગ્નતા, તે નિશ્ચય ધર્મ છે.

જે કારણ માટે જેમ દેવદર્શન થકી અશુભ મટે છે, મંગલીક થાય છે, ગ્રહ પીડા મટે છે, મનકામના સિદ્ધિ થાય છે. તેમ અંહીં સમ્યક્ત્વ પામવાયકી મિથ્યાત્વ અને અનંતાનુ બંધિરૂપ પરમ અશુભ મટે છે અને અપુનર્બંધકરૂપ શ્રદ્ધાન પ્રાપ્તિરૂપ મંગલીક થાય છે તથા ક્રુમતિ કદાગ્રહરૂપ ગ્રહ પીડા ટલે છે અને સકામ નિર્લેકારૂપ મન કામના સિદ્ધિ થાય છે માટે શુદ્ધસમ્યક્ત્વદર્શન પ્રાપ્તિ તે દેવ છે.

तथा जेम मुरु मलवा थकी जूल मटेवे, हितवतावे, रहस्य पामे. तेम अंहीं आत्मविज्ञाने करी पण विविध परजाव चमण रूप जूल मटी जायवे, तथा तत्वरमण रूप परमहितने पासेवे, अने निश्चय समतां सहेज उदाशीनतानो जे रहस्य तेने जाणवा ने अर्थे तो ज्ञान तेज गुरुवे.

तथा जेम धर्मनी संगत थकी दुर्गतिमां पडे नही, दिवसेंदिव से अधिक सौभाग्यनी वृद्धि थाय, तेम तत्वरमणरूप धर्म थकी पण परजाव धसरणरूप कुगतिमां पडेनही, दिवसेंदिवसें असंख्य गुण निर्करा थाय तेथी अनेक गुण प्रगटरूप सौभाग्य पामे, मांटे जे स्वरूपोपयोग तेज धर्म जाणवो इति निश्चयसम्यक्त्व संपूर्णम्.

हवे एं सम्यक्त्वनी जे करणी ठे ते लिखेवे नित्यप्रत्ये ठती जोगवाइयें अनै ठती शके वाट घाटविना श्रीजिनप्रतिमां जुहारूं, परंतु जो प्रतिमांनुं योग नमले तो पूर्व दशा सन्मुख श्री वहेर मान प्रचुने सन्मुख उपयोग राखीने चैत्यवंदन करूं, रोगादिक कारणे नथाय तेनो आगारवे.

श्रीदेराशरनी दश आसातना मोहोटीवे ते नकरूं ते दश आ तनना नाम कहेवे. देरासरमां तंबोल पान फल प्रमुख नखावा, पाणी नपीवुं, जोजन न करवुं, पंगरखा प्रमुख चैत्यनी अंदर न लइ जवा, मैथुन सेववुं नही, चैत्यमां शयन नकरवुं, शुक्रवुं न ही, लघुनीत नकरवी, वडीनीत नकरवी, जुगटु रमवुं नही ए दश आसातना श्रीजिन मंदिरमां नकरूं. अने बीजीपण चोरासी आसातना जे ठे तेने टालवानी मनमां चाहना राखूं के जे थकी मोहोटी चैत्यनी आसातना मने नजागे.

मासप्रत्ये अमुक सेर प्रमुख फूल चडावुं, मासप्रत्ये अमुक प्र माण पूर्वक फलादिक चडावुं, मासप्रत्ये घृतादिक अमुक सेर प्रमुख चडावुं, वर्ष प्रत्ये अंगलुवणा पांच अथवा दश चडावुं;

વર્ષમધ્યે કેસર, ચંદન, બરાસ નીમસેની પ્રમુખ પ્રચ્છ પૂજાનિમિત્તે જાણે તેમાં માહારી શક્તિ પ્રમાણે ડવ્ય સ્વરચું, દેરાસર નિમિત્તે વર્ષપ્રત્યે ધૂપ અગરબતી કર્પૂર પ્રમુખ અમુક રકમનું ચઢાવું; વર્ષ પ્રત્યે અમુક અષ્ટપ્રકારી પૂજા તથા સત્તર પ્રકારી પૂજા કરું કરાવું.

વર્ષપ્રત્યે સાધારણ ડવ્ય અમુક રકમ સુધી સ્વરચું, વર્ષપ્રત્યે જ્ઞાન હેતુએ જ્ઞાન સામગ્રીમાં અમુક ડવ્ય સ્વરચું, દિનપ્રત્યે નવકરવાલી વશ અથવા પંદર આત્મહિતે ગુણુ, નગુણાતો આગલ પાઠલ ગુણીને પૂરણ કરું, પરંતુ રોગાદિક કારણે નગુણાએ તો તેની જયણાઢે.

દિનપ્રત્યે ઢતી સમર્થાણે પ્રજાતે નવકારસી અને સંધ્યાકાલે હુવિહાર પચ્ચલાણ કરું, પરંતુ વાટઘાટમાં અથવા રોગાદિક કારણે નથાય તો તેનો આગરઢે. વર્ષ પ્રત્યે સામીવત્સલ એટલે અમુક સંખ્યા સાધર્મિકોની જમાવું. એવીરીતે સમકેતપાલું.

એ સમકેતના પાંચ અતીચાર જે ઢે તે ટાલું તે લિખેઢે.

૧ પહેલું સંકાઅતિચાર તેં શ્રીજિનવચનના ગંનીર ગહનજાવ સાંજલીને પોતાના મનમાં સંકા સંદેહ ધારણ કરે જે આ કેમહશે મને બરાબર બેસતો નથી એવો મનમાં મગમગાટ રહે.

૨ બીજો આકાંક્ષાતિચાર તે જે કોઈ અન્યમતી પાશ્વંધીની કષ્ટક્રિયા દેસીને કાંઈ ચમત્કાર જુએ તથા આલોકમાં પણ પૂર્વ જન્મના અજ્ઞાન કષ્ટક્રિયાના ફલ થકી અન્ય મતિને ઘણોજ સુખી દોલતવાન દેસીને મનમાં વિચાર કરે કે અન્યમતિઢનો ધર્મ પણ સારુંઢે એમનુ જ્ઞાન ધર્મ સદુ સારુંઢે એણ ધર્મ કરેઢે એવી ચાહના ધરે તે આકાંક્ષા નામે બીજો અતિચાર જાણવો.

૩ ત્રીજો વિતિગિજ્ઞાનામે અતિચાર કહેઢે જેકોઈ પોતાના પૂર્વ કૃત પાપોદય ને લીધે હુઃસ્વ પામે તેવારે એવું વિચાર કરે કે જે ધર્મ કરિએ ઢૈએ તેનું ફલ શું જાણીએ ક્યારે પામીશું એટલું ફલ થશે કે ન થાય તેકરતાં તો જે ધર્મ નથી કરતા તે ઘણાજ સુખી દેસા

यहै अने अमे तो जेम जेम धर्म करणी करिए ठैए तेम तेम दुःखी थैये ठैए ए धर्म तो खुं जाणीये क्यारे फलशे किंवा नहीज फलशे एवी विचारणाकरे तथा साधुना मलमलीन शरीर अने वस्त्र देखीते ड गह्वा करे जे खुं आं कांइज नही आवा गंदा हालमां रहेवुं सारुं नथी ए बापडा खुं तरशे एजो फागु पाणी थकी स्नान करे तो तेथी कयोव्रत जंग थायठे? एवी डगह्वा करे ते त्रीजो अतिचार जाणवो.

४ चौथो मिथ्यात्विनी प्रशंसानुं अतिचार कहेठे. एटले मिथ्यात्वि उंना गुरु जे ब्राह्मण तापसादिकठे तेनी प्रशंसा करे ते आवीरीते के ए मोहोटा तपस्वीठे, माहापुरुषठे, मोहोटा पंथितठे, एना बरोबरीउ कोइ नथी एमनी खुं वात करिए एवी एवी तेमनी प्रभु ता वखाणे अने कहेजे एतो पोतानुं अवतार सफल करेठे, तथा कोइक मिथ्यास्त्री व्रत याग यज्ञ करे त्यारे तेनी घणीज खुसाम तीने खातर अत्यंत तारीफ करीने कहेके माहाराज तमे रुडुं कार्य कीधुं तमे तो तमारो जन्म कृतार्थ करोठो इत्यादिक कहेवुं ए पण समकेतनो चौथो अतिचार जाणवो.

५ हवे पांचमो अतिपरिचयनामा अतिचार कहेठे जे मिथ्या त्विसाथे घणोज परिचय राखवो एकत्र जोजन संवास करवो, अत्यंत प्रीति वधारवी ते पांचमो अतिचारठे. केमके एवुं अत्यंत परिचय कखा थकी पण कोइ दिवसे मन बिगडे, चित्त चञ्जित थाय, पाप लागे तेमाटे परिचय न करवो ए पांचे अतिचार जाणवा पण आदरवा नही. एरीते ठ छिंमी तथा चार आगार सहित सम्यक्त्व पावुं तेमां प्रथम ठ छिंमीना नाम कहेठे.

१ प्रथम (रायानियोगेणं) एटले कोइ राजा नगरादिकनो मालक होय अने ते बजात्कार कांइ. विरुद्ध कार्य करावे ते करवुं पडे तो तेथकी माहारो सम्यक्त्व जाणि नही.

२ बीजी (गणानियोगेणं) एटले जाति हाति अथवा पंच

एटले लोकनो समुदाय तेमना ह्छने लीधे कांइ विरुद्धाचरण कर
वुं पडे तेथी माहारुं सम्यक्त्व जांगे नही.

३ त्रीजी (बलानियोगेण) एटले बलवंत चोर, म्लेच्छादिकने
वश पडे थके ते लोको बलात्कारे कांइ विरुद्ध कार्य करावे ते
करवुं पडे तेथी माहारुं सम्यक्त्व जांगे नही.

४ चोथी (देवानियोगेण) एटले क्षेत्रपाल माता व्यंतर विं
जासणी अने पितरादिक प्रमुख तेमना आवेश थकी जीव परव
श थइ जाय तेवारे कांइ विरुद्ध कार्य थइ जाय तेथी माहारुं स
म्यक्त्व जांगे नही अथवा देवता मरणांत कष्टमां पाडे अत्यंत
कष्ट आपे तेथी चेतना सिधिल पणे कायर थाय तेवारे दंभ जरण
न्याये कांइ विरुद्ध करवुं पडे तेथी माहारुं सम्यक्त्व जांगे नहीं.

५ पांचमी (गुरुनिग्गहेण) गुरु एटले माता पिता उस्ताद
प्रमुख तथा पूज्य इत्यादिक महोदयाना केवा थकी कांइ विरुद्धात्
कुचाल कार्य करवो पडे तो तेथी महारो सम्यक्त्व जांगे नहीं.

६ ठधी (वित्तिकंतारेण) वृत्ति एटले दुर्निहमां आजीविका
निमित्ते कोइरीते पेट जराइनो धंधो उद्यम नमले घणीज आपदा
पडे तेवारे कांइ विरुद्धाचरण करवो पडे तेथी सम्यक्त्वने दूषण
लागे परंतु तेमां अजीविका चलाववा निमित्ते दुर्निहमां कांइ अ
नाचार करुं तो तेथी माहारुं सम्यक्त्व नजांगे ए ठ ढिमी कही.

हवे चार आगार लिखे.

१ प्रथम (अन्नजानोगेण) एटले कोइ कार्य अजाण पणे
उपयोग दीधाविना कांइ एकनो बीजो थइ जाय परंतु जेवारे
यादगरीमां उपयोग आवी जाय तेवारे तेज बखत आगारने
पाले परंतु दूषण नलगाडे ते प्रथम आगार जाणवो.

२ बीजो (सहस्सागारेण) एटले सहसात्प्रकारे एका एकी
जाणेवे परंतु उपयोगनी चपलता थकी अथवा नित्य बहुल अ

न्यास थकी जाणते जाणते पण कांइ विरुद्ध थइ जाय तो तेथी माहारी प्रतिज्ञा जंग नथाय. ए बीजो आगार जाणवो.

३ त्रीजो. (महत्तरागारेणं) एटले कोइ कार्य विशेष थकी लानालाननी शैली थकी (महत्तर के०) महोटा गुणवंतनी आझा थकी कांइ कमवेश करवो पडे ते त्रीजो आगार जाणवो.

४ चोथो (सवसमाहिवत्तियागारेणं) एटले सर्व समाधि व्यत्यय अंहीं कोइ महोटा सन्निपातादिक रोगनी विक्रिया थकी उत्पन्न थयुं जे ग्रथिल पणु तेने लीधे बेगुद्ध थइ जाय एवी अस्थायी प्राप्त थयेथी कांइ विरुद्धता करवी पडे तेथी पण माहारी सम्यक्त्वनी प्रतिज्ञा जंग नथाय ए चोथो आगार जाणवो.

ए ठां छिंमी अने चार आगार सहित समकित पालुं अंहीं दिवसनो नियम दिवसमां नकरी शकुं तो बीजे दिवसे करी पोहोचाडुं अने महीनानु नियम बीजा महीनामां करी पोहोचाडुं तथा वर्षनुं नियम बीजा वर्षमां करी पोहोचाडुं एरीते जेवीरीते पोतामां पालवानी शक्ति होय तेवीरीते बूट राखवी.

ए ठां छिंमीने चार आगार जेम अंहीं समकेत व्रतमां लख्यावे तेज नियमनी रीतें यथायोग्य शैली प्रमाणे अंहीं लखवा थकी आगल पण बीजा सर्व बारे व्रतोमां समजी लेवां फरी एकेका व्रतमां नहीं लखीशुं बधामां अंहीथीज धारणा करवी अंहीं सर्व प्रतिज्ञानुं रहस्य लिख्युं अंहीं सम्यक्त्व मार्गना कथननी गाथा नीचे लिखियेंतैए गाथा ॥ अरिहंतो महदेवो, जावळीवंसु सादुणो गुरुणो ॥ जिणपन्नतंतत्तं, इय सम्मत्तं मए गहियं ॥ १ ॥

इतिश्री स्यादाद शैली पूर्वक सम्यक्त्व अंगीकार करवानो विधि तेनी पीठिका समाप्त थइ.

હવે આગ્રંથમાં કેહેવાના બાર વ્રતોના નામ કહેઢે.

પ્રથમ પ્રાણાતિપાતવિરમણવ્રત, બીજો મૃષાવાદ વિરમણવ્રત, ત્રીજો અદત્તાદાન વિરમણવ્રત, ચોથો બ્રહ્મચર્યવ્રત, પાંચમો સ્થૂલ પરિગ્રહ પરિમાણવ્રત, ષષ્ઠો દિગ્ પરિમાણવ્રત, સાતમો નોગોપનો ગ પરિમાણવ્રત, આઠમો અનર્થદંત વિરમણવ્રત, નવમો સામાયકવ્રત, દશમો દેશાવગાસિકવ્રત, અગીઆરમો પૌષ્ઠોપવાશરૂપ વ્રત અને બારમો અતિહિસંવિનાગવ્રત એ બાર વ્રતના નામ જાણવા.

॥ અગ્ર પ્રથમ સ્થૂલપ્રાણાતિપાત વિરમણવ્રત પ્રારંભઃ ॥

એ પ્રથમ સ્થૂલપ્રાણાતિપાત વિરમણ વ્રત તેના બે જેદઢે. તેમાં એક ડવ્ય પ્રાણાતિપાત બીજો નાવ પ્રાણાતિપાત ત્યાં ડવ્યપ્રાણાતિપાત વિરમણ વ્રત તે એકે પરજીવને પોતા સરસ્થે જાણીને જ યણા પાલે. એના દશ ડવ્ય પ્રાણોની રક્ષા કરે, ડગારે. એ ડવ્ય પ્રાણાતિપાત વિરમણ વ્રત કહીએ. એમાં વ્યવહાર દયાઢે. અને નાવપ્રાણાતિપાત વિરમણ વ્રત તે આપણો જીવ કર્મને વશ પડયો થકો ડુઃસ્વ પામેઢે. આપણા નાવ પ્રાણ જે જ્ઞાન દર્શનાદિક તેનું મિથ્યાત્વ કષાયાદિક અશુદ્ધ પ્રવર્તનરૂપ શસ્ત્રથી પ્રતિક્ષણે ઘાત આયઢે, પ્રતિક્ષણે હણાયઢે. તે આપણા જીવને કર્મ રૂપ શત્રુથી ઢોઢાવવાની ફિકર કરીને તેનો ડપાય જે આત્મગુણ રમણતા તેને ધારણ કરે, પરનાવ રમણતા વારે, શુદ્ધોપયોગે વર્તે, ડદયે અવ્યાપક રહે. એક સ્વનાવ મગનતા તેજ સમસ્ત કર્મ રિપુને ડહેદ વા અમોઘ શસ્ત્રઢે. એટલે સર્વ પરનાવ ડષ્ટતા નિવારીને. સ્વરૂપ સન્મુખ ડપયોગતે નાવ પ્રાણાતિપાત વિરમણ વ્રત કહીએ. અને નિશ્ચય દયાપણ એજઢે.

અહીંયાં સ્થૂલ પ્રાણાતિપાત વિરમણવ્રત તે સ્થૂલ એટલે જે મોટા નજરમાં આવે, ફરે, પડે, એટલે ત્રસજીવ એમને સંકુલ્પ કરી

ને નહણું. એ દ્વનન ક્રિયાપણ ચાર પ્રકારનીઠે. એક આકુટ્ટી કરી ને હણવું બીજું દર્પે કરીને હણવું ૨ ત્રીજું પ્રમાદે કરીને હણવું અને ચોથો કલ્પે કરીને હણવું એ ચારેના અર્થ લખેઠે.

૧. પ્રથમ અકુટ્ટી એટલે જે નિપેધિવસ્તુ તેનુંજ ફરી ઉત્સાહ થકી સેવન કરે જેમ આશ્વો સરાઈ વસ્તુનો ફલ તેનો નડથો ન કરવો જે નિજોત્રી મોકલી રાખી હોય તોપણ તેનું નડથો કરીને ખાવું નહીં ઠતાં તેની ચાહના ધરીને નડથો કરે તે આકુટ્ટિ દોષ.

૨ દર્પઅકુટ્ટિ એટલે ઝલ્લક પણાથી ઝનમત્તપણે માન અને ગર્વ ધરીને દોડ કરે ને તેથી હિંસા થાય તેને દર્પઅકુટ્ટિ હિંસા કહીએ, જેમ ગાડી, વહેલ ઘોડા પ્રમુખને પરસ્પર એકેકથી અનિમાન ધરીને દોડાવે એ આકુટ્ટી દર્પ દ્વનનક્રિયા જાણવી.

૩ ત્રીજી આકુટ્ટિ પ્રમાદ એટલે કામ જોગને વિષે તીવ્ર અગ્નિ લાપથી જે હિંસા કરે, તેમ કામો દીપન કરવા માટે ત્રસાદિજીવની હિંસા કરીને પટ્ટી, ગોલી, માજમ પ્રમુખ બનાવે તે આકુટ્ટિ પ્રમાદ દ્વનન ક્રિયા જાણવી.

૪ ચોથી કલ્પહિંસા એટલે પોતાના ઘરકામને સારું રંધનાદિક કરે તેને જાણવી. અહીંયાં શ્રાવકને પ્રથમ હિંસા તો બીજકુલ નજ કરવી જોડે. જોરતી કરે તો પણ જયણાથી કરે તે માટે અહીંયાં સંકલ્પ કરી આકુટ્ટી તથા દર્પ કરી ત્રસજીવને ન હણું. એ ચીટી જાતી ઢે એને મારું એવો સંકલ્પ કરીને જીવને હણે હણાવે એને આકુટ્ટી સંકલ્પ કહીએ.

એવો સંકલ્પ કરીને નિરાપરાધી જીવને કારણ વિના ન હણું, ન હણાવું કારણે, આરંજે, રંધનાદિ ગૃહસ્થ કરણી કરતાં તથા પુત્રાદિકના શરીરે જીવોત્પત્તિ થઈ હોય તેના ઔષધાદિક કારણે કરવું પડે તેની જયણાઢે. ઘોડા, બલદ પ્રમુખને ચાબંકાદિક મારવાપડે તેનો આગાર. તથા પેટમાં કરમીયા, ગંદોલ પગમાં નારુ અથવા હરસ, શ

રીરમાં ચમ્મ અને જું પ્રમુખ ઉપજે, તથા મિત્રાદિક અથવા બીજા સ્વ
જનાદિકના શરીરને વિષે ઉપજે તેનો ઉપચાર કરવાની જયણા.
જે કારણે સાધુને તો સૂક્ષ્મ અને બાદર એ બંને જાતીના જીવની, ત્ર
સ અને યાવર બંને જેદના જીવની નવકોટિ વિશુદ્ધ પચ્ચાણથી
હિંસાનો ત્યાગઢે. એકારણે સાધુને વીશ વિશ્વાની દયાઢે, અને ૮
દશ્યને સવા વશ્વાની દયાઢે. તે કેવીરીતે તેનો વિવરો લખીએ ઢેએ.

॥ ગાહા ॥ જીવા સુદુમાયૂજા । સંકપ્પારંજાનવેડુવિહા । સા
વરાહ નિરવરાહા । સાવિસ્કાચેવનિરવિસ્કા ॥ ૧ ॥ અર્થ—જગ
તમાં જીવના બે જેદ કહ્યાઢે. એક યાવર, બીજા ત્રસ. તેમાં યાવરના
વલી સૂક્ષ્મ, બાદર એ બે જેદઢે, તેમાં પણ સૂક્ષ્મની હિંસા નથી. કાર
ણ અતિ સૂક્ષ્મ જીવના શરીરને બાહ્ય શસ્ત્રનો ધાવ લાગતો નથી,
તેમને સ્વકાય એટલે પોતાની જાતીના જીવોથી ઘાત પાતઢે. પણ બા
દર નથી એમાટે અહીંયાં સૂક્ષ્મ શબ્દથી પણ જાણવુંકે યાવર જીવ, ધૃ
ત્વી, પાણી, અગ્નિ, વાયુ, વનસ્પતિરૂપ બાદર એ પાંચે યાવર તેમને
સૂક્ષ્મ કહીએ. અને ધૂળ એટલે બેંડિ, ત્રેંડિ, ચૌરેંડિ, પંચેંડિરૂપ જા
ણવા એ જીવના મૂળ જેદ બે ઢે તેમાં સર્વ જીવ આવ્યા. તેડ સર્વની
ત્રિકરણ શુદ્ધ સાધુ રક્ષા કરે ઢે. તેમાટે વીશવિશ્વાની દયા, મુનિનેઢે.

પણ શ્રાવકથીતો પાંચ યાવરની દયા પલી શકાય નહી. સચિ
ત્ત આહારાદિક કારણથી અવશ્ય હિંસા યાયઢે. માટે દશ વિશ્વાગયા
અને દશ રહ્યા. એટલે એક ત્રસ જીવની દયા રાખવાના દશ વિશ્વા
રહ્યા તેના પણ વલી બે જેદઢે. એક સંકલ્પ. બીજો આરંજ. તેમાં
આરંજે કરીને જે ત્રસ જીવની હિંસા થઈ જાય તે ઢોડી ન જા
ય તેમાટે બે હિંસામાં એક સંકલ્પ હિંસાનો ત્યાગ અને આરંજ હિં
સાની તો જયણાઢે, એમ ગણતાં ફરી દશમાંથી અડધા ગયા એટલે
પાંચ વિશ્વા રહ્યા, એટલે સંકલ્પ કરી ત્રસ જીવ નહાળું. એમાં પણ
જીવના બે જેદઢે. એક સાપરાધી જીવ અને બીજા નિરપરાધી જીવ

हे:•तेमां जे निरपराधी जीवने तेमने न हणुं, अने सापराध जी वने हणवानी तो जयणा ठे. जेथी करी सापराधीनी दया, आव कथी सदा सर्वरीतेंथी पले नहीं.

जेम के घरमां चोर पेठा ठे. तेउ आपणी चीज लइ जाय ठे ते माखा कूटया विना ठोडे नहीं. वली बीजुं दृष्टांत एके आपणी स्त्री साथें कोइ अन्य पुरुषने अनाचार सेवतां देखियें तो तेने तस्दी दीधा विना ते बूटे नहीं. ए प्रमाणे सापराधी कहीएं. बीजुं पण क्यारेंक रा जानी आझाथी युद्धमां गया थका संग्राम करवो पडे, त्यारें त्यां आ गलथी शस्त्रादिक चलावियें नहीं. सामो शत्रु प्रथम शस्त्रनों मारो करे, त्यार पढी आपणे करीएं. ए माटे सापराधीनो संकल्प पण न बूटे. त्यारें बाकी रहेजा पांच वशामांथी पण अडधा गया, बाकी अढी वशा रह्यां. एटले संकल्पीने “निरपराधी जीवने न मारुं” एटं लुंज फकत रखुं. एमां पण वली बे चेद ठे. एक सापेक्ष, अने बीजो निरपेक्ष, तेमां सापेक्ष निरपराधी जीवनी दया, आवकथी पले नहीं तेनुं कारण शुं ? ते कहेवे. आवक पोतें घोडा, घोडी, बैल, बलद, रथमां, गाडीमां, के इत्यादि बीजा वाहनोपर बेसे ठे. त्यारें घोडा प्रमुख बलद विगेरेने चाबका के थार लगावे ठे, पण विचारतो नथी के, घोडाएं के बलदें शो अपराध कखो ठे ? एमनी पीठ उपर तो चढी बेठो ठे. ए जीवना शरीरसामर्थ्यनी तो कांइ खबर ठे नहीं. जे आजीव, बलवान् ठे, के दुर्बल ठे. पोतें उपर चढी बेठो ठे, ने वली तेने गाल प्रमुख दइने मारे ठे ! पण एतो निरपराधीज ठे. वली आपणा अंगमां तथा आपणां पुत्र, पुत्री, नाती, गोत्री, आदिकना मस्तक मां अथवा कानमां कीडा पडया ठे, अथवा आपणाज मोढामां के, दाढमां के दांतमां, के जडबांमां कीडा पडया ठे, तेवारें ते मने मारवाना उपायें करीने कीडानी जग्याए ओपध लगाडवुं पडे, पण ए जीवोएं शो अपराध कखो ठे ? एतो पोतानी योनि उत्पत्ति

स्थान पामीने कर्मने आधीन आवीने अहीयां उपजे ठे, पण
 क्यारें कशी दुष्टताथी उपजता नथी, तो ए अपराधी नथी. ते
 कारणमाटे निरपराधी जीवनी पण हिंसा, कारणे करीने श्रावक
 थी तजी जाय नहीं. वली बाग बगीचामां गया थका फूल, फ
 ल, पांढडां, गुह्या प्रमुखने तोडवा सारु चोट देवी, अथवा फल, फू
 ल, तोडी लेवां; ते माटे अढी वशामांथी अडधो गयो त्यारें सवा
 वशानी दया रही. एटली सवा वशानी दया शुद्ध श्रावक ने ठे. ए
 टले त्रसजीव संकटपीने निरपराधीने कारणविना हणुं नहीं. एवी
 प्रतिज्ञा थइ. ए प्रतिज्ञा ज्यारें शुद्ध रहे. त्यारें ते श्रावक व्रती
 कहेवाय. ज्यां लगी पोतानी शक्ती पहोचे त्यां लगी उगाइ न
 करे, अने निध्वंसपणे न रहे. रखेने कोइ जीवनी विराधना
 थाय! एवो उपयोग न ठांमे. तथा घरमां आरंज कारणे ला
 कडानां गाडां प्रमुख लावे, ते सारां लाकडां होय, सडेलां होय
 नहीं, ते लाकडां घणा दिवस रहे तो पण तेमां जीव न पडे एवां
 पाकां, अने सुकां होय तेवां लावे. तेपण ज्यारें रसोइनुं काम
 पडे त्यारें पूंजी करी, अने जाटक फूटक करीने बाले. तथा
 घी, तेल, मीतुं, तथा अथाणा प्रमुख रसनरी चीजनां वाशण, ज
 तनथी राखे, मोडुं बांधी करीने राखे, उघाडुं राखे नहीं. वली
 चुला उपर, अने पाणी राखवाना ठेकाणा उपर चंदरवा बांधे,
 तथा अनाज खावाने लावे ते पण शुद्ध, अने नवुं लावे. अथवा
 वर्षनी उपरनुं अनाज लावे, पण ते सडेलुं होय नहीं. कोइ
 त्रस जीव नजरमां न आवतो होय तेवुं लावे. पाणी. गालवानुं ग
 रणुं पण जाडुं मजबूत जोइने राखे. एक प्रहर वीत्यो के पा
 णी गाली नाखे. वली वर्षाऋतुमां बहुजीवनी उत्पत्ति थाय, तेथी
 ते ऋतुमां गाडी, रथ, घोडानी स्वारी न करे. कारणके, ज्यां रथनुं
 के गाडीनुं चक्र फरे, त्यां असंख्य जीवनी घात थाय. वली

हरिकाय बहुबीज त्रसकाययुक्त पूर्वक जेमां अति आरंज होय, एवी हरिकाय प्रमुख लावे नहीं. खाटला प्रमुखमां जीव होय, ते माटे खाटला प्रमुखने तडकामां नाखे नहीं. सड़ेलो दाणो तडकामां नाखे नहीं. एतुं पाणी अनाजना संसर्गवाळुं मोरीमां नाखे नहीं. काचुं दूध, मग तथा मठथी विदल खाय नहीं. फागण वदिथी आरंजिने आठ महिना पर्यंत शाक, पत्र, जाजी, प्रमुख खाय नहीं. मीठाइनो काल पूर्ण थया पठी मीठाइ पण खाय नहीं. मणशील चलितरस, तथा वाशी अन्न अनह्य मधु प्रमुख, विषप्रमुख आदर करी खाय नहीं. घरमां बुहारणी पण शणं प्रमुख घांसनी अने ते पण कोमल राखे, कारण के कठोर राखवाथी जीवनी हाणी थायडे. माटे कोमल राखे. बे चार जण मली, एक थालमां जेलां जोजन करे. स्नानादिक बहु पाणीथी न करे, जे टलुं प्रयोजन होय ते टलुंज पाणी वापरे. तडकामां, मेदा नमां, अथवा मोरीनी जगायें चोकी उपर बेसीने नहाय. न्हावानुं पाणी वासणमां लइने बुटुं बुटुं ढोले. ज्यां सुधी निरांरंजी व्यापार मले, त्यां सुधी खर कठोर कर्मादिक बहु आरंजी व्यापार न करे. कोइनो हक जांगे नहीं. घरमां एठा, अन्ननुं धोवण बे घडी उपरांत राखे नहीं. पूजन प्रमार्जन कथा विना कशी पण क्रिया करे नहीं. मोटी मोरीमां पाणी चलावे नहीं. दीवाबत्ती प्रमुख लगाडे, ते पण यत्नवडे करी जीवरक्षा थाय तेवी रीतें करे. जे आबखोरा प्रमुख वासणथी पाणी पीथुं होय, तेमां मोढनी लाल पडी होय, अथवा वलगी होय, ते कारणे ते पात्र पाणीमां बोलीने फरी नरे नहीं. पाणी नरवानुं पात्र दांढीवाळुं होय, तेना वडे आबखोरो के लोटो नरे. इत्यादि व्यवहार शुद्ध उपयोगें प्रवर्ते. एवा श्रावकोने सवा वशानी दया पूरी कहीडे. ए प्रमाणे प्रथम व्रत शुद्धे, तेना पांच अतिचारडे. ते हवे लखीएँ तैयें.

૧ પ્રથમ વધનામા અતિચાર છે. તે એકે, ક્રોધ કરીને પોતાના બલ વડે નિર્દયપણે ગાય, ઘોડા, પ્રમુખને મારે, ચલાવે, તે પહેલો અતિચાર.

૨ બીજો બંધ અતિચાર. તે એકે, ગાય, બલદ, ઘઠરડાં પ્રમુખ જીવોને ગાઢ બંધનથી બાંધે, તે આકરા બંધનથી જીવ અતિ દુઃખ પામે, નીચું માથું રાખે. વિચારાં, અબોલાની જેમ મનમાં કઢપે. કદાપિ એ જાનવરોને ગાઢબંધને કરી બાંધ્યાં છે; એટલામાં અગ્નિજય થયો, ત્યારે તેડ ઉતાવળે તૂટી શકે નહીં. તેથી એ જીવની વિરાધના થઈ જાય. તે વાસ્તે ગાઢબંધન પણ અતિચાર છે. વાસ્તે જાનવરને ઢીલા બંધનથી બાંધે. અને કોઈ ગુન્હેગાર મનુષ્યને પણ નિર્દય તથા નિપટ ગાઢ બંધથી બાંધે તો ત્યાંપણ બીજા બંધઅતિચારનું દૂષણ લાગે.

૩ ત્રીજો ઠવિઠેદ અતિચાર, તે એકે, બલદ પ્રમુખના કાન ઠેદાવે નાથ ઘાલે, સ્વાસી કરે, પુરુષત્વપણું મટાડે. બીજું પણ ઠેદન નેદન કરે, કરાવે. તે ત્રીજો ઠવિઠેદ અતિચાર જાણવો.

૪ ચોથો અતિનારારોપણ અતિચાર છે. તે એકે, જે બલદ પ્રમુખ ઉપર જેટલો બોજો અનુમાન પ્રમાણે નરવાની રીતી હોય, તેના કરતાં વધારે નરે તો, અતિનારારોપણ અતિચારનો દોષ લાગે. શ્રાવકને તો ઠકડા બલદ પ્રમુખ જે નારથી નરે, તે હમેશાં નરવાની જેટલી ચાલ હોય, તેના કરતાં પણ પાંચ શેર દશ શેર ડંઠો નાર નરવો, તો વ્રત છુદ્ડ રહે. એમાં પણ જાનવરની ચાલવાની શક્તિ એટલી નથી તો વિવેકથી ચલાવે. નાર ડંઠો કરે, જાનવર નિર્બલ હોય તો તેના સ્વાવાપીવાની તથા ઘાંસ, ઢાણા, પાણીની સ્વભાવે, તથા ભેવ રાવે, પરંતુ એવું ન વિચારે કે, લોક સર્વ જે પ્રમાણે નાર નાખે છે તો આપણે પણ તેટલો નાર એના પર નાખીએ. તે વ્યવહાર શુદ્ધ છે, એમાં કાંઈ હરકત નથી. એવું ન વિચારે. વ્રતી હોય તો તે બીજો બલદ કરે એ વ્યવહાર છે. એ પ્રમાણે ચોથો અતિનારારોપણ અતિચાર જાણવો.

૫ પાંચમો અતિચાર જાત પાણીનો વિઠેદ કરે. તે એકે, બલ

द, घोडानी मरजी माफक खाणुं बंध करे, हमेशना खाणामांथी कांइ उठुं, करे, अथवा असूर करीने आपे, वखत वटावीने आपे. त्यारें ते अतिचार लागे. वली कोइ मनुष्यनी वृत्ति तथा आजीविका बंध करवी, ते पण एमां आवी गयुं. अने श्रावक तो दास, दासी, चाकर, ढोर प्रमुख पोतानी पाठल जेमनी आजीविका बांधी होय, तेमनी खबर लइने पढी पोतें जोजनादिक करे. तो व्रत शुद्ध रहे. ए पांचमो जातपाणी विवेदनो अतिचार जाणवो. ए पांचे अतिचार श्रावकने जाणवा, पण आदरवा नहीं ॥

इति षादशव्रतविवरणे प्रथमस्थूलप्राणातिपातविरमणव्रते पं
मित श्री उद्योतसागरगणिनाकृतनाषा संपूर्णा ॥ १ ॥

॥ अथ ॥

॥ द्वितीयस्थूलमृषावादविरमणव्रत प्रारंभः ॥

॥ दोहा ॥

अरिहंतादिक समरिके, त्रिकरण शुध चित्त लाय ;

दुतीय व्रत विवरण लिखुं, मृषावाद जिम जाय ॥ १ ॥

हवे स्थूल मृषावाद व्रत एटले, स्थूल कहीएं मोटुं, अने मृषावाद एटले जुतुं बोलवुं, तेनुं विरमण कहेतां त्याग करवुं, तेने स्थूलमृषावाद विरमण व्रत कहियें. एटले घणुं जुतुं बोलवाथी जगत्मां अप्रीति वधे, अपयश थाय, धर्मनी निंदा थाय. माटे कोइ जीवने दुःख थाय, हानी पहोचे, एवुं जुतुं न बोले. पोताना मतलबनी वात अने कतरेहथी बनावी बनावीने अनेक गुणी वधती कहे, अने गेर मतलबनी वात होय ते अनेक गुणी ओढी करीने कहे ; पण जेवुं होय तेवुंज न कहे. एवा दुर्गुणनो जे त्याग करवो, तेने स्थूल मृषावाद विरमणव्रत कहियें. एना बे जेदठे. एकइय मृषावाद, अने बीजो जा

વમૃષાવાદ. તેમાં ડ્વ્યમૃષાવાદ એટલે જાણતાં અજાણતાં વિપરીત કહે, છુટું કહે, તે ડ્વ્ય મૃષાવાદ. બીજો જાવ મૃષાવાદ એટલે સર્વ પર જાવ પુજાદિકને આત્મત્વબુદ્ધિ કરીને પોતાનાં જાણે, પોતાનાં કહે, રાગદેષયુક્ત કલ્પાદિક અશુદ્ધ લેશ્યાથી આંગમ વિરુદ્ધ બોલે, આગમાર્યે બુપાવે. ઉત્સૂત્ર પ્રરુપે, કુયુક્તિ લગાડે, તે જાવમૃષાવાદ કહિયે. એ મૃષાવાદ જાણતાં ઠતાંજ થાય. આ વ્રત સર્વવ્રતમાં મોટું છે. જો પાલવામાં અતિશુદ્ધ ઉપયોગી થાય, ત્યારે જ શુદ્ધ રહે, અને વ્રત પહે. જે કારણે બીજાં વ્રત ડ્વ્યદેશ વિપરીતે તેદેલાડે. એક માત્ર જીવનીજ શુદ્ધ ઝંલલાણથી જીવદયા પહે. તથા પરનિષ્ઠાગત પુજા પર્યાય, એટલે પોતાની નિષ્ઠાની વસ્તુથી બીજી કોઈ જે ત્રણમાત્ર પ્રમુખ ચીજ છે તે પરનિષ્ઠા કહેવાય છે. તે તેના માલેકના દીધા વિના ન લહે, એટલે અદત્તવ્રત પહે. તથા માત્ર સ્ત્રીના સંયોગનો ત્યાગ, મન વચન કાયાથી કરે, એટલે બ્રહ્મચર્ય વ્રત પહે. તથા ધન ધાન્યાદિક નવવિધ પરિગ્રહ ત્યાગ કરે, મૂર્ચ્છા ન ધરે, એટલે પરિગ્રહવિરમણ વ્રત પહે. એમ એક એક ડ્વ્યદેશયકી ઝંલલાણ થવાથી ચારે વ્રત પહે. અને જે મૃષાવાદ વિરમણ વ્રત છે તેતો જ્યારે પટડ્વ્યની ડ્વ્યગુણ પર્યાયથી, ડ્વ્ય ક્ષેત્ર કાલ જાવથી, ઝોલલાણ થાય. એવો તીવ્ર કેહતાં જોરાવર ઉપયોગી થાય. ત્યારે શુદ્ધ પાહે, તો તો ઠીક, નહીં તો એકપર્યાય માત્ર વિરુદ્ધ બોલવાથી વ્રત જંગ થાય. એ માટે સાધુ પણ પ્રાયેં બહુ જાણા બોલે નહીં. તથા સાધુ પણ પ્રાણાતિપાતવ્રતાદિક ચાર મહાવ્રતમાં અન્યતર જાંગે, ત્યારે એક ચારિત્ર ગુણનો જંગ થાય, પણ જ્ઞાનદર્શનની જજના, અને તેથી આગલી ગતિ બગડે. અને જ્યારે મૃષાવાદ વ્રત જાંગે ત્યારે રત્નત્રયી સમૂહીજ જાય, ડુર્ગતિમાં રોલે અને અનંત સંસારી થાય, ડુર્લ્લેખબોધી થાય. એ માટે એ વ્રતને શુદ્ધરીતે પાલવાને અર્થે ઠે ડ્વ્યની સમજ બરાબર જોઈએ, સાવધાનપણે રાખવું જોઈએ.

तथा आ जगत्तमां इव्य असत्यना त्यागी तो ठए दर्शनमां जोइएं ठैयें. पण जाव असत्यनो त्याग तो, एक श्रीजिनागमरुचि शुद्ध श्रद्धावंत पुरुषनेज थाय. बीजाने नहीं थाय. त्यां स्थूलमृषावाद त्याग व्रतनां पांच मोटां जुठ ठे. ते व्रती श्रावकें अवश्य ठाम्वां जोइएं. ते पांच जुठ हवे लखियें ठैयें.

१ प्रथम कन्यालीक एटले आपणा मेलापीनी कन्या ठे. तेनी स गाइ यती होय, त्यारें कन्याना ग्राहक पूठे के कन्या केवीठे? तो पोताना मेलापीनी प्रीतिएं करीने ते कन्यामां जे दोष होय, ते बु पावे. गुण होय, न होय, तोपण जुतुं वधारीने कहे के, ए कन्या निर्दोष ठे. एवी सारा कुलनी अने सारां लक्षणनी मलवी मुश्केल ठे. आ तो साक्षात् पार्वती ठे. एवुं रागथी कहे. अने जो कांइ परस्पर द्वेषनाव होय तो, जोके ते कन्या निर्दोष, अने सुलक्षणवंती हों य तोपण कहे के, ए कन्या कुलक्षणी ठे. नवारां पगलांनी ठे. ब हु बोलकणी ने वढकणी ठे. एवा एना डुर्गुण, ए ठोडीना पाडोशी लोक कहेठे ते अमे सांजव्या ठे. एनाथी जे संबंध करणे; ते पस्ता शे. एवी रीतें अठता दोष कहे, पण श्रावक जे व्रतधारी ठे तेने तो कोइनी सगाइ सादी आरंजना जुठ कामने माटे जुतुं बोलवुं पण यु क्त नथी. जे कारण माटे स्त्री जरतारनो संबंध कराववो ते संसारत्रमण बीज, वाववानुं ठे. एम करतांय आपणो संबंधी ठे, घरनी वात ठे, दाक्षिण्यताथी पण बुटाइ शकाय नहीं, एवुं होय तो पण अति जुतुं अशुद्ध न बोले. अने गुण होय ते कहे. वली कहे के, जाइ ! तमे तमारी मेलें पोतानी खातर जमा करी ल्यो. कारणके जन्म सुधी नो संबंध ठे. एम केहेवुं, ए व्यवहार ठे. वली कोइ चाकर राखतो होय, तथा जे कोइ जाग, पांती के, व्यापारनुं खातुं नामुं कोइनी सार्यें जोडाववा मेलववानुं चाह्य, त्यारें ते पण कोइ एक आवीने पुठे के, ए केवोठे ? सारो ठे के नवारो ठे. त्यारें व्रती श्रावक होय, ते तो राग

द्वेषनी वात न करे. तेथी त्यां पण कन्यालीकनी प्ररें कम वेश न बोले,पण गुण होय ते कहे.अने वली कहे के, जाइ! मनुष्यना म नोगत जावमां कोण माहितगारणे? तमे शाहाणाबो. पोतें पोता नी तजवीज करी व्यो. ए प्रमाणे कन्यालीक जुठ जाणवुं.

१बीजुं मोटुं जुठ गवालीक ठे. ते केहेठे. जेम कोइ रीतें कोइ एक मजतीया दोसदार स्नेही माणसनी गाय वेचाती होय,त्यारें तेनो स्नेही पुरुष लेनार धणीने कहे के,आ गायने खुशीची व्यो.आ गाय घणुं दूध देनारीठे, सुलक्षणी ठे, लात प्रमुख दूजती वखतें चलाव ती नथी, आ गायनी मानी पण अमने खबर ठे. ते पण बहु दूध देती हती. एवी वातो कहीने ते मित्रनी गायने वेचावी आपे. अने ते गाय तो घणा अपलक्षणीवाली ठे,तथा थोडा दूधनी देवा वाली ठे, अने दोहोती वखत लात प्रमुखनी मारभारी, इत्यादिक दोषनी जरेली ठे. पण त्यां जे वती श्रावक होय, ते तो राग द्वेषथी ते दोषने निर्दोष ठे एम कहे नहीं, परंतु यथार्थ जाषा बोले. एमां सहुचोपगां जानवर हाथी, घोडा, सूतर, बजद, गाय,जेंपनो एवो विवरो जाणी लेवो. प्रथम तो ए हाडविक्रय कराव वोज योग्य नथी.तेम करतां कदापि स्नेह संबंध होय ने तेने लीधे बोलवुं पडे, तो आपणा व्रतने दोष न लागे एवुं वचन बोलवुं. ए रीतें ए गवालीक जुठ त्याग करवुं जोइएं.

२ त्रीजो मृषावाद, नूम्यालिकठे. ते एके, जमीनने लगतुं जुठुं बोलवुं ते एवी रीतें के जमीन कोइनी होय ने आपस आपसमां कहे के आ जमीन मारीठे, एवो बुद्धिप्रपंच करीने ते जमीन आपणी उरावे अथवा बीजा कोइ बे जण ज मीन वास्ते लडता होय, त्यां राग द्वेषनी परणतिथी युक्ति कुयु क्ति करीने ते जमीन पोतानो रागी मजतीयानी उरावे, अने द्वेषी ने जुठो उरावे. एम होय कोइनी, ने अपावे कोइने. जग्यातो कोइ बी

जमीज होय तो कहे के, आतो अमुक धणीनी जग्यावे ए पण महोटा मृषावाद ठे. प्रथम तो व्रती श्रावकने जमीनना कर्जीयानी बातमां पडवुंज नहीं. केम के, जमीननो कर्जीउ महोटा उत्पात आरंजननी खाणवे. तोपण कदापि आपणो तेनाथी कांइ संबंध ठे, ने तेथी ए वातमां पड्या विना बुटको न यतो होय तो जेवुं होय तेवुं यथार्थ कहीएं. पण जूतुं कहीएं नहीं. पेहेलां थिज एकांतमां आपणा मलतीया संबंधीने समजावीएं के, जाइ ! ए वातमां हुं नहीं बोलुं, माटे मने ए वातमां वच्चें नाखशो नहीं. एवी रीतें करतां पण कोइ पंच मलीने आपणी पर ए कर्जीयाना उरावनी वात नाखे, तो ते वखतें चतुराइथी पहेलां तो नज बोले; अने ए वुं कहेके, माराथी तो बीजा महोटा महोटा पंच ठे. ते पंच मली जे उराव करशें ते खरो. वली बीजा पण माह्या घणावे. इत्यादिक विनय वचन कही ठानो मानो बेसे, पोताना व्रतनो नय राखे. अने कदाचित् ए वातनो उराव करवा बधा मली तेने बहुज आग्रह करे त्यारें कहे के, मने वारें वारें हुं कहोढो ? हुं तो ए जमीननो वातमां पूरो माहितगार पण नथी, एवुं कहे, पण जूमिसंबंधी जूतुं कदापि न बोले. एमां घर, हवेली, बाग, बगीचा विगेरे सर्व जमीन संबंधी नी वात आवी गइ. कोइ एमानुं कांइ खरीदतुं होय, त्यारें ते सारुं ठे के नगरुंठे. ते न कहे. धन धान्यादिक परिग्रहनो मृषावाद पण एमांज आवी गयो. ए त्रीजुं जूतुं जूम्यालिक ठे. तेनो व्रती श्रावक होय, तेणे त्याग करवो.

४ चोथो आपण मोसो, व्रतधारी श्रावकें न करवो. जे कोइ अनामत इव्य, नूषणादिक वस्तु; नलो गृहस्थ जाणी साक्षी राख्या विना सूकी गयो होय, ते केटलाएक दिवस वीत्या पढी ते धणी मागवाने आवशे त्यारें हुं नहीं आपुं. एवो कांइ बुद्धिप्रपंच करी तेने पंचमां जूतो ठेरावीश ! ए ज्यारें मागशें त्यारें हुं एवुं कहीश के; अ

मारी पासें तमो थापण मूकी गया ते संबंधीनो कोइ अमारा हाथ नो लखेजो दस्तावेज ठे ? अथवा कोइ साहू ठे ? बीजा जे कोइ थापण कोइने घेर मूकेठे, ते तेनी पासेंथी लखावी करीने राखेठे. एवुं कही तेने दबावी पाडवानी युक्ति रचे, ने विचारें के हुं नगरमां मात बर हुं. ने एतो आब्यो गयो परदेशीठे. एनी कोण पढ़ खेंचरो ! मारी मरजी तोडीने एनी तरफ कोण बोलरो ! एवी डब्यनी चीज शा वास्ते ठोडीएं !! अने हुं मारी अकलथी बधाने जवाब आपीश. कोइना पण दाव पेचमां हुं नहीं आवीश. एवा कुविचारमां पडे. एट लामां पेजो थापण मूकनार आवीने मागे के जाइ ! मारो माल आपो. ते बखतें तेने गुस्सो करीने कहे के जाइ ! माल केवो ? अने तमे कोने सोंप्योठे ? आ ते शुं बोलोठो वारु आते कांइ ठीक कहेवाय ? अमें तम नै उलखता पण नथी, के तमे कोणठो ? जोलपणमां कोइने त्यां मूक्यो होय तो त्यां तेनी तजवीज करो. अमे तो परिचय उलखाण विना कोइनी थापण राखता पण नथी. तेमां तमे तो वली परदेशी ठो, तो तमारी चीज शा वास्ते राखियें ? एटली तेनी वात सांजलीने थापण मूकवा वालो कहे के, अरे साहेब ! हुं देवावालो, ने तमे लेवावाला. थापण बने जीवता ठें. कांइ घणां वरस पण थयां नथी. चार पांच मास थयां तमारा पासें चीज मूकीठे. तो एटलो थोडी मुदतमां तमे आवा शाहुकार थइने, आम जीवती माखी गलवा जेवी वात करोठो ते वात सारी नथी. जूठा जगडामां सारुं नथी. एम करतां बन्नेने कजीठ थयो, ने वढवा लाग्या. शाहुकार, पोताना जाइबं धोने कहेके, आ दगाखोर गले पडुने कोइ समजावो. पठी कहेरो कहुं नहीं. नहिंतो बहु दिवस याद कररो, एवी तस्दी पामरो. त्यार पठी समजरो, आज पठी कोइ साथें जूठो जगडो न करे, ते माटे एने समजावो. नहीं तो पठी फोजदारीमां मोकली दीयो. अमारी पासें थी सहु डब्य के चीज गणीने लेवा करतां, एटलुं कहेवाथी जो समजी

ने पोताने घेर जाय तो सारुं; अमाराथी जूतो कजीउ नहीं करे! एवां जोरावरीनां वचन तेने संजलावे. हवे बापडो थापण मूकवावालो विचारि के, हवे. हुं गुं करुं! अरे हुं क्यां! ने क्यां आ सहु लोक!!! बधाए एनी मरजी प्रमाणे बोलेले. हुं एकलो परदेशी माटे एनाथी पहोची शकीश नहीं. एम विचारी ते अबोलो थइ रहे. एवी डुबुडि करीने पोतें साचो थाय, अने आगला साचाने जूतो ठेरावे; अने पारको माल हजम करी जाय. ए थापण उंजवी राखवानुं महा पाप ठे. आ लोकमां कदापि पापना उदयथी कोइ दिवस वेचतां, के कोइ ठे काणे मूकतां जाहेर थाय तो राजा तरफथी महोटो दंम पडे, लोको मां अपयश थाय, अप्रतीति वधे, साख जाय, अने परजवे, कूडां कलंक चढे, दुर्गतिमां पडे, डारिड्जाव कदी पण न मटे. जिनेश्वर नाषित धर्म पण उदय न आवे. ए माटे व्रती श्रावक होय, ते पर नी थापण अथवा हरकोइ अनामत वस्तु कोइ मूकी जाय, ते सर्वथा उंजवे नहीं. शास्त्रमां तो कोइनी अनामत चीज राखवीज नहिं. एवी आझाळे. तेम ठतां कदापि मूलजांगे दाक्षिण संबंधी जोगजोगें राखवी पडे तो जाइबंधनी के कोइ बीजानी साह्मी लखावीने तथा तोल, मुख्य करावीने राखवी. कदापि घणा दिवस ते चीज आपणे घेर रहे, तो तेने उंठी वधती न कहेवाय. अथवा आपणी चेतना पण बगडे नहीं. कदाचित् पोताना मरण पढी पुत्रादिकनी पण बुडि बगडे नहीं. ते माटे लखत साह्मी करावीने खत करी ने राखे; के तेथी तेउने पाढी आपवानी जरूर पडे, अने मनमां बीक रहे. धणी मागे त्यारें खुशी थइने थापण मूकेंली चीज होय ते पाढी आपे. एमां सहु वातनां बिडो जाणी लेवां. कपटव्रत्ति, विश्वासघात, ए सहु व्रतीश्रावकें थापण मोसो न करवो.

५ पांचमो मृषावाद जूतो साह्मी. ए व्रती श्रावक होय, ते क दी न पूरे. तेनो विस्तार लखीएं ठैयें. कूडी साह्मी तेने कहीएं के,

बे जणा कजीठ करवा लाग्या, तेमां कोण साचो ने कोण जूठी !
 तथा कोनो वांक ठे ! हवे जे साचो ठे ने जेनो वांक नथी, तेना पर
 नगरवासी लोकोनो ढेष ठे. ते पुरुषोयें पोताना दिलमां धारी रा
 ख्युं होय के क्यारें पण अमे अवसर पामीने एने उपर जबरज
 स्ती करखुं. ए वातनो अवसर जोइने साचाने मगाववानुं ब
 ल बांधे ; ते एम के ढेषपोषणने माटे पोते कजीयानी अं
 दर तत्पर थाय अने मातबर अइ लोकोने कहे के, ए वातथी हुं मा
 हितगार तुं. एनी साक्षी हुं पुरीश. कदापि राजद्वारमां कोइ काम
 पडशे, अने मारी साक्षीनी जरूर हशे तो त्यां पण हुं साक्षी पुरीश.
 एनी खातरदारी साक्षी सर्वरीतेंथी मारी पासेथी लेजो. एवी रीतें
 जूगानो पक्क करे. उपर प्रमाणेनी वात करीने जूठी साक्षी पूरे. प
 ण कूडी साक्षीनुं महापाप ठे. आ जवमां पण जूठो पडे तो आ
 बरु जाय, राजदरबारमां खबर पडे के, आ जूठो माणस ठे.
 शेहेरमां जेनी तेनी साथें जगडो कव्या करे ठे. एवुं जाण थतां
 नी साथें धन धान्य सर्व राजा लूटी जाय. जूठी साक्षीवालो मार
 खाय. अने परजवमां तो एवां पापें करी ए दुःखथी पण वली बहुज
 दुःख जोगवे, दुर्गतिनो साथी थाय, पगले पगले अणचिंतवी आप
 दा आवीने प्राप्त थाय. ए माटे श्रावकने सर्वथा जूठी साक्षी कोइनी
 पूरवी योग्य नथी. ए पांच तो महोटां जूठ ठे. जे श्रावक नाम धरावे,
 तेणे ए पांचे जूठ त्याग करवां. तथा बीजुं पण जे बोलवाथी राज
 जय उपजे, दंम जरवो पडे. जीन, कान, नाक, हाथ, आदिक
 अंग जे बोलवाथी ठेदाय. एवी जाषा बोलवी नहीं. एवी रीतें
 बीजुं मृषावाद विरमण व्रत लीधुं ठे. एमां आजीविका निमित्तें पोता
 ना परिणामनी कच्चाइथी कोइ रीतें जूठुं बोलवुं पडे, तो तेनो आ
 गार ठे. अहीयां क्रोध, मान, माया, लोभ, राग, ढेष, रति, अरति,
 क्रीडा, लज्जा, विकथा, जय, हास्य, इत्यादिक जूठुं बोलवानां का

રણો છે. અહીં હાસ્યાદિ વાત વિનોદમાં તથા કોઈ નિમિત્તે ક
ષાયાદિકને પરિણમ્યો, આત્મા મૂઢ ચેતનામાં રહ્યો થકો કાંઈ
આલંપંપાલ બોલાય. તેની જયણા, તથા કોઈ ચાડીયો પ્રમુખ હ
ઈ મનુષ્ય, નિષ્કારણ બહુ હઃસ્વ દેતો હોય, કોઈ રીતે હઃસ્વ દેતો
રહે નહીં, ત્યારે તે સાપરાધીને શિક્ષા દેવરાવવાનેસારુ કાંઈ ડ
હું વતું બોલવું પડે ; તેનો આગાર છે. ઇટલે સંકલ્પ કરીને વિના
પ્રયોજન નિરપરાધે હાસ્યાદિ કારણ વિના નિરપેક્ષ જૂતું ન બોલું.
વલી પાંચ મહોટાં જૂતમાં પણ સ્વસંબંધી કન્યાલીક, ગવાલીક, નૂ
મ્યાલીકમાં ન ચાલતાં જૂતું બોલવું પડે, તેનો આગાર છે. એના પાં
ચ અતિચાર છે. તે જાણવાને લખે છે.

૧ પ્રથમ સહસાત્કાર અતિચાર છે. તે એકે, કોઈને એકા એક
અણ વિચાર્યું કહે, અયુક્ત કલંક ચઢાવે. જેમકે, તું ચોર છે, વ્યં
નિચારી છે, જૂઠો છે, ઇત્યાદિ વિના તપાસ કચે કહે, તે પહેલો
અતિચાર છે. શ્રાવકને તો સાક્ષાત્ કાંઈ વિરુદ્ધવાત જોઈ હોય
તો પણ પ્રાણાંત સુધી તે જાહેર ન કરવી. વલી ન કહે તો જૂતું
બોલવાનો દોષ લાગે, ત્યારે વિચારે જે એ વાત કહેવાથી મહોટું
પાપ લાગશે. એમ વિરુદ્ધ વાતને જાહેર કરતાં કાંઈ દોષાદિક ડ
પજે, અને તેથી શ્રાવકને અતિચાર લાગે. માટે એ વિરુદ્ધ વાત છે. તે
થી પોતાની મેલે જાહેરમાં આવશે પણ પોતે કહે નહીં.

૨ બીજો રહસ્યનાષણ અતિચાર. તે એકે, કોઈ બે જણ પોતા
ના ઘરની સુખ હઃસ્વની વાત કરે છે, તે જોઈને તેમને કહે કે, સ્વબ
રદાર રહેજો ! તમે બન્ને મલીને રાજ દાર વિરુદ્ધની વાત કરો છો પણ
તમે મહોટો તમાસો દેશશો, આગલ વિચાર કરવો પડશે, માટે આ
જ પઠી એવી વાત ન કરશો. એવું કંહીને તે બન્નેને હઃસ્વ ડપજાવે.
બીજું પણ સ્ત્રીજનની, મિત્રની, પોતાના મેલાપીની તથા બીજા પણ
કોઈની ઠાની વાત અથવા કાંઈ એબની વાત, આપણે જાણીને તે વાત

लोकोनी आगल प्रकाशे, ने तेनी चरचा चलाव्या करे. पढी रहेते रहेते ते वात, राजद्वार जइ पहोचे. त्यारें राजदंमनो नय उपजे, कांइनुं कांइ थइ जाय. ते रहस्यजापण अतिचार जाणवो.

३ त्रीजो दारमंत्रजेद अतिचार. ते एके, आपणी स्त्री तथा जाइ प्रमुख घरनां माणस तथा आपणो मित्र के कोइ हितेबु ते मनाथी कोइ नूलंचूकथी अथवा नादानबुद्धिथी कांइ ठानी विरुद्ध वात थइ गइ अने पढी पस्तावो करी ते दोष तेणे ठां डी दीधो होय, ते बहु दिवस वित्या पढी कोइ प्रसंगोपात ते गइ गुजरी वातने फरी प्रकाश करीने केहे; त्यारें ते लाजनो माखो आपघात करी जीव काढे. ने तेथी आपणने पण मोटी एव लागें, बहु वेदना तथा दुःख थाय, लौकीकमां अपयशनी वृद्धि थाय, ए दारमंत्रजेद त्रीजो अतिचार जाणवो.

४ चोथो मृषाउपदेश अतिचार ठे. ते एके, पोतें मापणवालो थवानेसारु पापोपदेश जे मंत्र, यंत्र, जडी, बुट्टी, बतावे. ने कहे के, फलाणी बुट्टीनुं मूल कहाढो. ते अमुक बुट्टीना रसमां मेलवीने आटली चीज वाटो. तेनी गोली करीने खाउ. तेथी बहु जोगशक्ति थइ. वली आ मंत्रनो जाप करो, मद्य मांसनी आहुति आपो, जे थी करी देवता प्रसन्न थाय, वली जेनी चाहना करो तेनी पाप्मि थइ. वली कहे के, सांजलो! अमुक जानवरना लोहीथी अमुक औषधि नां पांढडा पर यंत्र लखीएं, घुअडना पग साथें बांधीएं तो शत्रु ना गी जाय अथवा मरण पामे. बीजुं कहे के, जनावरना इमाना रस थी पारा प्रमुखनो खरल करो. अने पढी ते पाराने अग्निमां राखयुं. शोल प्रहरनी अग्निएं करी पारो. सिद्ध थइ. एवा उपदेशनो देनारो थाय. वली कहे के, हुं कामशास्त्रमां महा निपुण तुं, तमोने चोरा शी नोगासननो विधि शिखवाहुं, ते तमे शीखो. एथी करी विविध प्रकारनी रतीविलास क्रिया ने बहुवार वीर्य वृद्धि रहेइ. काम जा

गर्भ, कामदेवना वासानुं स्थानक जाणशो. तो तमारो जीव बहु खुशी मां रहेजो. अंधारा पद्ममां तथा अजवालीया पद्ममां स्त्रीने कामनो वासो जूदे जूदे ठेकाणो रहेजे. तिथि तिथिनो विवरोजे. ते बंधुं तमने बतावीश, इत्यादि बहु पापोपदेश करे. बीजां पण औषधादिकनां शास्त्र बतावे, नणावे अथवा कोइने दुःखमां नाखवाना उपाय बतावे. एना प्रतिपद्दी होय तेने पण कुबुद्धि बतावे, शीखवाडे, तथा विषयकषाय जागे, एवी नवी वात उठावे, ते पापोपदेशकथन चोथो अतिचार जाणवो.

५ हवे पांचमो कूटलेखन अतिचारजे. ते एके, कोइनो जूठो लेख लखे, नामामां जूठुं लखे, उठो वधारे अक्षर लखे, प्रथम लिखित अक्षर ठरी प्रमुखना प्रयोगें करी ठेकी नाखे, परवाना उपर जूंठी मोहोर करे, खोटुं स्वत बनावे, तेमां रुशनाइनां जेद पण सद्गु आख्या. ए पांचमो कूटलेखन अतिचार जाणवो.

अर्दीयां आजीविका निमित्तें चित्तइढताना योगथी आडतिया प्रमुख व्यापारमां अधिक लाजनी प्राप्तिथी कांइ धारणी प्रमाणे उठुं वतु लखवानो आगारजे पण एने मूलमां तोटो आवे, ए वुं न करवुं. वली बीजुं पण आजीविका निमित्तें उठुं वतु मर्यादा धिक धारणा प्रमाणे लखवानो आगार. ए पांचे अतिचार मृषावाद उपदेशनाजे. आ पांचे अतिचार महाडुर्गतिना सहायकजे. ते माटे ए अतिचारने जाणवा पण आदरवा नही.

॥ इति श्रीदादशव्रतविवरणे द्वितीयस्थूलमृषावादविरमणव्रते पंक्तिश्रीउद्योतसागरगणिना कृतचाषा संपूर्णा ॥ ३ ॥

॥ अथ ॥

॥ तृतीयस्थूलअदत्तादानविरमणव्रत प्रारंभः ॥

॥ दोहा ॥

सजुरु पदपंकज नमी, कहिहुं विवरण शुद्ध ;

तृतीय अदत्तादान व्रत, न कहुं शास्त्र विरुद्ध ॥ १ ॥

हवे स्थूल अदत्तादानविरमण लखीएं ठैयें. प्रथमस्थूल जे महोटी चोरी जे संकल्प करीने देवाल फोडी खातर पाडे, अथवा मार्ग दिक्कें मुसाफरना इव्यने लूंटवानी इच्छा थइ. ते एम के, आ ए काकी ठे. बीजो कोइ एनी साथें ठे नहीं. त्यारें जाणी जोइने को इ नवो प्रपंच करी, एनुं इव्य होय ते लइ लेइएँ अथवा बलात्कारें करीने पारकी चीज लेवी तथा नजर चूकावीने कोइनी चीज उठावी लेवी तथा आपणे घेर कोइ अनामत चीज मूकी गयो होय ने ते ज्यारें पाठी मागे त्यारें नामुकर जहुं तथा खरुं जवाहीर प्रमुख लइने घरमां मूकहुं. अने पाहुं ते मागे त्यारें खोटुं आपहुं, तथा बीजा कोइएँ हीरा मोती वेचवाने आप्यां होय, तेमांथी नंगनो फेरफार करी सारुं नंग होय, ते पोतें लइ लिये, अने उठी किम्मतनुं नंग होय, ते तेमां मेलवी आपे. ए सहु अदत्तादाननो दोष कहिं. जे कारणे क्यारें पण तेनी जाण पडे, प्रगट आय, त्यारें राजदम देवो पडे, अपयश आय, अप्रतीति उपजे, एमाटे स्थूलअदत्तादानने जे त्यागे, ते अदत्तविरमणव्रत ठे. ते अदत्तव्रतना बे जे दठे. ते कहेठे. एक इव्यअदत्तव्रत, बीजुं नावअदत्तव्रत.

१ इव्यअदत्तविरमण एटले पारकी चीज पूर्वोक्त प्रकारें गएली, पडेली, विसरी गएली लीये नहीं. ते इव्यअदत्तविरमणव्रत जाणहुं.

२ तथा जे पर पुजलइव्य, तेनी चीज वर्ण गंध रसादिक रचना रूप त्रेवीशविषय तथा आठे कर्मनी वर्गणा ते पण पराइ चीज

હે. તે વસ્તુગતે જીવને અગ્રાહ્ય છે. એની જે વાંઘા ઉદયિક ના વમાં ધસણ, તે નાવઅદત્ત ગ્રહણ જાણવું. તેને શ્રીજિનાગમો ક તંત્ર સાંજલીને, પુજાનાંદી પણ મટાડે, શુદ્ધ ઉપયોગે દિલથી ઉદય અવ્યાપક રહે. નિર્જેરાના બહુલ પરિણામ તે નાવઅદત્તવિરમણવ્રત કહિયે. જેટલી જેટલી કર્મ પ્રકૃતિ છે. તેનો બંધ મટયો. એટલું નાવઅદત્તવિરમણવ્રત કહિયે. ત્યાં સામાન્ય અદત્તના ચાર જે દેહે; તે કહેહે. ૧ પ્રથમ સ્વામિઅદત્ત, ૨ બીજો જીવઅદત્ત, ૩ ત્રીજો તીર્થંકરઅદત્ત, અને ૪ ચોથો ગુરુઅદત્ત.

૧ તેમાં પ્રથમ કોઈની चीज આપ્યા વિના જિયે, તે સ્વામિઅદત્ત.

૨ બીજું જે સચિત્ત બીજ ફલાદિ ગુહ્યા પ્રમુખ તોડે, અથવા છે દે, જેદે, તે જીવઅદત્ત કહીએ. જે કારણે ફલના જીવોએ એવી કાંઈ અજ્ઞા દીધી નથી કે, અમોને તમે છેદન જેદન કરો. તે હેતુ એ જીવઅદત્તનો બીજો જેદ જાણવો.

૩ ત્રીજો શ્રીતીર્થંકર દેવે જે चीजनो નિષેધ કહ્યો છે. તે चीज ને ગ્રહણ કરે. જેમ કે, સાધુને આધાકર્મી આહાર નિષેધ કહ્યો છે. શ્રાવકને અજન્મ વસ્તુ નિષેધ કહી છે; તેને આચરે ત્યારે તે તીર્થંકરઅદત્ત કહેવાય. એ ત્રીજો જેદ તીર્થંકરઅદત્તનો જાણવો.

૪ ચોથો ગુરુઅદત્ત. તે એકે, કોઈ સાધુ, આગમોક્ત શુદ્ધ વ્યવહારપૂર્વક નિર્દૂષણ આહાર લાવીને પછી તેને ગુરુની આજ્ઞા વિના ખાય, તે ગુરુઅદત્ત કહીએ.

એ ચારે અદત્ત, સંપૂર્ણ રીતે તો સાધુથી તજ્યાં જાય; અને ગૃહસ્થથી તો કાંઈ અંશે તજ્યા જાય. અહીંયાં શ્રાવકને ચારે અદત્તમાં સ્વામિઅદત્તના ત્યાગનો મુખ્યતા છે. એ માટે પરાઈ चीज પૂર્વોક્ત ઉપાય કરીને ન લેવું. જે चीज લેવાથી ચોર નામ ઠરે, રાજદંડ ઉપજે, એલ લાગે, માટે એવી चीज ન લેવું પણ સૂચ્ય તુ એ કાષ્ઠ પ્રમુખ, જેની કોઈ બહુ મનાઈ ન કરે, તે चीज લેવું. તે

नी जयणाळे. कोइनी चीज पडेली पामुं तो ज्यां सुधी परिणाम टके, त्यां सुधी लेउं नहीं. कदापि बहु मूढ्यवान् चीज जोइने परिणाम शिथिल थाय, त्यारें ते चीज लेउं. पढी लेइने केटला एक दिवस, पोता पासें राखुं. एटलामां जो ते चीजनो धणी ठतो थाय, तो तेने आपुं अने धणी ठतो न थाय, तो धर्मस्थानकमां तथा धर्मना काममां खरचुं. एम पण परिणाम न रहे, तो तेमां श्री अर्थ जाग धर्म स्थानकमां खरचुं, अने अर्थ हुं पोतें राखुं.

वली पोतानी जमीन खोदतां इव्यनो जंमर निकट्यो, तो तेने लेवानो आगार ठे. एमांथी पण अर्थ अथवा चोथो हिस्सो धर्म करुं. पढी पण जेवी धारणा?

तथा पारकी जमीनमांथी इव्य निकले, त्यारें पण ज्यां सुधी परिणाम टके, त्यां सुधी ते इव्य लेउं नहीं. अने परिणाम शिथिल होय तो, अर्थुं हुं राखुं ने अर्थुं धर्ममां खरचुं.

तथा कोइ वारस विनानो माणास कोइ चिज अनामत मूकी गयो होय, पढी ते देशांतर गयो त्यां मरण पाम्यो त्यारें तेनी चीज पंचमां, जला अने सारा रुचिवाला मनुष्य आगल जाहेर करीने जे पंच कहे, ते करुं; कदापि देश कालनी विषमताथी जाहेर करतां उलटुं लफरुं लागे. ते एम के, डुष्टराजादिक होय तो ते लोचना माखा थका कहे के तारे घेर, मरनारें घणुं इव्य मूक्युंठे? तुंतो पोतानी शाहुकारी जाहेर करवाने थोडुं देखाडे ठे. एवी उपाधि जागे. ते माटे कोइने न कहुं तो पण ते इव्य, धर्मस्थानकें खरचुं. ते खरचतां ते धन आपणुं पोतानुं केहेवुं पडे, तेनी जयणा.

तथा घरचोरी एटले घरमांनी सर्व चीजना मालिक तो पोताना पिताळे, अथवा माताळे. एमने पुढ्या विना वस्त्र इव्यादिक लेवुं, तेनी जयणाळे. वली जेनी साथें महोबत होय, जे संबंधी होय, जेने घेर जवा अववानो, खावा खवराववानो व्यवहार होय, ते

ને ધેર ગયે થકે કશું પુઠ્યા વિના ફલ પાન પ્રમુખ લેવું; તેનો આંગાર છે. પરંતુ તેનો જીવ કચવાતો હોય તો ન લેવું.

તથા કોઈની ઝાંકરી કરતાં વ્યાપારમાં કાંઈ કમુર કરીને ઇચ્છા મેલવવાની જયણા. એ રીતે ત્રીજું વ્રત પાલે. તે વ્યવહાર શુદ્ધ અર્દ ત્તાદાનવિરમણવ્રત જાણવું. અંતે નિશ્ચયથી તો જેટલો આત્માનો અબંધક પરિણામ થયો, ગુણસ્થાનની વૃદ્ધિ થઈ, અંતે બંધવિષ્ણુ થયો, તે નિશ્ચય અર્દત્તવિરમણવ્રત કહીએ. એના પાંચ અતિ ચાર છે, તે કહે છે.

૧ પ્રથમ “તેનાહટ” અતિચાર કહે છે. સ્તેનાહટ ત્યાં સ્તેન એટલે ચોર, તેણે આહટ એટલે હરણ કરી લીધેલી એવી જે ચોરીની કાંઈ ચીજ, તેને સ્તેનાહટ કહિયે. એટલે ચોરે ચોરેલી ચીજને સ્વરીદ કરવી. કારણ કે, ચોરીની ચીજ સોંધી મળે, તે જોઈ આત્મા લોભમાં પડ્યો થકો તે વસ્તુ વિચારે કે મોરે તો પારકી ચીજ હાથમાં લેવી નહીં. પણ આતો ચોર પોતે ચોરી લાવ્યો છે. તે લેવામાં મને શો દોષ છે? એવી મૂઢ વિચારણાથી લે, પણ એમ ન વિચારે કે, આ અશુદ્ધ ઇચ્છા કરીને મારી ચેતના બગડશે. વલી કદાચિત્ કોઈ વસ્તુ જાહેરમાં આવે. ત્યારે તે પકડાય. ત્યારે રાજવાલા પૂછે કે, રોહરમાં જેમની ચીજ ગઈ હોય તે સર્વ લોક, ચબુતરે આવી બતાવો. તે વસ્તુ ચોરને તસ્દી આપે. ત્યારે તે ચોર જેનું તેનું નામ તથા પત્તો બતાવે કે, અમુક જગ્યાએ ચીજ રાખી છે, કિંવા અમુક જગ્યાએ વેચી છે. એમ કરવાથી સર્વ જગ્યાએથી ચીજ જાહેરમાં આવી શાહુકારો, પણ સોંધી જોઈને લીધી હતી, તે પણ સહુ પકડવામાં આવ્યા. ત્યારે તેમને પણ ઝલટો દંડ પડે, ને વલી જે ચીજ ચોર પાસેથી લીધી હતી, તે પણ જાય, પોતે સ્વરાબ થાય, લોકો વાત કરે કે આ લોક, ચોરોને પૈશા પ્રથમ દે છે ને ચોરી કરાવે છે. એવી વાત, જ લા ગૃહસ્થને સાંજલવી પડે. માટે એ ધંધો કેમ કરીએ? વલી લો

किकमां अपयश वधे, ते तो आ जवनुं दुःख, अत्ते परजवनुं दुःख जोइएं तो चोरीनो माल संगरनाराउ दुर्गतिने जोगववा वालाठे ज. परंतु अहीं कदापि अजाण पणे एटले चोरीनो. माल ठे. एम न जाणुं होय ने लीधो होय, तो तेनो आगार. परीक्षा विना बहु मूली वस्तु थोडामां मले, तो तेनो आगार ठे. तथा परंपरायें आ वो तेनो आगार. पण एने जूवी साची कल्पना देखाडीने तेनी पा सेंथी लेवी. ए पेहेलो अतिचार जाणवो.

१ बीजो तस्कर प्रयोग अतिचार. एटले जे चोरने चोरी कर वानी प्रेरणा करे के, तमे आज काल नकामां बेशी रह्याठो पण उद्यम कखा विना गुं खाशो? आ पेटने तो रोज जरवुं जोइएं? ते माटे घरमां बेठे तो कांइ नहीं थरो. अमे तमारा मोहोब तीया ठैए. ते माटे कहीए ठैए. बीजो पण अमुक, फलाणे ठेका एो गयो हतो, ते थोडा दिवसमां चार पैशा सारी रीतें लाब्यो; माटे तमे पण रोजगार सर थाउं. तेथी माथा परनुं करज पण उतरशे. नहीं तो आगल तमने फरी करजें कोण रूपैया देशे? दी धा लीधाथी सदुनुं काम चालेठे, माटे नाइ! धंधो करो. अमारुं पण तमारी उपर लेणुं ठे; ते पण आपो. कारण के बहु दिवस थया ठे. नहीं तो पांच सात बीजा पण आपीयें, परंतु गुं करीए? जे तमने थावा हाले देखीए ठैए. तेथी बहुज खीज आवेठे. आ वा बलदार ठो, पण सर्वदा कमाया विना एमज निजाव केम थरो? ते माटे व्यापार रोजगारमां तमने नफो न होय तो, कोइनी नोकरी करो. हथीयार लइ शीपाइगीरी करो. तमारी पासें हथीयार हाजर न होय तो जेटला जोइयें तेटला अमारी पासेंथी लइ जाउं, पण रोजगारसर थाउं. एंवी एंवी खोटी प्रेरणा करे. ते प्रयोग कहीए. चोरने प्रेरणा करे, संबल आपे, लोढानां शस्त्रादि क अधिकरण आपे. तेने तत्वइष्टिं देखतां चोर तुव्य कहीए.

जे कारणे नीतिशास्त्रादिकमां चोरना सात प्रकार कहा ठे. ते ए के, प्रथम चोर जे आप चोरी करे १, बीजो चोरनी पासं रहे २, त्रीजो चोरनी.साथें आलोच करे ३, चौथो चोरना जेदमां माहित गार थाय ४, पांचमो चोर साथें व्यापार सहीयारो राखे ५, छठो चोरने अन्न पाणी आपे ६, सातमो चोरने घरमां राखे ७, ए सातेने चोर कहेवा. हवे अहीयां अदत्तनो त्यागी होय, ते विचारे के मारे पोताने तो पराई चीज लेवानुं पञ्चखाण ठे, पण बीजो कोइ लइ आवे, तो ते चीज लेवामां मने शो दोष ठे? ए माटे प्रयोगअतिचारव्रत पण श्रावक न धरे. कारण के ते सापेक्ष ठे. ए माटे ए प्रयोगअतिचार बीजो जाणवो. २

३ त्रीजो “तप्पडिरूव” अतिचार. ते एके, कोइ सारी वस्तुमां तेना सरखी मेलती बीजो हलकी चीज मेलवीने वेचे, ते तत्प्रति रूप कहियें. जेम केशरमां केशरना जेवो तार, अने एवाज रंगने मलतुं एवुं कोइ इव्य लावीने कर्त्रिम करी वेचे, वली मछा प्रमुख ने मथीने घृतमां मेलवी वेचे. एटले जे चीजठे तेना सरखी बीजो चीज बनावीने मूलइव्य छुट होय तेमां मेलवीने वेचे तथा बना वटनी कस्तुरी करीने वेचे. गुंदर प्रमुखनो बांधो करी तेने हिंगमां मेलवीने वेचे. तथा जे यवादि सुगंधिक इव्य थायठे, ते कर्पूरसाथें मेलवीने वेचे. अफीणनो जोडो करी वेचे, तथा जूनां वस्त्रने रंगावीने नवाने ठेकाणे नवाने जावें वेचे. रुने पाणीमां जींजवी वजनदार करीने वेचे. सूतली प्रमुखनी पिं मिमां अंदर महोटा गाजा घालीने उपरथी सुतलीने जींज वी करी लपेटीने वेचे. लोकमां सारी जोइने वधारे मूल आवे, तो य पण विचारे नहीं के, हुं खीटो व्यापार करुनुं. पाणीमां डुध ए कतुं करीने डुधना जावें वेचे. गहुं प्रमुख दाणामां सुसो, कांकरी, अने चूनो प्रमुख मेलवीने वेचे. ए सहुं प्रतिरूप कहोएं. अहीं

યાં આપણી ચીજ વ્યાપારની હોય, તેને પરિકર્મ કરી વેચવાનો આગાર છે. એ ત્રીજો અતિચાર જાણવો.

૪. ચોથો વિરુદ્ધગમન અતિચાર. લખીએ, ઠેંકું. તે એકે આપણા ગામના રાજાએ ફરમાવ્યું કે, ફલાણે ગામ જશે નહીં. તે ગામની ચીજ લેવી નહીં. તેમની સાથે વ્યાપાર, સ્વાતું, લેણું, દેણું, કાંઈ પણ કરવું નહીં. એવો સરકારનો હુકમ છે. કેમકે, સરકારના કોઈ મુદ્દાઈ ગુનેગાર છે, તે ત્યાં જઈ કોઈનું શરણ લઈને રહ્યા છે. માટે ત્યાંથી તેમને કોઈ દિવસ પકડી મંગાવવાનો છે. ત્યાં સુધી તે ગામવાળા કોઈ સરકારની ચીજ વેચવા આવે, તે લેશે નહીં. એ પ્રમાણે રાજાએ હુકમ કહ્યો છે. હવે આ માણસ તો લોનને વશ પડ્યો, તે ગામમાં જઈને સોંધી વસ્તુ જાણીને ઠાનો માનો જઈ ત્યાંથી જઈ આવે અને પોતાના ગામમાં ઠાની માની લાવી વેચે. એવાંમાં કોઈ ચુગ લીંચોર તે વાત જાણે અને રાજાને જાહેર કરે કે અમુક માણસ, આપણા ગામમાં પરરાજ્યની ચીજ, ત્યાંથી લાવે છે. ને અહીં વેચે છે. અથવા રાજસંબંધી કાંઈ ઠાની વાત વિગત હોય, તે કરે. ત્યારે તે કષ્ટમાં પડે. દાણચોરી પણ એમાં આવી ગઈ. એ માટે એવિરુદ્ધગમન અતિચાર થાય. અહીંયાં દાણચોરી તો સર્વથા તજવી. કદાપિ લોનને વશ પડ્યો થકો ન રહી શકે, તો વર્ષ પ્રત્યે પ્રમાણ કરી રાખે. તથા શ્રાવક હોય, તે ચોથા વિરુદ્ધગમન વ્રતનો આગાર રાખે.

૫. પાંચમો કૂંડાં તોલ તથા કૂંડાં માપ કરણ અતિચાર કહે છે. તે એકે, લેવાનાં તોલ માપ જૂદાં રાખે. અને દેવાનાં તોલ માપ પણ જૂદાં રાખે. એવી રીતે ગજ પણ લેવાનો જૂદો રાખે અને દેવાનો પણ જૂદો રાખે. કોઈ દેશમાં અનાજ જરવાનું પણ માપ છે ત્યાં પાલી માણું પ્રમુખ, લેવાનું જૂડું રાખે અને દેવાનું માપ ઝંબું, તે પણ જૂડું રાખે. વલી ત્રાજવાની માંમીમાં અંતરકોણ રાખે. માપમાં પણ એવી દગલ બાજી કરે. જરતી વચત પાલીને મગાવીને આવે.

लेवानी वखतें माथा सुधी संपूर्ण दाणो जरीने लिये. वली वस्त्र ले, त्यारें पण गज अथवा हाथ सरकावीने ले, तथा आपे. तेवारें अतिचार लागे. ए पांचे अतिचार, जे विरति श्रावक होथ, ते जाणे, पण ते अतिचार लागेळे. एम जाणी आदरे नहीं.

अहीं आजीविकाने माटे वर्तमान लोक व्यवहारनी रीतिएं उठूं वधतुं देवा लेवानी मने जयणाळे. अजाणं पणे कोऽ खोटां तोल माप थऽ जाय, तेनो अतिचार नहीं. विरति व्रतनीळे. ते प्र माणे पालीश. अधिक लोचने वश पडीने नहीं करीश. आ पांचे अतिचार, अदत्तादानविरमणव्रतना जाणवा.

॥ इति श्रीवाद्दशव्रतविवरणे पंढितश्री उद्योतसागरगणिना कृततृतीयस्थूल अदत्तादानविरमणव्रतनाशा समाप्ता ॥ ३ ॥

॥ अथ ॥

॥ चतुर्थस्थूलब्रह्मचर्यव्रत प्रारंभः ॥

॥ दोहा ॥

आद्यहर ॐकारकूँ, मंगलरूप मनाय ;

चोथे व्रतके जेद सब, जाषा करुं बनाय ॥ १ ॥

चोथूं ब्रह्मचर्यव्रत. एटले मैथुननो त्याग करवो. त्यां मैथुनत्यागना बे जेदळे. एक इव्यमैथुन त्याग, अने बीजो जावमैथुन त्याग.

१ इव्यमैथुन एटले परस्त्रीनो तथा परपुरुषनो परस्पर संग म जाणवो. त्यां पुरुषें परस्त्रीनो त्याग करवो. अने स्त्रीएं पण परपुरुषनो त्याग करवो. रतिक्रीडा तथा कामसेवन करे, तें इव्यमैथुन क हियें. तेने जे पुरुष, तथा स्त्री, त्याग करे. तेने इव्यब्रह्मचारी तथा व्यवहारब्रह्मचारी कहीएं.

१ बीजो जावमैथुनरूप. ते एकें, चेतनरूप पुरुषने विषया जिलाष परपरणति रूप, तथा तृष्णा ममतारूप इत्यादि निश्चय

પરસ્ત્રીઠે તેની સાથેં જે મલબું, તેને રીઝ મોજ આપવી, તેની સાથેં વાંઘિત વિલાસ કરવો, તે જાવમૈથુન જાણવો. એને જિનવાણી ના. ઉપદેશોં તથા જે સજ્જુરુ હિતશિક્ષાનો ઉપદેશ કરે. ત્યારેં પોતેં પરપુજાદિકને ઝલચી, જાતિહીન જાણી, આગામિક કાલેં એને મહાદુઃખદાયી જાણી, પૂર્વેં ગતકાલેં અનૈક મરણાંત દુઃખ પરંપરા એનાથી પામ્યો, એ માટે મને એ વિજાતિ સ્ત્રીઝને તજવાનું કહુંઠે, માહારે તો મારી સ્વજાતિ, પરમનક્ત, ઊતમ, સુકુલીન શમતા રૂપ સુંદરીનો સંગ કરવો સારોઠે. વિજાવપરણતિરૂપ પરસ્ત્રીએ મારી સર્વ વિનૂતિ ચેંચી લીધી. હવે સજ્જુરુની સહાયતાથી એ દુષ્ટ પરિણામ સ્ત્રીસાથેં હું લાગ્યો તું. તેને થોડે થોડે નિગ્રહ કરું. ત્યજવાનો જાવ આદરું, કે જે થકી મહારી શમતા સુંદરી, શુદ્ધસ્વના વઘટરૂપ ઘરમાં આવી રહે, તો ઘરનું તેજ વધે. એવી સમજણ પામીને પરપરણતિમાંથી મગ્નતા ઠોડે. ડડયેં કર્મ વ્યાપે નહીં. શુદ્ધ ચેતનાનો સંગી થઈ રહે. શુદ્ધ પરિણામથી દૂર ન રહે. તે જાવ મૈથુનત્યાગી કહીએ.

અહીંયાં ઇચ્છમૈથુન ત્યાગી તો ષટ્ દર્શન માંહે મલે પણ જાવમૈથુન ત્યાગીતો શ્રી જિનદર્શનનેત્યાંજ શ્રી જિનવાણી સાંજ લતાં જ્ઞાનજેદ, જેના હૃદયમાં પ્રવર્ત્તાયોઠે, તે સહજ ડડાસ ડપાયથી જાવમૈથુનનો ત્યાગ કરે. તે બીજા દર્શનોમાં ન મલે.

અહીંયાં સ્થૂલ પરસ્ત્રીગમનવ્રત. તે એકે પરસ્ત્રીનો ત્યાગ કહ્યો. પરપુરુષની પરણેલી તથા પારકાની રાખેલી જે સ્ત્રી હોય, તેની સાથેં અનાચાર સેવન ન કરું. એવો પચસ્કાણ કરે, તેને પરદા રગમનવિરમણવ્રત કહીએ. બીજું જે સ્વદાર કેહેતાં પોતાની સ્ત્રી, તેનાથી સંતોષ ધરું. એવું જે વ્રત ધરે, તેને સ્વદારસંતોષવ્રત કહીએ. ત્યાં દેવસંબંધી દેવાંગના, તથા તિર્યચ સંબંધી સ્ત્રીજાતિ, તથા મનુષ્ય સંબંધી સ્ત્રીજાતિ, એનાથી મૈથુનસેવા નિષેધ. એકેકી

विधिना जाग करीने, एटले कायायें करी परस्त्री साथें सोइमां दोरो परोववो, ए न्यायें संयोग करवानो निषेध अने मने, तथा वचनें अने स्वप्नमां जोग थाय, तेनी जयणा. सहज स्पर्श करवानी जयणा. वर्त्तमान स्त्री टालिने बीजी स्त्री साथें विवाह न करवो, तथा दिवसें ब्रह्मचर्य पाळुं, न पळेतो प्रमाण राखुं, नववाड पाळवानो स्वप करुं. स्त्रीजनने पण एवो रीतें परपुरुषनो त्याग जाणवो: हवे ए व्रतना पांच अतिचारणे, ते लखीयें ठेए.

१ प्रथम अपरिगृहीतागमनअतिचार. ते एके. नहीं. परणे ली स्त्री जे कुमारी तथा विधवा स्त्री, तेने अपरिगृहीता स्त्री कहीएं. जे कारणे कोइ एनो स्वामी केहेवातो नथी. ए कोइनी स्त्री केहेवाती नथी. तेने जोइ, कोइ मूढमति विषयानिलाषी थइ. नइक. जावथी विचारे के, में तो परस्त्रीनो त्याग कखोळे अने आ तो कोइनी स्त्री केहेवाती नथी माटे एनी साथें मेलाप करवाथी मने शुं दोष ठे? एवुं विचारीने ते कुमारीनी साथें के विधवानी साथें जोग विलास करे. एज प्रमाणे व्रतधारी स्त्रीने पण परपुरुषनो त्यागळे. ते पण अपरिगृहीत पुरुष कुंवरो होय अथवा जेनी स्त्री परजो क पहोंची होय तेनी साथें पूर्वोक्त न्याय मनमां धरीने संग करे, तो ते स्त्रीने पण प्रथम अतिचारनो दोष लागे.

२ बीजो इत्वरपरिगृहीतागमन अतिचार. ते इत्वर केहेतां थोडो काल जाणवो. एटले मास, ठमासनी मर्यादा करीने वे श्यादिकने खरची आपी पोतानी आस्नाव स्त्री करीने राखे. अहींयां कोइ अज्ञान पणार्थी एम विचारे के, मारे तो पर स्त्रीनो त्यागळे. पण आने तो में महारी करीने राखीळे, तो एमां मने शुं दूषण ठे ? एम जाणी करीने अज्ञान पणे ते वेद्याने सेवे, तो तेने बीजो अतिचार लागे. एवी रीतें श्राविकाने पण बीजो अतिचार लागेळे. ते एम के, बे शोक्यो होय तेमां शोक्यनो वा

रो धणी पासे जवानो होय ते दिवसें जरतार ने पोतें सेवे; ने मनमां विचारे के, पोताना स्वामीने सेवतां छुं दूषणठे ? मारे तो परपुरुषनो त्याग ठे. पण एम न विचारे के, आं दिवसें तो ए शोक्य नो जरतार ठे. मारो तो आ दिवस धणी पासे जवानो वारो नथी. तेम ठतां पण ठल करीने स्वामीने सेवे, तो ते स्त्रीने बीजो अतिचार लागे.

३ त्रीजो अनंगक्रीडा अतिचार. एटले अनंग कहेता कंदर्प, तेने जागृत करवासारु आलिंगन, चुंबन, नख प्रमुख अथवा नेत्र ना हाव, नाव, कटाह्नादिक हास्य प्रमुख उष्णमिश्रकरी विगेरे पर स्त्री साथें करे. दिलमां एम विचारे के मेंतो सोइमां दोरो परोववानो जोग त्याग कखो ठे. परस्पर एक शय्यामां सुइने जोग करवानो मारे त्यागठे बीजानुं तो में व्रत लोधुं नथी पण ते, कामांध अथवाथी एम न विचारे के, चेतना तो बन्नेमां बगडेठे एनाथी पण व्रत वेहेलुंज नांगेठे, मन चलेठे. तथा पोतानी स्त्री साथें चोराशी आसने करी काम जागृत करे. जोगविलास करे. तिथि प्रमाणे कामनिवासनी जग्यायें हाथनो स्पर्श करे. अंगमर्दनादि करीने काम प्रगट करे. अथवा परम अनिलाष थये थके, पोतानी स्त्री हाजर न होय तो न चालते कार्य हस्तकर्म करे. स्त्री पण कामव्याकुल थये थके पोताना अंगुठायी सुखवासीया प्रमुख करे, अथवा स्त्री स्त्री मलीने, अधिकरणथी गुह्य स्थाने संचारण करे. अनें पोतानी इह्वा संतुष्ट करे, त्यारें पण तेने अतिचार लागे. ते मांटे श्रावकने ज्यां त्यां कामसंज्ञा घटाडवानी चाहना करवी जोइं. जेम लोनी माणस पोताना व्यापार धंधामां मग्न होय एटलामां नूख लागे, तोपण सह्या करे. धंधाना वचमां नूख ने गणकारे नहीं. एम करतां पण ज्यारें नूखथी रहुं न जाय, त्यारें त्यांथी उठी करीने उतावळें उतावळें रसोइनी जग्यामां जे रसोइ हाजर होय, ते खाइ लिसे, पण सुखादनीके कुखादनी कांइ पण

तर्जनीज न करे; फरी पण त्यांथी उठीने पोताना धंधामां वलगे. तेवी रीतें समकेती, देशव्रत धारी पुरुष, परलोकना सापेक्ष धंधामां मग्न रहेवे. एवामां कामसंज्ञा उदय थइ, त्यारें अंतरनाव लाज मर्यादा दुर्गंढादिकने अनुसरतां ते कामसंज्ञाने गणतीमां न गणे. एम करतां अतिवेदोदय आय, त्यारें व्याकुल आय तो तत्काल उतावळथी कंदर्परोग निवारण करीने. फरी पोताना स्वकार्यमां प्रवर्तें तो ते व्रती, कामसंज्ञा वधारवानी इच्छा शा माटें राखे ? शुद्ध श्रद्धावंत श्रावक तो मैथुनसेवानी जग्याने जेवु जांकरुखानुं होय, तेवुं करी जाणे. अने कहे के ए मलीन जग्यावे, तेनी इच्छा तेंवडि नीतिनी वेलाशिवाय बीजे वखतें न रहे. तेवी रीतें मैथुन पण निषेध ठे. दोषनुं स्थानक ठे. आ प्रमाणे त्रीजो अतिचार जाणवो.

४ चोथो परविवाहकरण अतिचार. ते ए के, जे पोतानां संताननो अथवा परजातिनो अथवा आपणी नात जातमां पोतानुं माहापण जणाववाने अर्थे आगल थइने विवाह करी आपे. कोइ वस्तु वानुं अथवा इव्यादिकनी सहायता करे, अथवा प्रेरणा दिक करीने कोइनी पासेंथी अपावे. तेणे करी ते विषयी प्राणी ने स्त्रीनो लाज थयो त्यारें ते पुरुषतो तेनुं सारुं कहे. बीजाउने कहे के फलाणाने त्यां फलाणे मारुं घर वसाव्युं. जो एवा हता, तो आ विवाह थयो. नहीं तो मारा शा हाल थात ? एवी रीतनी अर्थी जनना मोढाथी पोतानी प्रशंसा सांजलीने बहुज खुशी थइ जाय. तेने जोइने बीजा पण जेउ विवाहना अर्थी होय, तेउ आवीने तेनी खुशामद करे, स्तुति करे, ने कहेके, आप साहेब जेवा परोपकारी थोडाज नजरें आवेवे ? एवां वखाणनां वचन सांजलीने तेने कहेके, कांइ काम काज होय, तो मने कहेजो. सक्कन सम्मत करजो. अमारो तमारो एक वास्तो ठे. एवी रीतें विवाहादिकनो सक्कनसंबंध, संसारमां जग्याए जग्याए कराववो, ए अनर्थनुं बी

જ શાવવા જેવું છે. તેવું કરવાથી વ્રત છુદ્ધ ન રહે. અને કામ-અધિકરણ વધારતાં સંસાર વધે. શ્રાવકને તો પોતાના ઘરમાં પણ કોઈ એવું કાર્ય કરવું હોય, તો તે બીજાને જાણવીને પોતે ન્યારો ને ન્યારો રહે. તો જે વ્રતી અંતે પરાયો વિવાહ જોડાવે, તેને ચોથો અતિચાર લાગે. અહીંયાં પોતાના ઘરસંબંધી તથા જેનાથી ટૂટા ય એમ નથી, એવાં સંબંધીનો વિવાહ કરવાની જયણા, તે પણ પરિમાણ રાખી લેવું. એમજ સ્ત્રી પણ પારકા વિવાહમાં મોડ પ્રમુખ બાંધે, ને આગલ અંતે કુલધર્મ તજાવે. ત્યારે અતિચાર દોષ લાગે.

૫ પાંચમો તીવ્રાનુરાગઅતિચાર. તે એકે જે કોઈ, સ્ત્રીઉપર તીવ્ર અજિલાષ ધરે. પારકી સ્ત્રીને જોઈને મનમાં બહુજ ચાહના કરે. તે સ્ત્રી વિના ક્ષણમાત્ર પણ રહી શકે નહીં. હરતાં, ફરતાં, જીવ, તેનામાંજ વલગ્યો રહે. તથા દેહમાં કામ વધારવાને તથા સંજોગ સામર્થ્ય કરવાને માટે અફીણ, માજમ, જાંગ, અને બીજી પણ ધાતુ હરતાલ, પારા પ્રમુખ પટ્ટી, બંધેજની ગોલી શોધે. સ્ત્રીયાદિ તીવ્રકામ રાગથી કરે; ત્યારે તે પાંચમો અતિચાર લાગે. અને સ્ત્રી પણ કામ વૃદ્ધિ કરવાની અનેક યોજના કરે. જેમ કે યોનિસંકોચન ઔષધ, માંયાં ફલક, શીશ, ત્રિફલાં, લોદર સ્ત્રીયાદિક અંગમાં ગોલી કરીને સંચરાવે, અત્યંત ઉદ્વેગ વેષ જોવે. બહુ હાવનાવાદિક વિષય લાલસા કરે, ત્યારે તેને પાંચમો અતિચાર લાગે. એ પાંચે અતિચાર જાણું, પણ આદરું નહીં. અહીં સ્વદારસંતોષવ્રત વાલાને ઢેવટના ત્રણ અતિચાર છે. અને આગ લના બે અતિચાર તે તેને અનાચાર છે. તથા પરદારવિરમણવ્રતવાલા ને તો એ પાંચે અતિચાર છે. સ્ત્રીને પણ એજ પ્રમાણે અતિચાર લાગે.

॥ ઇતિ શ્રી હાદશવ્રતવિવરણે ચતુર્થ સ્થૂલબ્રહ્મચર્યવ્રત
પંક્તિ શ્રી ઉદ્યોતસાગરગણિના કૃતનાષા સંપૂર્ણા ॥ ૪ ॥

॥ अथ ॥

॥ पंचमस्थूल परिग्रहपरिमाणव्रत प्रारंभः ॥

॥ दोहा ॥

सुमति दइ श्रीशारदा, ताके पद पणमेव ;

पंचम परिग्रह व्रत तणी, जापा करुं गुनेव ॥ १ ॥

हवे पंचम स्थूलपरिग्रह परिमाणव्रत, विगतवार सहित करीने लखीएं
 बैठें. परिग्रह एटले जे समस्त पणे बीजां डव्य नाना प्रकारनां ग्रहण
 करवां, ते परिग्रह जाणवो. तेना बे जेदढे. एक बाह्यडव्य परिग्रह
 अधिकरणरूप. ते नवविध परिग्रह ठे. बीजो जाव परिग्रह. ते ए
 के, चौद अन्वंतर ग्रंथिरूप जे परजावनुं ग्रहण, समस्त आत्मग्र-
 देशथी सकषाय पणे बंध, ते जावपरिग्रह जाणवो. शास्त्रमां मूर्छा
 मुख्यवृत्ति तेने जाव परिग्रह केहेढे. तेमां चौद ग्रंथिना नाम. ते कहीयें
 बैयें. १ हास्य, २ रति, ३ अरति, ४ जय, ५ शोक, ६ डुगंठ, ७ क्रोध,
 ८ मान, ९ माया, १० लोच, ११ स्त्रीवेद, १२ पुरुषवेद, १३
 नपुंसकवेद, १४ मिथ्यात्व, ए प्रमाणे चौद अन्वंतर ग्रंथिठे.

अहीयां संसारी जीवने केवल अविरतिना बलथी इहा आ
 काश समान अनंत अपरिमितढे. ए अविरतिना उदयथी इहा,
 अने इहाथी कर्म बंधमां पड्यो थको जीव, चारे गतिमां नटकेढे.
 एमां कोइ अविराधक जीव, पुण्य प्रकृतिना उदयथी मनुष्य जवादिक
 सर्व सामग्री. जोग पांम्यो, अने सजुरुनी संगति पांम्यो. जेथी करी
 श्रीजिनवाणी सांजली त्यारें चेतना जागृत अइ, चेतना सुधरी.
 त्यारें ते जीव, विचार करे केअहो ! हुं समस्त परजावथी न्यारो, अ
 बंधी, अढेय. अजेय, अदाह्यधर्मी एंवो ठतो इहावश पड्यो. सम
 स्त ठेदन, जेदन, परित्रमणादि दुःखनो जोगी, परधर्मी थयो; तो ह

વે હુંસમસ્ત પરજાવનું મૂલ જે ઇજ્ઞા, તેને દૂર કરું, એવી ચેતના થઈ ત્યારે સમસ્ત પરજાવ ત્યાગરૂપ ચારિત્ર આદરે અને જેને બહુજ રસિક અવિરતિપણાના બલથી સમસ્ત પરિગ્રહ મૂર્ખા એકા એક તૂટે નહીં, તથા દોષથી પણ મરે, ત્યારે તે લઘુમાર્ગ જે દેશવિરતિ પણ તે આદરે. ઇજ્ઞા પરિમાણ વ્રત ધરે. તે ઇજ્ઞા પરિમાણ વ્રત નવ પ્રકારે છે.

૧ તેમાં પ્રથમ ધન ઇજ્ઞા પરિમાણ. તે ધન, ચાર પ્રકારનું જાણવું. તેમાં પ્રથમ ગણિમ ધન કહીએ. તે એકે જે વસ્તુ નંગ ગણીને વેચાય. એ શ્રીફલ પ્રમુખ જાણવાં. ૨ બીજું ધરિમ ધન. તે એકે જે વસ્તુ, તોલથી વેચાય. એ ગોલ, સાકર, કરિયાણા પ્રમુખ. ૩ ત્રીજું મવિધન. તે એકે જે માપથી વેચાય. જેમ ડુધ ઘૂતાદિક. ૪ ચોથું પરિભેદ્ય ધન. તે એકે, જે પરીક્ષાયે વેચાય જેમ સોનું, રૂપું, જંવાહીર અને વસ્ત્રાદિક, નાણાં પ્રમુખ પરીક્ષાયે વેચાય છે. એ ચારે ધન કહીયે. તેનું જે પરિમાણ કરવું, તે ધન પરિમાણ વ્રત જાણવું.

૨ બીજું ધાન્ય પરિગ્રહ, તે ચોવીશ જાતિનું છે, તે લખીએ છે. ૧ શાલિ, ૨ ગદું, ૩ જુવાર, ૪ બાજરી, ૫ જવ, ૬ મગ, ૭ મઠ. ૮ અડદ, ૯ તૂટ, ૧૦ બોડા, ૧૧ મટર, જવની સાથે ચાય છે તે. ૧૨ અરહડ એટલે તુવર, ૧૩ કિસારી, ૧૪ કોણા, ૧૫ કાંગ, ૧૬ ચણી, ૧૭ વાલ, ૧૮ મેથી, ૧૯ કલથી, ૨૦ મસૂર, ૨૧ તલ, ૨૨ મંદવો, ૨૩ કૂરી, ૨૪ બંટી. એ ચોવીશ ધાન્યની જાતિ વ્યવહારમાં સદા સ્વાવા લાયક છે તે લેવાં. બીજાં પણ ૧ ધાણા, ૨ જીં, ૩ હી, ૪ સુવા, ૫ અજમો, ૬ જીરું, એ પણ ધાન્યની જાતિમાં છે તે ઔષધાદિકમાં કોઈ પ્રકારે કામ આવે છે, વળી બીજાં પણ ધાન્ય. જે વાંકે, ૧ સામો, ૨ મણકી, ૩ નૂરટ, ૪ ચેકરિયા, આ ધાન્ય મારવાડ દેશમાં પ્રસિદ્ધ છે. બીજું પણ ચિરિયા, મોઠ, અડકધાન, સ્વડધાન, જે વાઘ્યા વિના ઊગે અને જે કાલ ડુકાલમાં સ્વાવા લાયક છે. એ સર્વ જાતિનાં અનાજનું જે પરિમાણ, તે ધાન્ય પરિમાણ વ્રત કહીએ.

३ त्रीजुं क्षेत्रपरिग्रह व्रत. क्षेत्र एटले खूखी जूमी, अथवा वा ववानी तथा बगीचो करवानी जग्या. तेना त्रण जेदढे. एक एवी जातिनी के, जेमां वरसादना पाणीथी धान्य नीपजे. एक जमीन एवीके, जेमां कुवाना पाणीथी धान्य नीपजे अने एक जमीन एवी के, जेमां वरसादना पाणीथी पण धान्य नीपजे, अने कुआना पाणीथी पण धान्य नीपजे, तेनुं परिमाण ते क्षेत्र परिमाण व्रत.

४ चोथुं वास्तुपरिमाणव्रत. एटले जे घर, हवेली. डुकान प्रमुख. तेना त्रण जेदढे. तेमां ए खातवास्तुक ते जोयरां प्रमुख. बीजो उद्धित वास्तुक ते ए के जोयरुं, तहखानुं, ए विना उंची एक मालनी, बे मालनी, त्रण मालनी. एम यावत् सात मालनी हवेली जाणवी. एनुं जे परिमाण राखे, ते त्रीजो जेद खातोद्धित वास्तुक. ते ए के, जोयरां, तहखाना, कूवा, टांकां, ए सौ हवेलीनी अंदर होय, तेने खातोद्धित कहिएं. तेनुं जे प्रमाण राखे, ते वास्तुकपरिमाण व्रत.

५ पांचमुं रूप्यपरिग्रहपरिमाण व्रत. ते एके, शिक्का विना काचा रूपानो तोल, तेनुं परिमाण करी राखे, ते रूप्यपरिमाण व्रत.

६ ठठुं सुवर्णपरिग्रह परिमाण व्रत. ते एके रूपानो जेम अघड, शीका विनाना सोनाना तोलनु परिमाण करी राखे, ते सुवर्ण परिमाण व्रत.

७ सातमुं कुपदपरिग्रह परिमाणव्रत. ते ए के, कुपद केहेतां त्रांबुं, पीतल, रांग कांसुं सीसुं, जरत लोडुं, ए सौ धातुना वासणनां परिमाणनो तोल करीने राखे, ते कुपद परिमाण व्रत जाणवुं.

८ आठमुं डुपदपरिमाण व्रत. ते एके, मूढ्य आपीने वेचातां लोथे लां, दास, दासी, ते डुपद कहिएं. पण चाकर गुमास्ता प्रमुख ए वर्गमां गणाय नहीं. एनुं जे परिमाण करी राखे, ते डुपदपरिमाण व्रत.

९ नवमुं चोपद परिग्रह परिमाण व्रत. ते एके गाय, जेंष, घोडा, बलद, सूतर, बकरी, गामरी प्रमुख चोपगा जीव तेमने केटलां राखवां तेनी गणतीनुं परिमाण करी राखे, ते चोपद परिग्रह

परिमाणव्रत जाणवुं. हवे पोतानी इहा प्रमाणे कंटलो परिग्रहं राखवो, तेनो विवरो लखीयें ठैए.

१ प्रथम धन परिमाणमां रूपुं, सोनुं, अण घड्युं, तथा घड्युं, अटलुं राखुं त्यार पठी रोकडा रुपैया असरफी तथा जवाहीर प्रमुख अटलां अमुक हद्द पर्यंत राखवानी तो जयणा ठे परंतु प्रमाण उपरांत पुण्ययोगशी वधे तो धर्म प्रीतिएं करीने धर्म स्थानकमां खरचुं.

२ धान्य प्रमाणमां एम के, वर्षमां आटला मण धान्य राखवानी जयणा. तेनो विवरो कहेठे. आटला मण घर आश्रित खरचसारु तथा आटला मण बाहार बीजा कोइ प्रकारना खरच माटें वापरवामां आवे, तेनी जयणाठे. उपरांत नहीं. अने व्यापारनी विगत तो सातमा गुण व्रतमां लखवामा आवजो.

३ क्षेत्रपरिमाणमां आटला विघा जमीन राखवानी मने जयणा. उपरांत नहीं. क्षेत्र, वाडी, बाग, बगीचा प्रमुखनी जमीन संबंधी पण सर्व एमांज आय्युं.

४ वास्तु परिमाणमां खडकीबंधघर अमुक हद्द सुधी राखवां, तेनी जयणा. तथा बूटी डुकान, तथा तबेला, आटलां गौखानां, तथा आटली वखार. वली जो पुण्यना उदयशी लक्ष्मी वधे तो हाथी प्रमुख बांधवानां स्थूल राखवानी जयणा. तथा परदेश संबंधी व्यापारनी डुकानो अमुक हद्द सुधी राखवानी जयणा. तथा आटलां घर जाडे देवानी जयणा. आटला जाडे राखेला घरने समराववानी जयणा. तथा कुटुंबसंबंधिना घोना आदेश उपदेशनी जयणा. तथा पोताना संबंधी परदेश गया होय; तो तेना घर प्रमुख समराववानी जयणा. कोइ स्नेही गुमास्तो अथवा चाकर परदेश गया होय, त्यारें तेना घरने समराववानी जयणा. तथा आजीविका हेतुयें कोइनी चाकरी करवी पडे, त्यारें ते धणी घर अथवा हवेली कराववानुं काम सोंपे त्यारें ते काम करवा तथा कराववानो आगार ठे.

૫ રૂપ્ય પરિમાણમાં રૂપું આટલા ઝેર અથવા આટલા મણ પર્યંત રાખવાની જયણા. અને જવાહિરને તો ધનપરિમાણમાં ગણેલું છે. એ સંદુ પોતાની નિષ્ઠાના ઘરમાં ઘરની અજનાશ છે.

૬ સુવર્ણ પરિમાણમાં સોનું, આટલા તોલ સુધી પ્રમાણ કરી રાખવું. અને એ સોનું, રૂપું, જવાહિર પ્રમુખના વ્યાપાર આશ્રિ તો સાતમા વ્રતમાં લેવાયું.

૭ કુપદ પરિમાણમાં ત્રાંબુ, પિત્તલ, રાંગ, લોદું, કાંસુ તથા નર ત. એ સર્વે મલીને ધાતુનાં વાસણ આટલા ઝેર અથવા આટલા મણ પર્યંત રાખવાની જયણા અથવા બીજા કોઈ જાતના ઘડેલાં ઘાટ આટલા તોલ પ્રમાણે રાખવાની જયણા, ઉપરાંત નિષેધ છે.

૮ હુપદ પરિમાણમાં દાસ, દાસી વેચાતાં લેવાં, તે વ્રત માફક રાખવાની જયણા. ઉપરાંત રાખવાનો નિષેધ છે. તથા ગુમાસ્તા કે-
ચાકર પ્રમુખ રાખવાની તો જયણા.

૯ ચોપદ પરિમાણમાં ગાય, નેપ, વત્સ સહિત, તથા સાંઠ સહિત અમુક સંખ્યા પ્રમાણે કરી રાખવાની જયણા. વલી તેમની જે ઝંજીર વધે, તે રાખવાની જયણા. ઘોડા, ઘોડી, ઝંજીર સહિત એટલાં રાખવાની જયણા. બલદ એટલા રાખવાની જયણા. બકરી ઝંજીર સહિત એટલી રાખવાની જયણા. સૂતરી એટલી રાખવાની જયણા. હાથી એક, ચાર, દશ અથવા અમુક સંખ્યા સુધી રાખવા, તેની જયણા. એ શિવાય બીજા પણ કોઈ જાતનાં ચોપદ જનાવરો પોતાના જોગ નિમિત્તે અમુક સંખ્યા સુધી ઘરમાં રાખવાની જયણા. ઉપરાંત કોઈ લેણામાં અથવા કોઈ બીજી રીતીએ શિરપાવ, નજરાણા પ્રમુખ બહીશ દાખલ આવ્યા હોય, તેને રાખવાનો આગર. બીજાનો નિષેધ.

૧૦ એમ બીજાં પણ ઘરવસ્ત્રોનાં એટલે ઘરમાં વપરાતાં રાઠ પીઠ મોટાં અથવા ઠોટાં તથા વસ્ત્ર પ્રમુખ એ સંદુ અધિકરણ સર્વે મલીને આટલા શેંકડા રૂપૈયાનાં અથવા આટલા હજાર રૂપૈયાનાં રાખવાની

જયણા, ઉપરાંત નિષેધ. વર્ષમાં આટલા મણ ઘૂતની જયણા. વર્ષ પ્રત્યેં તેલ મણ આટલાની જયણા. વર્ષ પ્રત્યેં પરચુરણ કરિયાણાં મણ આટલાં ઘરચરચ સારુ રાખવાની જયણા, એટલે ઘરમાં આટલું રાખીશ તેનું પ્રમાણ કરી રાખે, તેની જયણા, ઉપરાંત નિષેધ. વર્ષ પ્રત્યેં આટલા મણ લૂણ એટલે મીઠું રાખવાની જયણા. ઉપરાંત નિષેધ. વર્ષ પ્રત્યેં ગાંલ, મિશરી, સ્વાંમ, ચીની સાકર વિગેરે આટલા મણ ઘરચરચ સારુ રાખવાની જયણા, ઉપરાંત નિષેધ.

એવી રીતેં બીજી પણ કોઈ ચીજ, ઘરસંબંધી વાપરવા સારુ આટલી હદ પર્યંત રાખવાની જયણા. એ સદુ એવી રીતેં પાંચમા વ્રતમાં ઘર સંબંધી ઇજાઠે અને વ્યાપાર સંબંધી તો સાતમા વ્રતમાં કહેવીઠે. હવે એ ઇજાપરિમાણ વ્રતના પાંચ અતિચારઠે, તે લખેઠે.

૧ તેમાં પ્રથમ ધનપરિમાણાતિક્રમ અતિચારઠે. તે જ્યારેં ધન, ઇજા પરિમાણથી વધારે થાય ત્યારેં લોજ સંજ્ઞાથી મનમાં મનસુવા કરે કે આ પાંચ હજાર તો ઢોકરાના જમે કરીએ, કેમકે ઢોકરો પણ મહોટો થયોઠે એને પણ જોડશે. અને એને આપવું, તે પણ મને યોગ્યઠે. એવા કુવિકલ્પ કરીને દીકરાના પાંચ હજાર રૂપૈયા જૂદા કરી રાખે; અને વલી અનાજ ચાવલ પ્રમુખ ઇજા પ્રમાણે તો ઘરમાં તૈય્યાર પડયુંઠે તો પણ ફરી બીજું અધિક, નરી રાખવામાં લાજ જાણે, ત્યારેં ધાન્યનો શોદો કરી રાખે, અને જેની સાથેં તે ધાન્યનો શોદો કહ્યો હોય, તેને કહેકે એ અનાજ અમે લીધુંઠે, તે તમે તમારા ઘરમાં હમણાં રાંચો, અમારે જેમ જોડશે તેમ અમે લેતા જઈશું. એવી રીતેં ઠરાવ કરીને જેમ જેમ ઘરમાં ધાન્ય જોડે, તેમ તેમ તે ધાન્ય તેની પાસેંથી લાવે અને પોતાના અજ્ઞાનથી મનમાં એમ જાણે જે મારે તો ઇજાપરિમાણથી અધિક ધાન્ય, ઘરમાં રાખવાનો ત્યાગ ઠે, અને એ ધાન્ય તો બીજાના ઘરમાં રહ્યુંઠે; એમાં મને શું દૂષણ ઠે? એવા મનમાં કુવિચાર કરે. અથવા પૂર્વે નિયમ લેવા વચ્ચતનો

काचो मण परिमाण करी राख्योळे अने देशांतर गये थके त्यां पाका मणनी चाल होय, तो पण ते मणने काचां मण परमाणे गणी राखे. एंवा जे. कुविचार करे, ते प्रथम अतिचारळे.

१ बीजो क्षेत्रप्रमाणातिक्रम अतिचार. ते ए के जे, वा स्तुपरिमाण राख्युं होय, तेनाथी वधारे वास्तु थाय, त्यारें बे हु घरनी वच्चेनी दिवाल होय ते तोडी पाडे; अने ते बे घरतुं एक महोटुं घर करे. क्षेत्र, बगीचा, वाडी प्रमुख तोडी नाखीने महोटो बगीचो करे. तेमज क्षेत्र पण महोटुं करे; अने मनमां एम विचारे के में जे परिमाण राख्युं ठे, ते तो अखंम ठे. जे कारण माटे गणती तो एक अथवा बेनी राखी ह्ती, ते गणती प्रमाणे तो बराब्र राख्युं ठे अने महोटुं करवामां शो दोषळे? गणती तो तेटलीने तेटलीज ठे. एम जे करे, ते बीजो अतिचार.

२ त्रीजो रूपुं अने सुवर्णप्रमाणातिक्रम अतिचार. ते ए म के, इडा परिमाणथी ज्यारें वधारे थाय, त्यारें पोतानी स्त्रीनां घरेणां प्रमुख नारे तोलनां बनावे, अथवा तेउनी निष्ठांयें करीने राखे. कोइ नाजन एटले वासण प्रमुख सोना रूपानां होय, ते पण तोलमां नारे घडावीने राखे, ते त्रीजो अतिचार.

४ चोथो कुपदपरिमाणातिक्रम अतिचार. ते एमके, त्रांबु, पीतल अने कांसा प्रमुखनां नाजन, अथवा बीजां राठ रचीजां जे गणतीमां प्रथम राख्यां होय अने ज्यारें संपदा मली, त्यारें यद्यपि ते नाजन, गणतीमां तो प्रतिज्ञापरिमाणनी संख्यानांज राखे, पण तोलमां बमणा त्रमणा शेरनां बनावे. अने मनमां एम धारणा धारे के, मारुं व्रत तो अखंम ठे. नाजननी गणती तो में नांगी नथी!! अथवा व्रत लेती वखतें काचो तोल राख्यो ठे, अने कोइ पर देशांतर गये थके त्यां पाका तोलनो व्यवहार ठे. हवे पोताना अज्ञानदोषथी विचारेके, काचा पाकानी शी चर्चा ठे? अमारें तो सर्व जणशनो संम

त, शेर अथवा मणना प्रमाणथी ठे. अमे कांइ शेर वधाव्यो नथी. अथवा अमारी खातरदारीने माटे पण कोइएं बनाव्यो नथी. अमारे तो शेरथी प्रतिज्ञाठे. काचा पाकानो अमे कांइ हिशाब राखता नथी, एवुं करे. ते चोथो अतिचार जाणवो.

५ पांचमो द्विषद चतुष्पदपरिमाणातिक्रम अतिचार. ते एम के दास, दासी, घोडा, गायो, बलद अने बीजां पण चोपद प्रमुख जनावरो पोताना प्रमाणथी अधिक थयां जाणे, त्यारें तेउने वेची नाखे अथवा गर्नग्रहण विलंबथी करावें, गणतीमां ठे तेमांनां वेचे, त्यारें गर्नग्रहण करावे अथवा जाइ के पुत्रनी निष्ठायें करीने राखे. एटले पोताना परिमाण माफक कहेवामां राखे. एवी कुटिलता पोतानी अज्ञानताएं करे, ते प्राणीने पांचमो अतिचार लागे. ए पांचे अतिचार जाणवा, पण आदरवा नही. पण अहीयां क्षेत्र, वास्तु, चतुष्पदादिक, कोइ मागणा लेणामां आवे, ते ज्यां सुधी वेचाय नही त्यां सुधी अधिक राखवां पडे, तेनो आगार.

॥ इति श्री षादशव्रतविवरणे पंचम स्थूलपरिग्रहपरिमाणव्रते पंक्ति श्री उद्योतसागरगणिना कृतजाषा संपूर्णा ॥ ५ ॥

एटले पांच अणुव्रत थयां; हवे त्रण गुणव्रत जखेठे.

॥ अथ ॥

॥ षष्ठदिशिपरिमाणव्रत प्रारंभः ॥

॥ दोहा ॥

प्रणमुं गंधर पदकमल, गौतम लब्धिनिधान;

अब गुणव्रत विवरण कहुं, षष्ठम दिशिपरिमाण ॥ १ ॥

हवे त्रण, गुणव्रत कहेठे, ते ठहुं, सातमुं अने आठमुं. ए त्रणने गुणव्रत कहियें. तेमां ठछा व्रतमध्ये दिशिनो विचार कहीशुं, ए माटे ए व्रतनुं नाम दिक्परिमाण व्रतठे, ते जखेठे. जे कारण

માટે પૂર્વે જે પંચાણું વ્રત કહ્યાં, તેને એ ગુણકારી છે. એ ત્રણ વ્રત થી પંચાણું વ્રતની પુષ્ટિ થાય છે એમાટે ગુણવ્રત કહેવાય છે. તે કેવી રીતે? તો કે. જ્યારે દિશિપરિમાણ કહ્યું, ત્યારે દિશિનિયમ ક્ષેત્રથી બાહર જે જીવ રહે, તેમને અન્યદાન દીધું તો પહેલું પ્રાણાતિપાત વ્રત, તેની પુષ્ટિ થઈ. તથા એ ક્ષેત્રગત જીવોથી જૂતું બોલવાનો ત્યાગ થયો, એટલે બીજું મૃષાવાદ વ્રત, તેની પણ પુષ્ટિ થઈ. તથા તે ક્ષેત્રની चीज, દીધા વિના લેવાનો ત્યાગ થયો, એટલે ત્રીજું વ્રત જે અદત્તાદાન, તેની પુષ્ટિ થઈ. તથા તે ક્ષેત્રગત સ્ત્રીથી કામ નોગાનિલાષ મટયો, એટલે ચોથા બ્રહ્મચર્ય વ્રતની પુષ્ટિ થઈ, તથા તે ક્ષેત્રગત વસ્તુના ક્રયવિક્રયના નિષેધથી પરિગ્રહ મૂર્છા કમી થઈ, એમાટે પાંચમા પરિગ્રહપરિમાણ વ્રતની પુષ્ટિ થઈ. તથા તે ક્ષેત્રના વ્યાપાર સંબંધી અઢાર પાપસ્થાનકનો ત્યાગ થયો. તે માટે એ વ્રત, પાંચે વ્રતને ગુણકારી છે. તે કારણમાટે એને ગુણ વ્રત કહે છે. ત્યાં દિક્પરિમાણ તે ચારે દિશિ, તથા ચાર વિદિશિ અને ऊर्ध्व તથા अधोદિક્પરિમાણ વ્રત છે. તે દિક્પરિમાણવ્રતના બે જેદ છે. એક વ્યવહારથી, અને બીજો નિશ્ચયથી.

૧ તેમાં એક વ્યવહારથી દિક્પરિમાણ. તે સ્વકાયાએ દિશિએ તથા વિદિશિયેં જાવાનો અને માણસ મોકલવાનો તથા વ્યાપાર પ્રમુખ કરવાની ઇચ્છા તેનું પરિમાણ કરીને રાખે, તે વ્યવહાર દિક્પરિમાણ વ્રત છે.

૨ તથા બીજું નિશ્ચયથી દિક્પરિમાણવ્રત. તે જે ગતિગમન છે તે સર્વકર્મનો ધર્મ છે. કર્મવર્ણ પડ્યો જીવ, ચારે ગતિમાં હે નટકે છે. પરાનુયાયી ચેતના થઈ ત્યારે જીવ, પરસ્વજાવને અનુસરતો થયો, તેથી ગતિત્રમણ કરે છે, પણ જીવ તો શુદ્ધ ચૈતન્યરૂપ અગતિસ્વજાવવાનું છે તથા સ્થિર નિશ્ચલ સ્વજાવવાનું; એવું શ્રી જિનવાણીના ઉપકારથી જાણ્યું ત્યારે ચેતના, શુદ્ધસ્વરૂપાનુયાયી થ

૬ ત્યારે પોતાનું અગતિ સ્વરૂપ જાણીને સર્વદેત્રથી ડાસ રહે, એટલે સર્વદેત્રસાથે અપ્રતિબંધક જાવે વરતે; તે નિશ્ચયદિશિવ્રતઢે.

૧ અહીંયાં દશ દિશિપરિમાણના બે જેદ છે, એક જલવટનો, અને બીજો સ્થલવટનો. ત્યાં પ્રથમ જલમાર્ગ એટલે વહાણમાં બેશી જવું અને સ્થલમાર્ગ એટલે સુશકીને માર્ગે જવું તે. તેમાં જલ માર્ગે અમુક દિશિયેં ફલાણા બંદર સુધી જવું, એમ રાખે. કારણ કે જલમાર્ગની કોશગણતી સંખ્યામાં ન આવે, તેથી બંદરનો નિયમ કરી રાખે. તેમાં પણ પવન તથા મેઘ આંધી પ્રમુખના તોફાનમાં વહાણ ક્યાંહાનું ક્યાંહાં લેઈ જઈ નાખે, અને વલી અજાણ પણે જૂલ ચૂકથી અધિકવતાસથી ગણતી, જે બંદરની હતી તેથી દૂર બીજા બંદરમાં લઈ જઈ નાખે. તો તેનો આગાર છે.

૨ તથા બીજો સ્થલમાર્ગ. તે સ્થલમાર્ગે આપણે પોતે જે દેત્રે વ્રત ડચાયાં હોય ત્યાંથી ચારે દિશિ, ચારે વિદિશિ સુધી યોજન, ગાઝ, કોશ પ્રમુખ. એમ જેટલું જાવાનું પરિમાણ કહ્યું છે, તેટલી દ્વડ સુધી અમને જવાની જયણા છે. તેમાં પણ ચોર અથવા કોઈ મ્લેહાદિ કના બંધનમાં પડવાથી તે ધારેલા નિયમથી અધિક ગાઝ, કોશ ડ પર લેઈ જાય તો, તેની પણ જયણા. કારણ કે પરવશ પડવાથી નિયમ ડપરાંત જવાનું થઈ જાય, તો તેનો ડોષ નથી. તથા ડધ્વે દિશિએં બાર કોશ જવાની જયણા. અધોદિશિએં આઠ કોશ સુધી જા વાની જયણા. તેમાં પણ ડંચું ચઢીને નીચેં ડતરવાનું થાય, તે ગણતી માં નહીં. તથા નિયમદેત્રથી બાહેરનું કોઈક ડંલખાણવાલાનું પત્ર આવે, તે વાંચવાનો તથા ફરી તેનો ડત્તર લખવાનો આગાર. પણ પોતાની તરફથી વિના કારણે, પત્રાદિક ન લખું. પરદેશની વિકથા સાંજલવાનો આગાર. કોઈ લેહેણાદિક મહોટા પ્રયોજને આજીવિકાના જયથી દક્ક લેવાને અર્થે આદમી પ્રમુખ તગાડો કરવા માટે મોકલવો પડે, તેનો મને આગાર. વલી દિશિ તથા વિદિશિનું

परिमाण, पांचशें पांचशें कोश प्रमुख जेटलुं राख्युं ठे. हवे आगल कोइ पापना उदयथी तथा राजनयथी अथवा आजीविकाना नयथी जे गाम अथवा नगरमां वसता हता, ते नगरथी शो बशें कोश दूर जइ रहेवुं पडे ; तो पण पूर्वक्षेत्र परिमाण जे राख्युं हतुं, तेज राखे, अने तेटलीज हदमां जइ रहे, पण ते परिमाणथी दूर जवुं नहीं. आगलथी जे पोताना निवासना गामथी आगार, राखी ली धो होयठे, त्यांथी शो अथवा बशो कोश दूर जइ पोतानो निवास नवो कस्योठे, तो पण पूर्वे जे पांचशें कोशनी गणती जे गामथी राखी हती तेज राखे पण ठोडे नहीं. जे पूर्व प्रतिज्ञा करी होय तेज पाले. एवी विगते करी ठहुं व्रत ठे. ए ठछा व्रतना पांच अतिचार ठे, ते लखियें ठैयें.

१ तेमां प्रथम, ऊर्ध्वदिक्प्रमाणातिक्रम अतिचार. ते एम के, अनानोगथी बेसुरतिने लीधे तथा कोइ पण बीजा कारणथी प्रमाण करतां विशेष गमन करे, त्यारें तेने प्रथम अतिचार लागे.

२ एवीज रीतें बीजो अधो दिशिप्रमाण पूर्वरीतें अतिक्रमे, त्यारें तेने बीजो अतिचार लागे.

३ तेमज तिर्हि चारे दिशिविदिशिप्रमाणातिक्रम अतिचार ठे. ते ज्यारें अनानोगादिकें करी एना प्रमाणने अतिक्रमे, त्यारें ते त्रीजो अतिचार जाणवो. अहीयां अनानोगें पोतें दिशिप्रमाणा तिक्रम करे अथवा नियमनो जंग यशे, एवा नयथी गुमास्ता प्रमुखने मोकले, त्यारें त्रीजो अतिचार जाणवो.

४ हवे चोंथो अतिचार. ते एमके, जे एक दिशियें शो योजन परिमाण राख्युं ठे, अने एक दिशिएं पचाश योजन परिमाण राख्युं ठे. तेमां कदाचित् कोइ दिशियें दोढशो योजन जवानुं काम पडे, त्यारें पचाश योजन बीजी दिशिएं जवाना परिमाणना हता, ते जे दिशिएं जवुं पडे, ते दिशिना योजन, परिमाणमां जेल

वी ले अने अज्ञाने करी एवुं विचारे के, शो योजन पूर्व दिशिना मोकला राख्या हता, तेमां पचाश कोश दक्षिणदिशिना हता ते, आमां आज गणी लेउं. एटले दोढशोनी गणती थंइ. अने आज ने दिवसें दक्षिण दिशि तरफ नहीं जाउं, मात्र एकज दिशिएं जइश. एमां मारुं व्रत पण नहीं जांगशे. एवा कुविकल्प करे, पण एक दिशिएं जवानुं काम पडवाथी त्यहानुं त्यहां काम करे नहीं. जेटलो जे दिशिएं जवा आववानो नियम राख्यो होय, तेवीज प्रतिज्ञा न पाले, पण पोताना कार्यनी गरज पडवाथी उलट पालट करे, अने एवी कुविकल्पना करे, ते वारें तेने चोथो अतिचार लागे.

ए पांचमो स्मृतिअंतर्धानातिचारढे. ते एमके, दिक्परिमाण करी ने केटला एक दिवस वीत्या पढी ते विसरी जायके, में तो अमुक दिशिएं जवानुं शो योजन परिमाण राख्युं हतुं, अथवा ए अमुक दिशिनुं आटलुं राख्युं हतुं. एवा विस्मयमां जीव पडे अने तेणे करी दिशिपरिमाणमां ते कमवेश करे, अधिक न्यून करे अथवा नियम लइने कागल प्रमुखमां लखी राख्युं न होय अथवा बुद्धि विलास मंद पणे थयो, तेणे करी घणा दिवस वीत्या पढी चित्तनी त्रमत्ववृत्ति थइ जाय, तयारें परिमाणनी वधारे के थोडी गणती करे. तेथी पांचमो अतिचार लागे. ए पांचे अतिचार जाणवा, पण आदरवा नहीं.

॥ इति श्री षादशव्रतविवरणे षष्ठदिशिपरिमाणगुणव्रते पंक्ति श्रीउद्योतसागरगणिना कृतजाषा संपूर्णा ॥ ६ ॥

॥ अथ ॥

॥ सप्तम जोगोपजोगविरमणव्रत प्रारंभः ॥

॥ दोहा ॥

अब सप्तमकी विधि रचौं, पाले नविजन लोग ;

यह है गुणव्रत दूसरा, नामे जोगोपजोग ॥ १ ॥

હવે જોગોપજોગ ગુણવ્રત બીજું છે, જે કારણે, એ વ્રત આદરવા થકી સચિત્ત ચીજનું ખાવાનું ઢોડે, અથવા પરિમાણ કરી રાખે. તથા જેમાં ઘણો જ આરંજ હોય તેવો વ્યાપાર ન કરે, એટલે જેમાં બહુ હિંસાદિક અવશ્ય કરવાં પડે, એવા વ્યાપારનો ત્યાગ કરે, અને અનદ્યયનો પરિત્યાગ કરે. એટલા નિયમ, આ વ્રતમાં લીધા જાય છે, તે માટે એ વ્રત, પહેલાં પાંચે વ્રતને સફળ કરનારું છે અને એ માટે એને ગુણવ્રત કહીયે. હવે એ વ્રતની શૈલી સર્વ લખે છે. તેમાં જોગોપજોગવ્રતના બે જેદ છે. એક વ્યવહારથી, અને બીજો નિશ્ચયથી,

૧ તેમાં પ્રથમ વ્યવહારથી તે નદ્ય અનદ્યની સમજણ પામીને તથા બીજી આશ્રવ સંવરની સમજણ પામીને, સ્નાનપાનાદિક જે ઇન્દ્રિયસુખનાં કારણ છે, તેમાં શક્તિ પ્રમાણે બહુ આરંજ ત્યાગીને અલ્પારંજી થાય. તે વ્યવહારજોગોપજોગ વિરમણ વ્રત કહીયે.

૨ તથા બીજો નિશ્ચયથી. તે એમકે, જે શ્રીજિનવાણી સાંજ લી વસ્તુતત્ત્વનું સ્વરૂપ પામીને વિચારે, જે જગત્માં પરવસ્તુ છે અને સ્વાવી, તે હરામ કહીએ. જે પારકી ચીજ ખાય, તે હરામખોર કહેવાય. તે માટે જે નેકીવાલા લોકો છે, તે પોતાના હક્કને ડલે અને તે રીતે ચાલે. પણ પારકી ચીજ ગ્રહણ કરવા માટે સ્વપ્રમાં પણ ઇચ્છા ન રાખે. એમ હું પણ શુદ્ધચૈતન્ય જાવ ધારી, અને પરમ સત્પુરુષની જાતિ અંતે, જે વસ્તુ સડે, પડે, અને જતી પણ રહે; એવા પર પુજનના પર્યાય છે, જગત્ની જે જૂઠ છે તેવા પદાર્થોનો જોગ મને હરામ છે. પરવસ્તુનો જોગ કરવાથી યશ નથી, અને સામર્થ્ય પણ નથી, એવું વિચારી પરજાવનો પરિત્યાગ કરું, તેણે કરી સ્વગુણવૃદ્ધિ થાય, એવી સમજણ પામીને પોતાના આત્માને જગાડીને સ્વરૂપાનંદી કરે, ચેતનવિજ્ઞાસ અનુભવે. તે નિશ્ચય જોગોપજોગવિરમણવ્રત કહીયે. અથવા જોગ શબ્દનો અર્થ વળી લખે છે:

સાતમા વ્રતના બે જેદ છે. એક જોગ, અને બીજો ડપજો

ગ, તે કર્મ વ્યાપારાદિ ક્રિયારૂપ એમ છે, સ્થાં જોગના વલી બે જેદ છે. એક ઉપજોગ, અને બીજો પરિજોગ, તેમાં જે चीज એકજ વાર જોગમાં આવે. જેમ આહાર, પુષ્પ અને વિલેપનાદિક, તેં ઉપ જોગ. અને પરિજોગ એટલે જે વારં વાર જોગમાં આવે તે, જેમ જવન, વસ્ત્ર, સ્ત્રીપ્રમુખ તથા કર્મથી એમઠે એના જેદ ઘણાઠે, તે આગલ જ સ્વચ્છં, હવે એક, એ જોગોપજોગ તે જોજન વસ્ત્ર સ્ત્રીયાદિકથી તથા બીજો, કર્મ વ્યાપાર ક્રિયાથી. તેમાં પ્રથમ જોજનાદિકથી કહેઠે.

ત્યહાં શ્રાવકને ઉત્સર્ગમાર્ગે નિરવધ્ય આહાર લેવો, તેની શક્તિ ન હોય તો સચિત્ત વસ્તુનું પરિહારી થવું, કદાપિ તે પણ ન થાય તો સચિત્ત વસ્તુનું પરિમાણ કરી લેવું. અને બાવીશ અજઞ્ઞ, બત્રીશ અને તકાય પ્રમુખ ડુર્ગતિના હેતુ જાણી, અવશ્ય ત્યાગ કરવા. એમાં પણ પૂરી શક્તિ ન હોય તો, પોતાના મંદવીર્યનો પશ્ચાત્તાંપ કરીને પરિમાણ કરી લેવું. તેમાં પ્રથમ બાવીશ અજઞ્ઞનાં નામ લખેઠે.

૧ વહની પીપુ, ૨ પીંપલાની પીપુ, પારસ પીંપલીની પીપુ, તથા ૩ છઠ્ઠુ એ પણ પીંપલાની જાતિવિશેષઠે, ૪ ઝંબરની પીપુ, ૫ અને કાલુંઝંબરની પીપુ, એ પાંચે વૃક્ષનાં ફલ અજઞ્ઞ છે, એ પાંચે ફલમાં મરકી સરસા મરકી જીવ છે. આકારથી તે જીવ, સર્વ સરસા થાય છે. એ માટે એ પાંચે ફલ અજઞ્ઞ છે. વલી ૬ મધ, ૭ મદિરા, ૮ માંસ અને ૯ માંસણ, એ ચાર વસ્તુઝં જેવો એ વસ્તુઝંનો રંગઠે તેવાજ રંગના તેમાં નિરંતર અસંખ્ય જીવો ઉપજે છે. વલી એ ચારે વસ્તુઝં મહાં વિગયઠે. એ જઞ્ઞ કરવાથી ઘણોજ બિગાડ કરે, કામાદિક દોષોને વધારે. પ્રથમ તો એ વસ્તુઝં હિંસા કસ્યા વિના થતી નથી, અને પછી પણ ચેતનાને બગાડે, એ માટે એ વસ્તુઝં અજઞ્ઞ છે. વલી પુરાણાદિક વૈષ્ણવમાર્ગમાં તથા કુરાણાદિક મ્લેચ્છશાસ્ત્રમાં પણ મદિરા, મધુ, માંસના ઘણાં દોષ કહ્યાઠે, એ માટે એ चीजો તો, સ્વપરદર્શનમાં પણ ત્યાગ કરવાની કહીઠે. વલી જાંગ પ્રમુખ લે

વાથી તે ચેતનાને બિગાડે, માટે એને પણ અજઞ્ઞ્ય વસ્તુમાં ગણવી. એમાં પણ શરદી રહેશે, તે કારણે એનાથી ત્રસકાય જીવોની ઘણી ઉત્પત્તિ થાય, માટે એનો પણ ત્યાગ કરવો.

૧૦ તથા હિમના કાંકરા એટલે બરફ, તે પણ અજઞ્ઞ્ય છે. કારણ કે, એમાં અપ્કાયના અસંખ્ય જીવ છે. સ્વાધાથી તે ચેતનાને મંદ કરે. શરદી કરે. વલી એ चीज खावानी काંડ જરૂર પણ નથી. એ બહુ આરંજિક ઢતાં સ્વાદિષ્ટ પણ નથી. એ બલાદિકની વૃદ્ધિકારક પણ નથી, અને વલી શ્રી સર્વજ્ઞ પરમેશ્વરે પણ પ્રતિષેધ કહ્યો છે. એમાં પ્રસંગદોષ તથા સંગદોષ ઘણા છે, એ માટે એ પણ અજઞ્ઞ્ય છે.

૧૧ તથા વિષ જે અફીણ પ્રમુખ चीज. તે અજઞ્ઞ્ય છે. જે કારણે અફીણાદિક વિષવસ્તુ સ્વાવાથી પેટના જે કૃમિ ગંમોલાદિક જીવ છે તે સહુ મરી જાય. વલી ચેતના મુંજાય, અને એ चीजની खावानी ટેવ પડી, તે ટૂટે નહીં. મહોતાદ એટલે મિજાજ વધે. વસ્તુ તે વસ્તુ જો એ વિષવસ્તુ, સ્વાવા માટે ન મળે તો ઘણો ક્રોધ ઊપ જાય; શરીર શિથિલ થાય. વલી અમલી માણસને વ્રત કરવાનું હુશ્કર થાય, અને સારો સ્વચાવ હોય તે બદલાઈને નશારો થાય. જ્યારે અમલ કરે, ત્યારે એક રંગ હોય, અને ફરી ઉતરે ત્યારે વલી કાંડ ઊર તરફનો મિજાજ થાય. અને સ્વવશપણું ઢોડીને, પરવશ પડવું થાય. વલી એ चीज खावामां પણ બહુજ બેસ્વાદ છે. તથા અફીણાદિક વિષવસ્તુને સ્વાવાવાલો, જ્યાં વડીનીંતિ અને લઘુનીંતિ કરે, તે ક્ષેત્રમાં ત્રસ તથા સ્થાવર જીવની હિંસા થાય. જ્યાં સુધી પેશાબની શરદી જાય, ત્યાં સુધી પૃથ્વીકાય પ્રમુખના જીવ એના ગંધથી મરી જાય. એ માટે એ પણ અજઞ્ઞ્યમાં ગણાય છે: સોમલ, વહ્ન નાગ, હરતાલ પ્રમુખ જે વિષચીજ તે પણ એમાંજ ગણવામાં આવે.

૧૨ વલી જે મેઘના કરા એટલે રોયડા, તે કાચો ગર્ને મેઘનો ગળે, તેના કરાના કટકા પૃથ્વી ઉપર ગળે છે, તે પણ અજઞ્ઞ્ય છે,

एमां पण बरफना जेवो महा दोषठे. जिनआज्ञा विरुद्धठे. ए माटे ए करा पण अनह्यठे.

१३ तथा खडी माटी, पृथ्वीमां बहुजातिंनीं थायठे, ते अनह्यठे. कारण ए माटीमां पण असंख्य जीवठे. वली ए चीज खावाथी पेटमां घणा जीवोनी उत्पत्ति थाय, तेमज पांशुरोग, आमवात, कबजीयत, पित्त, पथरि प्रमुख घणा रोग थाय, घणी माटी खाय, तेना मुखनो चेहेरो पीलो थइ जाय, मुखनी सुरखी ए टले तेजी जती रहे. कोइ जातनी माटीमां मिनक प्रमुख जीवनी योनिठे, त्यां शरदी पामीने जीव सूक्ष्म उपजता होय एवामां ते माटी नहण करे तो पंचेंद्रिय जीवनी पण हिंसा थइ जाय. माटी खावानुं जिनाज्ञा विरुद्धठे, ए माटे ए अनह्यठे.

१४ तथा रात्रिनोजन तो प्रत्यह दोषनिधानठे, अने आलोक तथा परलोकने विषे ए दुःख हेतुठे रात्रीना चारे आहार अनह्यठे. जे कारण माटे रात्रीनोजनमां जेवो आहार होय, तेवा रंगना तेमां तमस्काय जीवो उपजे. वली आश्रित जीव संपातिम तेमां घणा आवी मले. रात्रीनोजन करवाथी तेमां कांइ जेलसेल होय, तेनो खबर न पडे तथा प्रसंगदोष पण घणा लागे केमके जो रात्रीयें नोजन करवानी टेव होय तो, नित्य रात्रें रसोइ करवी पडे, त्यहां अग्निना योगें जीवोनी संहार थाय, आवकना कुलनो आचार पले नहीं, सूक्ष्म त्रस जीवो नजरें न आवे अने जो नजरें आवे तो पण यत्न न थाय. वली रसोइ करतां जे अग्नि बले त्यहां पासेंनी ठत तथा दीवाल प्रमुखमां आश्रित जीवो रात्रीने विषे जे बहु बेठा होय, ते सर्व तापना योगें व्याकुल थवाथी अग्निमां जइ पडे तथा पतंग प्रमुख जीवो चक्रु इंद्रियना विषयें व्याकुल थइने अग्निमां जंपापात करी बली मरे. ठत के ठपरमां रात्रीने विषे सर्प, घोली करोलीया, मडार प्रमुख घणा जीव वसता हो

ય, એવામાં તાણ લાગે તેણે કરી તે સર્પાદિક જીવો વ્યાકુલ થઈ મુખમાંથી ગરલ નાખે, તે ગરલ કદાપિ જોજનમાં પડે અને તે જોજન અજાણતાં, સ્વાધામાં આવે એટલે આત્માનો ઘાત થાય. વલી જે જોજન, દિવસેં રાંધી કરીને રાખી મૂક્યું હોય, તે પણ રાત્રે ન સ્વાયું, કારણ એમાં પણ ચીટી પ્રમુખ જીવ ચઢે ; તેની સ્વર રાત્રીમાં ન પડે. તે જીવવાલું જોજન સ્વાધામાં આવે ત્યારેં બુદ્ધિનો નાશ થાય, એવું શાસ્ત્ર મધ્યેં પણ કહ્યું છે “મેધાં પિપીલિકા હંતિ” એ માટે રાત્રીયેં જોજન કરવું નિષેધ કહ્યું છે. વલી વાસણ મેલતાં પણ રાત્રીયેં કોઈ જીવની રક્ષા પહે નહીં. વલી રાત્રીયેં જોજન કરવા વાલા, પરજવેં ઝલૂક, મંજાર, મૂષક, સર્પ, વાગુલ, ચામાચેડીયા પ્રમુખનો જવ પામે. ધર્મ ડુલ્લેજ પામે, અને પોતેં રાત્રીજોજન કરે તો તેના પુત્ર પૌત્રાદિક પણ એજ ઢંગેં પડે. તે પણ તેવીજ કુચાલચાલેં ચાલે. એથી અશુદ્ધ પરંપરા ચાલી જાય. અને જો પોતેં પ્રથમથીજ સારી ચાલેં ચાલે તો, એટલે રાત્રીજોજન ન કરે તો, પાઠલા પણ સુચાલેં ચાલે. રાત્રીજોજનમાં પ્રત્યક્ષ જીવહિંસા છે તે જોડને અન્યદર્શનીના જલ વીજલ આગલ ધર્મે પામ્યા હતા, એ જિનાઝા વિરુદ્ધ રાત્રીજોજન છે. ને મુનિ પણ પંચમહાવ્રતતુલ્ય ઢઠું રાત્રીજોજન ત્યાગ વ્રત ઓચરાવે છે. એ માટે રાત્રીજોજન સર્વથા ત્યાજ્ય છે અને અનિદ્ય છે.

૧૫ તથા બહુબીજ તે જેમાં ગર્જ થોડો અને બીજ ઘણાં હોય તે તુલ્લફલ કહીયેં. રીંગણ, વનસ્પતિજાતિવિશેષ, પટોલ, સ્વસ્ત, પંપોટા પ્રમુખ એ ફલોમાં જેટલાં બીજ તેટલા જીવો છે. જેમ નવટાંક જર તિલમાં, તેરજોં જીવો છે તો સ્વસ્તમાં તો એ નાથી કેટલાંક ગુણ વત્તા હોય છે એ માટે સ્વાયું થોડું ને જીવઘાત ઘણોજ થાય, એનાથી કાંઈ ડરવૃત્તિ તો થાય નહીં, તેમજ રીંગણા પ્રમુખ બહુ બીજવાલી ચીજ, સ્વાય તો તે પિત્તાદિક રોગની હેતુ છે

વલી એવી चीजો खावी ते जिनाइा विरुद्ध ठे. एमाटे अजह्यठे.

૧૬ તેમજ આચાર એટલે બોલાનું અથાણું જે જાતજાતનું થાય છે જેમકે, આંબવેલીનું, પામલનું, લીંબુનું, કેરીનું, કેરડાનું, કિરમદાનું, આંબલીનું, કાકડી પ્રમુખનું અને આઈ નીલી હલદર, જમી કંદ, ગરમર ઇત્યાદિનું અથાણું અથવા રાડતું ત્રણ દિવસ ઉપરાંત અજહ્ય છે. એ સર્વ અથાણાં તુલ્ય છે, ત્રસ જીવોની યાજ્ઞ છે. બીજાં પ્રમુખ તો પ્રથમથીજ અજહ્ય છે, તો તેનું ફરી અથાણું તો યાજ્ઞ કેમ? વિષ તો હતું ને પછી વલી તેમાં જેર મેલવીને તેને વધાણું એટલે તેનું કેવુંજ શું? ચોથે દિવસે એમાં નિયમા બેંડિય જીવ ઉપજે, અને જો એ હાથે સ્પર્શ કરે તો પંચેંડિય જીવ પણ ઉપજે. અન્યદર્શનીકના શાસ્ત્રમાં પણ અથાણું, નરકદારતુલ્ય ગણ્યું છે. એ માટે એ પણ સર્વથા અજહ્ય છે.

૧૭ તથા વિદલ જે ઘોલવડાં તે અજહ્ય છે, જે કારણે તે વડાં ઢાલનાં થાય. તે વિદલ ધાન્ય જે કલાઈ, ટૂંટ, બોડા, મગ, મઠ, તુવર પ્રમુખનાં થાય. એ વડાં જ્યારે કાચું ગોરસ જે દહિં મઠો, એમાં નાચે ત્યારે તે યાજ્ઞ અજહ્ય છે. જે કારણ માટે વિદલમાં દહિં મઠના સંયોગ માત્રે તત્કાલ બેંડિય જીવ ઉપજે. માટે જે કોઈ चीज વિદલની હોય, તે મઠની સાથે મળે તો તે અજહ્ય છે. જે અનાજની નીરસ ઢાલ હોય, અને જેમાં ચીકણાસ ન હોય તે વિદલ જાણવું. પણ રાઈ અને શરશવ પ્રમુખ તેમાંની જે ઢાલ હોય તેમાં વિદલ દોષ નથી. કારણ, તેમાં ચીકણાશ છે. અહીંયાં ઠાશ પ્રમુખ ગરમ કરી વિદલમાં મેલવે, તો દોષ નથી. તથા શુધ્ધ પણ જો ઝનું ન કણું હોય તો વિદલની चीज સાથે યાજ્ઞ અયુક્ત છે. કારણ, તેમાં બેંડિય જીવની ઉત્પત્તિ થાય. એ માટે વિદલને કાચા ગોરસની સાથે યાજ્ઞ તે અજહ્ય છે.

૧૮ તથા વેંગણ જાતિ અજહ્ય છે. કારણકે, વેંગણમાં બહુ બી

जठे: तथा एना बीजमां सूक्ष्म त्रस जीव रहेढे. वली ए वेंगण काम संज्ञाने वधारे. निज्ञाने वधारे. मति धीठी करे. एडव्य, अति अशु ढढे. ए वेंगणनी ज्ञाति सर्व पण एवीज अजह्य जाणवी. बीजी लोलोतरी प्रमुख तो सुकी करीने पण खावानी आझाढे. अने ए ने तो सुकां करी खावानो पण निषेधढे. ए माटे ए अजह्यढे.

१९ तथा अजाण्युं फल, ते पण अजह्यढे. जे कारण माटे अजाण्युं फलढे. तेनी तरेह, गुण, दोषनी मालम नथी. तो ते केम खावुं जाय? कदाचित् विषफल होय, तो आत्मघात आग्र- व्यग्र चेतना आय, ए माटे अजाण्युं फल अजह्यढे.

२० तथा तुल्लफल एटले वनबोर, जेने चणीबोर कहेढे. ते तथा पीळुडां, पीचू प्रमुख तथा अत्यंत कोमल फल, फ ली, ते पण अजह्यढे. जे कारणे एवी चीज घणी खाए तो पण तेणें करी तृप्ति आय नहीं. वली पढीथी घणा दोषो लागे अने जे फल खाइने तेनी गोटली ज्यां नाखे, ते जग्यायें ते गोट लीमां संमूर्द्धिम पंचेंद्रिय जीव असंख्य उपजे. वली घणां तुल्लफल जे खाय, तेने सद्य एटले थोडाज वखतमां रोगोत्पत्ति आय ए मा टे एवा तुल्ल फलफलादि अजह्यढे.

२१ तथा चलितरस पण अजह्यढे. जे चीजनो काल पूरो थ यो, स्वाद बदल्यो, तेनी मर्यादा पूर्ण थइ ते चलितरस कहियें. कोद्युं, सड्युं अन्न, बीजुं वासी रोटली, सीरो, कचोरी, तरकारी, खीचडी, वडां, नरम पूरी इत्यादिक अनेक रसोइ, जेमां पाणीनी सरंसाइ र ही होयढे, ते चीज वस्त्रें एकरात व्यतीत थये वाशी थइ एटले ते अजह्यढे. तथा मिठाइ वर्षाकालमां सारी उत्तम प्रकारनी बेश ब नी होय तो, उत्कृष्ट पंदर दिवस सुधी न्हयढे, पढी अज ह्यढे. अने जो तेनो वर्ण, गंध, सीतांबी बदलाइ गइ तो काल परिमाण पहेजां पण अजह्यढे. तथा उष्णकालमां मिठाइनो का

લ, વીશ દિવસનોઠે ઉપરાંત અજઞ્ઞયઠે. તથા શીતકાલમાં એક માસ કાલ ઉપરાંત અજઞ્ઞયઠે. તથા દહિં, શોલ પહોર પઢી અજઞ્ઞયઠે. પણ એકરાત વીતેલી જઞ્ઞય જાણવો. તેમજ મઘાનો કાલ પણ એ પ્રમાણે જાણવો. એ રીતે જેટલો જેટલો જે જે વસ્તુનો કાલ શાસ્ત્રમાં કહ્યોઠે, તેટલો તેટલો કાલ પૂરો થયા પઢી, તે चीज च लितरस થાય; એ માટે અજઞ્ઞયઠે, જે માટે ચલિત થાય, ત્યારે અસંખ્ય બેંડિય જીવ તેમાં ઉપજેઠે. એ માટે એ ચલિતરસનો ત્યાગ કહ્યોઠે.

૨૨ તથા બત્રીશ અનંતકાય પણ અજઞ્ઞયઠે. જે કારણે, સો ઇની અણી ઉપર જેટલું કંદ મૂલ રહે, એટલામાં પણ અનંત જીવો ઠે. તે સદુ સૂક્ષ્મ, બાદર, પૃથ્વી, પાણી, અગ્નિ, વાયુ, એ સૂક્ષ્મ બાદરના જેવે કરી આઠ પ્રકાર થયા અને નવમું પ્રત્યેક વનસ્પતિ એ નવ જાતિના સર્વ જીવોથી પણ અનંત ગુણા જીવ, સો ઇના અગ્રના ગમાં કંદની જેટલી જગ્યાઠે તેટલી જગ્યામાં એટલા જીવોઠે. એ માટે સર્વ અનંતકાય અજઞ્ઞયઠે ॥૨૨॥ ઇતિ બાવીશ અજઞ્ઞય વિવરણ ॥

હવે બત્રીશ અનંતકાયની જાતિ લખેઠે. ૧ જે નૂમિમધ્યે કંદ થાય, એવી સદુ કંદજાતિ, અનંતકાય જાણવો. ૨ સૂરણ કંદ તે જ મીકંદ કેવાયઠે, ૩ વજ્રકંદ, ૪ લીલી હલદર, ૫ નીલું આહું કંદ, ૬ લીલો કચૂરો, ૭ સતાવરી વેલી ઔષધિ, ૮ વિરાલી લતાવિશેષ સોફાલી, ૯ કુઆર, ૧૦ યોહરી કંદ જે સીજ તથા લંકા સીજની જાતિ, ૧૧ ગિલો એટલે ગુલવેલ, ૧૨ લસણ, ૧૩ વંસ કરેલા એટલે વંસ સંબંધીની કારેલી, ૧૪ ગાજર, ૧૫ લૂણી એટલે સાઝી વૃક્ષ, ૧૬ લોઢીપદ્મનીકંદ, ૧૭ ગરમર કહ્લદેશમાં પ્રસિદ્ધ, ૧૮ કિસલય કોમલ પાંદડાં જે નવાં ઝગતાં સર્વ ગુહાનાં પાંદડાં, તથા સર્વ વનસ્પતિના જે ઝગતી વસ્તુના અંકૂર હોય. એ સદુ અનંત કાયઠે. એટલે સર્વ વનસ્પતિનાં ઝગતાં પાંદડાં, અને ઝગતા અંકૂર, પ્રથમ અનંતકાય હોય, પઢી જ્યારે મહોટાં થાય, ત્યારે કોઈ

પ્રત્યેક વનસ્પતિ યાય અને કોઈ અનંત કાયપણે પણ રહે, ૧૯ સ્ત્રીસૂત્રાકંદ કસેરુ અનંતકાય, ૨૦ યેગ તે યેગીની જાજી, મો અની જાતિ, ૨૧ હરિમોય, એટલે લીલી મોય, ૨૨ જૂંણવૃદ્ધની ઠાલ, ૨૩ ચિલોડા કંદ વિશેષ, જેને ટીંમોરું કહેયે, ૨૪ અમૃતવેલી, ૨૫ મૂલ્લાની પાડ પ્રસિદ્ધ, ૨૬ જૂમિરુહા તે જૂમિપોડા કહીયે, ઘટ્ટાકાર દેશજાપાણે સાપનું બેસવું, ૨૭ વજૂલાની જાજી, ૨૮ વરુહાર પ્રસિદ્ધ વિદલ ધાન્ય, જેને અંકૂર આવ્યા હોય તે, ૨૯ સુઅર વહ્તી જે રોહિમાં મહોટી સીમ જેવી થાયયે, ૩૦ પલ્લંકાની જાજી-શાક વિશેષ, ૩૧ કોમલ આંબલી જ્યાં સુધી માંહે બીજ સંક્રમે ન હોય, ત્યાં સુધી અનંતકાય જાણવી, ૩૨ આલુકંદ તે રતાલુ, પિંડાલુવિશેષ, એ પ્રમાણે બત્રીશ અનંત કાય જાતિનાં સામાન્ય નામયે તે કહ્યાં અને વિશેષ નામ તો અનેકયે. તે એમ જે, કોઈ વનસ્પતિ તો પંચાંગ અનંત કાયયે, કોઈ વનસ્પતિનાં મૂલ અનંત કાયયે, કોઈ વનસ્પતિનાં પત્ર અનંત કાયયે, કોઈનાં ફૂલ અનંત કાયયે, કોઈની ઠાલ અનંત કાયયે, કોઈનું કાષ્ઠ અનંત કાયયે, એમ કોઈનું એક અંગ અનંત કાયયે, કોઈનાં બે અંગ અનંત કાયયે, કોઈનાં ત્રણ અંગ અનંત કાયયે. કોઈનાં ચાર અંગ અનંત કાયયે, કોઈનાં પાંચે અંગ અનંત કાયયે.

હવે અનંતકાયનાં લક્ષણ લખેયે. જેણે કરી અનંત કાય ઝલેલા જાય, તે લખેયે. જે વનસ્પતિનાં પત્ર, ફલ, ફૂલ પ્રમુખની શિરા એટલે નસ તે માલમ ન પડે ગુપ્ત હોય, જેના સંધિની માલમ ન પડે, જેની ગાંઠ પણ ગુપ્ત હોય, જે જાંગી થકી બરોબર જાંગે, જે ઢેચા પઠી ફરી ઝગે, જેમાં પાંદડાં મહોટાં ગુજ સરસાં હોય, સચીકણ હોય અને જેમાં ઘણાં ફલ, પાંદડાં પ્રમુખ કોમલ હોય, તે સર્વે લક્ષણ, અનંત કાયનાંયે. એ બત્રીશ અનંત કાયનાં નામ કહ્યાં.

અહીંયાં અજદ્યવસ્તુર્ધમાં અફીણ, જાંગ પ્રમુખનો જો પ્રથમથી

खावानो चाल होय, जेना विना चाले नहीं, ते खावा बूट राखे, तेनी जयणा. रात्रीनोजन, मासमध्ये चार अथवा पांच अथवा दश, तिथिना दिवस टाळे. अथवा जेवी शक्ति होय, ते प्रमाणे राखे के एटला दिवसें रात्रीयें आहार करवानी जयणा. उपरांत निषेध. बीजा दिवसोएं त्रिविहार, दुविहार करूं अथवा चोविहार करूं अने बीजी पण अनद्वय वस्तु, जे उंशड वेशडमां कोइ दिवसें खावामां आवे, तेनी जयणा. अने बत्रीश अनंतकाय निषेध करे, परंतु रोगादिक कारणें औपधमां लेवानी जयणा तथा अजाण पणे कोइ इव्यमां नव्यां थकां आवे तेनी जयणावे.

हवे चउद नियमनुं विवरण लखे ठे ॥ गाथा ॥ सचित्त द्वविगड, वाणह तंबोल वड कुसुमेसु ॥ वाहण सयण विलेवण, बंनं दिसि न्हाण नत्तेसु ॥ १ ॥

अर्थ—श्रावकें यावत् जीव, पंचाणुं व्रतमां इडा परिमाणमां कोइ आगली अनेक तरेहनी कर्म परिणतिनी संज्ञावनायें करीने, पोता ना निर्वाह समर्थनो उदय अति दुस्तर विचारीने घणी वस्तुउनुं परिमाण राख्युं होय, तेमांथी फरी नित्यनो आश्रव निवारणने माटे संक्षेप करवाने अर्थे चौद नियमनी दिनप्रत्ये धारणा राखे, ते कहेठे.

१ त्याहां प्रथम सचित्त परिमाणमां मुख्यवृत्तिथी तो श्रावकने सचित्तनो त्याग करवो जोइए, जे कारण माटे अचित्त वस्तुना आहारमां चार गुणठे. प्रथम तो प्रासुक जलादिक पीयाथी बीजा सर्व सचित्तनो त्याग थयो. ज्यां सुधी अचित्त थयो नथी, त्यां सुधी मुखमां प्रक्षेप न करे. बीजो गुण ए के रसनेंडियनुं जीतवुं थयुं. गमे तेवो स्वाद सचित्त वस्तुमां होय, तो पण स्वाय नहीं. केटलीक बीज तो रांध्या विनानी पण स्वादिष्ट लागेठे. परंतु सचित्तत्यागें करी, ते सर्वनो त्याग थयो. त्रीजो गुण ए के अचित्त जलादिक पीये थके कामचेष्टानी शान्ति आय. घडी घडी उपयोगमां जीव

રહે'કે, રહે સચિત્ત વસ્તુ સ્વાવામાં આવી જાય. ચોથો ગુણ એ કે, જેટલું જલાદિ ડબ્બ અચિત્ત કહ્યું હોય, તેનાથી જેટલા જીવોની વિરાધના થઈ, તેટલી બંધકનાવેં ચેતના થઈ એટલામાંજ ચેતના રહી, પણ વલી પ્રતિક્રમે તે વસ્તુમાં અસંખ્ય અનંત જીવોની ઉત્પત્તિ થાય, તેનાથી વિરોધિનાવ મટયો. ડૂત્યાદિક બીજા પણ ઘણા ગુણ છે; માટે તે કેટલા લખિયેં ?

જે અચિત્ત કરવામાં ઠકાયની વિરાધના આય છે, એ માટે એક જ કાયની વિરાધના સારી. એમ કહી ને જે સચિત્તનો ત્યાગ નહીં કરે, તે જિનશાસનનું રહસ્ય નથી પામ્યો. જે સચિત્ત પરિહારમાં આત્મદમનતા, ઉત્સુક્યનિવારણતા અને મંદવિષયકષાયપરિણતિ પ્રમુખ અનેક ગુણ આય છે, તે નથી જાણ્યા એટલુંજ નહીં, પરંતુ જેણે કરી સ્વદયા ઘણી આય છે તે ગુણ તેણે ન જાણ્યા; એ માટે સચિત્તત્યાગમાં ઘણો લાજ છે. એવું આગમમાં ઘણું સૂક્ષ્મ રહસ્ય છે. તે કોઈ પણ ઠગ્ગસ્થ જીવથી આગમનો પાર પામવો બહુ મુશ્કેલ છે. જો હઠ ઠોડી કરીને બહુ બુદ્ધિનો સ્વરચ કરે, તો કાંઈક રહસ્ય પામે, એ માટે બાહેર અલ્પમતિની કુયુક્તિ સાંજલોને મુંજાવું નહીં. જૈનશૈલી અતિ ગંજીર છે; એ માટે મુખ્યપણે સર્વ સચિત્તપરિહારીજ થવું; અને તેમ નહીં બની શકે તો સચિત્તનું પરિમાણ કરી લેવું કે, આટલા સચિત્તની મને ટૂટ છે. ઇતિ સચિત્ત નિયમ પ્રથમ:

૧ બીજો ડબ્બનિયમ. તેમાં ધાતુમય શિલાકાપાત્ર પ્રમુખ તથા પોતાની અંગુલિ પ્રમુખ વિના જે મુખમાં સ્વાદ, તેને ડબ્બ કહીએ. “ પરિણામાંતરાપન્ન ડબ્બમુચ્યતે ” એ લક્ષણ ડબ્બનું છે. ત્યહાં સ્વીચડી, મોદક, વડાં અને પાપડ પ્રમુખ વસ્તુ, ઘણાં ડબ્બ નિષ્પન્ન છે તો પણ પરિણામાંતરથી એક ડબ્બ કહીયેં. ઘણાં ડબ્બ વિના એક ડબ્બ નિષ્પન્ન છે. તો પણ ઘઉંની રોટલી, તથા બાટી, ઘુચરી, પોલી, ઢોકલાં પ્રમુખ એ સર્વ, નિન્ન ડબ્બ કહીએ. જે કારણ

માટે નામાંતર, સ્વાદાંતર અને રૂપાંતર તથા પરિણામાંતરથી ૬ વ્યાંતર થાય છે. અથવા અહીંયાં કોઈ આચાર્ય, બીજી રીતે પણ ૬વ્યવિવહા કહે છે ; પરંતુ બહુ વૃદ્ધપરંપરાસંમત એહજ છે એ માટે ૬વ્યપરિમાણ રાખે કે, આટલાં ૬વ્ય, આંજના દિવસમાં હું खाइश. એ ૬વ્ય નિયમ બીજો જાણવો.

૩ ત્રીજો વિગયનિયમ. તેમાં દશ વિગય છે, તેમાં ચાર મહા વિગય છે, એક મધુ, ૧ માંસ, ૨ માંસળ, ૩ મદિરા, ૪ એ ચારનો હો. બાવીશ અનદ્યમાં ત્યાગ કહ્યોજ છે બાકી ૭ વિગય છે ; તે નદ્ય છે. દૂધ, ૧ દહીં, ૨ ઘૃત, ૩ તેલ, ૪ ગોલ, ૫ અને સર્વ મિષ્ટ પકવાન, ૬ એ ૭એ વિગયમાંથી એક, બે, ત્રણ ઠોડે, બીજાની જયણા રાખે. એના નિવિચ્ચાતા, પાંચ પાંચ જાતિના એક એક વિગયના કહ્યા છે. જ્યારે વિગય ત્યાગ કહ્યા, ત્યારે તે નીવિચ્ચાતા પણ ત્યાગ કરવા જોઈયે. અને જો ન ઠોડયા જાય તો, તેજ વસ્તુ ધારી લે કે મને વિગયનોજ ત્યાગ છે પણ નીવિચ્ચાતાની જયણા છે. ઇતિ વિગયનિયમ તૃતીય :

૪ ચોથો ઉપાનહ નિયમ. એટલે જોડાનો નિયમ. પગરખાંની જાતિ એટલે જૂતી, સ્વડાઉ, મોજા, બૂટ પ્રમુખ, એ જીવહિંસાનાં મહોટાં અધિકરણ છે. ત્યાં શ્રાવકને જિનપૂજાદિક કારણવિના સ્વડાઉ પહેરવાં નહીં અને જોડા વિના તો ચાલવાને સમર્થ નથી ; એ માટે એનું પરિમાણ કરી લેવું કે, આજના દિવસમાં આટલા જૂતી ના જોડા પહેરીશ. બીજાની જૂતી પગમાં પહેરું નહીં. અને નૂલે ચૂમ્પે બીજાની જૂતી પગમાં પડે, તો તેની જયણા. એ ઉપાનહ નિયમ ચોથો.

૫ હવે પાંચમો તંબોલનિયમ. તે ચોથો જે સ્વાદિમ નામે આહાર છે તે જાણવો. પાન, સીપારી, લવિંગ, એલચી, તજ, તમાલપત્ર, સીતલ, ચિણિકબાબ, જાયફલ, જાવંત્રી, પીંપલીમૂલ,

अने पींपर प्रमुख करियाणुं जेनाथी मुखशुद्धि थाय, पण उदर पूर्ण न थाय, ते चीज स्वादिम आहारविशेष तंबोल कहीयें. एनुं परिमाण करी लेवुं के, आजना दिवसमां आटलां तंबोल. मुखवास, ते शेर अथवा अर्धशेर, मारे खावां. एवी रीतें परिमाण राखे, अथवा संख्यायें राखे जे, आटली चीज, तंबोलमां खावी. ए पांचमो तंबोल नियम.

६ ठठो वस्त्रनियम. ते स्त्री पुरुषना पांचे अंगोनां जे वस्त्र, ते वेष कहेवाय. एउनी संख्या राखे जे आजना दिवसमां एउला वेष मारे पहेरवा अने आटलां ठूटां वस्त्र वापरवां. जे कारण माटे रात्रीएं पहेरवानुं तथा स्नानादिक करती वस्त्र पहेरवानुं वस्त्र वेषमां गणुं जाय नहीं. ए माटे ते वस्त्रने जूदां राखे, अथवा वेष नगणे तो समुच्चय वस्त्रनी संख्या राखे के, आजनां दिवसमां आटली संख्यायें मारे वस्त्र वापरवांठे. बीजां नहीं अने जेल. संजेल पणे अजाणथी बदलाइने पहेरवामां आवे, तेनी जयणा. ए ठठो वस्त्र नियम.

७ हवे सातमो पुष्पनोगनियम कहेठे. ते एमके, मस्तकमां राखवा लायक, गलामां पहेरवा लायक फूल तथा फूलनी शय्या, फूलना तकीआ, फूलना पंखा, फूलना चंदरवा, अने जाली प्रमुख जे जे चीज नोगमां आवे. फूलनी ठडी, फूलना सेहेरा, फूलनी कलंगी, फूलना तोरा इत्यादिक. अने फूलनी जातिमां जे सुगंधि फूल नोगमां आवे, तेनी आटली इव्यगणतिमां इच्छापरिमाणे ठूट राखे. तथा एटलां फूल, नाकें करी वास लेवानी धारणा प्रमाणे ठूट राखे. तथा आटली जातिनां देहना नोगमां लेवां मोकलां राखे. तेना तोलनी गणती राखे. एवो नियम, उपयोग राखीने करे. जेटलुं पळे, तेटलुं तोल, वजन, गणती, जाति, व्यापार प्रमुख जेवी पोतानी शक्ति होय, तेवी रीतें राखे. ए पुष्पनियम सातमो.

८ हवे आठमो वाहननियम. ते रथ, गाडी, गज, घोडा, पानखी, उंट, बलद, नावप्रमुख. जे उपर बेशीने ज्यां जवुं होय, त्यां जवाय, ते वाहन कहेवाय. ते वाहन सर्वे त्रण जातनां ठे. एक तरतां, बीजां फरतां अने त्रीजां वरतां. एनी संख्या परिमाण करी राखी ले. ए नियममां कोश खेडवो, क्षेत्र समारवुं, चकमोल तथा हिंमोले चढवुं, शेरडी प्रमुखना चक्रमां बेसवुं, ए सहु आ वे. ए माटे तेउनी संख्यापरिमाण राखी लेवुं के, आटली संख्यानां वाहन उपर आजना दिवसमां महारे चढवुं. ए वाहन नियम आठमो.

९ नवमो शयननियम. ते एम के, शय्यानो नियम, राखे. शे ज्ञ. खाट, ते न्हानी मोटी तखत, श्यादि लाकडाना तथा तखता, चोकी तथा जूमिउपर तूलनी तथा रुनी नरेली सुखशय्या, एट लानुं परिमाण राखे. जे आजना दिवसमां मने आटलानो जोग करवो ; एवो नियम राखे. आटला आज दिवसें महारे बिठानां. उप रनां अने पलंग पोस प्रमुख अने आसन खुरशी उपर बीठाववानां, चोकीनां, पट्टा प्रमुखनां. ए सर्व न्हाना महोटानो सर्व उपयोग धारीने परिमाण करी राखवुं अने नूला चूक्यानी जयणा राखे. एवी रीतें शक्ति प्रमाणे परिमाण राखी ले. ए शयन नियम नवमो.

१० हवे दशमो विलेपननियम. ते एमके, जोगने अर्थे आटलो केसर, आटलुं चंदन, आटलो चूवो, अत्तर. जवादिक, तेल फूलेल, कंमरी, कस्तूरी, अबीर. अरगजा प्रमुख जे जे अंगने लगववानुं तेल के अत्तर. ए सर्वनां नाम धारीने गुलाबनुं अत्तर अथवा अंबरनुं, फितननुं, खसखसनुं इत्यादिकना अत्तरनी संख्या करीने परिमाण राखे. अथवा उवटणा पण सहु एमांज आवे. ते सहु आजना दिवसमां आटला तोलनुं मारे जोड्डो एटलुं राखी ले. एथी वधारेनो नियम ठे. बीजा पण विलेपननो सहु तोल परि

माण राखे. अहींयां पूजादिक धर्मकरणी करतां हाथ प्रमुं खंने विषे धूपधाणुं के अंगरवती लेवी पडे ते. तथा पोतानां अंग के मस्तकें तिलकं करवुं पडे तथा परमेश्वरना अंगें तिलक प्रमुख करवां पडे, तेनाथी महारो नियम न जांगे, एम नियममां करे ली धारणाथी धर्मने माटे जे कांइ विशेष अधिकरण जोइयें तेथी नियमजंग आय नही. ए विलेपननियम दशमो.

११ अगीयारमो ब्रह्मचर्यनियम. ते एमके, श्रावकनें दिवसें अब्रह्मसेवा तो प्रायें निषेधते. अने रात्रीनी जयणाते. अथवा परिमाण करे के, आजनी रात्रीमां आटली वार अब्रह्मचर्यनी जयणा. अहींयां स्त्री साथें हास्य, विनोद अने आलिंगनादिक, ते सर्वमांहे मैथुनक्रिया लागेते. ए माटे जेवी शक्ति तेवा जांगा राखे. कांइ श्रावकनें रात्रीयें चतुर्विध आहार करवानो त्याग होय अथवा रात्रीएं एकांतध्यान करवानो चाल होय, जप जापनी रुचि तेने घणी होय. ते मनमां एम जाणे के, रात्रीयें विषय सेवा करी अशुद्ध अइने जप केम करुं? वली विषयरूप रोगनी लगन लागीते, ते पण परिणामने बगाडेते, ए माटे दिवसने विषे विषय विकल्प मटाडीने पढी शुद्ध अइने रात्रीयें निश्चित पणे स्वस्थचितें जप करुं. एवी बुद्धिथी दिवसने विषे विषय सेवे, रात्रीयें न सेवे ए माटे कोइनें दिवसमां निषेध अने रात्रीनी जयणा, कोइने दिवसनी जयणा अने रात्रीयें निषेध, अने कोइने रात्री तथा दिवस ए बंनेनी जयणा. पण गणती राखे के, रात्री दिवस मलीने आटली वार स्त्रीसंगें जोगसेवा करवी, ते पण पोतानी जेवी शक्ति होय, ते प्रमाणे नियम राखे. इति ब्रह्मचर्य नियम एकादश.

१२ बारमो दिसि के० दिशिनो नियम. ते दशो दिशियें जवा आववानुं परिमाण. ते जेवी शक्ति अने जेवुं प्रयोजन, ते प्रमाणे राखे. अहींयां आदेश, उपदेश, आदमी मोकलवानुं, कागलनुं वां

चवुं, जखवुं. ए सर्वे एमां आवे. माटे जेवुं पले, तेवुं राखे. इति दिशि नियम द्वादश.

१३ तेरमो स्नाननियम. ते एमके दिवसमां तैलादिक अन्न्यंग पूर्वक स्नान करवुं तथा अन्न्यंग कखा विना स्नान करवुं, तेनुं परिमाण राखे जे दिवसमां आटली वार स्नान करीश. अहिंयां देवपूजा निमित्तें अधिक स्नान करवुं पडे, तो पण नियमजंग थतो नथी. एवी रीतें सर्वव्रतमध्ये धर्महेतुयें जें कमवेश करवुं पडे, तो तैनाथी नियमजंग नथी. इति त्रयोदश स्नाननियमः

१४ चौदमो जात पाणीनो नियम. ते एमके, चारे आहार मां खादिमनुं तो तंबोलना नियममां परिमाण राखुंटे अने बाकी त्रण आहार रह्या, तेमां प्रथम खादिममां मीठाऽ मिष्ट मेवा अथवा मिष्ठान्न, पान, मोदकादिक. अशनमां जात, रोटली, कचोरी, शीरो, तेनुं परिमाण प्रमुख राखे के, दिवसमां आटला शेरनी जयणा. अहिंयां घरमां घणो परिवार होय, तेउने माटे अशनादिक घणुं करवुं करवावुं पडे, तेनो गृहस्थने तूटको नथी ए माटे एनी जयणा राखे तथा पारके घेर, जाति प्रमुख संबंधें जम वा माटे जवुं पडे, त्याहां तो केटलाक मण जात प्रमुखनी रसोऽ बनावी होय, पण नियम धारीने एनो दोष नथी, जे कारण माटे नियम धारीं तो स्वनिष्ठाएं खावानुं परिमाण कखुंटे; अने घरसंबंधी ज्ञाति संबंधीथी तूटातुं नथी; ए माटे पोतें खावानुं परिमाण करी राखे के. आटला तोलथी वधारे खावुं नहीं. एटलुं पले. अने जो परिणाम दृढ करीने सर्व संबंध ठोडीने स्वनिष्ठा परिमाणथी अधिक पचन पाचनमां न जमे, तो ते बहुज सारुं; पण सर्व गृहस्थथी एवुं पले नहीं. ए माटे यथाशक्तिं परिमाण राखे. तथा त्रीजुं पानआहारनुं परिमाण राखे के, दिवसमां आटला कलश, पाणीना वावरुं. अहिंयां पण घणा परिवार वा

જાને પાણીનું પ્રમાણ તે સ્વનિષ્ઠજોગનિમિત્ત જૂડું રાખવું, સમુદાયના જેલ સંજેલની તૂટ નથી, એમાટે તે જૂડું રાખે તો બહુ સારું.
 इति जात पाणी नियम चतुर्दश.

અહીંયાં જે કોઈ અધિક જાવવંત સાધક હોય તે સચિત્તાદિ પરિમાણમાં તથા ઇચ્છાપરિમાણમાં જૂદાં જૂદાં નામ લેઈ લેઈને રાખે તેને મહોટી નિર્જરા થાય, અને અશક્તને તો સામાન્ય કરવું છે.
 ॥ इति चतुर्दश नियमाः समाप्ताः ॥

હવે પંદર કર્માદાનનું સ્વરૂપ લખે છે. કર્માદાન એટલે જે વ્યાપાર કરતાં ગાઢાં પાપકર્મોનું બંધન થાય, એવું વ્યાપારકર્મ તે પાપકર્મ, તેનું આદાન એટલે ગ્રહણ છે જે વ્યાપારમાં તેને કર્માદાન કહીએ. અહીંયાં, સંસારમાં પાપ તો સર્વે વ્યાપારમાં થાય છે, તોપણ બીજા સર્વ વ્યાપારથી એ પંદરે કર્માદાન વ્યાપારમાં ઘણું પાપ અને મલિન પરિણામ પાળે છે. એ વ્યાપારે કરી પાપની પરંપરા બહુ ચાલે, એ માટે શ્રાવકને એ અવશ્ય ત્યાજ્ય છે. કદાપિ એ કર્માદાન વ્યાપારમાં જ પોતાની આજીવિકા લાગી હોય ને તેથી કરી તે ન તૂટે તો પરિમાણ કરી લેવું ॥ હવે એ પંદર કર્માદાનનું જૂડું જૂડું વિવરણ કહે છે ॥

૧ પ્રથમ ઇંગાલકર્મ. તે લાકડાં બાલીકોયલા કરીને વેચે અને તેણે કરી પોતાની આજીવિકા ઉપજાવે, તે ઇંગાલકર્મ. તથા કોઈ તરેહની નઠી કરે, ઇંટ નીપજાવે, કુંજાર કર્મ, લોહાર કર્મ, સોનાર કર્મ, અંગારા કર્મ, બંગડીકાર, સીસકાર, કલાલ, નિયારો, નાડજુંજો, હલવાઈ, ધાતુગાલક પ્રમુખ. જેટલા અગ્નિ વડે વ્યાપાર થાય છે, તે ઇંગાલકર્મ. એ વ્યાપારમાં ઘણા દોષ છે, જે કારણે અગ્નિ, સર્વશસ્ત્રમાં, મુખ્ય શસ્ત્ર છે. ચાર દિશિ, વિદિશિ, ઊર્ધ્વ, અધો, એ સર્વ સ્થલે ઢકાયના જીવને અવશ્ય હોય એ માટે એ કર્મ, અનાચરણીય છે.
 इति इंगालकर्म प्रथमं.

૨ બીજું વનકર્મ. તે એમકે, ઢેયાં અણઢેયાં વન વેચે, બગિચા

નાં ફલ, પત્ર વેચે. પત્ર, ફૂલ, ફલ, કંદ, મૂલ, તૃણ, કાષ્ઠ, ધનક ડી, વાંસાદિક વ્યાપાર તથા લીંઝી વનસ્પતિ હરિબીજ વસ્તુનો જે વ્યાપાર, તે પણ સર્વ વનકર્મ જાણવું તથા સેત્રી કૃષીનો વ્યાપાર કરવો, એ સર્વ વનકર્મ આજીવિકા નિમિત્તે કરવું તથા સેદુતને આગલથી પૈશા આપીને પઠો ધાન્ય નીપજે તેવારે તે ધાન્યમાં વધતું છે, તે પણ વનકર્મ તથા ધાન્ય દલાવે, સ્વંમાવે, જરડાવે, એ પણ એનાજ વ્યાપાર છે, એ વનકર્મ વ્યાપારથી, તે વનસ્પતિના જીવ અને વનસ્પતિ આશ્રિત વનના ત્રસજીવની અવશ્ય વિરાધના થાય, એ માટે વનકર્મ અનાચરણીય છે. ઇતિ વનકર્મ.

૩ ત્રીજું શાડીકર્મ. તે શકટ એટલે મહોટાં ગામાં, વહેલ તથા અસવારીનો રથ, ઇક્કા ગાડી એટલે ઢોટી ગાડી તથા નાવ જાતિ અથવા વજરા, પલવાર, મહિલગિરી, ઝલાક, જમલીઆ પ્રમુખ. તથા હલદંતાલ, ચરસા, ઘાળી પ્રમુખ. એનાં નાનાં મહોટાં અંગ ધોંસ રાં ચક્કી એટલે ઘંટી પ્રમુખ. ઝવલી, મુશલી એ સર્વ નવાં બનાવી ને વેચે તથા ઊપર રહી વેચાવે, તે સર્વ શકટકર્મ. એ મહા હિંસા નું કારણ છે, અનાચરણીય છે. ઇતિ શાડીકર્મ.

૪ ચોથું જાડીકર્મ. તે ગાડી, બેલ, પોઠીયો, ઝંટ, પાડો, ગઢો, વેસર, ઘોડો, નાવ, રથ, સુખપાલ, મોલી પ્રમુખ પોતે રાસે અને બીજાને જાડે આપે, બીજાનો નાર બોજ, તે કહે ત્યાં પહોંચાડી આપે તથા ઘર, ડુકાન, વસ્ત્ર, વસ્ત્રાર પ્રમુખ પોતાની હોય, તે પારકાને જાડે આપે તથા સાર્થવાહનો વ્યાપાર, ઢુંમા જાડાનો વ્યાપાર, એ સર્વ જાડીકર્મમાં આવ્યું. જે પોતાની ચીજનું જાડું જાડે પોતાની ચીજ બીજાને સોંપે, તે પણ જાડીકર્મ જાણવું. એમાં બલ દ, ઘોડા પ્રમુખ જીવે. તાડનાદિક મહા દુઃખ ઊપજે અને ચલાવ તાં થકાં માર્ગમાં ત્રસાદિ જીવોની હિંસા અવશ્ય થાય, એ માટે એ જાડીકર્મ અનાચરણીય છે. ઇતિ જાડીકર્મ.

५ पांचमुं फोडीकर्म. ते कूप खोदाववो तथा तलाव खोदाववुं, होद. वावडी खोदाववी तथा नीक खोदाववी इत्यादिक. तथा हल खेडन करवुं, संगन्नास पासं पडर फोडाववा, हीरा रत्ननी खाण. खो दाववी तथा तेने रगडाववां, ठीड पडाववां परब कराववी, घाट कढा ववा, तरसाववुं, जोयरां तहखानानुं बनाववुं, तथा जव धान्य बुंट प्रमुखनी दाल कराववी. शालिमांथी चावल कढाववा इत्यादि व्या पार सर्व फोडीकर्ममां आवे तथा इंगालकर्ममां पण आवे. ए पृथ्वी विदारवामां पृथ्वीकाय अने त्रसकायना जीवोनी हिंसा थायठे. अने बीजा जीवोनी पण अंगघात थायठे. किलामणादि बहु उपजे तेथी पाप लागे ए माटे ए कर्म त्याज्यठे, ए पांचे कुकर्म ठे, महा हिंसा मय ठे, ए माटे ठोडवां. हवे पांच कुवाणिज्य लखेठे.

१ तेमां प्रथम दंतकुवाणिज्य. ते हाथीना दांत, उल्लूना नख, जीन, कलेजुं तथा पंखीनां रोम तथा पंखालिंगि प्रमुखनां अने गायना पुढनां चमर तथा हरणनां शिंगडां तथा गेंमाप्र मुखनां शिंगडां, तथा शंख, कोमा, कोमी, कस्तुरी, जबादि, मोती, वाघनुं चामडुं, वाघनी मूठना केश, सावरनां शिंगडां, कचकडुं, किरमजदाणा, रेशम, उन, तांत, नमूंम प्रमुख जे त्रसजीवनां अंग तथा उपांग, ए सर्वनो व्यापार दंतवाणि ज्यमां आवे. ए वाणिज्यमां ज्यारें अंग लेवाने आगरमां जाय, त्यारें ते कुड जिह्वादिक लोक, तत्काल हस्ती, गेंमा, मृग प्रमुख जीवोनी हिंसा करवामां प्रवर्ते अने महा पाप अनर्थ करे. वली पोतानो परिणाम पण त्यां गये थके मलिन प्रवर्ते. लोनना हेतु ये व्याध लोकोने कदापि एवुं कहेवुं पडेके, अमारे वा स्ते घणा सारा नारे अने मोहोटा दांत जो तमे आणी आपशो तो वली वधारे मूढ्य पामशो. त्यारें ते व्याध लोको एना कहेवा उपरथी वधारे हिंसाकर्म करे. एवी रीतें सर्वइव्यमां जाणी

લેવું. એ માટે એ સર્વે ચીજ, વ્યાપારી પાસેથી લેવી પણ આગરમાં જ ન લેવી. તે માટે આજીવિકા કરવા સારુ તો એ કુવાણિજ્ય તજવું. એક હસ્તી મરે, ત્યારે માત્ર બે દાંત મલે, એક ગાય મરે, ત્યારે માત્ર એક પુષ્પ મલે. એ પ્રમાણે સર્વે ચીજમાં વિચારી લેવું. इति दंतकुवाणिज्यं प्रथमं.

૧ બીજું લાખકુવાણિજ્ય. તે લાખ, ધાતડી, ગલી, મહુડાં, સાજી સ્વાર, સાબુ, મનશીલ, લોહ, સોદાગો, પડવાસ, કસુંબો, કપિલા, તૂરી. એ સર્વે સ્વારની જાતિ, એવંનો જે વ્યાપાર, તે લાખવાણિજ્ય કહેવાય. તે લાખમાં પ્રથમ ત્રસ જીવોના સમૂહ વિના લાલી ઉપજે નહીં. પઠી પણ જ્યારે રંગ કાઢે, ત્યારે અન્ન દેશને સડાવે છે, ત્યાં પણ તેમાં ત્રસ જીવો ઉપજે છે. મહાકુર્મી રુધિરના જીવો ત્રસ ઉપજે. ધાતડીમાં પણ ત્રસ જીવોનો આશ્રય છે. એમાં કુંથુઆ ઘણા રહે છે. વલી એ મદિરાનું અંગ છે. ગલી પણ પ્રથમ સડાવે, ત્યાં ત્રસ જીવો ઉપજે, તેવંની જ્યારે હિંસા કરે, ત્યારે ગલી ઉપજે. પઠી પણ ગલીના કુર્મમાં ત્રસ જીવોની ઘણી હિંસા થાય. કેવલ ગલીનાં વસ્ત્ર પહેરે તેમાં પણ ત્રસ જીવો જૂ, લીલ પ્રમુખ ઉપજે. એમાટે એ જ્યાં ત્યાં હિંસાનાં હેતુ છે. તથા હરતાલ મનશિલાદિકની વાસનાથી ઘણાજ માણસ પ્રમુખ ત્રસજીવ મરે. હરતાલ, મનશિલને વાટતાં જો જતન રાખે નહીં તો તેની વાસનાથી ત્રસ જીવો મરે. તૂરી, ડસ, પડવાસ પ્રમુખ પણ જ્યાં જ્યાં જે જે કામમાં આવે, ત્યાં ત્યાં પણ ઘણા જીવોનો ઘાત થાય છે. એમાં આગલ પાઠલ ત્રસ જીવોની હિંસા થાય છે. એમાટે એ વસ્તુ ઉપર ત્યાં જ્યારે. इति लाखकुवाणिज्यं.

૨ ત્રીજું રસકુવાણિજ્ય. તે મધ, મદિરા, માંસ, માંસ, એ ચારે મહાવિગયનો જે વ્યાપાર, તથા ડુધ, દહીં, ઘી, તેલ, ગોલ, શાંદ પ્રમુખ રસવાલી જે નરમ ચીજો તેવંનો જે વ્યાપાર, તે રસ

વાણિજ્ય કહેવાય. અહીંયાં રસવાણિજ્યમાં ચાર મહાવિગયહે. તે તો સદા અશુદ્ધ છે. જે માટે સદા તે વસ્તુનું ત્રસજીવોયેં કરી સંયુક્ત થાય છે. આગળ પાઠલ હિંસા ઘણી છે. તથા દહીં, ડુધ, ઘૂતાદિક સ ચિક્કણ રસવાલી चीजો મધ્યે જ્યહાં એ चीजોથી નરેલાં પાત્રો પણ સુદ્ધાં રહે, તો ત્યાં પણ નહાના મોટા જીવો આવી પડે ; તે જીવ, કોઈ પણ જીવે નહીં. બે દિવસ ઉપરાંત દહીંમાં અસંખ્યાત જીવો ઉત્પત્તિ થાય છે. તૈલ ઘૂતાદિકના ગંધથી ઘણાજ કીડી પ્રમુખ જીવ આવે અને જે આવે તે તરતજ તેમાં લપટાડ જાય, તે બચે નહીં. વટી જ્યાં ઘૂત તૈલાદિકનાં નાજન એટલે પાત્ર રહેતાં હોય, તે જમીન ची कणी અને મલિન થઈ રહે. ત્યાં ફરનારા ત્રસ જીવો હોય, તે લપટાડ રહે. તિલનો વ્યાપાર જ્યાં હોય અથવા જ્યાં તલ, ટીસી, કાબરા પ્રમુખનું સદા પીલાવું આવું હોય, ત્યાં જ્યારેં ફાગણ માસ ઉપરાંત માસ થાય ત્યારેં અવશ્ય તિલાદિકમાં ત્રસ જીવો ઘણાજ ઉપજે. ત્યારેં તે જીવસંયુક્ત તલ પીચ્યા જાય. તે વારેં તે જીવો પણ તે તલની સાર્યેંજ પીલાડ જાય. તેલનો દીવો કરે, ત્યાં પણ અનેક ત્રસ જીવોનો ઘાત થાય. એમ આગળ પાઠલ ઘણી જીવ હિંસા થાય. તથા ગોલ, चीनी મિશ્રી પ્રમુખમાં પણ મિષ્ટાના યોગેં કરી માચી, કીડી, મંકોડા પ્રમુખ ઘણા જીવ આવે તે માટે તેનો સંહાર થઈ જાય તથા સાદી चीनी ચોમાસામાં અનહ્ય થાય. જે કારણ માટે આર્ષ નહત્ર લાગે, ત્યારથી સાદી चीનીમાં અસંખ્ય જીવોની ઉત્પત્તિ થાય છે, એ માટે ચાર માસતો અશુદ્ધ છે. અને જ્યારેં વ્યાપાર થાય, ત્યારેં તો એથી બહુ ત્રસજીવોની હિંસા થાય. તે મજ મીણ પણ ઘણા જીવોનો ઘાત થયા વિના નીપજે નહીં. અને પઠી પણ બહુ હિંસાનું કારણ છે. એ વસ્તુનો મીણબતી તથા રંગારા પ્રમુખના કામમાં અધિકાર હોય છે માટે તેનું અધિકરણ કાર્ય છે. તથા મુરબ્બો, પાક, રોગાન, અત્તર અને અર્ક પ્રમુખનો

व्यापार पण सर्वे एमां आवे. केटला एक रसवाणिज्यमां इंगाल कर्म, यंत्रपीलनकर्म, विषकर्म अने रसवाणिज्य. एटलानो दोष, ए कर्ममां लागे. ए माटे रसवाणिज्य निषिद्धते, इति रसकुवाणिज्यं.

४ हवे चोथुं केशकुवाणिज्य. ते द्विपद मनुष्य दास, दासी, गुलाम, ए आजीविकाने कारणे लेइने स्वदेश परदेशमां वेचे, तथा गाय, जेंप, घोडा, उंट, हाथी, बलद, बकरी, पाडा, गधा. तथा पंखीमां बाज, कुकडा, कुही, बहिरि, सिकरा, लालमेनां, मर हां, तोता, मोर, सारस, सुरख, तेतर, ए पंचेंडिय पंखी जीवो ने आजीविका निमित्तें ले अथवा वेचे ; ते केशवाणिज्य कहे वाय. ए केशवाणिज्यमां दास, दासी, तिर्यंच प्रमुख जीवने तो प्रथम स्थानकुटुंबनो वियोग पडे अने जे लेइ करीने बीजाने आ पे, त्यां तेने नित्य परवश रहेवुं पडे, पोताना मननी इडा कांइ सरे नहीं. वली तिर्यंच जीवतो कांइ मुखथी बोले पण नहीं, के अमने दुःखते किंवा सुखते. ते कोने कहे ? जन्मपर्यंत बीचारां बंधनमां रहे, मनमां घणां कडपे, घणी जूख, तृषा सहन करे, ते उपरांत वली जे माणस वेचातुं ले, ते निरपराधें मारे, नार नरे, ए रीतें बहु बंधनादिक अनेक दुःख पामे, पंखी पण पांजरामां पडे, अने मनमां घणुं दुःख माने. वली शकरा, बाज, शिवरी, एतो महा हिंसानां हेतुते. एउथीतो नित्य परमांस विना रहुं जाय नहीं. ए माटे केशवाणिज्य पण, जे धर्मरुचि श्रावकते ते श्रावकने तो त्याज्यते. इति केशकुवाणिज्यं.

५ पांचमुं विषकुवाणिज्य. ते सोमल, वठनाग, अफीण, म नशिल, हरताल, गांजो, जांग, चडस, तंबाकु प्रमुख. तथा हथी यार ते धनुष, तरवार, कटारी, बरही, तोमर, फरशी, कुहाडा, कोदाली, बुरी, पेस, कबज, बंडुक, ढाल, गोली, दारु, बक्तर, पा खर, फिलम, टोप प्रमुख जेना बलथी संग्राममां मनुष्य, मजबूत था

य, तथा हल, मुंशल, उखल, कोश, कोदाली, दंताली, करवत, दावडा, दात्रा, ठोनी, नाल, गोला, हवाइ, कुडुक, शतघ्नी प्रमुख सर्व हिं सानां अधिकरणे. एउंनो जे व्यापार, ते विषवाणिज्य कहेवाय. अहीयां शिष्य प्रश्न करेते के, अमल प्रमुख विषने तो विष क ह्युं पण धनुष्यादिक हथीयारने विष केम कहोठो? ते वारें गुरु क हेते के सांजल, तुं तत्व नथी पाम्यो. जे विषथी काम थायते, ते एनाथी पण थायते. विषें करी मरता प्राणीने तो कोइ माणस, तेनुं विष उतारी पण शके, परंतु शस्त्रनो माख्यो तो कोइ बचे प ए नही. तथा ज्यारें हथीयार ले, त्यारें तेना विषरूप परिणाम थाय. जेम जेम जलद शस्त्र होय, तेम तेम खुश थइने तारीफ करी मूख्य लइने वेचे, तेथी आगलानो परिणाम पण बगडे. ए मा टे हथीयारने पण विषरूप कहीएं. ए विषवाणिज्यमां वठनागते, ते तो एकेंडियादिकथी मांमोने पंचेंडिय पर्यंत जीवोनो घात करेते. सोमल तो वली एथी पण वधारे घात करनारोते. जे सोमल खाय, ते घणुं कष्ट पामे, मरीने दुर्गतिमां जाय. विष खाइने जे गतिमां उपजे, त्यां पण विषरूप थाय. जो क्रोधथी विष खाय, तो मरीने सर्प थाय, कां वींठी थाय, अथवा जेरी जीवोमां उपजे. ए माटे तेनुं फल पण विषरूप थाय ते. तथा विषवस्तुंनो गंधथी जीवनो नाश थाय. हरताल थने मनशिल ए पाणीमां वाटयां होय, ते उपर आवीने माखी बेसे, तो ते संताप पामीने तत्काल मरे. अफीण पण ज्यारें खाय, त्यारें आत्मघात करे. अमलीना शरीरनुं मल मूत्र पडे, त्यां त्रस थने स्थावर जीवो हणाय. खानारनी चेतना मुंजाय, तेथी ड ध्यान थयो थको मरीने दुर्गतिमां जाय तथा जांग प्रमुख पण चे तनाने मुंजावे. रात्रीनोजनादिक अविरति पणुं वधारे, अब्रह्मचर्य घ णुं करे, तेथी ते असत्यपणुं वधारे, व्रतनी दृढता जति रहे, कषायनी वृद्धि करे, तुष्ट पणुं आवे, निद्रा वधारे, मतिनी अज्ञानता करे, सा

री सबीयतने बदलावे, निरुद्यमी थाय, परनिंदा अने वाचालपणुं वधारे, मुखथी गमे तेम वचन बोलतो आधुं पाहुं न छुए, चित्त चम थयेलानी पेठें अवस्था थाय, तेना आश्रिते बहु जीवने हणावे. इत्यादि अफीण खाधाथी आ लोकें दुःख अने परलोकने विषे गहन दुर्गतिमां पडे, ए माटे विष कहिएं. तथा सर्व हथीयार तो प्रगट पापना हेतुठे. ए माटे विषवाणिज्य निषिद्धे. इति विषकुवाणिज्यत्याज्यस्वरूपं ॥ एटले पांच कुवाणिज्य थयां. ए सर्व मली दश थयां. हवे पांच सामान्य कर्म कहेठे.

१ तेमां प्रथम यंत्रपीलनकर्म. ते घाणी, शेरडी पीलवानो शीं चूडो, चरखा, चरखी, लीसा, उखल, मुशल, कंगड, सावरणी, वेगडीयंत्र, सराण, जलयंत्र, पातालयंत्र, आकाशयंत्र, मोलिकार्यंत्र प्रमुख यंत्रजाति, शतघ्नीयंत्र प्रमुख जे जे काष्ठ, पाषाण, लोह, वस्त्रादि अनेक अनेक अंगमेलापथी जे जीवघातकारक पदार्थ होय ते यंत्रपीलनकर्म कहियें. ए यंत्रपीलनकर्ममां घणो आरंजठे. घाणीयंत्रमां तिलादिमिश्रित जे त्रस जीवो होय, तेनो घात थाय. एवीज रीतिं रक्तपीलनकर्मयंत्रमां पण अनेक जीवघात ठे. एम जे जे यंत्रठे, ते मुकरर करीने जीवघातना हेतु ठे, एमाटे आजीविकाहेतुयें यंत्रपीलनकर्म निषिद्धे.

२ बीजुं निलंठन कर्म ठे. ते एमके, बलदनुं नाक विंधावे, घोडाने माग देवरावे, गाय, बलदना कान कपावे, शिंगडां ठेदावे, पुच्छ ठेदावे, उंटनी पीठ उपर लदावे, गाल नासिका प्रमुखने विंधन करावे, बलद घोडाने खासी करावे, माम देवरावे, खोज करे, करावे तथा कोटवाली खिजमत लेइने नवो कर बेसाडे. इजारा लेइने आकरो कर बेसाडे. चोरधाडमांवासीनी पेरें दोडा दोडी करे, मनमां एम जाणो के मारुं नाम जगत्मां प्रसिद्ध थाय ; ए माटे निर्दय शस्त्र चलावे. इत्यादिकनो रसिक थइ जे नरसां कार्य

होय, ते करे. तेने निलंठन कर्म कहीयें. ए निलंठन कर्ममां घणा पंचेंद्रियोने कदर्थना थाय ; घात थाय. आपणा परिणाममध्ये अतिनिर्दय पणुं थाय. अने एथी करी, उर्गति प्राप्त थाय. ए माटे ए निलंठन कर्म अति निषिद्धे.

३ त्रीजुं दावाग्निदान कर्म. ते केटलाएक जीव मिथ्यात्व अने अज्ञानना जोरथी विपर्यास कहेते के, आ वन घणुं मोहोटुं थड गयुंते, जिह्वादिक लोको दुःख पामता हशे; ए माटे ए वनने दव लगाडी दश्यें तो बधुं वन बलीने साफ थड जाय, अने एथी महा धर्म थशे. फरी नवी कुंपल निकलशे, ते वृद्धो ज्यारें फलशे त्यारें लोको तेनां फल फूल खाशे, एथी धर्म थशे. एवो उपदेश दे तथा देवरावे. वली वनमां दव लगाडवाथी धरती माताने बोजो उतरशे, ते जग्या खाली थशे, त्यारें तेमां धान्य निपजशे, खेती नवी निपज शे अने लोको सुखी थशे. वली जूनां तृण, काष्ठ, बली जशे अने नवां तृण रस नखां थशे, तो एने गाय, वाढरडां सडु सुखथी चरशे. वली बलेली जूमिमध्ये धान्य पण सारुं नीपजशे. एवी रीतें मूढ पुरुष, पोतानी मातबरी देखाडे. लोजनी लगनथी पापकर्म करतो शंका पामे नहीं. वली चोर चखार जिह्ननो एमां वासते, ए सौनो जय मटी जशे. एवी न्यायरीतीथी वनमां दव लगावे, वनकटी करावे तथा आजीविका निमित्तें महोटां महोटां गहन वन, जेमां आवबुं जवुं डुष्कर पडे ; ते माटे पण वनने अग्निसंस्कार करे, त्यारें त्रसजीवो वाघ, रीठ, चित्ता, गेंमा ए सर्व जागी जाय. पोताना स्थानथी वूटे. सर्पादिक जुजपरिसर्प, वली कीडी, मंकोडी प्र मुख तो सर्व हणाय. एवुं मनमां न आवे के, वनने अग्निसंस्कार करतां, ए जीवो हणायानुं पातक आपणने चढशे ? तेम तो क हेज नहीं पण कहे के, वनमां दव दीधाथी सुखें हरबुं, फरबुं तथा आवबुं जवुं थशे. रस्तो सारो थशे. पण एवी हिंसा निश्चयें

नरक गतिमां पहोचाडे. एमा संदेह न करवो. अहींयां केटली एक पालसो, गुलाब, बालो, लकडी, इत्यादिक वनस्पति नवी नीपजे. परंतु ज्यारें पहेजी जमीनमां अग्नि दिये ने जमीन बलीने साफ थाय, त्यारें प्रबल योनि थाय तेथी वनस्पति सारी उत्पन्न थाय, ते पण दवदान कर्म एमांज आवे, ए माटे व्रती यज्ञे धर्मरुचि पुरुष एवो उपदेश, पोतें कोझे दिये नहीं, अने बीजा पासें को झे पण एवो उपदेश देवरावे नहीं. इति दवदान कर्म.

४ चोथुं शोषणकर्म कहेजे. ते सरोवर, तलाव, अने इह प्र मुख जलाशयोने शोषावे. पाणीने बहार कढावे; त्यारें मिथ्याम ति, अज्ञानी, लोचांध अइ विपर्यास बुद्धिची धर्म बतावे, त्याहां लो जी, पोताना क्षेत्रमां धान्य थवाना निमित्तें जलने, वहेवरावे. अने कहे के, शेरडी बहु तरशीबे ते माटे आ तलाव, क्षेत्रनी साथें मे लवीं एथी करी धान्य नीपजे. एवी रीतें पाणी लइ जाय. पढी कादव रहे. तेमां जलजीव मत्तादिक अनेक त्रस जीवो नूखथी अ ने तापथी अवश्य मरी जाय. तथा त्यां मांसार्थी दुष्ट लोक आवी मत्तादिक जीवोनो घात करे. तेम ठतां ते मूढ पुरुष, धर्मबुद्धिची एम कहे जे ए पाणी गंधार्इ गयुंठे तेथी ए पाणी पीनारने रोग थायजे. ए माटे आगलुं पाणी घणा दिवसनुं ठे, ए हाल कहाढी नाखीयें. अने नवुं सारुं जल आवशे, त्यारें ते पाणीयें जलाशय नराशे. एम कुतर्क करे पण एम न जाणे के, आ कोटानकोटी जीवनो संहार थशे. तथा कूपनी सेर बंध अइ गइ. तेने खुलावीने पाणी कहाढी नाखो के जेणे करी बीजुं सारुं पाणी आवशे, त्यारें पीछुं. आगलथी एवी अधर्मबुद्धि करे, अने पढी कहे के एमां पुण्य ठे. ए वुं शोषणकर्म पण समजु पुरुष, न करे. अने करावे पण नहीं ॥ इति चोथुं शोषणकर्म.

५ पांचमुं असतीपोषणकर्म. ते कौतुक अर्थें असती जानवर

कुतरां, बीजाडां; मरघां ने सूडा, मोरने पाळे, बीजा पण केटला एक जीवो कौतुकने अर्थे बंधनमां राखे, पंखी जीव जे डुष्ट होय, अ ने बीजां पंखीनी हिंसा करे, तेवा पंखीने पाळे, तथा डुष्ट नार्या अने डुष्ट पुत्रादिकने मोहें करीने गाढ पोषे, साच जूठ न गणे अने जेम तेम करी तेउने खुशी राखे तथा वेचवाने माटे दास दासीनुं पोषण करे, ते पण असतीकर्मठे. तथा माढी, कसाइ, वाघरी, चमार प्रमुख बहु आरंजी जीवनी साथें व्यापार करवो, एउने इव्य खरची प्रमुख आपवी, ते पण डुष्ट जीवनुं पालण थयुं. अर्हीयां थो डाने माटे घणुं पाप माथा पर लीए ए माटे ए कर्म निषिद्धे. अर्हीयां अनुकंपायें श्वान प्रमुख अथवा काक प्रमुख जीवने देवुं, ते पुण्य हेतुयें देवुं; तेनो दोष नथी, अने पोताना महोत्सामां जे जीव थया, तेउनी खबर लेवो तथा लोक रीतियें तथा नीति माफक पोताना पाप कुटुंबनुं जरण पोषण करे. एमां कोइ दोष नथो. ॥ इति असतीपोषणकर्म पांचमुं ॥ इति पंदर कर्मादान कथनं.

॥ हवे कर्मादान राखवानी विगत लखेठे.

१ अर्हीयां अंगारकर्मनी आजीविका निषिद्धे, ए माटे अंगारकर्म न करे तो पण गृहस्थ ठे तेनाथी निरवशेष ठोडयुं जाय नहीं ए माटे एनी समज करी ले. पोतानी शक्ति प्रमाणे विचारीने रूपुं सोनुं ग लाववुं, तेना घाट कराववा, सिक्का पडाववा तथा तपाववुं प्रमुख वर्ष प्रत्यें आटलुं करवुं, तेनो नियम राखे तथा वस्त्र जे अग्निपक्व रंगमां रंगाववुं, तेनुं मान राखे. तथा इंट, चूनो, विगेरे घर कामने माटे लेवानो आगार. व्यापारने अर्थे लेवानो निषेध. एमां पण पोताने माटे इंट प्रमुख लेवामां आवी होय, एवामां कोइ संबंधी तथा मित्रादिक महोबतवाला तेमांथी मागे ने देवुं पडे ने तेनी किम्मत प्रमाणे पैशा लेवा पडे तेनो आगार. तथा जाडनुं जानुं कर्म, घर कुटुंब संबंधी कराववुं पडे, तेनुं वर्ष प्रत्यें परिमाण राखे.

કેજોર, પાંચ શેર, અધમણ અથવા મણ પર્યંત સર્વ ધાન્ય શેકાવડું પડે, તેટલું તૂટ રાખે. અગ્નિકર્મની ચીજ લેવા દેવામાં આવે, તેને અગ્નિ કર્મ કરાવડું પડે, તેનો આગાર. તેને વેચવાનો આગાર. બીજું સર્વ નિપિડે. કંસારા, ઠંગારા તથા લોહાર પ્રમુખ પાસેથી ઘરસંબંધી વાશણ કુશણ પ્રમુખ કરાવે, તેનો આગાર. લક્ષ્ણ, દાક્ષિણ્ય, કુટુંબાદિ કાર્યે સહાય આપવાની, આદેશાદિક દેવાની જયણા.

૨ તથા વનકર્મમાં ઘરસંબંધી બલદ, ઘોડા, ગૌ, ઝંટ પ્રમુખને વાસ્તે ઘાંસ પ્રમુખ રાખવાં તથા મંગાવવાની જયણા. પોતાના બગીચાને માટે ઉત્તર પ્રત્યુત્તર દેવાનો આગાર.

૩ શાહીકર્મ મધ્યે નાવ, ગાડી, ઠકડા, વેલ, રથ, બલંદ જે ધરના હોય તેને સુધારવા પડે, તેનો આગાર. નિકામાં શકટાદિક હોય, તેને વેચવાનો આગાર, લહેણામાં આવ્યાં હોય તેને રાખે અથવા વેચે, તેનો આગાર.

૪ ચોથું જાહીકર્મ. તેમાં પોતાનાં ઘર, હાટ, નાવ, ગાડી, હરેક વાહનં પ્રમુખને જાહે દેવાની જયણા. તેનો પણ આગાર.

૫ ફોમીકર્મમાં પોતાના ઘરસંબંધી કૂડ, જોંયરું, ટાંકું, તાજાવાનું પ્રમુખ કરાવવાનો આગાર. ઘરની ચાલ કરાવવાનો આગાર તથા ઘર કરાવવાનો આગાર તથા જવાહીરનો વ્યાપાર, ઘરસંબંધી નંગ, ઘાટ ઘૂટને માટે તોડાવડું, ફોડાવડું તથા મોતી વિંધાવવાં, તથા ઘરને માટે પઢરની ચાણ કઢાવવી, તે પઢરનો ઘાટ ઘડાવવો પડે, તેની જયણા. લક્ષ્ણ, દાક્ષિણ્ય, સાહાય્ય કરવું પડે, તેની જયણા. ઘર સ્વરચમાં ફોડીકર્મ જે જે આવે, તેનો આગાર.

૬ ઠક્ષા હંતવાણિજ્યમાં ઘરસ્વરચને વિષે પોતાના જોગના અધિકરણમાં લેવા મંગાવવાનો આગાર. આગલ વ્યાપારની વિગતમાં જે પરિમાણ કરી તૂટ રાખ્યું હોય, તેની જયણા. લેણા દેણામાં આવે, તેની સરજરા કરવાનો આગાર.

७ सातमुं लाखवाणिज्यकर्म तेमां पण दंतवाणिज्यनी परें जाणवुं. घरखरचने माटे कोइ कार्य पडवाथी लेवुं वेचवुं पडे, तेनो आगार. इति सातमुं लाखवाणिज्यकर्म.

८ आठमा रसकुवाणिज्यमां घरखरच संबंधी जे परिमाण करी राख्युं होय, तेनो आगार. व्यापार संबंधी जे राख्युं होय, तेनी जयणा. लहेणामां आवे तेने वेचवानी जयणा. लज्जा दाह्मिण्यथी के फरमासथी सरजरा करवी पडे, तेनी जयणा तथा आपणी तैय्यार चीज कोइ सारा माणसें मागी तो यथायोग्य ते वस्तुनुं मूल्य लेइने देवी पडे, तेनो आगार. इति रसवाणिज्य आठमुं.

९ नवमुं केशवाणिज्यकर्म. मूल आजीविका हेतुयें आदर करी व्यापार करवानो निषेध. घरसंबंधी पशु वेचवानो आगार. लहेणामां आवे, तेने राखवा वेचवानो आगार. घरमां पुत्रादिकना उपरोधें करी तोता, मेनां प्रमुखने लेवां पडे तेनो आगार. पोताना नोगनिमित्तें घोडा प्रमुख वेचीने, बीजां लेवां पडे, तेनो आगार. कोइ संसारीने स्नेहथी उचित घोडा प्रमुख खरीद करी देवानो आगार. राजादिकने प्रसन्न करवा माटे कोइ जातिनां चतुष्पद वेचातां लेइने नजराणो करवानो आगार. फरमासें करी केशवाणिज्यनी न चालतां सरजरा करवी पडे, तेनो आगार. ए केशवाणिज्य.

१० दशमुं विषवाणिज्य. ते ए के, जे जे आगल व्यापारमां राख्यां होय, तेनो आगार. तथा घर खरचमां जे विषचीज औषधमां आवे, तेनो आगार. तथा पोतानी मोजने माटे घरखरची मां जे जे शस्त्र लेवामां आवे, तेने राखवानो आगार. वली ते कराववां, समरावां तथा मंगाववां पडे, तेनो आगार. लहेणामां आवे, तेनी जयणा. इति दशमुं विषवाणिज्य.

११ अग्यारमुं यंत्रपीलनकर्म. तेमां आगल जे जे व्यापारने अर्थें राख्यावे ते व्यापारमां जे जे यंत्रपीलन क्रिया आवे, तेनी

जयणा तथा घरखरचमां जे जंत्रपीलन आवे, तेनी जयणा. तथा पोताना अंगना जोगादिक निमित्तें अत्तर चूआ प्रमुखना यंत्र, तथा रोगादिक कारणे कोइ औषध करवानो यंत्र करवो, कराववो पडे, तेनी जयणा. लज्जा दाक्षिण्यं तथा फरमागें नहीं भूटतां जे करवो पडे, तेनो आगार. इति यंत्रपीलनकर्म.

११ बारमुं निलंठनकर्म. तेनो व्यापार करवो निषिद्धे. पण कोइ राजादि, आग्रह करीने अधिकार आपे, तेमां जे निलंठन कर्म आवे, तेनो आगार. तथा धरसंबंधी पशु बालकादिकने करवुं पडे. तेनो आगार. लहेणामां आवे तेनी तजवीज करवी पडे, तेनी जयणा.

१२ तेरमुं दवदानकर्म. तेनो निषेधजठे, पण रस्ता वच्चें एटले मार्गे जतां कोइ ठेकाणे रहेवुं थाय, त्यां रसोइ प्रमुख करतां वायुना प्रयोगें करी यत्न करतां पण अग्नि, वनमां पसरि जाय, ते ने उलववानी शक्ति नथी तो मारुं व्रत एथा न जांगे. ए अग्नि उलववानी शक्ति होय, तो हुं ते अग्निने शांत करवामां आलस करीश नहीं. वली घरखरचमां कोइ रीतें दवदान कार्य करवुं पडे, तेनी जयणा. इति दवदानकर्म.

१४ चौदमुं शोषणकर्म. तेमां सरोवर, इह, तलाव प्रमुख जलाशयोने शोषाववानो निषेध, परंतु घरप्रमुखना कूवाने सुधार वा गलाववानो आगार, टांकुं धोवानो आगार. नदीमां वीरडो करवो पडे, तेनो आगार. बीजा पण घरसंबंधी कार्यमां जे महोद्धामां रहेता होइए, तेमांना उचित पंचनी सरासरीयें कूवाने निमित्तें कांइ खरच देवो पडे, पाणीसारुं पीवा माटे आगलना कूवाने शोषावी ने नवो करवो पडे, तेमां तेना खरच निमित्तें पंचनी सरासरीएं कांइ खरच आपवुं पडे, तेनो आगार. इति चौदमुं शोषणकर्म.

१५ पंदरमुं असतीपोषणकर्म. तेमां घर परिवार संबंधी न बूटे, तेनी जयणा. पण चाह धरीने, तेउनुं पोषणकर्म न करुं. प

रिग्रहपरिमाणमां पशु राख्वांठे, तेउने पोषण करवानो आगार. तथा म्लेच्छादिक राजानी साथें व्यापार आजीविका अर्थें, पोतानी गरजने माटें आहारादिकें पोषण करवुं पडे, तेनो आगार, पण पोतानी इच्छाथी बूट नथी, तथा पोताना उदयिक जावथी मद्युं जे पाप कुटुंब, तेउनुं जरण पोषण करवानो आगार ; पण एथी करी हुं महारो अवतार सफल थयो, एम जाणुं नहीं. तथा लहे णामां आवे तेनुं प्रतिपालन पोषण करवुं पडे, तेनो आगार. दया बुद्धियें श्वानादिकने पोषवानो आगार. एवी रीतें पंदरे कर्मादान दोष तजुं. ए पंदर कर्मादानमां जे जें चीज घरसंबंधें, दाक्षिण्यता संबंधें, इत्यादि न चालतां लहेणा प्रमुखमां आवे, ते कारणें तेमां जे कर्मादान क्रिया करवी पडे तेनी जयणा. अर्हीयां जे कर्मादान राख्वांठे, एमां एकेक कर्मादानमां बीजां वे, त्रण, चार, कर्मादान चलतां आवे, तेनी जयणा. इति पंदर कर्मादान राखवानी विगत.

हवे ए सातमा व्रतना पांच अतिचार लखेठे. सचित्तेति—

१ त्यां प्रथम सचित्त आहारनामा अतिचार ठे. ते मूल जांगे तो श्रावकने सचित्तत्याग नियम होय. कदापि तेम नहीं तो, सचित्तनी संख्या करी राखे. त्यहां सर्व सचित्तनो परिहार करे अथ वा सचित्तपरिमाणवंत थाय. वली कोइ अनाजोग दोषथी सचित्त आहार करे, तथा अपरिणतोदक तो त्रण उकाला पाणी उपर आवे, त्यारें शुद्ध पाणी थयुं. तेमां एक, वे उकाला नुं पाणी अपरिणतोदक कहेवाय. ते पाणी अचित्त थयुं, एवं जाणीने पीए तथा सचित्तने फासु करतां कांहीं काचुं रही जाय, एने पण अचित्तबुद्धिथी खाए. श्रावकने तो सचित्त चीज अचित्त करवाने अन्ही तरेहथी शस्त्र लागे, त्यार प्रठी अंतर्मुहूर्त वीत्या केडें खाए. त्यां अचित्तबुद्धिथी सचित्तने खाय, अथवा अनाजोगादिकें खाय, तो ते प्रथमातिचार, सचित्ताहारनामा जाणवो.

૧ બીજો સચિત્તપ્રતિબંધ અતિચાર. તે જેને સંચિત્ત નિયમ છે, તે તરતનો ઝાઝાડો એવો જે સ્વેરની ગાંઠનો ગુંદર પ્રમુખ તે ને સ્વાય. તે ત્યાં ગુંદર તો અચિત્ત છે પણ સચિત્તનો સ્પર્શ લાગ્યો હતો, તે દૂષણ છે. તથા પાકી કેરીના સમુદાયને ચૂસે, રાયણ બોર, સમુચ્ચય સહિત મુખમાં મેહેલે, અને મનમાં ઉપયોગ એવો આણે કે મેં તો એ ફળ પાકું ચૂસું છે. એ અચિત્ત થયું એમાં શો દોષ છે ? પણ એવો ઉપયોગ ન જાણે કે એ ફળની અંદર, ગોટલી સચિત્ત છે. એ માટે સચિત્ત ત્યાગી હોય, તે એવી चीज અચિત્ત બુદ્ધિ એ સ્વાય ; ત્યારે તેને બીજો અતિચાર લાગે.

૨ ત્રીજો અપકાહારાતિચાર. તે અચાલિત આટો પ્રમુખ તે ને અગ્નિસંસ્કાર ન કહ્યો હોય ને કાચો આટો ફાકે. જે કારણ માટે શ્રી સિદ્ધાંતમાં આટો, દહ્યા પઠી કેટલા એક દિવસ, સચિત્તમિશ્ર રહે છે, પઠી અચિત્ત થાય, એવું લખ્યું છે. શ્રાવણ જાડવા માં આટો, દહ્યા પઠી પાંચ દિવસ સુધી અથવા ઠાણો સચિત્તમિશ્ર રહે, આશ્વિન માસમાં ચાર દિવસ સચિત્ત મિશ્ર રહે. કાર્તિક, માર્ગ શીર્ષ અને પૌષ મહીનામાં ત્રણ દિવસ, સચિત્ત મિશ્ર રહે. માહા અને ફાગણ મહીનામાં પાંચ પ્રહર, સચિત્ત મિશ્ર રહે. ચૈત્ર વૈશાખ માં ચાર પ્રહર સુધી, સચિત્ત મિશ્ર રહે ; પઠી અચિત્ત થાય. જ્યેષ્ઠ આષાઢમાં આટો, ત્રણ પ્રહર સચિત્ત મિશ્ર રહે ; પઠી અચિત્ત થાય. એ માટે કાચો આટો અથવા ઠાણો અચિત્તની બુદ્ધિ એ સ્વાય, તો તેને ત્રીજો અતિચાર લાગે.

૪ ચોથો. ડુબ્બકાહારાતિચાર. તે કાંઈ કાચો, કાંઈ પાકો એવો, જેમ સર્વ જાતિના ઝંલા, પોંક ઝંબી, જુવારનો પોંક ઇત્યાદિક સર્વજાતિના લીલા પોંક બીજાંથી નરેલા તે અગ્નિ સંસ્કારમાં કેટલા એક દાણા અચિત્ત થાય, કેટલા એક દાણા સચિત્ત રહે અને તે

ने अचित्त बुद्धिशी जाणे, केमके अग्निसंस्कार थयो त्यारें अचित्त थ या; एवुं जाणी खाय, तो तेने चोथो दुष्पक्काहारातिचार लागे.

५ पांचमो तुह्यौपधिंनरूणातिचारये, ते तुह्य एटले असार, जेना खावाथी कांइ तृप्ति न थाय अने आरंज तो घणोज थाय. जेम बोडा प्रमुखनी अति घणी असार ठीमी, जे बोडानी अंदर था यठे, एना खावाथी कांइ आत्मानी क्रुधा प्रबल जांगे नहीं अने प्रसंगदोष लागे. वली कोमल वनस्पतिमां कोइ रीतेंथी अनंतका यनी शंका रहेठे. रसगृहिपणुं वधे. कोमल फल फली प्रमुखने अचित्त करीने खावानो व्यवहार पण नथी. ए माटे बोडा प्रमुख नी कोमल फली खाय अने मनमां जाणे के, बोडानी फली तो मारे खावी योग्यठे. एवुं जाणी करीने खाय ; पण एम न जाणे के तुह्यौपधिंनरूण दोष लागेठे. इति पांचमो अतिचार. ए पांच अतिचार जाणवा, पण आदरवा नहीं.

इति. श्री षादशव्रतविवरणे सप्तम जोगोपजोगविरमणनामा द्वितीयगुणव्रते पंक्तित श्रीउद्योतसागरगणिना कृतजाषा संपूर्णा ॥७॥

॥ अथ ॥

॥ अष्टम अनर्थदंष्ट्र विरमणव्रत प्रारंभः ॥

॥ दोहा ॥

षादश व्रतकी टीपमें, कहे सात निरधार ;

अष्टम अनर्थ दंष्ट्रका, जेद लिखुं सुविचार. ॥ १ ॥

१ प्रथम अर्थदंष्ट्र. एटले जे सप्रयोजन धन धान्य क्षेत्रादिक न वविध परिग्रह संबंधि हानि, वृद्धिरूप. जे कारण माटे धनवृद्धि निमित्त, संसारी जीवनें घणां पापनां कारण सेववां पडे, तेवारें साधुं जूतुं बोल्या विना रहेवातुं नथी. पापोपकरण मेलववां पडे ठे, मनसुबा करवा जोइयें अनेक विकल्परूप आर्तध्यान करवुं

પડે, જે કારણે ધનાદિ પરિગ્રહ, આજીવિકા હેતુયેંટે. એ માટે ધનવૃદ્ધિ નિમિત્તે જે જે આશ્રવસેવન કરવું પડે, તે સપ્રયોજન છે, તે કારણ માટે એ અર્થદંડ છે.

૨ બીજું એમજ જ્યારે ધનહાનિ આય, ત્યારે પણ એવું કારણ પામીને ગૃહસ્થને તે ધનહાનિ નિવારવાને અર્થે અનેક વિકલ્પ કરવા પડે, પાપનાં સ્થાનક સેવવાં પડે, તે પણ અર્થદંડ છે, જે કારણ માટે સંસાર સંબંધી સુખનું મૂલકારણ વ્યવહારેં તો ધનજન; એ માટે એને વાસ્તે આત્મા દંડાય, તે અર્થદંડ છે.

૩ તથા ત્રીજું પોતાનાં સ્વજન કુટુંબ પરિવારાદિકને વાસ્તે તથા આબરુના યોગેં જે જે અવશ્ય, પાપસ્થાનક સેવવાં પડે, તે પણ અર્થદંડ છે, જે માટે જ્યાંસુધી પ્રબલ કષાય નિવાર્યું નથી, ત્યાંસુધી સ્વજનાદિ પાશ તૂટે નહીં. સંસારમાં ઇંદ્રિયસુખનાં પુષ્ટહેતુ એ સ્વ જનજન, વ્યવહારમાં હેતુ કહેવાય છે. આપણા સુખેં સુખી, અને આપણા દુઃખેં દુઃખી. એમાટે એને સારુ પાપસ્થાનક સેવે, તે પણ એક અર્થદંડ છે. જે માટે સંસારી જીવ, પુજ્જલવિલાસી, પુજ્જલા નંદી છે. તે પ્રબલ અવિરતકષાયોદયથી એને ઠોડી શકતો નથી.

૪ અને ચોથું પંચજોગના આસેવનથી કેટલી એક વેલા ઇંદ્રિયો તૃપ્ત રહે છે. આત્મા પ્રમુદિત રહે છે, તે પણ અર્થદંડ છે. એ ચાર પ્રયોજનમાં કોઈ પણ પ્રયોજન હોય નહીં, અને જે પાપવૃત્તિ કરે, તે અનર્થદંડ કહેવાય. કારણવિના ફોકટ જ્યહાં જ્યહાં આત્મા દંડાય, તેથી જે જે દુષ્કર્મની વૃદ્ધિ આય, તે અનર્થદંડ કહેવાય. એના ચાર જોડ છે, તે લખે છે.

૧ પ્રથમ અપધ્યાન અનર્થદંડ. ૨ બીજો પાપોપદેશ અનર્થદંડ. ૩ ત્રીજો હિંસાપ્રદાન અનર્થદંડ. ૪ અને ચોથો પ્રમાદાચરિત્ત અનર્થદંડ. તેમાં અપધ્યાન અનર્થદંડના બે જોડ છે. ૧ એક આર્તધ્યાન. ૨ બીજો રોડધ્યાન. ત્યાં વલી પ્રથમ આર્તધ્યાનના ચાર જોડ છે.

तेमां ? प्रथम अनिष्टसंयोगार्त्तध्यान. २ बीजो इष्टवियोगार्त्तध्यान.
३ त्रीजो रोगनिदानार्त्तध्यान. ४ अने चोथो अग्रशोचनार्त्तध्यान.

१ तेमां इन्द्रियसुखने विघ्नकारि अनिष्ट शब्दादिक तेउना संयोगार्त्त
त्रणो काल चिंता रहे के, रखे मने ए अनिष्ट शब्दादिक मले ? अ
मने नवविध परिग्रह जे मळ्याळे, तेउनो रखे वियोग पडे ? अथ
वा इष्ट एटले वाहालां माता, पिता, स्त्री, पुत्र अने मित्र. प्रमुख
नुं विदेशगमन अथवा मरण आय, तेणो करी घणी चिंता करे
खाय पीए नही. वियोगनां दुःखें करी आत्मघात करवानी चिंत
ना करे, आदरे, आखो दिवस गुस्तामां रहे, तथा घरमां आ कपु
ळे, ए जाइ, बे दिलळे, ए बापनुं दिल मारा पर नथी, आ स्त्री न
ठारी मलीं ठे, ए स्त्री माराथी बेदिली करे ठे, एनो कशो उप
य पामुं तो ठीकळे. एमज स्त्री विचारे के, मारी शोक्य मने जूंम
मलीं ठे, नर्त्तारने जोलवे ठे, कोइ दिवस नर्त्तारने मारा ॥ जूदा
करावशे, ए माटे एनो कांइ उपाय पामुं तो सारुं थइ जाय. सेव
क होय ते एवुं विचारे के स्वामिना महोढा आगल फलाणो मह
रो दुश्मन चढ्यो ठे, ते मारो नाश करशे, मारी राह रीति ठे ते
गमावी देशे, स्वामिने कांइ मारुं साचुं जूतुं कहेतो हशे, मारी चा
करी ठोडावशे, स्थारें हुं शुं करीश ? एनो कांइ उपाय पामुं तो सारुं
ठे. एना निग्रहने माटे कोइ यंत्र, मंत्र, कामण, मोहन, वशीकरण
शोधे. कोइ साचुं अथवा जूतुं तेनुं बिइ ताके, तेने अठतुं आल दे,
लोकोना मुख आगल तेनुं बुरुं बोले. वली ते पूढतो फरे के, एनो
निग्रह करवाबालो कोइ ठे ? तेवामां कोइ धूर्त जटिल प्रमुख बो
ली उठे के, फलाणा त्रस जीवनो घात करीने बलिदान कर, तो श
त्रुनिग्रह होय. ते सांजली तै मूढ, ते जीवघात पणं करे अने
ते पुरुषनुं मरण वांढे ; पण मूढ एम न विचारे के, जे पोताना
शुद्धमार्गे अने साचे दिलें सेवा करशे, तो तेने कोण काढी मे

લગે ? પુણ્યોદય જ્યાં સુધી છે, ત્યાં સુધી કોઈ બુરું કરી શકે નહીં. એ પ્રમાણે જૂઠી આર્તિ વિચારે. ઇત્યાદિક સર્વ સંબંધે સંસારી જીવ, અનર્થ દંડાય છે. તથા આગલથી પોતાની આતુરતાયે અશુભ કારણ મળ્યા વિના પ્રથમજ મનમાં કુવિકલ્પ કરે, જે હુશ્મનના કુલમધ્યે ફલાણો સામર્થ્યવાન પેદા થયો છે, તે મને હુઃખ દેશે; એમાટે રાજ્ય દ્વારાદિકેં એની આબરુ જાય, અને દંડ પામે તો સારું થાય. જો એ ઘણી તસ્દી પામે. તો એ ગામ ઢોડી કરીને જાગી જાય; એનું જો કોઈ ટિડ પામું તો ફલાણાને કહું; અને તે રાજદરબારમાં જાહેર કરે, એટલે પોતાની મેલે હુઃખ પામશે. એવી વિચારણા તે મૂઢ કરે, અને તે જેને વેરી ગણતો હોય, તેના દિલમાં તો કાંઈ પણ હોય નહીં; પરંતુ એ અજ્ઞાની એવા અનર્થમાં પડે.

વલી બીજું પણ તે મૂઢ વિચારે કે, એ ક્ષેત્રમાં ચોર ઘણા થયા છે. એને હાકેમ, ઠાની ફોજ રાખીને એ ચોરો જ્યારે એના દાવમાં આવે ત્યારે સર્વનો નિગ્રહ કરે, તો સારું થાય. પણ તે ચોરોનો તો જ્યાં લગી પૂર્વપુણ્યોદય પ્રબલ છે. ત્યાં સુધી એનું કાંઈ પણ બગડે નહીં; પરંતુ તે કુવિકલ્પવાળો જે ચિંતવે છે તો તેને ચોર મારવાની આર્તિધ્યાનની હિંસાક્રિયા વેળી. વલી કોઈ અમુક માતબર થયો છે તે, એ આપણી બરોબરી કરશે, અમારાથી આગલ પગ ધરશે, એ માટે એ હરામજાદાનો એવો ઉપાય કરવો કે, એને ફરી ઉપર આવવાને દાદ ફરિયાદ લાગે નહીં. ઇત્યાદિક અનર્થોને વેળો વેળો વિચારે, પણ તે મૂર્ખ મનમાં એવી વિચારણા ન વિચારે કે, મારે કહ્યું શું થવાનું છે ? એનો પાપોદય થશે, ત્યારે પોતાની મેલે હોણ હાર હશે, તે મટવાનું નથી; તો શા માટે એ વિચારવું ? ઇત્યાદિક અપધ્યાનાર્તિ અનર્થદંડ છે. વિના મતલબ એવી રીતે પાપજાલ પોતે બાંધે, એ અનિષ્ટ સંયોગ અને ઇષ્ટવિયોગ બે આર્તિધ્યાનના નેદ કહ્યા.

૩ તથા ત્રીજો રોગનિદાનાર્તિધ્યાન. જે રહે મારા શરીરમાં કદા

पि कोइ वखत रोग थाय ? सर्वरोग माराथी दूर रहे तो सारुं ?
 एवुं. विचारीने कोइने पूढे के फलाणो रोग केम करी थायढे ?
 त्यारें ते कहेंके, फलाणी चीज खाय तो उतावळें रोग थायढे, अने
 फलाणी अजह्य वस्तु खाय, तो कदापि पण रोग थाय नहीं. त्यारें
 ते अजह्यादिक खाए, वली ते बीजाने बतावे. तथा ज्यारें शरीर
 मां रोग उत्पन्न थाय, त्यारें घणी हाय हाय करे, घणो आरंज करे.
 घणुं इव्य खरचे, अने विलाप करे के हाय हाय, आमारो रोग
 क्यारें जशे !!! वली ते पळें पळें अने घडीयें घडीयें ज्योतिपीने
 पूढे के, मारी दिनदशा केवीढे ? आ रोगनी व्यथा क्यारें मटशे ?
 वली वैद्यने पूढेके, हे महाराज ! मारा दिलमां महोटी शंकाढे.
 तमाराथी कांइ कर्तव्य ठानुं नथी. मारा उपर कोइयें जाडु कसुं हशे ?
 फलाणो माणस मारा उपर खुनस राखेढे. तेणे मारा उपर कोइ
 पासें कांइ जाडु कराव्युं हशे, ते केवी रीतें जशे. कराव्युं होय तो हवे
 तमे साजो करो. एवी रीतें नवी नवी शंका धरे अने रोग जवा माटे
 कुलविरुद्ध धर्म आचरे, अजह्य खावाने तैय्यार थाय अने अक
 रणीय करवाने पण लागे. एना मनसुवामां सदाय एम रहे. ने जे
 जे रोगढेदननी चीज जडी, बुटी, औषधि, यंत्र, मंत्र, उतारो, जा
 डो, हजराय. ए सर्वनी चाहना राखे के ए चीज कोइ वखत मारा
 काममां आवशे. नजरमां राखे के ए सर्व मारा कामनीढे. एने
 आपणी पासें अमलमां राखी होय तो सारुं, फरी एवी चीज हाय
 नहीं चढशे. एवुं जाणीने ते जडी बुटी सर्व एकठी करवा लागे,
 ए सर्व रोगनिदानार्त्तध्यानढे.

४ तथा चोथो अग्रशोच आर्त्तध्यान. जे आगला कालनी चिंता
 करे के, आगली शालमां आ विवाहनुं काम करीशुं, एवी तरेहथी
 विवाहना उहव सरनजाम करीशुं, तथा फलाणा साथें कजियो
 आशे त्यारें आवी वातोथी अने आवा जुबापथी एने हरावीशुं.

एवी रीतें काम करीशुं, तथा ए मेहेल, हवेली एवी तो बनावी
शुंके, तेने देखी करीने सर्व अचंबो पामे, तथा फलाणा पुरुषें
क्षेत्र बगीचो बनाव्योळे, तेवो हुं पण बनावीश. अने ते एवो बना
वीश के, बीजा सर्वना बगीचा एना आगल नाकार थइ जाय,
अने सर्व दुश्मननी ठाती बले एवो बनावीश.

तथा वली आ शोदो जे आपणे कखोळे, ते आगल जतां ज्यारें
घणो मोंधो जाव थजें, त्यारें अमें पोताने मोढे माग्युं मूख्य लेइशुं,
बीजा कोइनी पासें ए माल नहीं मलशे, तो पोतेंज गरजना
माख्या लइ जशे, एवां वचन, आर्त्तध्यानथी बोले, अने विचारे
के, एटला पैशानो हाथ मारी लेइशुं. हवे शी फिकर ठे ! एवी
रीतें दिलमां आगलथी मलकाय.

तथा आ चीज नवी ठे, कोइनी पासें नथी. माटे कोइ सारा शि
रदार, राजा, पादशाहने ठेकाणे देखाडीशुं तो तेउ पण एने देखी, चा
हना करीने लेशे, मने पण मान आपजें, प्यार करशे, उपर शिरपाव
मलशे, आपणुं पण काम थइ आवशे. पैशा मोढे माग्या लेइशुं, अने
तेणें करी सारी सारी मोज मारिशुं, अने लोको सर्व जोइ रहेशे. एवा
एना मनोरथ प्रमाणे कांइ थयुं तो ठे नहीं, अने ते पहेलांज मनमां
महामग्न थइ रहे. खोटां कर्म, आगलथी बांधे. आगलथी शुं जाणी
यें के शुं थजें ? चीजमां नफो मलशे के नहीं मले ? अथवा ते
चीज, कांइ खोवाइ जशे के रेहेशे ? एवी तो खबर रहेती पण नथी,
अने वातो करवा थकी कर्म तो साचां बांधेळे. ए पण आर्त्तध्यान.

अथवा महारा घरमां अनाज संग्रह घणो ठे, अने आगला व
र्षनां चिन्ह माठां देखाय ठे. अने ज्योतिषवाला पण एम कहेळे के,
आगलुं वर्ष बहु निषिद्धे, ए माटे जो चार दाणा कोइ राखशे तो
चार पैशा सारी पेटें मलशे, माटें अवश्य दुष्काल पडशे, तो पण
वेचीश नहीं, तो धान्यमां त्रगणो चोगणो नफो मलशे, तो पण नहीं

वेचुं. एम जतां जतां धान्यनो जाव अमारा मनमानतो यज्ञे, त्या रें आठ गणो नफो, अने ते उपर वली व्याज खाइशुं, त्यारें वे चवानी वात काढशुं. ते वखतें पैशा घणा मजज्ञे, त्यारें फरी वली दूर देशांतरथी बीजुं अनाज मगावशुं, तेमां बीजा घणा पैशा मज ज्ञे. ए प्रमाणे इव्य वधज्ञे, लाखो रुपैय्यानी मोज करशुं. पढी वली कोइ अनेक तरेहना व्यापार करशुं आपणी नजरमां सर्व व्यापार ठे, सर्व व्यापारनी आपणने माहिती ठे, कोइ व्यापारमां उगाइयें नहीं, कोइ शेहेरमां शाहुकार साथें साटुं शोदो लगावशुं, कोइ जग्या यें आपणो गुमास्तो रहेज्ञे, त्यांनी हुंमी अमारा उपर लखी मोक लज्ञे, अने वली त्यहांथी हुंमी विगेरे अमो मगावी लेशुं. अथवा कोइ बंदरथी आपणने गम पडे तेवी चीज, मंगावी लेइशुं, तेमां पण चार पैशा मजता जज्ञे. अने कोइ वर्षमां चार पांच रकमो सारी आं वशे तो लक्षाधिपति, कोटिध्वज नाम काढीने उजा रहीशुं. तेवारें आपणुं पण नाम सर्वोपरि सर्वशिरोमणि यज्ञे. सर्वरीतें आपण ने आसान यइ जज्ञे, आपण कोइने पण खातरमां नहीं लावशुं. एवामां कोइ ठेकाणे सगाइ सादीनो पण जोग बनी जाय, तो घणुंज सारुं. पढी घर, बार, हवेलीउ, अहीयांज फरी बनावशुं, अने ठोकरां, ठैय्यां सर्वनो योग मली जाय, मनना मनोरथ सर्वे फळे. त्यारें डुश्मननी ठाती उपर साहेबी करी मग दलीशुं, त्यारें हैडुं ठरज्ञे. ए शत्रुउ पण दीन यइ रहेज्ञे, एम वली राज्यदरबारमां पण प्रख्यात यइशुं. त्यारें आपणा प्रिय मित्रोने उंचे अधिकारें चढा वशुं, मुदइउने काढी मेलावशुं. एटले जेम जेम आपणो जापतो यज्ञे, एम एम मननी इत्ता प्रमाणे सर्व करीशुं. जोग विलास सर्व करशुं. अने जो अहीयां अमारी सादी यइ तो घणीज खु शबखती करीने कोइ समयें स्त्रीयादिक पोताना जीवथी गुस्तो करी बेसज्ञे, तो ते समयें तेने मनावशुं, सारी सारी रीतें वख

જરીયાન વિગેરે સારી સારી વસ્તુ આપશું, ત્યારેં તે રાજી થશે, ડાલ્યાદિક મન કલ્પના જૂઠી સાચી બાંધે, અને ઘણાં કર્મ ઝૂપાં જે. તે માટે એ આર્તધ્યાન ઠોડીને જો ધર્મની કરણી કરે તો સારી છે. અને આગલે કાલેં આ નવને વિષે ધન, સમૃદ્ધિ, યશ, પ્રતિષ્ઠા, માન, મરતબો ચાહે, પરનવને વિષે દેવત્વ, ઇંદ્રત્વ પદવી ચાહે, તે અગ્રશોચ આર્તધ્યાન કહીયેં.

હવે રૌડધ્યાનના ચાર જેદ લખે છે. તેમાં પહેલો હિંસાનંદરૌડ, બીજો મૃપાનંદરૌડ, ત્રીજો ચૌર્યાનંદરૌડ અને ચોથો સંરક્ષણાનંદરૌડ.

૧ તેમાં પ્રથમ હિંસાનંદરૌડ. તે ત્રસ, સ્થાવરજીવોની હિંસા કરીને પોતાના દિલમાં હર્ષ કરે, ઘણા આરંજની चीज જે ઘર, હવેલી, બગીચા પ્રમુખ, તે બનાવે. પછી તેની તારિફ, લોકોના મુખેથી સાંજલે, અને મનમાં બહુજ ખુશી થાયકે, જૂઠું! મેં પોતાની સ્વર્ગ દારીથી કેવું કામ કહીને કરાવ્યું છે! કે જે કામની સર્વ લોકો તારિફ કરે છે. અમરા જેવી અક્કલનો ફેલાવો થોડાજ જણો નો હશે. મારા પૈશા જે સ્વર્ગચાયા, તે સર્વ સફલ થયા. તથા રસોડ, સ્વાદ્ય પ્રમુખની चीज બનાવે, તેમાં બહુનાતિનો મશાલો, તથા જડ્ય વસ્તુ સાથેં અજડ્ય વસ્તુ મેલવી અનેક અગ્નિસંસ્કાર દેડને સ્વાદિષ્ટ વસ્તુ બનાવે. પછી સર્વને બોલાવી કરીને નાત, જાત, મિજમાન પ્રમુખને જમાડે, ત્યારેં તે રસિયા લોક, નોજન કરી કરીને રસોડની તારિફ કરે, અને કહેકે આવી બનેલી વસ્તુ ઘણી વાર સ્વાધો હશે, પણ નાડજી! આજની મજા તો ઝરજઢે. આજની મજાની શું તારીફ કરિયેં? જેટલા મશાલા દીધાઢે, તેની ખુશ બોડ ઘણી પ્યારી લાગે છે. એવી એવી બહુ તારીફ સાંજલે, તેથી મનમાં ખુશી થાય. અને વિચારેકે ફલાણે માણસેં, મિજમાની કરી હતી, તેની નિંદા થાયઢે અને અમે કેવું નોજન કરાવ્યું? જેણે કરી, સર્વ અમારી તારીફ કરેઢે. ફરી વલી આવો અવસર પામી

शुं तो वली एनार्थी पण घणी सारी रसोइ बनावीशुं, तथा राजनोज न अजह्य चीजनी नकल बनावीने, तेनो आशय धरीने खाय, खवरा वे, ज्यारें रसिया लोको जमणने वखाणे, त्यारें जाणेके सर्व सफल थयुं अने पोताना मनमां खुशी थाय. जुवो ! हुं केवी चीज बनावुं बुं ? मारा जेवो कोइ होंशवालो तथा नोगी जन नथी. अथवा राज विग्रह युद्धादिकनी वात सांजलीने खुशी थाय, अने विचारे के ए राजायें सारुं कथुं, राजा महोटा शमसेर बाहादूरठे. आगल पण एना बाप, दादा, पादशाहीमां महोटा प्रख्यात हता अने शिपाइ गीरीमां घणा मजबूत हता, तेना वंशनो एठे. एना वडवाउयें. आ जग्यायें फतेह मेलवी, किन्नो पण खाली कराव्यो, बडा अक्कल बहादूर हता. महोटा मोहोटा संग्रामोमां दुश्मनोने जेर कखा हता, सर्वनां पोताने चरणे शिर नमावी करी, चोतरफ पोताना अमजनो मंको वगडाव्यो हतो, हमणां पण सर्व जुवान एवाजठे, एउनी ज्यहां ज्यहां चोकीठे, त्यहां त्यहांरस्तामां पडी चीजने कोइ पण उपाडतो न थी; तो बीजुं शुं कहीयें ? फलाणो सुनट, एकज चोटमां सिंहने मारी ने पोतें एकलो निर्जय थइ तेने उनो चीरी नाखेठे, बीजाथी एवुं शुं थजो ? एम कहीने शाबाश, शाबाश कहे, तथा दुश्मनने आप दा अथवा मूवो सांजलीने बहुज खुशी थाए, सीरणी वांटे, मुख म रोडे, मूठें हाथ फेरवे, हाथना पोंहोचा मसले, अने महोठेथी कहेके, ए हरामखोर अमारा पुण्यथी मरी गयो, एवां एवां कूडां कर्म बांधे ; पण एवी खबर न राखेके, तुं कोण मारवा वा लो ? एनी जवस्थिति आवीने पूरी थइ, एना उदयमां हती ते नोगवी, एक दिवस, तमे पण एज रस्तो पकडशो, एनो जूगो गर्व करवो तेमां कांइ सारुं नथी, अने तुं मारनारो हतो, तो आटला दिवस शुं काम ढील करी ? माटे एवी जे व्यर्थ विचारणा करवी, ते हिंसानंदरौइध्यान कहीएं. ए सर्व मतलब बिना कर्म बांधवुंठे :

१ बीजुं मृषानंदरौडध्यान कहेढे. ते एमके, जूतुं बोलीने हर्ष पामे, अने मनमां विचारेके में केवी केवी वात बनावीने कही के जे वात, सर्व लोकोयें कबूल करी ? मारुं कपट कोइए पण न जायुं. बीजा कोइने एवी कला आवडे नहीं. एटला महोटा महोटा अ कल वाला सर्वे मय्या हता पण कोइ बोली शक्या नहीं. में सर्व सवाल जूवाब कया. बोलवामां तो घणी करामतढे. बोलवुं ए तो कांइ कामज आवेढे. आ वखतें अमें नहीं होत, तो खबर पडत ? ए सर्वेनीशी गति थात ? एवी रीतें मनमां फूलाय. वली पोताना दुश्मनने माथे जूतुं तहोमत मेले, अने ते दुःख पामे, त्यारें पोतें हरखायके में एने केवो जेर कखो ढे ? तथा पोताना फरजंदसंबंधी प्रमुखनी आगल वातो बनावी बनावीने कहेके, अरे मूर्खाउ ! तमे खुं करशो ? अमे केवां केवां फेल कखांढे ? पण ते कोइने मालमज नथी. पोतानुं फेल कोइ जाणे, त्यारें अकल शानी ? तथा दरबारमां जइने, चुगली करतां राजानो स्वार्थ करे अने मनमां हरखेके, में राजाने केवो वश कखोढे ? एवा एवा मनमां कुविकल्प करे. इत्यादिक मृषानंदरौडध्यान कहीयें.

२ त्रीजुं चौर्यानंदरौडध्यान. ते एमके, नइक जीवोनी साथें कूड कपटनी वातो बनावीने घणा मूल्यनी चीज ठेक थोडा मूल्यमां ले, तथा पारकुं इय, व्यवहारथी अधिक ले, तथा चोरी करीने को इनी गुमास्तीमां जूतुं साचुं नासुं मांमी दे, अने पैशा खाइ जाय. कपट कला बनावीने शेठने प्रसन्न करी, पढी मनमां हर्ष पामे के, अमारी केवी कलाढे आटलुं इय पण खाधुं अने शेठने पण राजी राख्या. मारुं केवुं महापणढे ?

तथा व्यापार करे, तेमां जूठा जूठा सोगन खाइने अने मीठुं बोली करीने बीजाने प्रतीति करावीने अधिक मूल्यनी वस्तु, थोडा मूल्यमां ले अने थोडा मूल्यनी वस्तु अधिक मूल्यमां बेचे, तोलमां

उहुं आपे,अने वधारे ले, तेथी पोताना घरनां संबंधीथी वधारे क माय त्यारें मनमां हर्ष पामे अने घरमां फूलाय के,मारा घरमां ए जाइ प्रमुखे, ते सर्व नकाराळे. कोइमां कोइ वातनी सजुकाइ नथी, तो व्यापारनी कला क्यांथी आवशे ? व्यापार करवो तो बहु मुस्कलळे, अने मोहोटी अकलनुं कामळे. अमे न होत तो ए सर्वनीशी गति थात ? जूउ ! आ चीजना शोदामां तमे केटलो न फो लीधो ? अने तेज चीज अमे वेची, तो सर्वनी हजूर आटलो नफो लीधो. ए अकलनुं कामळे. हमारी कलाने तमे नहीं पामो, एम पोताना जीव साथें फूले.

वली राजदारमां पोतें जातो होय तो त्यहां साचां जूठां फेल बनावीने,लोकोने मर देखाडीने राज्यमां पैशा लेवरावे, अने पोतें पण वच्चेंथी कांई लइने सुखेंथी खाई जाय. चार वातो सारी तरेहथी बनावे. कोइने त्यां विद्यानुं फेल बनावीने, इंदुजाल प्रमुख चमत्कार बतावीने विश्वासघात करी, तेनी पासेंथी पैशा ले, अने सुखथी कहेके, अमे तमारुं इव्य फोकट गमावनार नथी. तमे अमारी तरफनी खातर जमा राखजो. एवी रीतें कही ने पारकुं इव्य, खाइ जाय अने वली खरचावे, अने लोकोमां महोटी विद्वान् कहेवाय, अने मनमां जाणेके जुउ ! मारा जे वो कोण अकलवान् बीजो हशे, के आवी रीतें पारकुं इव्य खा य ? लोकमां पण हुं सर्व ठेकाणें विख्यातहुं,महारा जेवा प्रख्यात तो मारा पिता पण न होता. हुं बालपणामांथीज कमाइ करीने लावुंहुं. एवी खोटी कुगतिनी सहायता बांधे, अने फेल करे.

क्यारेंक औषध, जडी, बुट्टी प्रमुख यदा तदा कंइकथी लावीने तेनी लोकोना मुख आगल घणी तारीफ करे, के हुं आजे औष ध बनावुं हुं, ते रसायनळे. ए औषध, खानारने बहु गुण करवा वावुं ठे. में ए औषध उपर घणो पैशो खरच्योळे. एना उपर रात

दिवस घणीज मेहेनत यइये. ए औषध, हुं तमनेज आपुं हुं, तमे अमारा ठो माटे आपुंहुं. वली तमने दररोज खरच पडे ठे, तो जे औषधनी तमे तारीफ करता हता, तेज औषधि आज हुं तमने आपुंहुं. तेनी तमारे अमोने एक दमडी पण आपवी पडशे नही, मात्र मोबतने खातर आपुंहुं. तमोने गरमी रहेठे, ते माटे ते गरमीने मटाडवाने आज, मने यादगिरी आवी. तेथी में तमने औषध आप्युंठे. ते सांजलीने ते औषध लेनार कहे के, मारी उपर आप साहेबें महोटी महेरबानी करी. तमे अमारी खबर न ल्यो, तो बीजुं कोण लेशे ? एवी तजवी जथी वातो बनावीने पैशा लीए, महोटी लायकी बतावीने, आग जानी पासेंथी पैशा लेइने खुशी थवुं. इत्यादिक खराब विकल्पना करवी, ते पण चौर्यानंदरौइ कहीएं.

४ हवे चोथो संरक्षणानंदरौइ कहेठे. संरक्षणानंदरौइ, एटले परिग्रह, धन, धान्य, धणुंज वधारे. वली अधिक वधारवानी इ छा करे, पाप कुटुंबनुं पोषण करवाने माटे परिग्रह वधारवानी बे हद कुबुद्धि विचारे. अने तेवां कर्म पण आदरे. लोकविरुद्धादि कनी अपेक्षा न करे. एम करतां वली कोइ प्राचीन पुण्ये करी पाप परिग्रह पामे, अने घणुं इव्य मले, त्यारें मनमां घणो हर्ष पामे अने कहे के, जुउ ! आ सर्व में एक जीवें पेदा कयुंठे. एवो मारा जेवो कोण हुशीआर थशे ? अने मारा जेटली दोलत कोण मे लवशे ? एवा अहंकारें करी, मग्न रहे. अने तेज परिग्रहमां पो ताना मननी वृत्ति लागी रहे. रखे ए परिग्रहने कांइ नुकशान थाय ? एवी रात दिवस चिंता करे, अने इव्यने घणा यत्नथी जा लवी राखे, ताजा प्रमुखनी खबरदारी राखे, रात्रे सुखें करीने सू ए नही. सगा पुत्रनो पण विश्वास करे नही. अने पुत्रादिकने क हेके, तमारामां शुं अकलठे ? तमारी बुद्धि जती रहीठे कारण

के, तमे निरुद्यमी ठो, माटे अक्कलवाला थाउं. अमारी पठें शुं तमे क्यारें पण कमाशो? तमे तो धनने बगाडवा वाला ठो. अमे ज्यारें नहीं होइशुं, त्यारें कोण जाणे पाठल तमारा शा हाल थशो? तमारां लक्षण तो हमणांथीज जाहेर दीठामां आवेठे, जे तमोने आगल जतां मोहोटी आपदा पडशे. कमाववानी युक्तितो कोइमां पण नथी, तो आ पेट, केम जरशो? अरे मूर्खाओ !!! धन कमाववुं तो महा मुश्केलठे. कमाइ करीने सलुकाइथी एकतुं राखवुं. ते तो वली धणुंज मुश्केल ठे. हमणां तमे सारी रीतें जूउंके, हुं धन कमायो अने कमाउं पणवुं. आज सुधी लोकोमां प्रतीत, आबरु अने व्यवहार राखता आव्या ठैयें, ते अमारी खबर दारी जाणवी. अने दुश्मनोने पण जेर करीने पग नीचें राख्या ठे. मारा ठतां कांइ दावो सुद्धो पण काढनार नथी. तमारा जेवां होत, तो धन कमाववुं तो दूर रखुं, परंतु ते दुश्मनो तमने खावा पण देत नहीं, एवा दुश्मनो लागी रह्याठे, ए माटे अमारी अक्कल शीखो, के जेणे करी तमारुं जलुं थाय, ए प्रमाणे परिग्रहमां चेतना लागी रहे, तेने संरक्षणानुबंधिरौइध्यान कहेठे. ए सर्व अपध्यानाचरित अनर्थदंम कहेवायठे.

एटले प्रथम अपध्यान अनर्थ दंम. तेना पूर्वे वे जेद कह्या, ते मां एक आर्त्तध्यान, अने बीजो रौइध्यान. ए वेउ ध्यानना जेद, विस्तारथी कह्या. हवे बीजो पापकर्मोपदेश अनर्थ दंम लखेठे.

१ बीजो पापकर्मोपदेश अनर्थदंम. ते हरेक वखतें कोइने घर संबंधीने लज्जा दाक्षिण्यता विना पापोपदेश करे, ते एम के तमारा घरमां वाठरडां महोटां थयांठे ते अमारे देखवामां आज आव्यां, ते माटे तमने कहीयें ठैयें के, तेउने हवे समारो के जेम ए वाठरडां सुध रे. तो पढी गाडी, हल विगेरे सर्वस्थानमां सारी रीतें जोतरी शकशो, नहीं तो तेउना शरीरनुं बल वधशे. तेथी गायने जो

ઇને ઝનમત્ત થશે, ને લોકોને મારજો, એ માટે એને પલોટો, અને ઝતાવલથી ધાસી કરાવો, પોતાના માલને શા માટે બગાડો છો ? હમણાં એને નહીં પલોટો તો, પછી એ જૂતમાં જૂપર્જો નહીં. અને ફેરવશો તો ચમક મટી જશે. નાથ્યા વિના તો ચાલેજ નહીં, તે માટે નાથવો તો પહેલોજ જોઈયે. એવો પાપોપદેશ કરે. વલી કહે કે, આ ઘોડીનો વઢેરો મહોટો થઈ જાય છે. હવે એને ફેરણીથી ઇટલે દોરીથી ફેરવવો જોઈયે જેથી કરી એ વઢેરો, સારી ચાલ શીખે, એને ચોકડું, લગામ ચઢાવો. હવે એના ઉપર કાઠડો વિગેરે સાજ માંદ્યા કરો. બાંધ્યુંને બાંધ્યું રાખવાથી જાનવર ધરાબ થઈ જાય છે.

તથા વલી એમ કહે કે, વરસાદના દિવસ આવ્યા છે માટે આપણાં ક્ષેત્રમાંથી ગાંઠ, ગુંઠ, ઘાંસ, ધાડા વિગેરે હોય, તે કપાવી નાખીને સુધારો કે જેથી કરી જમીન સાફ થાય, અને વરસાદનું પાણી ક્ષેત્રમાં જરૂરી જાય. પાણી પચીને જમીન તર થાય તો તેમાં ધાન્ય સારું નીપજે. વલી વરસાદ પણ આવ્યો, માટે ઘરની મરામત કરાવો. એ ઘર જાજરું થઈ ગયું છે, માટે ફરી બંધાવો. આ વસ્તુ છે. અને હંમણાં મશાલો મજૂરી સૌ શસ્ત્રો થયાં છે. હવે મૂલથી નવી હવેલી બનાવો. એ બાબત તમોને સ્વભાવ ન હોય, તો મને પૂછી લેજો. અમે જે મનસુબાથી કહ્યું એવી તજવીજથી તમે પણ બનાવશો તો સર્વ કોઈ જોડને આશ્ચર્ય પામશે. એવો ઉપદેશ દેડને ઓટાં કર્મ બાંધે; તથા ફરી વલી એવું કહે કે, નાડી ! તમારી દીકરી તો ઘણી મહોટી થઈ છે. એની ફિકરમાં તમે ઠોકે નહીં ? હવે વિવાહ કરવા યોગ્ય થઈ છે. એ માટે તમારી પાસે કાંઈ ન હોય તો, મારી પાસેથી લિયો, પણ બીજા કોઈનું કરજ કરશો નહીં. જો કરજે કાઢવા હોય તો મને કહેજો, ઇટલે મારી માત બરીથી તમોને કોઈની પાસેથી અપાવીશ ; પરંતુ તમારે આ કામ

करवुं जोइए. ए धर्मनुं कामठे, माटे एमां ठील करो नहीं. एवी रीतें. संसारने वधारनारो उपदेश करे.

वली कहे के, हेःजांइजी ! बगीचो समरावो. कोइ ठेकाणे जमीन सखत होय, तो त्यां आग लगाडो. एमां जंगलनी पठें घांस कुशनो घणो वधारो थयोठे, ते कपावी नाखीने ए जग्मार्येज बाली ना खो एटले ते जमीन साफ थरो. एवी रीतें कहे.

वली बीजी प्रेरणा करे के, फलाणो माणस, तमारी साथें दुश्मनाइ करेठे. तेने जेर करवानो हमणा तमारो वखतठे. राजदरबारमां तमारे तो वग ठे. ए माटे कोइ ठेकाणे कोइ पेचमां लेइने फसावी नखावो. आपणुं चालतुं होय, त्यारें तो दुश्मनने जेर करवानो उपाय कखा विना रहीएं नहीं. मारी तो एवी अकलठे. आवो अवसर तमें फरी क्यारें पामशो ? पोताना चालता चलण मां सारुं नठारुं करवामां न आब्युं, तो जींदगीनुं फलशुं ? ते माटे दुश्मननो नाश करी, तेने नाबुद करवो, तेज सारुं. ए तो तमारी बदगोइ लोकोनी आगल घणीज करेठे, एक बे वखत तो में पण सांजली हती. ते माटे तमे मूर्ख देखाउठो, ते दुश्मन शीर उपर चढतो जायठे. एटली पण तमोने कालजी नथी. दुश्मनने तो उगतोज जड मूलथी कापी नाखवो, लोकोनी एवी कहे वतठे के, “ करतेसेंती कीजीयें, अथवा हणताने हणियें, एमां पाप दोष न गणियें ” एवो एवो उपदेश आपे.

वली बीजाने एवी रीतें कहेके आटलो बधो दिवस चढयोठे तो पण हजी रसोइनी तो कांइ वातज नथी. उठो जइने रसोइनी कांइ तजवीज करो ! चोको प्रमुख देवरावो, स्नान करी रसोइ कखा पठी, सर्व काम थायठे. अमे तो उठतां वेत, महोटा परो ढीयामां रसोइ करी खाइयें तो पठी अमने कांइ काम काज सुजे. इत्यादिक उपदेश आपे, प्रयोजन विना ज़ूतुं सातुं कहेतुं, तेमां

शुं फायदो ? उलटुं एवुं करीने पोताना आत्माने बंधन करवुं.
ए बीजो पापोपदेश अनर्थदंम कहायो.

३ हवे त्रीजो हिंसाप्रदान अनर्थदंम कहेछे. पोताना संबं
धीने दाक्षिण्यताथी तथा कोइ पण गरज विना हरकोइने कहेवुं
के, केमरसोइ करता नथी ? अग्रि न होयतो अमारे घेरथी अग्रि
लेइ जाउ. वली ज्यारें जोइयें, त्यारें घेरथी सुखें अग्रि लइ जजो. अ
मारे त्यां तो ज्यारें जोइयें त्यारें अग्रि रहेज ठे, माटें सुखेंथी लइ जाउ.
वली एवो उपदेश करेके, अग्रि देवानुं तो महोहुं पुण्यठे. वली कहे
के, आज बजारमां तरकारी एटले शाक जाजी घणुंज आब्युंठे,
ते जलदी लेइ आवो. एक बे दिवस चाले, एटलुं लेइ आवो, पढी
फलाणी तरकारीने तो चाकुयें करी, आपणे हाथे ठोलीने सारी
बनावशुं ; पढी तेमां हिंग, हलदर, विगेरे मशालो, सर्वे नाखीने रांध
शुं, तो पढी खावानी वखतें तेनी मजा पामशो ; त्यारें कहेशो
के, शाबाशठे. वली आगल पण तमे निरंतर एज तरकारी खा
शो, जे खावानी चीज ठे, ते सारी रीतें बनावीने खाइयें, कारण
के कोइ जुए तो पण कहेके, ए घणा चतुर पुरुषोठे. एवी रीतें
कोइना पुढ्या विना कहे तथा माग्या विना अग्रि प्रमुख आपे,
अधिकरण क्रियानी अकल शिखवाडे, ते पण अनर्थदंम.

तथा बीजा यंत्र. जेवा के घंटी, खारणीउ, सांबेलुं, गाडी, रथ,
वाहाण, चरखो, चरखी, घाणी, सूडी, दाव, तूरी, चीपीया, कात
र, पावडी, तरवार, खंती, कुहाडो, फरशी, बीजा पण सर्व हथी
यार नाना मोहोटा जेटला होय. ते तरवार, बंदूक, कटारी, कबा
ण प्रमुख तथा वली बीजां अधिकरणमां सावरणी, पावडी, पं
खो, घांसनी टट्टी, जीडवुं आदि दइने तथा बीजां मंत्र, साप
वीठी उतारवानो तथा तीडं वर्षादिना दिवसमां क्षेत्र खायठे, ते
मनी माढ मंत्रथी उतारे तथा खिलावणी करे, तथा माकिनी,

व्यंतर, चूडेल, नूतडी प्रमुख. नूत, प्रेत, जोड, व्यंतर, ग्रहीत एटले एउथी पीडाताउने ठोडाववाना जाडा प्रमुख उपचारो करा ववा, तथा धूणाववां, खेलाववां, शीशामां उतारवां तथा मारण, मोहन, मुखबंधन करवानां, तानां, तुनां, जाडु प्रमुखना करवां, तथा काष्ठ कपावीने नवां उखल मुशल, चक्री, मांची, खाट, चोकी, अने खडाउ प्रमुख जे थकी जीवहिंसा थाय, एवां अधिकरण बनावे. बीजा पण जे थकी हिंसा थाय, एवां सर्व उपाय एमां जाणी लेवा. तथा मूलगर्ज एटले गर्जादि थवाना जडी, उषधि, यंत्र, मंत्र प्रमुख करे, करावे तथा कोइ स्त्रीने कुकर्म थकी गर्ज रह्यो होय, तो ते स्त्रीने ते गर्जपात थवाना उषध प्रमुख करी खवरावे, अथवा कोइ शातन, पातनना इलाज योनि प्रमुखमां बर्त्ता अथवा गोली चढावीने गर्जपात करे, अथवा बीजानी पासें करावे तथा मोहन वशीकरणनी जडी, बुट्टी, तो डावे, ह्योम करावे, त्यां बलि प्रमुख जीवनो आपे, अथवा अपावे, तथा बीजा पण उषध करवानां पत्र, मूल, कंद, फूल, फल प्रमुखनो दुन्नर शीखवाने तेने जमीनमांथी तोडाववां, कोइ उपाय करीने खोदी कढाववां, कोइक चीजने पीलावीने तेनो रस कढाववो, ते पण अधिकरणक्रिया अर्थदं जाणवो.

तथा बीजी रसायननी क्रिया करवाने आठ प्रहर, शोल प्रहर सुधी अग्नि आपे, एरीतें हरताल, पारो, सोमल, त्रांबुं, रूपुं, सोजुं, तथा लोहने मारवानो दुन्नर करे, करावे, बीजांने बतावे. ए रसायन करवानो विधि, ए पण सर्वअधिकरण पापोपदेशनां ठे. तथा बीजी तेलक्रिया, ते अनेक जडियोना रस काढे, अथवा अन्नह्यादिक कोइ चीज उकलता तेलमां नाखे, अग्नि निचें आपी ठे, तेनी तो गणती पण न राखे. एवा आरंज करे. नारायणी तेल, लाह्यादिक तेल, विषगर्जतेल, तथा शतपात,

સહસ્રપાતાદિક તેલ પ્રમુખ, તેનું કરાવવું તથા બીજાં જે જે જડી, બુટ્ટીથી ઔષધક્રિયા, જાડુક્રિયા, વશીકરણ કરાવવું અથવા વિરોધકરણ, ઝઘાટન, આગીયો, કતરીયો, રગતીયો, પ્રમુખ તથા વીરોને ચલાવવું. ઇત્યાદિક ક્રિયામાં પોતે કુશલ છે, તેવારે કોઈને સંબંધ વિના દાક્ષિણ્યતાથી પોતાની સિદ્ધાઈ દેખાડવાને અર્થે અથવા પોતાની બાબુ, બુજરગી વધારવાને અર્થે લૌકિકમાં યશની વૃદ્ધિ થાય એવા કારણે તથા મહોટાઈનો ફાંકો રાખવાનું વિચારી તે મૂઢ પુરુષ, ધર્મસંજ્ઞાથી મંત્રાદિક પ્રયુજે, મંત્રાદિક પોતે કરે, અથવા બીજો કોઈ તેની સેવના કરે, તેને શિખવાડે અને હિંસાની પરંપરા વધારે, પરંતુ એ બધાં, કૃત્યો, પરંપરાયે પાપબંધન કરવાના ઝપાયરૂપ છે. તથા બીજું પણ ઘણા આરંજન રૂપ વિવિધ પ્રકારની જડી, બુટ્ટી મંગાવીને તેનું તેલ કાઢી, ઘરમાં રાખે. અને વલી લોકોને કહે કે, અમારા ઘરમાં એટલી चीज हाजर છે, જેને જોઈયે, તે સુખેથી મંગાવી લેજો. અમે તો લોકોને આસન થવાને અર્થે બનાવીએ. એવી પોતાની પ્રચુતા વધારવી તથા વલી બીજું કહેકે, ફલાણા માણસ જી! આજ કાલ તમે ફિકરવાનું કેમ રહો છો? અમારી પાસે આવજો જે કહેશો, તે તમારી ફિકર, અમે મટાડી આપીશું. તમારું કાર્ય કરી આપશું. અમે આ અમુક चीज, રાખીએ તે બધી પરોપકારને અર્થે રાખીએ. એવી વાતો કરે, પણ તે મૂર્ખ એવું ન વિચારે કે એથી મહોટો અનર્થ થાશે. પોતાની તુલ્ય બુદ્ધિના પ્રમાણથી સર્વ પાપયોગ કરી આપે, ત્યારે આગલાંડના પુણ્યયોગે કરી ધારેલું કાર્ય થાય, તેવારે તે વચાણ કરીને કહેકે તમારી શું તારીફ કરિયે! તમે તો મહોટા પરોપકારી છો, લાયક માણસ છો. પરલોક સુધારો છો, તમારા જેવો બીજો કોઈ પણ આ શ્રેષ્ઠને વિષે અમારી નંજરમાં આવતો નથી. તમારા જેવો કોણ થશે, તમે તો રત્નરૂપ છો. બધી વાતોથી આપ દયાના સાગર છો. સર્વલોક, પઠવાડેથી

तमीने धन्य धन्य कहेले. ते वारें एवी रीतनी पोतानी तारीफ सां
जळीने पोतें घणोज. खुशबखत आय. अने मनमां फूलायने जा
एके महारी बघले चाहना रहेले. फरी एवी पोतानी घणी ता
रीफ सांजळीने आगल करतां वधारे अधिकरण मेलववानो उद्य
म करे. वली बीजाने पण अधिकरण पोतें आगल अशने बनावी
अपावे. दुनियांमां आरंजक्रियानी उस्तादी आपे, लोकोने कहेके
कोइ शिष्यने महारी विद्या बघी शीखवाडुं, हवे हुं वृद्ध अयो हुं
माटे आ क्रिया, सर्व शीखो, ए दुन्नर रूडोले, एमां कमाइ पण
ले, अने बहुज शोना, यश, कीर्ति ले, जीवदया पण पलेले. वली
अमारुं पण नाम कायम रहेले. तमें लोकोमां कहेशो के, अमुक
माणस पासेंथी अमे ए विद्या पास्यां ठैयें. तेथी महारो पण लोकोमां
यश वधेशे. वली ए क्रिया शिखीने कोइनी उपर उपकार करशो, तो
तेने आराम अशे, तेथी तमारुं पण नाम अशे. एवी वातो करे,
पण ए-समग्रक्रिया पाप रूपले, तेनी खबर अज्ञानना प्रबलथी तेने
रहेती नथी. इत्यादिकने हिंसाप्रदान अनर्थदंष्ट्र कहियें.

४ चोथो प्रमादअनर्थदंष्ट्र कहेले. ते एमके, ठता सामर्थ्य अ
ने ठता योगें जयणा करे नहीं. चालतां चाले. तेटलामां खाली
गडबड करे, कारण विना पाप लगाडे, ए केवल, पोतानी अज्ञान
ताथी तथा धिछाइ पणाथी लागे. जेम घणी जातिनां तेलमर्दन
करावीने उपर उवटणा, पीठी अने सुगंध डव्य निष्पन्नथी तेलनी
चीकणाश मटाडे, ते पीठीमां कडवी, तींखी, घणी गरम चीज आवे
तेथी अंगुठणां करावीने, पठी जीवोयें करी परिपूर्ण एवी नूमि
होय, ते जग्या उपर बेशीने स्नान प्रमुख करे, त्याहां ते पीठीना
पाणीनो रेलो चाले, तेथी करी त्यां जे जीवो होय, तेउ कडवा
रसना गंधथी विनाश पामे, तथा ज्यां थोडा पाणीनुं काम होय,
त्यां घणुं पाणी रेडे. अर्दीयां तज बीज करी शुद्ध नूमि जोइ

કરીને સ્નાન મક્કન કરે, તો દયા પામે. પ્રમાદદોષથી ધર્મની કોઈ ક્રિયા ગડબડજરી કરે તથા કૌતુક, નાટક, પેષણા પ્રમુખ, પ્રોત્તે જોધાને જાય અને બીજાને સાથે લેઈ જઈને દેખાડે, ત્યારે તે દો ઢા દોડીથી ચાલતા આવે, તેણે કરી ઘણા જીવની વિરાધના થાય. ત્યાં જઈ તમાસો જુએ; સુશી થાય, બીજાની પાસે તારીફ કરે. પોતાનાં આ લોક પરલોકનાં સાધનનો જે વ્યાપાર, જપ પૂજાદિકનો ઝગરેલો વસ્તુ પણ થઈ જાય, તેથી તે કામ પણ બગડે. ફરી તે, ઘણા તમાસા જોઈ ને ઘેર આવીને પરિજનોની આગલ વર્ણન કરે. તેણે કરી પોતે ચીકણાં કર્મ બાંધે. બીજાના પણ પરિણામ બગાડે તથા કોઈ સતી, સત કરવાને માટે કાઠ લેવા ચાલે, અથવા કોઈ ચોરને મારવા માટે લેઈ જતા હોય, ત્યાં જોવા માટે દોડે. જોવા ઝગો રહે, ત્યાં એના મનમાં એ પરિણામ રહેકે હવે એ ચોરને ક્યારે મારશે? અને સતી એની મહુલીમાં ક્યારે પેસશે? અગ્નિમાં કેમ બેસશે? વલી તે શિવાય બીજું પણ મિથ્યાત્વીની અનુમોદના, તારીફ કરે. ચોર મારે, ત્યાં ચોરના પાપની નિંદા કરે. ત્યાં ચીકણાં કર્મ બાંધે. ફરી ફરી જ્યારે તે વાત કાઢે, ત્યારે તારીફ કરે, તે વસ્તુ પણ ચીકણાં કર્મ બાંધે. એમ કેટલાંક વસ્તુ વારં વાર કર્મ બાંધે. તથા કામ શાસ્ત્ર જે કોકશાસ્ત્રાદિક તેનો ઘણો પરિચય કરે. ચોરાશી જોગાસન શીખે તથા બીજાને શિખવાડે. પડવાદિકથી માંદીને પૂર્ણિમા તિથિ સુધી શુદ્ધિ તથા વદિમાં. ચઢતો ઉતરતો કામદેવનો વાસ તેને પોતે ધારે, અને બીજાને ધરાવે. નસ્વશિખનાં વર્ણનાદિવાલાં શાસ્ત્રને જણે અને જણાવે તથા જાવજેદ અંગ ઉપાંગને બતાવે. વલી નદીને તટ, જલક્રીડા કરવાને જાય. બીજાને બોલાવે. તે નદીમાં જ્યાં સુધી પોતાનો પરસેવો મેલ ધોવાઈને તે મેલનું પાણી ચાલે, ત્યાં સુધી સર્વ જલ જીવ જે સૂક્ષ્મ હોય, તેઓ નાશ થાય. વલી હોશે કરીને પોતાની

કામસંજ્ઞા વધારવાના હેતુએ કેફી વસ્તુ જે માઝમ, ગોલી, ચૂર્ણ પ્રમુખ છે, તે સ્વાય. વલી પંચેન્દ્રિયવધોત્પન્ન એવી, મલમની પટ્ટી લ ગાડે, બંધેજનું ઔષધ કરે. બીજાંતને શિખવાડે, તથા જે વચને કરી પોતાને તથા પારકાને કામસંજ્ઞા વધે, અને ચેતના બગડે, એવાં વચ ન બોલે, બીજા પાસેં બોલાવે, તથા હાથના, મુખના, નેત્રના, અને ત્રકુટીના ચાલા કરે. જે ચાલા દેખીને બીજાને હસવું આવે. વલી કોઈની મશ્કરી પોતેં કરે, બીજા કને કરાવે, તથા અત્યંત મર્મનાં વચન બોલે.

૧ તથા રાજકથા, તે રાજાની દોલત વચાણે, રાજાની લ ઢાઢ વચાણે કે એવી રીતેં ફોજ ચઢી અને એવી રીતેં લઢાઢ થય. તે અંમે પણ ઝના રહીને દીઠીઠે. એવી રીતેં મનસુબો કરી ને હુશ્મનને જૈર કહ્યા. એ મહોટો શમસેર બાહાદૂર કહેવાય ઠે. વલી રાજાના જાગ્યને વચાણે. કહેકે એ રાજાની બરાબરી કોણ કરે ? . આજે તો, એ બીજો ઇંદુલ્ય છે. અને રાજાના કામ જોગ વ ચાણે ને કહે કે, આટલા શેર અત્તર તો નિલ્યજોગમાં આવે છે, વ લી રાજાના અંગબલનું વચાણ કરે.

૨ તથા કામ કાજ વિના દેશકથા તજત જે ઇંદ્રિયસુખ જે સ્વાન પાનાદિક, તેને વચાણે, અથવા વચોડે. તે સાંજલીને બીજાંતની પ ણ ચેતના તેવા વિષયો ઉપર રાચે. પોતાને આરંજની અનુમોદના થાય, તેથી તે ક્ષેત્રવિપાકી કર્મ બંધાય.

૩ તથા સ્ત્રીકથા જે સ્ત્રીનું રૂપ, રંગ, ચતુરાઈ, તેના બંદફેલની નિપુણતા, તથા શુકબહોત્તેરીનાં દૃષ્ટાંત સંજલાવે, જારી વિજારી કરી જાણે. તે મહોટો ચતુર કહેવાય, તે વાતો સાંજલીને કશ્ક પુ રુષનું પરિણામ બગડે, સ્ત્રી સાંજલીને ફેલ શીખે, પોતાને વિષય કર્મ જૂદી જૂદી નાંતિનાં બંધાય.

૪ તથા જતકકથા જે સ્વાયું પીયું અશનાદિક ચારે પ્રકારના આ

हारनी कथा कहे, वखाणे, तथा वखोडे. कोइ रसवतीना संस्कारनी वात तरेह तरेहनी करीने तेने वखाणे, ते रसवती बीजाने शिखवा डे. अने कहेके फलाणी रसोइ, फलाणी तरकारी आ रीतें बना वीयें तो ते एवी स्वादिष्ट आयके देवता पण पोतें आवीने आरोगे, परमेश्वरने पण तेनो नोग चढे, एवी बनेढे. अहींयां निष्कलंकने पण कलंक लगाडे. वली एणे करी गाढ, मिथ्यात्वनुं पो पण आय. केटला एक जीव, ते सांजलीने एवा आरंजमां प्रवर्ते. तथा एक दिवस बहु आरंज करीने खाधुं, ते फरी फरी याद करीने वखाणे, त्यारें वारंवार चीकणां कर्म बांधे. ए चार विकथा कखाथी लाज, मर्यादा, नीति तथा धर्म अने गंजीरतानी हानि करे, एथी लबाड कहेवाय. वली ए चार विकथा न करे, तो तेथी कांइ पोतानुं काम बगडे नहीं, अने कांइ इंदियसुखमां पण हानि न थाय, केवल नकामुं चीकणुं कर्मबंधन थाय. ए प्रमाद थी थायढे. ए कुचाल जो मटाडीदे तो मटे, ए रीतें कामकाज विना फोकट आत्मा दंभावे, ए प्रमादाचरित अनर्थदंम कहियें.

हवे ए व्रतना पांच अतिचारढे, ते लखेढे.

१ प्रथम कंदर्प कुचेष्टा अतिचार. ते एमके मुखविकार, त्रकुटीविकार, नेत्रविकार अने हाथनी संज्ञा बतावे, पगना विकारनी कुचेष्टा करे, अने ए चेष्टा करतां थकां बीजाने हसवुं आवे. कोइ ने कषाय उपजे, तेथी क्यांनी क्यां चाली जाए, ए कारणे पोतानी लघुता थाय, धर्मनी निंदा थाय, एवी कुचेष्टा करे, तेने प्रथम अतिचार जाणवो.

२ बीजो मौख्य अतिचार. मुखंथी अतिशय वाचाल पणुं करे, एटले असंबंध वचन बोले ; जेणे करी बीजानी एब प्रगट थाय, अने ते कष्टमां पडे. वली पोतानी लघुता थाय, वैर वधे, धिछा

५, लबाड, चुगलित, इत्यादिक नाम पडे. लोकमां लाज गमाडे. एवी रीते घणुं वधीने बोलवुं, ते बीजो अतिचार.

३ त्रीजो जोगाधिक आरंज अतिचार. ते एमके जोग, उपजोगमां, स्नान, पान, आहार, धोवन, विलेपन, इत्यादिक शौचता प्रमुख आरंजनी क्रियाउठे, ते पोताना खप करतां वधारे करे. नकामो आरंज करे, एणेकरी इव्यनो व्यय थाय. घणो इशक धरे, ते त्रीजो अतिचार.

४ चोथो काममर्मकथन अतिचार. ते एमके, कामनां मर्म बोले जेना बोलवाथी पोतानी तथा बीजानी चेतना काम क्रोध मय थइ जाय. एवुं बे तरेहनुं बोलवुं तथा विहरनी वात डहा, साखी, रेखता, फुलणा, कवित्त, परजीया, श्लोकमां श्रृंगाररसनी कथा कहेवी. ते चोथो अतिचार.

५ पांचमो अधिकरणदोष अतिचार कहेठे. ते एमके पोताना काम काज करतां अधिक अधिकरण मेलवीने तैय्यार करी राखे. सर्व अंगोपांग मेलवीने सुधारीने राखे, ते अधिकरण कहियें. जे एो करी हिंसादिक पापस्थाननी पुष्टता थाय एवा रथ, उखल, मुशल, घण, चक्की, ठरी, तरवार, कटारी, बंदूक, कमान, तीर, तरकस, ढाल, बरठी, सूडी, तिनी, फरशी, पावडो, कोदाल, केची, आरा, सांडसी, दांती, कोदाली प्रमुख हथियार पोताने जरूर जोइयें तेथी सर्व वधारे बनावे. अने ते हथियार, विना संबंधें अने माग्या विना दाक्षिण्यताथी बीजाने चाहीने आपे. ए पांचमो अधिकरण दोषनो अतिचार. ए आठमा व्रतना पांच अतिचार जा एवा. पण आदरवा नहीं. समजु आवकठे, तेतो त्याग करे. ए एमने महोटो लाजठे.

इति श्री षादशव्रतविवरणे अष्टमअनर्थदंष्ट्रविरमणनामा तृती
यगुणव्रते पंक्ति श्रीउद्योतसागरगणिनाकृतनाषा संपूर्णा॥८॥

॥ अथ ॥

॥ नवम सामायिकनामक प्रथमशिक्षा व्रत प्रारंभः ॥

॥ दोहा ॥

अब चो शिक्षा व्रत कहुं, नवम सामायिक नाम ;

दोष बत्तीसे ठांदि करि, बैठे एकंत धाम ॥ १ ॥

द्वादश कायाके प्रथम, पुनि दश वचन प्रमान ;

मनके दश दोष जु मिली, सब बत्तीस सुजान ॥ २ ॥

एवी रीतें ठहुं, सातमुं, अने आठमुं ए त्रण गुण व्रतो कहां.
हवे पूर्वोक्त आठे व्रतने अने आत्मगुणने पुष्टिकारक, अविरति
विषय कषायमां तदात्मजावें मढ्यो, अनादि अशुद्धता जे विजाव
परिणामनी टेव ते मटाडवाने, अने आत्मिक गुणानुभव करवाने,
सहजस्वरूप रसास्वादनी मजा पामवाने, नवमुं सामायिक करण
रूप पहेलुं शिक्षा व्रत लखेवे.

त्यहां सामायिक ते जघन्य बे घडी प्रमाण, ते आर्त्तरौड
ध्याननी परिणति रूप क्रिया ते अशुच सावद्य व्यापार कहीएं ;
तेनो त्याग करीने आत्माने समता परिणाममां राखे, ते सामा
यिक कहियें. अथवा सम आय सामायिक एटजे सम के० सम्यक्
प्रकारें रत्नत्रयी जे ज्ञान, दर्शन अने चारित्र रूप सहज रूप
उदासीनवृत्ति मुक्तिनो मार्ग, ते सम कहीएं. तेनो जे आय के०
लाज आय जेने विषे तेने सामायिक कहियें. ए सामायिक व्रत, बे
घडीनी मुनिना जावनी वानकी अथवा निशानीवे. अने अनादि
कालना संसार परिच्रमण थकी विश्राम करवानो रूडो उपायवे.
हवे जे साधक होय, ते बे घडी स्वरूप सन्मुख चेतना करीने अने
सहज स्वरूपनी चाहना धरीने अने सकलसावद्य त्रिकरणयोगें
तजीने सामायिक करे. ते बत्तीस दोष टालीने करे त्यारें शुद्ध
आय. तेमां प्रथम कायाएं करी दस दोष आयवे, ते बतावेवे.

१ प्रथम दोष.सामायिक करती वखतें पग पर पग चढावीने उंचे आसने पलांठी वालीने बेसे, ते माहात्म्य पर्यायशकी विनय गुणनी वृद्धिनी हानि करे, अथवा वस्त्रवडे जानु एटले गोठण बांधी करी बेसे, ते प्रथम दोषठे, माटे जेणे करी विनयगुण रहे, उद्धता न जणाय, अजयणा न होय, एवा आसनें बेसे.

२ बीजो चलासनदोष.ते आसनने स्थिर न राखे,वारंवार आ गल पाठल चलायमान करे, पोतें चपलता घणी करे, मूलमार्ग तो एवोठे के, श्रावक एकज आसनें बेसीने सामायिक पूरुं करे. अमगपणे रहे, कदापि रोग निर्बलतादिक कारणे एकासनें टक्युं न जाय ते फेरवबुं पडे, तो उपयोगसंयुक्त जयणापूर्वक उठी उठीने चरवलाथी पुंजन प्रमार्जन करीने आसन फेरावे. पण एम कीधा विना चपलता राखे, तो बीजो चलासनदोष लागे.

३ त्रीजो चलदृष्टिदोष. ते सामायिक लेइने पढी दृष्टिने ना सिका उपर राखे, अने मनमां शुद्ध श्रुतोपयोग राखे, मौन पणे ध्यान करे. तथा जे सामायिकवंतने शास्त्रान्यास करवो होय, तो जयणायुक्त थइ मुहपत्ति मुखें बांधीने पुस्तक उपर दृष्टि राखीने नणे तथा सांजले. तथा सामायिकमां काउसगग करवो होय, तो चार अंगुल आगल अने साडा त्रण अंगुल पठवाडे एटली बन्ने पगनी वच मां मोकलाश रहे, एवी योगमुझायें उजो रहे,बन्ने बाहुउ प्रलंबित राखे अने दृष्टिने नासिका उपर राखे, अथवा जमणा पगना अंगुठा उ पर राखे, ए शुद्धसामायिकनी शैलीठे. ते शैलीने ठोडी करीने चपल पणे चारे दिशाउयें चकित मृगनी परें नेत्रो फेरवे, ते त्रीजो दोष.

४ चोथो सावद्यक्रियादोष. तेमां कायायें करी कांइक सावद्यक्रिया करे, अथवा सावद्यक्रियानी संज्ञा करे, ते चोथो दोष.

५ पांचमो आलंबनदोष. ते जे सामायिकमां दिवालप्रमुख नो आशरो ठोडीने निरवष्टंज एकासने बेसबुं, एवी रीतठे; ते रीत

त्यांगीने दिवाल अथवा थांजलाने पीठ लगाडीने बेसे, अथवा बीजा कोइ पदार्थनो आशरो लइ बेसे, तो आलंबननामें पांचमो दोष लागे, कारण के, पुंज्या विनानी दिवाल उपर घणा जीवोनो विश्रामठे, त्यहां पीठ लगाडतां घणा जीवोनी विराधना थाय, तथा निडादि प्रमाद वधे, ए माटे आलंबन नामें ए पांचमो दोषठे,

६ ठछो आकुंचनप्रसारणदोष. ते एमके सामायिक लेइने नकामो कारण विना हाथ पग संकोचे, अथवा लांबा करे, अने सामायिकमां तो पुष्ट कारण विना हालवुं चालवुं कांइ कह्युं नथी. जरुरथी लाचार थये थके, चरवला प्रमुखथी पुंजन प्रमार्जन करी हाथ पग हलावे. मनमां आकुंचनस्थिति न सहवानो खेद धरे. एवी शैली विना नकामा हाथ, पग, हलावे, तो ठछो दोष लागे.

७ सातमो आलस्यदोष. ते एमके, सामायिकने विषे अंगें आलस मोडे, टाचका फोडे, करडका करे, कम्मर वांकी करे. ए प्रमाणे प्रमादनी बहुलताथी व्रतमां खेद उत्पन्न थाय ; त्यारें शरीरमां अरतिजाव जागे, ते वखत आलस मोडीने असुहाम एो उठे, ए सातमो दोष.

८ आठमो मोटनदोष. ते सामायिकमां अंगुलि प्रमुखने वांकी करीने करडका काढे, ए पण प्रमादनी प्रबलताथी थाय. ए आठमो दोषठे. ठछो, सातमो अने आठमो, ए त्रण दोष, निडाप्रमादनी उपाधिथी थाय अने दर्शनावर्णी कर्मना उदयथी थायठे.

९ नवमो मलस्यदोष. ते सामायिक लेइने अंगमां खस थए ली होय, तेने बलूरे, मूल जांगें तो सामायिक लीधा पठी खसप्रमुखनी उपाधि थइ तो समजवुं के, चेतना ठीक पणे रही नहीं, विकल्प थवा लाग्या. ए प्रमाणे शुन आलंबनमां चेतना स्थिर रहे नहीं, त्यारें लाचार थइने चरवला प्रमुखथी जयणा पूर्वक पुंजन प्रमार्जन करीने मनमां पोतावुं अखण मन न रह्युं, तेनो पश्चा

चाप करतां, महा पुरुषनी धीरजता मनमां जावतां. धीमे धीमे खसने वज्ररे, एवी शैलीढे. तेम न करे, तो नवमो दोष लागे.

१० दशमो विमांसणदोष. ते सामायिकमां अंग विमांसण करावे, एटले हाथनो टेको दे, गले हाथ देइने बेसे, ते दशमो दोष.

११ अगीयारमो निडादोष. ते सामायिक लेइने निडा करे. ते सर्व घनघाति कर्मनी प्रकृतिउढे; ते सामायिकने निष्फल करेढे.

१२ बारमो दोष एके, सामायिकमां टाढ प्रमुखना प्रबलथी पोताना समस्त अंगें सारी पेटें वस्त्र उढे.

ए बारे दोष, सामायिकमां कायायकी उत्पन्न थाय ढे, ते त जवा. हवे वचनना दश दोष ढे, ते कहेढे.

१ प्रथम कुत्तिसत बोलनो दोष. ते एम के, सामायिक लेइने कुवचन बोले, जला उत्तम पुरुषने कुवाक्य बोलवां लायकजं नथी; तेम ठतां जे वचन सांजली कोइने लज्जा, नय, कषायादिक उपजे, तेवां वचन बोले, ते कुवचनदोष कहियें. ए प्रथम दोष.

२ बीजो सहसात्कारदोष. ते सामायिक लीधा पढी जे वचन बोले, ते आगल पाठल उपयोग दीधा दिना बोले तथा अ विचायुं बोले, अने जेम मनमां आवे तेम कहे, ते बीजो दोष.

३ त्रीजो असदारोपणदोष, ते सामायिकमां कोइनी उपर खोटुं तोहमत आपे, नकखाने कयुं कहे, ते त्रीजो दोष.

४ चोथो निरपेक्षवाक्यदोष. ते सामायिक लेइ शास्त्रनी अपेक्षा विना पोताना ठेवें बोले. जैनमार्गीने तो निरंतर सापेक्ष वचनज बोलवुं जोइए, निरपेक्ष वचन न बोलवुं; तेम ठतां सामायिक लेइने पोताने जावे तेम बोले. ते चोथो दोष.

५ पांचमो संक्षेपदोष. ते सामायिकमां सूत्रपाठें वचन संक्षेप करी बोले, अक्षर पाठादि हीन करीने कहे, यथार्थ कहे नहीं.

६ ढाँठो कलहकर्मदोष. ते सामायिकमां साधर्मीसाथें क्लेश करे.

अने सामायिकमां तो कोइ मिथ्यामति गाल पण दे, अथवा उपसर्ग करे, कुवचन कहे, तो पण तेनी साथें कलह न करवो. शुद्ध जैनमार्गी तो बिना सामायिकें पण कोइ तेजा उपर कुवचननी प्रेरणा करे, तो पण तेनी साथें कलह न करे, जेम तेम करी कलहने समाववानी चिंता करे, तो ते साधक, सामायिकमां साधर्मीनी साथें क्लेश केम करे ? अर्थात् नज करवो जोइयें, अने जो करे, तो ठछो दोष लागे.

७ सातमो विकथादोष. ते सामायिक छेइने राज्यादिक विगेरे नी चारे विकथा करे. सामायिकमां तो सिंशाय अने ध्याननी मुख्यता कहीठे. कदापि ते न करे तो बेठो बेठो धर्मकथा करे अथवा महापुरुषनां चरित्र अथवा तीर्थादिकनो महिमा कहे, पण जेवी तेवी कर्मबंधनी विकथा न करे, जो करे तो सातमो दोष लागे.

८ आठमो हास्यदोष कह्यो ठे. ते एमके सामायिक छेइने बीजानी मश्करी करे नहीं. कारणके, हास्यरूप मोहनीना उदयथी हास्यरसवडे आ लोकमां कोइनी मश्करी करे, ते लघुताने पामे, वली लोकमां पण कहेवतठे के “अनर्थनुं मूल हांसी, अने रोगनुं मूल खांसी” वली परलोकमां तो, ते हास्यरसकर्म उदय आ वे त्यारें ते कर्म, रुदन करतां पण बूटे नहीं. ते कारण माटे साधकें, सहेज मश्करी पण कोइनी करवी नहीं, त्यारें सामायिक छेइने कोइनी मश्करी कशायज केम ? जो करे, तो ए दोष लागे. नीति शास्त्रमां पण उत्तम पुरुषने हास्य करवुं निषेधुं ठे, माटे ए हास्यदोष त्याग करवो.

९ नवमो अशुद्धपाठदोष. ते जे सामायिक छेइने सामायिकना सूत्रादिक उच्चार करे, तेमां मुखथी संपदाहीन, अथवा ह्रस्व अह्स्वरने ठेकाणे दीर्घ बोलावे, दीर्घने ठेकाणे ह्रस्व बोलावे, कोइ ठे

काणे मात्राहीन, अधिक उच्चरे. एम अणुऽ पाठनो उच्चार करे, यद्वा तद्वा सूत्राद्हर कहे. ते नवमो अणुऽपाठदोष.

१० दशमो दोष, मुणमुण बोले, एटले जे सामायिक लेइने उतावलें पाठनो उच्चार करे. स्पष्ट प्रकट अक्षर न उच्चारें. पदनुं, गा थातुं, ठेकाणुं कांइ मालम पडे नहीं, मुख थकी अक्षर कांइ ठीक पडे नहीं. कोइ जाणे माखी बण बणाट करेठे ? एम गडबड करीने पाठ पूरो करे, ते दशमो दोष जाणवो.

ए दश दोष वचनना जाणवा. हवे मनना दश दोष कहेठे.

१ प्रथम अविवेकदोष. ते सामायिक लेइने, सर्वक्रिया करे पण मनमां विवेक नहीं, एटले सामायिक शुं चीजठे. विवेक सहित सामायिक करीने कोण तखा ठे ? एनाथी शुं फलठे ? एकोनुं सा धनठे ? एमां कोण परसाध्यठे ? व्यवहार सामायिक कयुं ? अने निश्चय सामायिक कयुं ? सामायिकनी शुं शैलीठे ? एवा विवेक विना जे सामायिक करे, ते अविवेकनामा प्रथम दोष.

२ बीजो यशवांठादोष. ते सामायिक करीने यश एटले कीर्तिनी इहा करे. सामायिक तो निर्जरानुं हेतुठे, अने शिवपदनुं मुख्य साधन ठे. ते सामायिक करीने यश इहे, ते बीजो दोष.

३ त्रीजो धनवांठा दोष. ते सामायिक करतां धनादिकनी इहा करे के आ सामायिक कस्याथी मने धन मलजो. अथवा सामायिक करतां मनमां विचारे के, कोइ एक नव्यप्राणी, धर्म जाणीने अथवा सामायिकना प्रसादें मने धन आपे. ए त्रीजो दोष.

४ चोथो गर्वदोष. ते सामायिक लेइने मनमां गर्व आणे के, हुं धर्मने जाणनारो हुं. वली जाणे के, अहो ! हुं केवुं सामायिक करुंहुं ? बीजा मूर्ख लोको सामायिक करवामां शुं समजे ? हुं तो संसारी कामकाजमां पड्योहुं, तोपण सामायिक करुंहुं, एटले महारा जेवुं सामायिक बीजो कोण करी शके ? बीजा तो बद्दा विचारा

पेटं जरवावालाढे, बत्रीश दूषण टालीने शुद्ध सामायिक तो हुंज करहुं, एवो गर्व करे. ते चौथो दोष.

५ पांचमो जयदोष. एटले जय पामतो थको सामायिक करे, ते एमके, लोकमां हुं मुख्य श्रावक कहेवाउं हुं, माटे जो हुं सामायिक नहीं कहं, तो लोक कहेशेके श्रावककुलमां उपज्यानुं फल शुं? एवो सह कोइ मारी निंदा करशे. वली लोक कहेशे के जूउ! फलाणो आवो वृद्ध थयो ठे, तो पण कांइ धर्मनी निष्ठा तेना मनमां आवतीज नथी. बीजुं तो सर्व रखुं, पण दररोज एक सामायिक करवुं, तो ते पण करीशकतो नथी. एवुं ते शुं ठे? नाम तो महोदुं धरावेठे, पोसह पडिकमणां करवानो तो हालज वखत ठे, ते पण नथी करतो, एवो लोक ठबको देशे, माटे मनमां सामायिक करवानो जाव नहीं, पण अपवादजयथी सामायिक करे, ते पांचमो जयदोष.

६ ठछो निदानदोष. ते सामायिक करीने, धनादिकनुं अथवा बीजी कोइ पोतानी इच्छित वस्तुनुं नियाणुं करे के. आ सामायिकनुं फल होय, तो आ लोकमां घणुं धन पासु, परलोकमां पण देवतानां सुख पासु, एवो आशय राखीने करे, ते कोडीने अर्थे को डनी चीजने हारेठे, सामायिकनुं फल महोदुं ठे, तेम ठतां नियाणुं कखाथी ते वेची नारखुं, एवुं करे ते ठछो दोष.

७ सातमो संशयदोष. ते एमके जे सामायिक करे, पण संशय मटे नहीं, संशय नखुं ते सामायिक करे, पण तेने तत्वनी प्रतीति नहीं. मनमां एम विचारे के कोण जाणे सामायिकनुं शुं फल मल शे? करीयें ठैयें तो खरा, पण आगल उपर एनुं फल थशे के नहीं? एवो संशय धरीने करे, ते सातमो दोष.

८ आठमो कषायदोष. ते एमके कषाय नखुं सामायिक करे. अथवा कोइने साथें रोष वर्त्तेठे तेथी तेने जवाब देवो नथी, तो

તેટલા વાસ્તે સામાયિક કરી બેસે. એવી રીતે કષાય જાણું સામાયિક કરે, તેમાં શું ફલ મળે ? સામાયિકમાં તો પૂર્વે જે કષાય કહ્યો હોય, તેનો પણ પરિત્યાગ કરે ; એવું રહસ્ય છે તેમ ઠતાં જો તે કષાય સહિત સામાયિક કરે, તો તેને આઠમો દોષ લાગે.

૯ નવમો અવિનયદોષ. તે એમકે, વિનય રહિત થકો સામાયિક કરે. વિનય તે ગુરુનો અથવા આપનાચાર્ય પ્રમુખનો જાણવો. જૈનશૈલીમાં તો સર્વધર્મની કરણી, વિનય વિના નથી. ધર્મનું મૂલ પણ વિનય છે, વિનયે કરીને બહુમાનની પુષ્ટતાથી અગણિત ફલ આપે છે, થોડી ઘણી ધર્મકરણી કરે, ત્યાં પણ જો વિનય, બહુમાન અતિ ઘણું હોય, તો એથી કરી તે મહાવ્રત જેવું ફલ પામે. એ માટે સામાયિકમાં તો વિનયસહાય સામાયિક સફળ છે. તે વિનય જે ન કરે, તે નવમો દોષ.

૧૦ દશમો અબહુમાનદોષ. તે એમકે, બહુમાન રહિત સામાયિક કરે, પણ નક્તિનાવથી ન કરે. સામાયિક ઉપર તો ઘણું બહુમાન રાખવું જોઈએ જેમ કોઈ ડુઃખી જીવ, રોગ, શોક, ડુઃખ, દરિદ્રતામાં પડી રહ્યો થકો મહા ડુઃખ જોગવે છે, એટલામાં કોઈ રૂપાવંત મહોટો ઉપકારી સુજન હોય, તેને જોતાં વેત તેના ઉપર દયા ઉપજે. ત્યારે તે દરિદ્રીને પોતાના ઘરમાં લાવીને ઔષધાદિક કરી સર્વ ડુઃખ મટાડે, ધનાદિક આપી દરિદ્રતા મટાડે, બીજી પણ સર્વ રીતે સહાયતા કરે. એ પ્રમાણે પોતાની બરાબર કરી બેસાડે, ત્યારે તે દરિદ્રીને તે ઉપકારી પુરુષ ઉપર કેવું બહુમાન અને કેવી નક્તિ રહે ? મનમાં વિચારે કે એ ઉપકારી ઉપર મારાં પ્રાણ પણ કુરબાન છે. હવે એ તો એક આ લોકના પુજલિક સુખનો ઉપકારી છે, તેની ઉપર એટલું બહુમાન રહે છે, ત્યારે સામાયિક, તો આ લોક અને પરલોકને વિષે પુજલિક તંથા મોક્ષ, એ ઝનય સુખનું દાતા છે અને બાહ્યાન્યંતર ડુઃખનું મટાડવા વાળું છે, એ માટે

ते सामायिक उपर तो एना करतां पण महोटुं बहुमान अने अधिक नक्ति राखवी जोड्यें. ते प्रमाणे न करे, तो दशमो दोष लागे.

एवी रीतें मनना दश दोष, तेम वचनना दश, अने कायाना बार, ए सर्व मलीने बत्रीश दोष थाय. तेउने टालीने जे शुद्ध सामायिक करे, ते सुखनुं कारण कह्यें. बत्रीश दोष रहित एक सामायिकनुं फल श्री जैनागममां व्यवहारथी तो आ प्रमाणे कहुंठे, जे बाणुं करोड, उगणशाठ लाख, पचीश हजार, नवजें पचीश, एटला पय्योपम अने वली एक पय्योपमना नव जाग करवा. तेमाना आठ जाग उपर एटला पय्योपम देवतानुं आयुष्य बांधे, अने नरकगति कापे, ए माटे श्रावकने प्रतिदिन सामायिक करवुं, जेणे करी जन्म सफल थाय. ए व्यवहारशुद्ध सामायिकनुं फलठे; अने निश्चय शुद्धोपयोगथी सामायिकनुं फल, अनंत गणुंठे, एटले ते यावत् सिद्धिस्थानकें पद्मोचाडे. ए माटे सामायिक ठे, ते एकांत उपादेय ठे. ते सामायिकना पांच अतिचार ठे, ते कहेठे.

१ प्रथम कायडुःप्रणिधान अतिचार. ते एमके, पोताना शरीरना अवयव जे हाथ पग प्रमुख, ते अणपुंजे, अण प्रमार्जे हलावे. जीतने पीठ लगाडीने बेसे, निडा प्रमुख करे, ते कायडुःप्रणिधाननामे प्रथम अतिचार.

२ बीजो मनडुःप्रणिधान अतिचार. ते एमके, मनमां कुब्या पार चिंतन. ते क्रोध, लोभ, डोह, अजिमान, ईर्ष्या, असूया प्रमुख दोषसहित कार्यव्यासंगासक्तसंच्रमचित्तसहित सामायिक करे, ते मनडुःप्रणिधान नामे बीजो अतिचार.

३ त्रीजो वचनडुःप्रणिधान अतिचार. ते एमके, सामायिकमां सावद्य वचन बोले, अथवा पद अक्षरादिक अशुद्ध बोले, ते उच्चारतां थकां सूत्रनी स्पष्टता मालम पडे नहीं अने अशुद्ध सूत्र उच्चारें, अर्थनी पण मालम पडे नहीं. अतिशय चपल पणा

यें गडबडथी कही जाये ; ते वचनहुःप्रणिधान त्रीजो अतिचार.

४ चौथो अनवस्थादोषरूप अतिचार. ते एम के, सामायिक जे वखतें करवुं जोइयें, ते वखतें करे नहीं; अने करे तो यद्वा तद्वा करे, अथवा हठथी पाले अथवा उतावलथी पाले, आदर दिना करे, स्वेह्तायें क्रिया करे, ते अनवस्थादोषरूप चौथो अतिचार.

५ पांचमो स्मृतिविहीन अतिचार. ते एमके, सामायिक लेइ ने जूली जाय. क्रियादिकमां त्रांति पडे. सामायिकदंमक सूत्र उच्चास्यां के नथी उच्चास्यां ? अथवा पाव्युं के, नथी पाव्युं ? एवी त्रांति, प्रबल प्रमादना उदयथी थाय. सर्व साधननुं मूल तो स्पष्ट यादगिरीठे. जागृतनो उपयोगठे ते तो विसरी गयो, त्यारें सामायिकनां फलमां बटो लागे. ए विस्मृतिरूप पांचमो अतिचारठे.

इति श्री द्वादशव्रतविवरणे नवम सामायिकनामा प्रथम शिद्धां व्रतकथने पंमित श्री उद्योतसागरगणिना कृतज्ञापा संपूर्णा ॥ ९ ॥

॥ अथ ॥

॥ श्री दशम देशवगाशिकनामा द्वितीय ॥

॥ शिद्धाव्रत प्रारंभः ॥

॥ दोहा ॥

श्रीपारस पदकमलयुग, वंदू बडे उमेद ;

देशवगाशिक दशम व्रत, तिसका कहौं सुनेद ॥ १ ॥

हवे देशवगाशिक एटले देशवगाहीनो तो, ठछा व्रतमां राखुं जे दिशिपरिमाण, ते तो यावज्जीवनुं कखुं ठे. ते दिशिहेत्र घणांठे, ते उनुं कांइ नित्य काम पडतुं नथी, ए माटे दिनदिन प्रत्ये तेमां संक्षेप करे, के आजना दिवसमां दश कोश, वा पन्नर कोश, वा पांच कोश अथवा नगरना दरवाजा सुधी, अथवा कोश, अर्द्ध कोश, बाग बगी

ચા સુધીનો જગ્યાની દિશિ રાખે. અથવા અમુક ઘરની હદ સુધી ૬
 ત્યાદિક હદપર્યંત જવું આવવું ઉપરાંત જાવાનો નિયમ કરે. એવું
 કરવું, તે દેશાવગાશિક વ્રત છે. એ ઠાઠા વ્રતનું જ ત્રિશેષ છે, તે તો યાવ
 જીવ સંબંધનો નિયમ કહ્યો છે અને એ તો ચોમાસું, વીશ દિવસ, દશ
 દિવસ, પાંચ દિવસ, અહોરાત્રી, અથવા દિવસ સુધી અથવા પ્રહર
 અથવા મુદૂર્ત સુધીનું પણ. એટલા વ્રતમાં પૂર્વે બહુ ક્ષેત્ર રહ્યાં
 હતાં તેડનો દોષ અહીં સંક્ષેપ કહ્યો. ક્રિયા ઉતારી, એટલે ડિગ્
 વ્રતનું દેશાવગાશિક નિત્ય પ્રત્યે પરિમિત ક્ષેત્રગમનનું પરિમાણ
 રાખે જે, હું કાયાયેં કરી ફલાણે ગામ, ફલાણી જગ્યાયેં, દેવલેં,
 દરગાહેં અથવા દેવીના ગામેં, અથવા કોઈ બીજી જગ્યાયેં જશ.
 તે ઉપરાંત જવાનો મને નિષેધ છે. એમાં જે ડિગ્વ્રતી પ્રાણીને દેશ
 પરદેશનો વ્યાપાર છે, તે વ્રતી એમ કહેકે, મારે કાયાયેં કરી અમુ
 ક ક્ષેત્રથી ઉપરાંત જવાનો નિષેધ છે. પણ દૂર સંબંધનો કાગલ પ્ર
 મુખ લખવો ને વાંચવો તે અથવા કોઈ માણસને મોકલું તે મને
 માફ છે તથા તે દેશ સંબંધી વાત પ્રમુખ સાંજલવી પણ માફ છે અને
 જેને દૂરનો વ્યાપાર નથી, તે તો પરિમાણ ઉપરાંતની હદનો આવે
 લો કાગલ પણ વાંચે નહીં. કોઈને કાગલ લખીને મોકલે પણ
 નહીં. અને જો ચિત્તનો પ્રકૃતિ સંકલ્પ વિકલ્પમાં ન હોય તો તે દૂર
 દેશની વાતો પણ સાંજલે નહીં અને વાત કરે પણ નહીં. પરંતુ જો
 એવી રીતે ન રહી શકાય તો વ્રતના જાંગામાં તૂટ રાખે અને જા
 ણતાં થકાં પરિમાણમાં દોષ લગાડે નહીં. એ દેશાવગાશિક નિ
 ત્યવ્રત કરે, તે સદા સર્વદા સવારના પહોરમાં ચૌદ નિયમની યાદ
 ગિરીમાં સર્વ સંજારીને રાખે. વલી પણ એને સંક્ષેપીને રાત્રી સંબંધી
 જૂદાં રાખે, અને જે અહોરાત્રનાં કરે, તે સવારના પહોરમાં જ યાદ
 કરે. એવી રીતે ગુરુપાસેથી વિધિસહિત વ્રત ધાણું હોય; તેમ પા
 લે. એ દેશાવગાશિક વ્રતના પાંચ અતિચાર છે. તેનાં નામ લખે છે.

१ पेहेलो आणवण प्रयोगातिचार. ते नियमनी नूमिका बाहे रनी कोइ चीज होय, तेनी गरज पडे, त्यारें विचारे के मारे तो नियम उपरांत नूमिग्रें जावुं नथी अने जीवनी चाहना तो ते चीज मांज लागी रहीळे. त्यारें कांइ पोतानी बुद्धि उपार्जे अने ते नूमि जणी जनारा कोइने देखीने कहेके हे नाइजी ! फलाणी जग्या सुधी जाशो तो अमारुं पण कांइ कामळे, ते पण तमे करता आवजो. ते सांजली ते माणस कहेके हाजी, हुं जइश. ते समयें ते व्रती कहेके, त्यारें तो अमुक चीज मारे माटे जरूर लेता आवजो त्यारें ते तरफ जनाराने ते जणश, तेनी महोबतें करी लाववी जोइयें. एवी रीतें ते चीज, नियमबाहेरनी नूमिथी मंगावी ले अने पोताना शाणपणांथी ते व्रती विचारे के, मे मारुं व्रत पण राखुं, अने मारे कामें जे चीज जोइती हती, ते पण आवशे, अने एतो पोताने कामे जायळे तेनाथी हुं महारुं पण काम करावुं बुं, एनो बोजो मारा माथा पर नथी. एवी रीतें बुद्धिनुं अज्ञानपणुं करे, पण एम न विचारे के, एथी करी उलटो तोटो थाय ठे. केम के, जे कारणे देशवगाशिक व्रत जे कखुंठे, तेमां तो जातां आवतां हिंसा प्रमुख दोष बहुज लागे. ते दोषनी क्रिया मटाडवा माटे कखुंठे. अने जेवारें बीजा माणस पासें नियम क्षेत्रथी बाहेरनी चीज मंगावे, ते वारें ते अजाण्यो पुरुष, अजयणा करतो जइने ते चीज लइ आवे, तेनाथी तो पोतेंज जइने लइ आवे तो सारुं ? कारणे पोतें तो धर्मरुचियुक्तळे, तो तेथी जयणाथी जंवाय, तेनाथी हिंसा केम थाय ? अने ते अज्ञानी तो अनेक हिंसादि दोष लगावीने ते चीज लावे, फरी तेनी पाप क्रियानी अनुमोदना करी जाय. जुउ ! फलाणो अमुंक क्षेत्रें गयो. हतो तेथी सारुं थयुं अमारुं पण काम थयुं. ए माटे व्रतंधारी अइने एवा कपटव्रत नो जांगो न करे. व्रतंधारी तो गुरुनी आज्ञायें अने शास्त्रनी रीतें

जे कहुं होय, तेज करे, ते माटे नियम लेइने बाहेरथी बीजानी पा सें कोइ चीज मंगावे, ते आणवणप्रयोग प्रथमातिचार जाणवो.

२ बीजो पेसवणप्रयोग अतिचार. ते एम्हके जे नियमजूमि काथी बाहेर कोइ चीज मोकलवी होय. त्यारें पहेलांथी मन सुवो करे के आ-चीज तो मारे जरूर मोकलवी ठे. पठी नियमजूमि कानी बाहेर कोइ आदमी जतो होय, तेनी साथें ते चीज मोकले ने मनमां खुशी थायके मारुं व्रत पण अखंम रहुं, हुं पण नियम जूमिकानी बाहेर गयो नहीं, अने में मारुं कार्य पण साध्युं. एवी रीतें करे, तेने तेमां उलटो तोटो पडे. अने वली एम करवा थी तेने बीजो पेसवणप्रयोग अतिचारदोष लागे. ए माटे जे स मज्जु श्रावक होय, ते अतिचार न लगावे.

३ त्रीजो सदाणुंवाय अतिचारठे, ते कहेठे. शब्दानुपात अति चार. ते एके, पोताना नियमक्षेत्रनी बाहेर कोइ पुरुष जतो होय, तेनी साथें कोइ काम नियमक्षेत्रनी बाहेरनुं होय त्यारें व्रती श्रावक विचारे के माराथी त्यां सुधी जवाय एमतो नथी; माटे तेने नाम देइने बोलावीश, तो मारा व्रतनें दाग लागशे. एवी शंका थी ऊरुखे अथवा अगाशीनी ठत उपर जइने उजो रहे, के, जेम मार्गे जता आवता सर्व लोकोने ए छुए, अने मार्गे जता आवता सर्व लोको, एने पण देखे. ते वखत एवी रीतें उजो रहिने मार्गे जता आवतानें देखे, त्यारें ते व्रती खुंखारो करे, अथवा नाकमां दोरो घालीने अथवा तमाकु लेइ नाकमां सुंधीने उंचा सादें करी ठींक करे, तेवारें मार्गे चालतो माणस, खांसी ठींक प्रमुखनो शब्द सां नलीने उपरनी तरफ जूए, एटले ते वनेनो दृष्टिमेलाप थाय. त्यारें पठी ते त्यां चलावीने आवे. एवी रीतें मेलाप करे, तेवारें ते वने जणा पोताना कामसंबंधी एकांत वातचित्त करीने व्रती श्रावक, मार्गे हालवा वालाने विदाय करे; त्यार पठी ते व्रती

पोताना मनमां अज्ञानना विलास करे के, जूठ ! में कोइ उत्पातनी बुद्धि रची तो तेथी करी मारुं व्रत पण में निर्मलताथी राख्युं, अने बीजाने बोलौंवीने जे कार्य करवुं हतुं, ते कार्य संबधी पण वात चित्त करी लीधी. एवी रीतें मूढ, अज्ञानी, क्रियानी नूलवणी करे, तेने त्रीजो शब्दानुपाति अतिचारदोष लागे. ए माटे समजु शुद्धव्रती यइने अने बुद्धिमान् यइ, ते अतिचार न लगावे.

४ चौथो रूपानुपाति अतिचार कहेबे. ते एमके कोइ व्रतीएं पोताना घरना आंगणा सुधी क्षेत्र मोकलुं राख्युं, अने बाकी बी जुं बहुं त्याग कछुं. हवे एवामां कोइ पोताना कामनो माणस घरना आंगणानी पासेना रस्तायें चाब्यो जायबे, तेने व्रती यें घर अंदरनी खडकीना रस्तायें अथवा जाली प्रमुखमांथी जो. यो ; त्यारें व्रती विचारे के, ए माणस साथें मारे जरूरनुं कामबे; ने ए माणसनुं घरतो अहींथी घणुं दूरबे ; त्यहां सुधी तो मारा थी जवय नहीं. कारण के, जो जाउतो व्रतजूमि परिमाण उलं ध्याना दोष लागे. वली अहीं पण एने बोलावुं तो व्रतमां खोंच लागे ए माटे एवुं करुं के जेम ए उलटो मने बोलाववाने पोतें ज चाब्यो आवे. एवो अज्ञाननो मनसुबो धारीने पोतें पोताना घरमांथी नीकलीने दरवाजा उपर आवी उजो रहे. ते माणस पण चाब्यो चाब्यो त्यां आगल आवीने नीकले ; एटले ते बन्ने नी नजर एक यइ तेवारें ते चाली जनारो माणस पोतेज, व्रतीने बोलावे अने परस्पर मली जूहार विगेरे करीने पढी ते व्रतीयें जे वात, पोताना मतलबनी चिंतवी हती, ते करी लीधी. त्यार पढी पेलो माणस, पोताने ठेकाणे गयो अने व्रती पण घरमां आव्यो ; अने मनमां अज्ञानपणे विचार करवा लाग्योके, में महारा शाण पणे करीने मारा व्रतने पण खोट न लगाडी, अने मारुं कार्य पण साध्युं. एवी में बुद्धि करी, पण एवुं न विचारें

के एमां अज्ञानपणुंते. जे जाणीबूजीने पोतानुं कार्य चतुरताथी करे, तो तेने चोथो रूपानुपाति अतिचार लागे.

५ पांचमो पुजलप्रहेष अतिचार कहेते. पुजलप्रहेष अतिचार ते नियमना क्षेत्रनी बाहेर कोइ पुरुष, पोताना कामने माटे जतो होय, त्यारें तेने जोइ व्रती अज्ञान दोषथी खोटी माया केलववा ने तत्पर थयो, जे हुं ए जता माणसने साद करी बोलावी लउं, अथवा हुं तेनी सामो जइने उजो रहुं तो महारा व्रतने दूषण लागे. माटे साद कख्या विना अथवा एनी सामु जवा विना कोइ बीजीक लायें करी एनें बोलावुं. के जेथकी ए पोतें आवी महारी आगल उजो रहे. एवो विचार करीने आवनार पुरुष उपर कांकरी फेंके समस्या करे, कपडानो ठेडो बतावे. त्यारें ते कांकरी ते माणस ना देहने लागे एटले ते पण पावुं फरीने तेनी सामुं जुए. त्यारें व्रती माणसनी अने तेनी दृष्टि एक थाय तेथी ते पोतेंज चाव्यो आवे, पढी ते व्रती मोहोबतथी पोतानुं कार्य करी तेने विदाय करे, त्यारें विचार करे के, में केवी बुद्धि वापरी? जेम लौकिक मौनि बोलता नथी अने संज्ञा चेष्टा करीने कार्य करे ते, तेम में पण बुद्धि बलथी मारुं व्रत राख्युं अने कार्य पण क्युं. एवी अज्ञानक्रिया ते पांचमो पुजलप्रहेष अतिचार जाणवो. माटे समजु व्रती होय, ते एवी अज्ञान पणानी वात जो न करे, तो ते महोटा लाजना हेतुने पामे. अर्हीयां पहेला बे अतिचार अज्ञानताथी थाय, अने पाठला त्रण अतिचार, कपटपणे थायते; ते माटे ए अतिचार न आदरवा. ए बीजुं शिद्धाव्रत थयुं. अर्हीं ठछा व्रतना जेदथी दशमुं व्रत संक्षेप ते. ए थकी कहेवामां एवुं जाणी लेवुं के जेम ए व्रतमां संक्षेप ते, तेम परिग्रहादिक सर्वव्रतमां संक्षेप थायते. इति तत्वं.

इति श्री द्वादशव्रतविवरणे दशम देशवगाशिकनामा द्वितीयशिद्धा व्रतकथने पंक्षित श्री उद्योतसागरगणिना कृतजाषा संपूर्णा ॥ १० ॥

॥ अथ ॥

॥ श्री एकादश पौषधोपवासनामा तृतीय ॥

॥ शिद्दाव्रत प्रारंभः ॥

॥ दोहा ॥

अब अग्यारम व्रत लिखुं, नाम पोसह उपवास ;

जो विधिसहित करे व्रती, तो पामे उल्लास ॥ १ ॥

तिहां पोसह व्रतना चार जेदठे, ते लखे ठे. तेमां प्रथम आहार पोसह, बीजुं शरीरसत्कारपोसह, त्रीजुं अब्रह्मपोसह, अने चो थुं अव्यापारपोसह. ए चारें पोसहना प्रत्येकें बे बे जेदठे. एक देशथकी पोसह, अने बीजुं सर्वथकी पोसह.

१ तेमां प्रथम आहारपोसह. ते देशथी जे त्रिविहार उपवास करीने पोसह करे, अथवा आर्यबिल पोसह करे, अथवा त्रिविहार एकाशना करी पोसह करे. ए त्रणे प्रकारनां पोसह करे; ते देशथी पोसह कहेवाय तेनी शैली कहेठे. पोसह लीधा पहेलां पोताना घरमां कही राखे जे हुं पोसह करीश ने आर्यबिल अथवा एकाशणुं करीश. ते माटे नोजन कालें हुं आहार करवाने आवीश ; अथवा तमे पोसहशालामां आहार लेइ आवजो. एवुं कहीने पठी पोसह लीए, त्यां पोसह लीधा पठो जेवारें मध्यान्ह ना देववंदन करी रहे, तेवार पठी चरवलो, मुहपत्ति अने पोंठणुं, ए त्रणे उपकरण, साथें लेइ पठेडी उठीने साधुनी रीतें उपयोगी रहेतो थको मार्गमां जयणा सहित चाढ्यो जाय. अने नोजन स्थानकें जइने इरियावही पडिक्रमे, गमणागमण आलोवे, अने पठी पोंठणुं बीठावीने बेशीने आहारनुं पात्र पडिलेहे. पठी पोताने लेवा योग्य जे आहार, ते लिये अने ते लेइने साधुनी रीतें अगृह थको आहार करे. मुखथी आहारनुं वखाण न करे, आहारने

वखोडे पण नहीं, आहारनी जूठ, गीरावे नहीं, आहार करी रह्या पढी गरम पाणीची आहारनुं वाशण धोइने ते पाणी पी जाय. पढी पात्रने शुद्ध करीने नितारी पाणी प्रमुख सूकाइजवा देइ, ते पात्र कोरुं करीने पाहुं आपे. त्यार पढी फरी उपयोगी थको पूर्व नी पेरें पौषधशालामां पूर्व स्थानकें जइ बेसे. मार्गमां कोइ ज ता आवतानी साथें वात करे नहीं. ए प्रमाणे स्वस्थानकमां आवीने इरियावही पडिक्रमे, चैत्यवंदन करी धर्म क्रियामां प्रवर्त्ते. अथवा जो कोइ संबंधी तथा सेवक सामो आहार, पोसहशालामां लावे, तो पण पूर्वोक्त रीतें आहार करीने पात्र कोरां करी तेने पाठां आपे ; अने पढी धर्मक्रियामां प्रवर्त्ते. जो त्रिविहार उपवास होय तो एकलुं पाणीज मात्र पूर्वनी पेरें जइने लइ आवे, एवी रीतें आहारपोसह करे, तेने देशथी पोसह कहीएं अने चौविहार उपवास करी पोसह करे, तो तेने सर्वथी पोसह कहीयें.

१ बीजुं शरीरसत्कारपोसह. ते सर्वथा शरीरनो सत्कार एट ले धोवन, धावन, तैलमर्दन, वस्त्राजरणादि शृंगार प्रमुखथी कोइ रीतें शरीरनी शुश्रूषा न करे. साधुनी पेरें अपरिकर्मित थको र दे ; ते सर्वथी शरीरसत्कार पोसह कहीएं. तथा देशथी शरीर सत्कार पोसह ते पोसहमां हाथ पण प्रमुखनी शुश्रूषा करवानी तूट राखे ; ते देशथी शरीर सत्कारपोसह कहीयें.

२ त्रीजुं अब्रह्मचर्य पोसह. ते जे त्रिकरण शुद्धें पोसहमां ब्रह्मचर्य पाले ; ते सर्वथी ब्रह्मचर्य पोसह जाणवुं अने जे मन, वचन अने दृष्टि प्रमुखनी तूट राखे अथवा परिमाण राखे, ते देशथी ब्रह्मचर्य पोसह जाणवुं.

४ चोथुं सर्वसावद्यव्यापार त्याग करे ते सर्वथी अव्यापार पोसह कहीयें, अने जो एकादि अने जो एकादि वस्तुनी अथवा उधरा यवा आदेशादिकनी तूट राखे, ते देशथी अव्यापार पोसह कहीयें.

ए प्रमाणे चार प्रकारनां पोसहूँ. ते दरेकना बे बे जेदूँ. ते प्रथम ज्यारें आगमविहारी गुरु विद्यमान हता, त्यारें ते नव्य जीव श्रावको पण शुद्ध उपयोगी घणा पापनीरु हता ; अने तेउ पोतें जे जे प्रतिज्ञा करता हता, तेवीज शुद्ध पालता हता, तेवीज रीतें उपयोगमां राखीने चालता ; पण विस्मृति करता न हता, तथा तेमां कमवेश करता न हता अने गुरु पण अतिशय ज्ञानना प्रभावशी योग्यता जाणीलेता हता के आ देशथकी पोसहूँ करवा लायकजुँ ; अथवा सर्वथकी पोसहूँ करवा लायकजुँ. वली उद्विग्न नावशी कदापि कमवेश थड जाय तो ते तरत जाणीने विचारता के मारी प्रतिज्ञामां आटली खोंच लागी. आटलुं अविरति पणुं लाग्युं. एवुं जाणीने तेनी तरत आजोय णा लेता, अने पडिक्रमतां पण महोटी नूल न पडवा देता. अने हमणां तो एवा उपयोगी जीव नथी. काल दोषना प्रभावशी वक्र जडूँ ; ए माटे पूर्वाचार्योयें उपकारने अर्थे लाजालाननी तुल्यता विचारिने आ मुजब जीतव्यवहार बांध्योँ. तेमां प्रथम जे आहारपोसहूँ, तेना बे जेद कीधाँ. ते आहारपोसहूँ देशथी पण करे अने सर्वथी पण करे. एम जेवी पोतानी शक्ति होय ते प्रमाणे करे. अने बाकीनां जे त्रण पोसहूँ, ते तो सर्वथीज करे. देशथकी तो थायज नहीं. ए व्यवहारशैली बांधीँ. एवी रीतें वर्तमान कालें पोसहूँ प्रवृत्तिँ. हवे पोसहूँ प्रभाव आगममां जे कह्योँ, ते लखेँ.

जे, पापना समूह तेणे करी नारयुक्त थयेला एवा बहु सावद्यव्यापारी गृहस्थने आरंजनो बीजो उतारवाने पोसहूँ, ते विश्रामनुं स्थानकजुँ. विश्राम करतां अल्प बीजो थाय. जेम नार उपाडनारो पोताना मस्तक उपर मोहोटी गांसडी उपाडी बे, चार कोश चाळे एवामां कोड विश्रामनुं स्थानक आवे, त्यारें ते प्रसन्न थडने

बोजो उतारे. जे माटे शीतल ठाया विश्रामनुं स्थानक होय तथा घडिवार जलाशय होय त्यां बेसे, त्यारें आनंद थाय, थाक मटे, शरीर हलवुं थाय, फरी बोजो उपाडीने चालेतां थाय. ए प्रमाणे वे,चार विश्राम लेतो थको सुखें धारेले ठेकाणे पहोची जाय ; तेम आचकें पण दसरोज सावद्य व्यापारनो बोजो घणो उपाड्योढे. अने तेवो महोढो नारे बोजो उपाडीने चालेढे ; ते ज्यारें पांखी प्रमुख पर्वना दिवस आवे, त्यारें प्रसन्न अशे घरनो जे सावद्य कर्मरूप बोजो, तेने उतारी घरमांज राखीने विश्रामरूप क्षेत्र पौषध शालामां जशे बेसे, अने पोसह धारे त्यारें, सावद्यरूप बो जानो परिश्रम एटले थाक उतरी जाय. अने जावना उपदेशरूप शीतल पवनथकी विषयकषायरूप गरमी, विकल्प पक्षीनो मटी जाय, आत्मा शीतल थाय. अने जिनशासनरूप कल्पतरुनी ठा यामां बेसीने पोताना स्वरूपचिंतवनरूप जलें करीने घणा कालनुं पाप धोइ नाखे. आत्माने ज्ञान, दर्शन अने चारित्ररूप जा वनोजनथी पोषे. ए प्रमाणे वचमां वचमां पोसह करण रूप विश्राम लेतो थको आराधकजावना स्थानकें जइ पहोचे. अहीयां आठे दिवसें अथवा पंदरे दिवसें पोसह करे, तो पण फल एक पोसहनुं एटलुं कसुंढे. शास्त्रमध्ये एक पोसहनुं फल कसुंढे, ते जाणवुं, जे प्रभुनी आज्ञापूर्वक एक अहोरात्री पोसह करे, ते जीव बे हजारने सातशें कोडी तथा ते उपर सीतोतेर कोडी सी तोतेर लाख, सीतोतेर हजार, सातशें ने सीतोतेर. एटला पदयोप म तथा एक पदयोपमना नव जाग करीये तेवा सात जाग उपर एटलुं देवतानुं आयुष्य बांधे ; अने एटलीज नरकगतिथी बूटे. अहो ! एक पोसह कखाथी जीव, एटलो लाज उपार्जे ? तेना अंकसंख्यानी स्थापना. (१७७७७७७७७७७ अने ६) एटलुं फल, एक शुद्ध व्यवहारपोसहनुंढे. अने वली जो व्यवहारपोसह क

रतां थकां चेतमाने निश्चयपोसहनी लीनता लागी, तो ते पोसह ना. फलप्राप्तिनुं तो परिमाण पण न थाय. तेनो अगणित लाजठे. यावत् रत्नत्रंथी ह्यायंकनावें थड जाय. त्रणे लोकनां नथ्य जीवने पूजनीय थाय. ए माटे पोसहठे, ते गृहस्थने अवश्य करवुंज. ए पोसहठे, ते कर्मरूपी नावरोगनुं औषधठे. माटे गृहस्थे पर्वदिवस आवे त्यारें जरूर पोसह करवुं. हवे ए व्रतना पांच अतिचार लखेठे.

१ प्रथम अप्पडिलेहिअ, दुप्पडिलेहिअ, सिस्नासंथारक अतिचार. ते जे स्थानकने विषे पोसह संथारो करे, ते नूमिनी तथा संथारानी पडिलेहणा करे नहीं. एटले संथारानी जग्या पोतानी आंखेथी सारी प्रेठें निगाह करीने जूए नहीं अने कदापि जूए तो प्रमादथी कांइ दीठी कांइ न दीठी, एवी रीतें जूए, ते पहेलो अतिचार.

२ बीजो अप्पमस्त्रिय, दुप्पमस्त्रिय, सिस्नासंथारक अतिचार. ते एम. के, ते संथारो, रजोहरण प्रमुखथी पुंजे नहीं. कदापि पुंजे, तो जेवो तेवो गडबडथी संथारो पुंजे, पण वस्त्रांचलें दंभाशणथी पुंजे नहीं, अने कोइ जीवनी रक्षा करे नहीं. ते बीजो अतिचार. जे प्रमाणे श्री जैनशासननी शैली एवी ठे, ते प्रमाणे मार्गी जीव क्रिया करे, ते आवी रीतेंके प्रथम तो हरेक क्रियामां दृष्टिपडिलेहण करे. सारी रीतें सर्व स्थलें चीज ने निगाह करी जोइने पढी पुंजणा प्रमुखथी पुंजे, पढी ते वस्तु वापरे, एवो तो सहेज चाल ठे. त्यारें पोसहादिक क्रियामां तो निपट उपयोग धरीने पडिलेहणा प्रमुख करवी जोइयें. अने एवी रीतें जयणार्थी जो न करे, तो तेने बीजो अतिचार लागे.

३ त्रीजो अप्पडिलेहिअ, दुप्पडिलेहिअ, उच्चारपासवण नूमि अतिचार. ते एमके लघुनीति अथवा वमीनीति परवानी नूमिने सारी रीतें दृष्टियें करी अवलोकन न करे, अने अवलोक

न करे, तो जेम तेम काम चलावी दे. जीवयत्न कीधा विना लंघु नीति प्रमुखनी परवणा करे, ते त्रीजो अतिचार.

४ चोथो अप्पमखिय, डुप्पमखिय, उच्चार पासवणं नूमि अति चार. ते मात्रानी, तथा पोसहशालनी नूमि अप्रमार्जित देखीने न पुंजे. अने पुंजे तो यदा तदा करीने काम करे. एम वडीनीति, लघुनीति प्रमुख यत्तथी परववे नहीं ; ते चोथो अतिचार.

५ पांचमो पोसहविधि विचरीए अतिचार. ते आहार त्याग पो सह कीधे, क्रुधादि परीसह जागे, त्यारें पारणुं करवानी चिंता करे, के प्रजातें फलाणी रसोइ अथवा फलाणी चीजनो आहार करखुं तथा एम चिंतवे जे अमुक काम सवारें करवुंठे, ते त्यां जइश अने तेनी उपर तागादो करीश. तथा प्रजातमां पोसह पालीने पढी सारी रीतें तेजमईन करावीने खुब गरम पाणीथी स्नान करीश. तथा अ मुक पोशाक पहेरीश, अने कुलस्त्रीनी साथें खूब तरेहथी आवी री तनो जोगविलास करीश. एवुं सावय चिंतवे, तथा संध्यासमये स्थं मिलशोधन न करे, पोसहमां विकथा करे, निडाकरे अने नीचें लखेला अठार दोपोने टाले नहीं. ते अठार दोपोनां नाम लखीएं तैयें.

१ पोसहमां व्रती विनाना बीजा श्रावकनुं आणेलुं पाणी न पीवुं.

२ पोसह निमित्तें सरस आहार लेवो नहीं.

३ पोसह करवाना आगले दिवसें उतर पारणामां विविध प्रकार संयोग मेलवीने आहार करवो नहीं.

४ पोसह अथवा पोसह निमित्त आगले दिवसें देह विनूषण न करवुं.

५ पोसह निमित्तें वस्त्रादिक धोवराववां नहीं.

६ पोसह निमित्तें आनूषण घडावीने पहेरवां नहीं, वस्त्र लेवां नहीं, अंगें घरेणां पहेरवां नहीं. स्त्रीने पण नथ तथा कंकण प्रमुख जे सौजाग्यनां कुशल चिन्हठे, ते पहेरवां परंतु ते वि ना पोसहमां बीजां नवां घरेणां घडावीने स्त्रीयें पहेरवां नहीं.

- ७ पोसह निमित्त, वस्त्र रंगावीने पहेरवां नहीं.
 ८ पोसहमां शरीरस्थी मेल प्रमुख उतारवो नहीं.
 ९ पोसहमां शयन करवुं नहीं. निद्रा करवी नहीं.
 १० पोसहमां सारी वा नगरी स्त्री संबंधी कथा करवी नहीं.
 ११ पोसहमां आहारने सारो नगरो कहेवो नहीं.
 १२ पोसहमां सारी वा नगरी राजकथा तथा युद्ध कथा करवी नहीं
 १३ पोसहमां अमुक देश आवो रूडोठे अथवा अमुक देश नूनोठे,
 एवां देशकथानां वचन, बोलवां नहीं.
 १४ पोसहमां पुंज्या विना नूमिए लघुनीति अथवा वडीनीति परठव
 वी नहीं, अने परठवे तो पोताथी वोसिरावे. इरियावही पडिक्कमे.
 १५ पोसहमां बीजानी निंदा करवी नहीं.
 १६ पोसहमां स्त्री, पिता, माता, पुत्र, जाइ विगेरे सर्व संबं
 धी साथें वार्तालाप करवो नहीं.
 १७ पोसहमां चोरनी कथा न करवी.
 १८ पोसहमां स्त्रीनां अगोपांग दृष्टि लगावीने जोवां नहीं.
 ए अठार दोष पोसहना ठे. ते त्याग करीने पोसह करे, ते शुद्ध
 पोसह कहियें. तेथी जो विपरीत करे, तो पांचमो अतिचार लागे.
 इति श्रीद्वादशव्रतविवरणे एकादश पौषधोपवासरूपतृतीय शिद्धा
 व्रते पंक्ति श्रीउद्योतसागरगणिना कृतज्ञाषा संपूर्णा ॥ ११ ॥

॥ अथ ॥

॥ श्री.द्वादश अतिथिसंविज्ञागनामा चतुर्थ ॥

शिद्धाव्रत प्रारंभः ॥

॥ दोहा ॥

अब बारम व्रत हे “अतिथि, संविज्ञाग” यह नाम;
 कहुं दोष आहारके, पुनि अतिचार हे ताम ॥ १ ॥

હવે અતિથિ એટલે જેને લૌકિક પર્વોત્સવાદિક દિવસોનું પ્રયોજન નથી, તે અતિથિ કહીયેં. એટલે લોક વ્યવહારમાં જે સંસાર યુદ્ધિની હેતુ તિથિ, તેહેવાર, વિવાહાદિ લગ્નતિથિ ઇત્યાદિક સર્વ જેણે ઢોડી દીધાંઢે. સર્વે દિવસોમાં જેની ધર્મારાધન કરવાની એક નિષ્ઠાઢે, તેને અતિથિ કહીયેં. અથવા જેમ અતિથિ એટલે પ્રાહુણો, મિજમાન માણસ કોડને ઘેર આવે, તે કાંડ તિથિ તેહેવાર નો દિવસ જોડને ન આવે, ગમે તે દિવસે પંથેથી ચાલ્યો આવે. તે ને કાંડ તિથિકે તેહેવારનું પ્રયોજન નહીં, અણચિંતવ્યો આવીને ઝજો રહે ; તેમ સાધુ પણ નિમંત્રણાદિ કીધા વિના જોજન કાલેં આવી હાજર થાય. પ્રાયેં સાધુ અમથો તો ગુરુ આજ્ઞા વિના ગૃહસ્થને ઘેર કદાપિ જાય નહીં, અને જોજન કાલેં મધુકર એટલે ત્રમરની વૃત્તિ કરે. નિમંત્રણ વિના ગૃહસ્થને ઘેર વિચરતા જાય. તે પણ ગૃહસ્થને અકલામણ ન ઉપજાવે. એવી રીતે આહાર લિયે, તે અતિથિ જિનાજ્ઞાકારી શુદ્ધ સાધુ તેનો જે સંવિનાગ કરે. એટલે ન્યાયોપાર્જિત શુદ્ધવ્યવહારેં કમાણું જે ઇત્યાદિક તે માંથી પોતાના ઝડર જરણને માટે ઉત્તમ કુલાચાર પૂર્વક જે શુદ્ધ નિર્દોષ આહાર નીપજાવ્યો અને તે પણ પૂર્વકર્મ પશ્ચાત્કર્મો દિ દોષ રહિત હોય, એવો શુદ્ધ અને નિર્દોષ આહાર તે બહુમાન સહિત જાગ્યયોગેં ગૃહને વિષે સાધુ આવ્યા થકા અતિહર્ષવંત થયો થકો આહાર આપે. અને તે પણ દાનના પાંચ ગુણેં કરી યુક્ત દાતારની શુદ્ધતા ધરી આપે. તે દાનના પાંચ ગુણનાં નામ લખેઢે.

૧ પ્રથમ જે જૈનમાર્ગી દાતાર. તે શુદ્ધ પાત્રની પ્રાપ્તિ પામીને પ્રથમ પોતાના ઘરના આંગણને વિષે મુનિનાં દર્શન માત્ર થયાં અને તેણે કરી ઘણા દિવસની અંતરંગની ચાહનાના ઉદ્ધાસથી આનંદનાં આંસુ આવે, જેવી રીતે કોડ આપણો પ્રિય અને પરમ હિતકારી પ્રાણપ્રિય એવો વદ્ધજન સજ્જન દૂર દેશાંતરેં ગયો હોય, તેને કદી

पण मनथी विसारतो नथी; मनमां एज वांठा लागी रहे के ते आपणने क्यारें मजशे? एवी चाहना राखतां राखतां घणो काल वील्या पढी लांबी मुदतें कोइ वखत ते सज्जन अणचिंतव्यो एका एक आवी उजो रहे, ल्यारें ते परम वल्लजने जोइने अंतरंग रागनी धारा उल्लासथी आंखमांथी हर्षनां आंसु पडे. ते शीतल होय जे कारणे वियोगना आंसु गरम होयठे अने हर्षनां आंसु शीतल होयठे. तेम श्रावक पण साधुने आवतो देखी करी प्रशस्त गजकिना उल्लासें उठे; अने मनमां विचारे के अहो! आज हुं महोदो जाग्यशाली के जे हुं अनादिनो जूढयो, स्वइव्य संबलरहित, जाव दरिडें पीडित, ज्ञानलोचन रहित अंधजावें पीडयो, अपारसंसारचक्रमां पडयो जटकतो हतो, एवो जे हुं, ते बहु अकथनीय दुःख पामतो अने कशी गणतीमां नहीं हतो, एवो महादुःखी मने जोइने आ महारा मोहोटा हितकारी मुनि राजें महोदो करूणानाव धारण करी मारा उपर महोटी मेहेर बानी कीधी. जे प्रथम तो मने ज्ञानांजनशलाका फेरवीने मारां सम्यक्ज्ञान लोचन खोली दीधां अने ए मुनियें त्रण तत्वसे वारूप आजीविकानो व्यापार शीखवाडयो, तथा मुजने रत्नत्रयी धारणरूप नियमा करी दीधी. एवी रीतें महारो अनादिनो दरिडजाव मूकाव्यो, मने सारा आदमीनी गणतीमां आय्यो. एवा निष्कारण अने गरज विना महोटा उपकारी महामुनिराज ते मारा घर आं गणाने विषे आव्या, ए जावनानी पुष्टिथी, प्रशस्तरागना जाव उल्लासथी हर्षानंदनां आंसु आवे, ते दाननो पहेलो गुण.

१ बीजो जेम संसारी जीवने अत्यंत इष्ट वस्तुनो संयोग पा मवाथी रोमावलि उज्जी थाय, तेम महोटी नकिना प्रजावथी मुनिने जोइने ते श्रावकनी सर्व रोमावलि उल्लसित थाय, अने हृदय मां हर्ष समाय नहीं; ते दाननो बीजो गुण.

३ त्रीजो मुनिने देखीने मुनिप्रत्ये बहुमान उत्पन्न थाय. जेम कोइ संसारी सामान्य गरीब गृहस्थने घेर राजा पोतें चाली आवे त्यारें ते गृहस्थ, ते राजाने केवुं मान आपे? अर्थात् घणुंज मान आपे. मनमां घणोज आश्चर्यमय यइ उमेद नखो हर्ष नखो थाय. अने मनमां विचारेके अहो ! आज महारे घरे महा राज आव्या, माटे घरमां कोइ सारी अने नवाइ जेवी चीज होय ते हुं एमने जेट करुं, फरी फरी एवा मोहोटा लोको मारे घेर क्यां यो आवे ? आवो संयोग फरी क्यारें मलवानो ठे ? आ दुर्जन यो गतो मारा मोहोटा जाग्योदयथी मळ्योठे. एवो विचार करी घर मां जे सर्व करतां सारी अने नवाइनी चीज होय, ते राजाने जेट करवा माटे काटे. वली विचारेके आ महारा घरनी चीजने महा राज कबूल करे, तो महारां मोहोटां जाग्य हुं मारुं, एवा उह्ना सथी ते गृहस्थ, राजाने पोतानी वस्तु जेट करे, तेम श्रावक पण साधुने पोताने घेर आव्या देखीने तेउ प्रत्ये घणुं बहुमान करे. अने विचारे के एवा निस्पृहीमां शिरोमणि, जगद्धंधु, जगत् हि तकारी, जगदत्सल, निष्कामी, आत्मानंदी, आत्मारामी, करुणा निधि, परमोपकारी, परमपात्र, करुणासागर, संसारजलधिउ ऋरण, परमउपकार करवामां दह्, क्रोधादिकपायजह्क. पोतें तरेला, परने तारनारा, एवा महामुनिराज चालीने महारे घेर आव्या, तो आज महारां मोहोटां जाग्य जाणवां. आज रूडो सुवि हाण थयो, आज महारे आगणो कामधेनु, कल्पवृक्ष, चित्रावेली अने चिंतामणि ए अणचिंति चाली आवी अने आज महारी जा गृत दशा सफल यइ. एवो हर्ष नखो ससंच्रम होतो यको ते मुनि नी सन्मुख जाय अने त्रिकरण गुह प्रणाम करीने कहे के हे स्वामि ! दीनदयालुजी ! पधारीयें. माहारा घरनुं आंगणुं पावन करियें. एवुं बहु मान दइ करीने घरमां पधरावे, पढी मनमां विचारे के,

अही ! महारां अतुल जाग्यनो उदय थयो होय तो आज आ साधु महारां आहार पाणीनो अनुग्रह करे, जे कारण माटे साधुजीने आहार लेवामां महोद्री तजवीजठे. आहारनी गवेषणा करे, शुद्ध निर्दोषनी प्रतीति आवे, त्यारें तो साधु आहार ले. ए कारण माटे रखे कोइ दोष माराथी उपजे ? एवो विचार करी त्रिकरण योगें बहुशुद्ध, मान जखो उपयोगी थको विधिपूर्वक आहार लावे, अने मीठां वचनोथी ते साधुनी विनति करे के हे स्वामिजी ! हे गुरुजी ! आ शुद्ध निर्दोषी आहारठे, ए माटे हे कृपानिधान ! मुज सेवक उपर परम शुभ दृष्टिनो पसाय करी संपात्रकर पसारीयें. महारो निस्तार करीयें. एवां मीठां अने परम नृत्तिवंत वचनोयें विनति करतो थकां आहार आपे, त्यारें ते मुनिराज, ते योग्य आहार जाणीने ले, अने आवक पण जेटली दानलायक निर्दोष वस्तु होय, तेज सर्ववस्तुनी निमंत्रणा करे. एवा विधियें करी दान आपीने फरी ते मुनिप्रत्यें हाथ जोडी, नीचो नमी, पृथ्वीपर मस्तक लगावीने नमस्कार करे. पढी वली मीठां वचनोयें विनति करे के हे स्वामि ! कृपानिधान ! मुज गरीबनी एक विनतिठे, ते सांजली लेइयें. सेवक उपर मोहोटी कृपा करी मने महोदो कखो, मारीपर महोदो उपकार कखो, आज महारं घर पावन थयुं. उत्कृष्ट जाग्योदय विना मुनिना चरण कमलनी रज घरमां क्यांथी पडे ? (गुणपदकजधूलरजकंचन सेवहुं मूल मेरा) आजनो दिवस सफल थयो. फरी पण हे स्वामिजी ! अशन, पान, खादिमं, खादिम, औषध, जेषज, वस्त्र, पात्र, सिन्हा, संथारकादि प्रयोजन उपजे, त्यारें सेवक उपर कृपा करी अवश्य अनुग्रह करवोजी. स्वामिजी ! आप तो महोटा मुनिराजठो, गुणवानठो, निस्पृहीठो. आपने कोइ चीजनी कमती नथी, कोइ वातनो प्रतिबंध नथी, वायुनी पेरें अप्रतिबंधठो. तो पण हे करुणानिधान ! मुज सेवक उपर

रूपा करीने फरी अनुग्रह करवो. ए प्रमाणे कहेतो कहेतो पीता नी हृदसुधी ते मुनिश्रेष्ठने पहोचाडवा जाय.

४ चोथो गुण एके, त्यांथी ते मुनिने वंदना करी, पाठो फरी घेर आवी, नोजन करे. पण तेने मनमां हर्ष समाय नहीं. महारो मुनिना आगमनरूप जाग्योदय थयो, तेणे करी हर्षवंत थयो थको विचारे के आज कोइ माहारे जली वात थइ गइ, मने महोटो कोइ जान थयो. कारण, जे मुनिराज निस्पृही तथा तृष्णारहित, गतप्रतिबंधी, सहजउदासी, निरीह, एवाने में विनति कीधी, एटले तरत महारे घेर आब्या.वली में जे आहार आप्यो, ते पण सर्व लीधो. वचमां कोइ अंतरायरूप विघ्न न थयुं. एथी करी महारो कोइ सारो वखत प्रगट्यो जणायठे. फरी आवो योग क्यारें मले? अने जो मले, तो जाणुं जे महारे अनुव्य पुण्यनो प्रसाद थयो. एवी अनुमोदना वारंवार करे.

५ पांचमो गुण. ए जे जेम कोइ मंदजाग्यवान् पुरुष, व्यापार करतां करतां थोडुं कमाय, तेने कोइक दिवसें एकज शोदामां लक्ष्म्यनी प्राप्ति थाय, त्यारें ते फरी व्यापारनी अनुमोदना केवी चाही चाहिने करे? तेवी रीतें एना करतां पण अधिक दाननी चाहना समकेती जीव राखे. ए पांचे गुणोयें युक्त दान आपवुं, ते शुद्ध दान कहेवाय, ए शुद्धदानथी अतिथिसंविनागव्रत थाय.

अहींयां श्रावकें साधुने दोष रहित आहार आपवो, अने साधुयें पण दोषरहित आहार लेवो. त्यां दोषनी विचारणा करतां प्रथम शोल दोष श्रावकथी लागे. अने शोल दोष साधुथी लागे. तथा दश दोष साधु अने श्रावक बन्नेथकी उपजे. ए प्रकारे बद्धा मली बेंतालीश दोषनो त्याग करीने साधु आहार लीये, ते बेंतालीश दोषमांथी प्रथम श्रावकथी शोल दोष लागे, ते लखेठे.

૧ પહેલો આધાકર્મી દોષ. તે સાધુને વાસ્તે ઠકાયનો આરંજ કરી, આહાર નીપજાવે, તે આધાકર્મી દોષ.

૨ બીજો ઉદ્દેશિકદોષ. તે જેવારેં રસોડ કરવા માંમે, તેવારેં પોતેં રસોડ કરનારને કહેકે, રસોડ ઘણી કરજો. કારણકે, સાધુ પ્રમુખ આવજો, તેમને સારી રીતેં આપશું. જો રસોડ ઘરમાં પુષ્કલ હોય, તો કોઈને દેવાય. કદાપિ રસોડ કમતી હોય, તો દેવાય ન હોઈ. ત્યારેં સાધુને શું અપાય ? એ માટે રસોડ વધતી કરજો. એવી રીતેં સાધુનું નામ લેઈની વધારે રસોડ કરાવે, તે ઉદ્દેશિકદોષ.

૩ ત્રીજો પૂતિકર્મદોષ. તે આધાકર્મી પ્રમુખ હર કોડ દોષેં દૂષિત એવો અશુદ્ધાહાર હોય, તે શુદ્ધાહારની સાથેં જોડવે, તે પૂતિકર્મ દોષ.

૪ ચોથો મિશ્રજાતિદોષ. તે ઘરમાં કહ્યા કરે કે, રસોડ વ તાવલેં બનાવો. વચત થયોઠે માટે જો વેલાસર રસોડ બનાવો, તો કાંડ આપણ જમીયેં અને કાંડ સાધુને પણ આપીયેં. એ માટે તાકીદશી રાંધો. એમ કહી કહીને જે આહાર બનાવ્યો, તે મિશ્ર જાતિ દોષેં દૂષિત આહાર જાણવો.

૫ પાંચમો આપનાદોષ. તે જે ગૃહસ્થ, નોજન વચતેં એમ કહે જે આજ આ રસોડમાંથી આટલો આહાર વાણમાં જૂદો કાઢી રાખો. તે જેવારેં સાધુ આવજો, ત્યારેં દેવો પડજો. એવી રીતેં વ્યવહાર કરીને આપવું, તે પાંચમો આપનાદોષ.

૬ ષષ્ઠો પાદુડીદોષ. તે સાધુને આવ્યા જાણી ચીજ વસ્તુ આગલ પાઢલ સ્વડજડ કરે, ધકા ધકીમાં સાવંચક્રિયા કરીને સાધુ આગલ લાવીને આહાર આપે, તે પાદુડીદોષ.

૭ સાતમો પ્રાહુઃકૃતદોષ. તે સાધુને આવ્યો જાણીને જો ઘરમાં અંધારું હોય, તો તેને મટાડવાનો પ્રયત્ન કરે, સ્વડકી, જાલી, બારી, બારણાં, એ સર્વને તરત ડઘાડી નાચીને અજવાળું કરે. મનમાં

जाणो जे अंधारुं हरो तो साधु आहार लेशे नहीः एम करी आहार आपे. ते प्रादुःकृतदोष.

७ आठमो क्रीतदोष. जे साधुने आव्यो जांणी करी बजारमांथी मूल्य आपी करी आहार वेचातो लावी साधुने आपे, ते क्रीतदोष.

८ नवमो प्रामित्यदोष. ते कोइतुं उधार उठीतुं लेइने आपे, क रज करीने आपे. ते प्रामित्यदोष.

१० दशमो परावर्तितदोष. ते साधु आव्या जाणी मनमां विचारें जे, महारा घरमां तो नीरस आहारठे; ते साधुने केम दीधो जाय ? वास्ते पडोशी अथवा संबंधीने घेर, ते नीरस आहार आपीने तेने बदले साधुने सारु सारो सरस आहार थोडो लावे, ते साधुने आपे. ए दोष, नक्तिथी अथवा अजिमानथी अथवा लोकलाजथी थाय. एटले लोकोमां वात चर्चा थाय, जे आवो मात बर गृहस्थ यइने एवो आहार साधुने आपेठे, अथवा कोइ नीरस आहार देतां थकां पाडोशी जोशे, तो आपणी निंदा करशे, ने कहेशे के ए एवो आहार साधुने आपेठे ! एमाटे लोकलाजथी सारो आहार लावीने आपे, ते दशमो परावर्तित दोष.

११ अगीयारमो अन्याहतदोष. ते पोताना घरमां जें आहार बनेलो होय, ते नइकपणाथी आहारने सामो लइ साधुने स्थानकें जइने आपे, ते अन्याहतदोष.

१२ बारमो उद्भिन्नदोष. ते कोठीमां तथा संजीरा प्रमुखमां चीज राखेली होय, ते चीजनो आहार, ते कोठी संजीरा प्रमुखतुं तातुं उघाडीने तेमांथी आपे, ते उद्भिन्नदोष.

१३ तेरमो मालाहत दोष. ते आहारने मेडी माल उपर, अथवा ठीका उपर, अथवा ठंत उपर, अथवा बीजा कोइ स्थानक उपर उंचो राखेलो होय, ते निसरणी प्रमुख मांढीने त्यां पहोची

ने पढी उतारी लावे. अथवा नोंयरामां नीचें उतरी तेमांथी आहार लावे, ते आहार, साधुने आपे, ते मालाहतदोष.

१४ चौदमो आह्वियदोष. ते ए के पारकाना हाथमां जे. ची ज होय, ते तेनी कनेथी ठीनवी लेइने साधुने आपे, ते आह्विय दोष.

१५ पंदरमो अनिसृष्ट दोष. ते एके घणा माणसोनी कोइ साधारण चीज, वेंची लीधा विनानी होय, तेमांथी उपाडीने साधुने आपे, ते अनिसृष्टदोष.

१६ शोलमो अध्यवपूरकदोष. ते कलकलता पाणीमां बीज्जं पाणी पूरे. अथवा जात प्रमुख चूला उपर चडेलांढे, तेमां बी जा चोखा नाखे, एम तैय्यार यता आहारमां बीजी पूरणी करे, अने मनमां विचारे के आज गाममां साधु घणा आव्याढे, तेउ मांथी हरकोइ पण आहार लेवा माटे आपणे घेर आवी चडशे, ए माटे रसोइमां घणी पूरणी करी रसोइ वधारे करावियें. एवुं करीने पढी ते आहार साधुने आपे, ते अध्यवपूरकदोष. ए शोल दोष, श्रावकथी साधुने लागे ढे. एमां केटलाएक दोष अजाणपणे लागे, केटलाएक नक्तिथी लागे, केटलाएक दृष्टिरागथी लागे अने केटलाएक अजिमानथी लागे. ए शोल दोष टाली तजवीज करीने श्रावक, शुद्ध आहार साधुने आपे अने साधु पण ल्यारें निर्दूषित आहार जाणीने ले.

हवे साधुथी शोल दोष उपजे, ते कहेढे.

१ प्रथम धात्रीदोष. जेम धात्री उदरपूर्णथी गृहस्थना बाल कने रमाडे, तेम साधु पण गृहस्थना बालकने रमाडे, तरेह तरेहनां वचनोयें करी बोलावे, चपटी वगाडी रीकवे, तरेह तरेहनां चाटुक वचन बोली करीने बालकने, हसावे, घणो प्यार देखाडे. तेवुं जोइने ते बालकनां माता पितादिक जाणे के साधुजी अमारा ठोकरा उपर बहु हेत करेढे. तेणे करी ते बालकना नि

मित्तें ते साधु उपर दृष्टिरागनो उल्लासी थाय, तेवारें साधुने आहार आपे. ते आहार साधु ले, त्यारें धात्रीदोष लागे.

१ बीजो दूतीदोष. ते जे साधु विचरवा गया थका श्रावक श्राविकाने कासीदनी पेंठें परगामना समाचार अथवा कागल आणीने आपे पीयरनी हकीकत लावीने वढूने कहे. वली वढूप्र मुखने बीजी मुखचातुरी बनावीने कहे के, तमारी माताजी सुख चेनमांढे, अने तमारा नाइजी पण साजा ताजाढे. बीजा पण सर्व कुटुंबीयो कुशल हेम ठे. वली कहेके फलाणानुं सगपण थयुं. फलाणाने ठोकरो थयो, ते तमोने अमुक चीज मोकलशे, तेमणे अमुक चीज तमारी पासेंथी मंगावीढे. इत्यादिक संदेशा कही करी गृहस्थने राग उपजावी आहार ले. अहीयां कोइ गृहस्थें धर्मसंबंधी संवरवृद्धि कारणरूप संदेशो कह्यो होय, तेपण निह्ना अवसरें न कहे, बीजे अवसरें कहे पण संसार संबंधी संदेशो तो कदापि कालें कहेज नहीं, एवी रीतें गोचरी जायने संदेशा क हीने निह्ना लिये, ते बीजो दूतिकर्मदोष.

३ त्रीजो निमित्तदोष. ते गोचरी गये थके गृहस्थने, निमित्त बतावे, गृहगोचर, शुजदशा, अशुजदशा बतावे, तमोने आटला दिवसनी पीडाढे, तमोने बारमो वा आठमो शनिढे, एवुं कहे; तथा आटला वर्षनी तमोने पनोतीढे, माटे अमुक दान आपजो, जाप करावजो, एथी करी सुख थशे. आगल घणा सारा ग्रह आ वशे; त्यारें घणुं सुखचेन पामशो. तमारा दिलमां अमुक वातनी चिंताढे. एवी मनमानी वातो कहे, तेथी ते गृहस्थ खुशी थाय. चमत्कार पामे अने सारो आहार आपे, ते साधु लीए, तेवारें तेने निमित्तदोष लागे.

४ चोथो आजीविकादोष. ते वहोरवा गये थके त्यां गृहस्थ नी पासें पोतानी जाति झाति जाहेर करे ने कहेके, शेवजी! तमे

अमने नथी उलखता ? अमे फलाणा शाहना ठोकरा, फलाणा ना जत्रीजा, फलाणो अमारो जाइ थायठे, तमारी साथें पण अ मारे संसारनो नातोठे. तमे अमने उलखता हशो के नहीं उलखता हो ? पण अमे तो सर्व जाणीयें ठैयें. एक आहारार्थे एटला संबंध प्रगट करे, ते वारें ते गृहस्थने संबंध संबंधी राग उपजे. तेणेकरी ते खुशीथी आहार आपे, ते आहार साधु लीये, ते आजीविकादोष.

५ पांचमो वणीमगदोष. ते जे आहारने अर्थे साधु दीन पणुं बोले के, आज संसारमां सर्व स्वार्थीठे, परमार्थी कोइ नथी. तो अमारी खबर कोण लेठे ? तमारा जेवो कोइ धर्मरुचि, धर्मिष्ठ, उपकारी अने उदारचित्तवान् होय, ते जाणे, बीजो कोण जा णे ? अमे तो निराधार, निरालंबनवृत्तिवाला ठैयें. अमारो कोइ वालो सगो नथी. आ नगरमां तो एक तमारुंज घर धर्मात्माठे, जे आटली पण खर खबर तमे लीयो ठो. तमे अमारी तजवीज राखवा वालाठो. तमे तो साधुना मा बापठो तमेठो, तो अमारो आटलो पण निर्वाह थायठे. इत्यादि दीनतानां वचन निर्वाहने अर्थे कहे, त्यारें ते गृहस्थने कांइ अनुकंपा अने कांइ अजिमान तथा कांइ राग उपजे, तेवारें आहार घणो आपे, ते साधु लीए, तो पांचमो वणीमगदोष लागे.

६ ठठो तिगंठादोष. ते आहारने अर्थे गृहस्थने घेर गये थ के गृहस्थनी नाडी जूए, रोगना आदान, निदान प्रमुख कहे, औषध, गोली, चूर्ण, काथ प्रमुख बतावे, रोगनुं मूल कारण कहे के फलाणी चीज खावाथी व्याधि उत्पन्न थयोठे; ते माटे जो गो ली खाउतो. आ, रसनी गोलीठे ते खाउ. नहीं तो चार पांच दिवस औषधिनो काथ कूटांवीने खूब तरेहथी उकालो करावी पीउ. एवुं गृहस्थ सांजले, त्यारें खुशी थाय ; अने मनमां जाणे जे ए साधु सर्वरीतें खबरदारठे. एने बीजुं कांइ आपणुं तो

ए लेशे नहीं. माटे खूब तरेह्यी आहार तो आप्या करो? एवं विचारी घरमां स्त्रीयादिकने पण ते साधुने सारी रीतें आहार अपवातुं कही राखे. एवी रीतें गृहस्थने रागवान् करीने आहार लेवो, तेथी ठछो तिगंठादोष साधुने लागे.

४ सातमो क्रोधपिन्दोष. ते जे आहारने अर्थे साधुजन कोइ गृहस्थने घेर जाय अने ते गृहस्थ तो महारूपणठे, एवं साधुयें जाणुं. ठती जोगवाइयें पण ते गृहस्थने रूपणतायें करी साधुने आहार आपवानी सामर्थ्य नथी; तेथी ते मुखथी नाकारो करे. ते समयें साधु क्रोध करीने एवी शापनी जापा बोलेके ठती शक्तियें पण साधुने आहार आपवानी ना कहोठो तो तमारे घेर लक्ष्मी नहींज रहेजो. जे ठे ते पण नष्ट थइ जशे. आ नवविध परिग्रहनी जे जे वस्तु ठे, तेनी सत्ता रहेजो नहीं. एवा आशयथी बोले, त्यारें ते गृहस्थ शापना जयथी एम जाणो के, ए साधुठे, तपस्वीठे, माटे तपश्चर्याना बलथी आवुं कहेतो हशे. शुं जाणीयें एना कहा प्रमाणे थइ जायतो? माटे थोडाने माटे शुं करवा एवं करीए? एम विचारीने साधुने आहार देवानी समर्थ्य करीने आहार आपे, एवो क्रोध करी साधु आहार ले, ते क्रोधपिन्दोष. अथवा साधुने आहार आपवा माटे घरमां कोइ तरेहनो कषाय करवो कराववो पडे, ते पण दोष एमांज लेवो.

५ आठमो मानपिन्दोष. ते जे साधु, गृहस्थने घेर आहार लेवाने माटे जाय, त्यारें गृहस्थने जोइने तेनुं महोटुं मान तथा सत्कार करे. तेनी रुद्धिने जोइने कहेके तमे महोटा धर्मात्मा अने रुद्धिमान् गृहस्थठो. अथवा पोतानुं अजिमान देखाडवासारु एवी रीतें कहेके, अमे पण कोइ दिवस आवा हता, अमारा घरमां आटलुं इच्छ हतुं, हुं आटला गामनो खावंद हतो, अमुक बडा

सिरदार अमारी सेवा करता हता, आवी लक्ष्मीनो लहावो लेता थका, खाता पीता हता, सर्व जग्यायें हुकम चलावता हता अथवा अमारो व्यापार दजारा कोश सुधी चालतो हतो. प्रत्येक गाममां अमारी दुकान हती, लक्ष्मीनी संख्या न हती. हजारो रुपैय्यानी तो कांइ गणती पण नहीं राखता हता. जग्या जग्यानी दुकानना गुमास्ता तथा जलामणीया हता. दुकानोना जवाब, खत पत्र विगेरे आवता हता. देश परदेशमां कोण अमने नहीं जाणता हता? अर्थात् सर्व उलखता हता. हवे तो अमे साधु थया, बीजाने घेर आहार लेवाने अर्थे नीकल्या ठीयें, त्यारें हवे पाठलनी वात गुं याद करीयें? एवुं ते साधुनुं कहेवुं सांजले, त्यारें ते गृहस्थलोक पण जाणे के “आ सांधुपण असल महोटा घरनो ठे, एवडी बढी संपत्ति ठो डीने नावथी साधु थयो देखायठे; ए माटे एने जली रीतें विवेक पूर्वक आहार आपो, एमां महोटो नफोठे.” एवो बुद्धिनो प्रपंच करी आगली गृहस्थावस्थानी संपत्तिनां वखाण करीने आहार लेवो, ते मानपिंददोष. तथा साधुनी पासेंथी गृहस्थ मान पामे. ते एवी रीतें के ते गृहस्थ, साधुनी पासें आये थके महोटी पर्वदाने विषे तेने साधु उंचे सादें हाथनी संज्ञा करी बतावे के अहींयां आवी बेसो. एवुं मान आपे, त्यारें गृहस्थ जाणे के आटला लोकोनी वचमां अमोने आदर सन्मान आप्युं; माटे ए साधु सर्व तजवीज वालाठे. महोटी उलादनाठे. एवुं जाणी ते गृहस्थ, ज्यारें ते साधु घेर बहोरवा आवे त्यारें आहार आपे, अने ते साधु ले, त्यारें तेने मानपिंददोष लागे.

ए नवसो मायापिंददोष. ते जे आहारने अर्थे साधु, गृहस्थ ने घेर गये थके कोइ कूड कंपट करी रूपपरावर्तनादिक कला करीने आषाढनूति साधुनी पेरें मायां प्रपंच करे अथवा बाजी गरनी पेरें तंत्रख्याल देखाडोने चमत्कार उपजावे. तेथी करी

લોકી આગ્રહ કરે કે, આ સાધુ તો કરામતનું ઘરજાહે ; એ સર્વવિદ્યા જાણે છે. એવું જાણીને તે સાધુને ઘણા સન્માનથી આહારાદિક આપે. તથા વલી કહે કે હે સ્વામીજી ! તમોને જે જોઈયેં, તે તમે બોલું પણ કાંઈ લ્યો. એવી રીતેં માયાપ્રપંચ વિદ્યાને ફોરવીને સાધુ આહાર લે, તે માયાપિંદદોષ કહિયેં.

૧૦ દશમો લોચપિંદદોષ. તે જે સાધુ આહારાર્થેં ગૃહસ્થને ઘેર જાય અને ત્યાં કોઈ ઉદાર અને પ્રબલ દાનનો દાતાર જોઈને તે સાધુ તેના પાસેંથી પોતાના સ્વપ કરતાં વધારે આહાર લીધે ; તેથી તે લોચપિંદદોષ સાધુને લાગે.

૧૧ અગીયારમો પુષ્પઘ્નાસંસ્તવદોષ. તે આહારને અર્થેં સાધુ ગૃહસ્થને ઘેર જાય અને ત્યાં આહાર લે, તે પહેલાંજ ગૃહસ્થની સ્તવના કરે કે અહો ! આગલ પણ અમોયેં ઘણા સ્વત આ ઘર માંથી ઘણો સારો અને સ્વાદિષ્ટ અશનાદિ ચારે પ્રકારનો આહાર વહોલ્યો છે. એવું કોઈ ન હશે કે જે આ ગામમાં આવીને આ ઘરમાં ન આવ્યું હશે. આ ઘર, સદાથી એવુંજ ધર્માત્મા છે. આ ઘર કાંઈ આજ કાલનું છે શું ? વલી એનાં માતા પિતા પણ એવાંજ સુધર્માત્મા હતાં. જે કોઈ અન્યાગત સાધુ આવે, તેને સુશીયડને આહાર દેતાં હતાં. એમની નક્કી તારિફ કેટલી કરીયેં ? સર્વ જગ્યાયેં આ ઘરની યશ પ્રતિષ્ઠા પ્રસિદ્ધ છે. એમના પૂર્વજોની એવી, નક્કી સહિત કરણી હતી તો આ પણ એમનાજ પુત્ર છે. એમની પણ તે કરતાં સવાંજ નક્કી છે. એમના વંશમાં મહોટા કુલદીપક થઈ ગયા, તેમનાં નામ હજી સુધી ચાલ્યાં આવે છે. એવી એવી સ્તુતિ કરીને સંજલાવે, અથવા આહાર લીધા પછી તે ગૃહસ્થના મહોટા ઉપર સ્તુતિ કરે કે શેઠજી ! તમે ઘણા લાંચક ગૃહસ્થ છો, સાધુજન વિષે નક્કીમાન છો. તમારા જેવો બીજો કોઈ દાતા નથી. આ ગામમાં હમેશાં તમારું ઘર સાધુને આહાર આપવામાં ધોરી છે. તમે શ્રી જિ

नशासनमां गर्जेड्ढो, स्थंजढो, दीपक ढो, अमारां माता पिता ढो, तमे अवसरना जाणढो, परीक्षावंत ढो, अने जला जूंमने सर्वने उलखो ढो. जे गाम जाइयें ठैयें, ते गाममां तमारुं यश व्याप्त थइ रह्युंठे. इत्यादिक रीतियें करीने साधु आहार ले, त्यारें पुव्वपञ्चासंस्तवदोष लागे.

१२ बारमो विद्यापिन्दोष. ते आहारने अर्थें साधु गोचरी जतां पहेलां अन्नपूर्णा देवीनुं आराधन करे. जेनी प्रसन्नताथी ज्यां जाय, त्यां घणो अने सारो आहार मळे. एवो रीतें देवता नी प्रसन्नताथी सदा गृहस्थना घरथी आहार लावे, ते विद्यापिन्दोष.

१३ तेरमो मंत्रपिन्दोष. ते आहारना निमित्तें गृहस्थने कामण, मोहन, वशीकरण अने उच्चाटन प्रमुख प्रयोग करे; तथा मुखबंधनादि कोइ यंत्र प्रयोग करी आपे, अथवा गृहस्थने शीखावे, हस्तकला करे, अथवा कोइ तंत्रविधिथी जूतुं देखावा मात्र कांइ करे. एम मंत्रादि फोरवी चमत्कार देखाडीने आहार लावे, ते मंत्रपिन्दोष.

१४ चौदमो चूर्णपिन्दोष. ते आहारने अर्थें साधु, गृहस्थ ने घेर जाय, त्यां ते गृहस्थने अनेक जातिनां औषध, चूर्ण, मेला वी आपे, अथवा ते चूर्णनां विधि, रीति, क्रिया, कर्तव्यता, सद्गु करी आपे, त्यारें ते गृहस्थ, ते साधु उपर रागी थइने जाणे जे अमारी साथें गुरुजी कोइ वातनो अंतर राखता नथी. माटे एरूडा साधुठे. ए प्रमाणे रागी थइने आहार आपे, ते साधु ले. ए वात पूर्वे तिगंढादोषमां कह्तीठे; पण अहिंयां एटलुं विशेष ठे जे साधु पो ताने हाथे औषध, चूर्णादिक सिद्ध करी आपे. ते चूर्णपिन्दोष.

१५ पंदरमो योगपिन्दोष. ते जे साधु आहारार्थें पादले पादिक करी, कोइ महोटो चमत्कार देखाडी लोकोने स्वानुकूल करी आहार ले, ते योगपिन्दोष. अहिंयां पूर्वे मंत्रादि योग

दोष कह्या, ते तो सर्व कुड्मंत्र, पण आमां तो महोटो चमत्कार करे, माटे जुदो नेद थयो.

१६ शोलमो मूलकर्मदोष. ते साधु आहारने अर्थे गृहस्थने अपुत्रीयो जोऽने, गर्न रहेवानुं औषध बतावे, अथवा पोते ते औषध बनावी आपे. अथवा कोऽ अनाचरणी स्त्री होय, तेणे परपुरुष साथें कुकर्म कीधुं होय ने तेथी ते गर्नवती थऽहोय, पत्नी ते गर्नपात करवा माटे, साधुने आच्यो जाणीने तेनी पासें आवीने पोतानुं शक्य मटाडवा माटे गरीब थऽने ते साधु आगल दीन जाण ए करे; अने कहे के हे स्वामिजी ! मुज हत्यारीनो उपकार करो. आवुं पाप माराथी थयुंने, ते उपकार करीने टालशो तो जीवीश, नहीं तो मारे मरवुं पडशें. एवां वारंवार दीनवचन सांजलीने साधुने करुणा उपजे. त्यारें गर्नना शातन पातन प्रयोग प्रमुखजां औषध, वत्ती प्रमुख होय, ते बतावी आपे, तेणे करी ते स्त्री खुशी थऽने सारो आहार आणीने आपे. अथवा मूलबंधन जे गर्न स्थिरीकरणप्रयोग करे अथवा शान्तिकर्म करे. एवी क्रिया करीने आहार ले, ते मूलकर्मदोष. ए कर्म, साधुयें अवश्य नज करवुं. ए कर्मने महाडुःखदायि जाणीने जरूर त्यागवुं. ए शोल उत्पादन दोष साधुथी थाय; अने पूर्वे जे शोल दोष कह्या, ते श्रावकथी थाय. तेने उजमदोष कहियें. ए प्रमाणे ए बत्रीशे दोष टालीने आहार ले, ते एषणाशुऽ कहियें. अन्यथा अनेषणा कहियें.

हवे दश ग्रहणदोष कहेहे.

१ प्रथम शंकितदोष. ते आहारमां कोऽ उजमादि दोषनी शंका आवे तो आत्मारथी साधु, ते आहार न लीए. जो लीये, तो शंकितदोष लागे.

२ बीजो अक्षितदोष. ते जे अन्नदद्यादिक अयोग्य वस्तु ते सचित्त अथवा अचित्त होय तेनाथी हाथ खरड्या होय तेवे हाथे

अथवा अयोग्य इव्यथी नाजन खरडुं होय, एवा नाजनंथी आहारादिक आपे, साधु ले, त्यारें अहितदोष लागे,

३ त्रीजो निहितदोष. ते जे माटी, पाणी प्रमुख हरेक सचित्त वस्तुनो स्पर्श करीने अथवा परस्पर संघट्ट अवाथी अचित्त थाय, एवो आहार ले, ते त्रीजो निहितदोष.

४ चोथो पिहितदोष: ते एके, १ सचित्त वस्तु अचित्त वस्तुयें ढांकी होय, २ सचित्त वस्तु सचित्त वस्तुयें ढांकी होय, ३ अचित्त वस्तु सचित्त वस्तुयें ढांकी होय, ४ अने अचित्त वस्तु, अचित्त वस्तुयें ढांकी होय. ए चार नांगामां चोथो नांगो शुद्धे; अने बाकीना त्रण नांगा अशुद्धे. एमाटे ए त्रण नांगे आहार ले, त्यारें पिहितदोष लागे.

५ पांचमो संहदोष. ते जे आहार आपवाना वाशणमां अयोग्य वस्तु नरी होय, ते वस्तु बीजा वाशणमां नाखीने पढी तेज वाशणथी आहार आपे, ते पांचमो संहदोष.

६ षष्ठो दायकदोष. ते जे नपुंसक, बालक, अतिवृद्ध, आंधलो, पांगलो, कंपवायुथी जेनो देह कंपतो होय ते, जेना पगमां शंख ला, बेडी प्रमुख जडी होय ते, धान्यने खांतो होय ते, धान्यने दलतो होय ते, धान्यने चुसतो होय ते, चरखा चरखी फेरवतो होय ते, कपास लोढतो होय ते, कपासने कालामांथी बूटो पाडतो होय, वलोणुं वलोवतो होय, जमतो होय, ठकायना आरंजनं कार्य करतो होय, सात मास उपरांत गर्जवती स्त्री होय, बालकने धवरावती स्त्री होय, अने जे स्त्रीनुं बालक रडतुं होय, तेने पडतुं सूकीने. ए उपर कहेली क्रियाउमांनी हरकोइ क्रिया करतां जे दातार आहार आपे, तेवा योगिनो आहार साधु न लीये; अने जो ले, तो दायकदोष लागे.

७ सातमो उन्मिश्रदोष. ते योग्य आहारने अयोग्य आहा

रसायें मिश्र करीने आपे,अने ते साधु ले, त्यारें उन्मिश्रदोष लागे.

८ आठमो अपरिणतदोष. ते आहारना वर्ण, गंध अने रस, ते कांइ परिणामांतर थड् गयां होय ; कांइ न थड् गयां होय, वली पूर्ण संस्कार थयो नथी, अने कांइ काचो कांइ पाको, एवो आहार थयो होय, ते वखत साधु ते गृहस्थने घेर आहार लेवा आवे,त्यारें तेने ते आपे अथवा ते गृहस्थ दाताना घरमांनां माणसो माहेला कोइकने आहार आपवानी रुचि थड्ठे अने कोइकने आपवानो जाव नथी, त्यारें जेने आपवानी रुचि थड् होय, ते दान आपे, तेवारें बीजाना दिलमां खेद उपजे. एवा बेउ गृहस्थने अपरिणत कहीयें. एवो आहार साधु ले, त्यारें अपरिणतदोष लागे.

९ नवमो लिप्तदोष. तेजे घरथी साधु आहार ले, ते आहार आपनार दातारना हाथ ते वखतें खरड्या होय, ते दान देवा माटे ते वखतें ते दातार, पोताना हाथ सचित्त पाणी प्रमुखथी धोइने पठी आहार वहोरावे अथवा वहोराव्या पठी हाथ धोइ नाखे त्यारें तेने, साधुनिमित्त पश्चात् कर्मनो आरंज लाग्यो. एवो आहार साधु ले, त्यारें लिप्तपिंमदोष लागे.

१० दशमो ढर्दितदोष. ते जे साधुने आहार आपनारो माणस ठे ते अन्न, जात, घृत, रस, दही, मठो, तथा रसवती शाक,जाजी, मांमा प्रमुख जूमि उपर वेरतो तथा ढोलतो थको आहार आपे, एटले थोडो जूमि उपर वेराय, थोडो वाशणमां रहे, तेवो आहार आपे अने ते साधु ले, त्यारें ढर्दितदोष लागे. ए दश दोष जे ग्रहणना कद्या, ते साधु अने श्रावक बेहुना मलवाथो थायठे, अने पूर्वना बत्रीश.एकंदर बेंतालीश दोष लागे.ए बेंतालीश दोष रहित आहार साधु लेइ आव्या पठी गुरुसंमीपें आवीने गोचरी आलोवे. आवतां, जतां तथा आहार लेतां जे जे क्रिया थड् होय ते, तथा जे जे उत्तर प्रत्युत्तर थया होय ते, सर्व याद करीने गुरुने कहे,त्यारें

ते गुरु आहारमे निर्दोष जाणी आझा आपे. पठी गुरुजी तंथा स्थविर, तथा बीजा जे साधु होय, तेमने निमंत्रणा करे, अने सर्वने कहे के हे साधुंजी ! तमे पण आहार वावरो. त्यारें ते साधु आहार करवाने बेसे, त्यां आहार करती वखत पांच दोष लागेढे. ते पांच दोषनां नाम लखेढे.

१ प्रथम संयोजनादोष. ते आहार करतां साधु स्वादार्थे इय इयान्तरथी मेलावी करीने खाय. जेम तरकारीमां लूण, मरीच, खटाइ प्रमुख मेलावे, सारी चीजमां मीतुं मेलावे. एवी रीतें स्वादिष्ट बनावीने खाय, तेने संयोजनादोष लागे. साधुने तो पात्रमां जेवो आहार पड्यो होय, तेवो खावो, पण ते आहारने आगल पाठल करे नहीं तंथा आहारनी प्रत्येक चीज जूदी जूदी खाधि जाय नहिं तो सर्व चीज एकठी मेलवीने घालीने खाइ जाय पण जे आहार थो रसगुद्दि वधे, ते न करे. कठी प्रमुख खातां थकां पण सबडका घणा थाय, ते न करे तथा पापड प्रमुख खातां थकां घणा बरड का थाय, ते न करे. घणा करडका न करे तथा घणो बचबचाट शब्द थाय, ते न करे. एवी रीतें साधु जोजन करे, तेम ठतां जे साधु इयान्तर मेलवीने रससहित सरडका प्रमुख जरीने खाय, त्यारें तेने संयोजनादोष लागे.

२ बीजो प्रमाणातिक्रमदोष. ते पुरुषनो आहार बत्रीश को लीया प्रमाणनो ठे, अने स्त्रीनो आहार अष्टावीश कोलीयानोढे. ए करतां एक बे प्रमुख कवल वधारे जमे, तो प्रमाणातिक्रमदोष.

३ त्रीजो अंगारदोष. ते साधु आहार करती वखतें आहारना देनारनी अथवा आहारनी तारीफ करतो खाय, ते एम के अ मुक आहारनो आपनार पण चंतुरढे. अहो, शी एनी चतुराइढे ? जोजन पण सर्व सरस अने सुखादढे. वली ए आहार आपनार गृहस्थ हाथनो पण उदारढे. जेने आपेढे तेनुं पात्र जरपूर करी

आपेठे. आहार वहोरवा फरी बीजाने घेर जवानी इच्छा रहेती न थी. तथा जे वस्तु वहोरावेठे, ते पण घणी स्वादिष्ट अने चावें करी वहोरावेठे. तेमां पण आजनो आहार तो घणी स्वादिष्टे. एवी आहारना आपनारनी तारीफ करीने खाय, ते अंगारदोष.

४ चोथो धूम्रदोष. ते आहारना आपनारनी तथा आहारनी निंदा करतो थको खाय. ते एमके फलाणो दातार तो कोइ सारो न थी, हाथनो महा रूपणठे, वली एनामां कांइ चातुर्य पण नथी, सारी वस्तुने बगाडी नाखीने खायठे. एनो सदा सर्वदा एज ढंगठे. जूउ ! आ चीज बरोबर जो बनावी होय, तो केवी स्वादिष्ट थाय ? तेने केवी बेस्वाद करी नाखीठे ? एतो कमोदने कुशका करीने खाय ठे. चतुर होय ते तो कुशकाने कमोद करीने खाय. आ आहार केवी रीतें खाधो जाय ? एमां कांइ स्वाद नथी. एतो गले पण उ रतो नथी. एवां दूषणो देतो थको खाय, ते धूम्रदोष.

५ पांचमो अकारणदोष. ते जे साधु, विनय, वैयावच्च, संय मनिर्वाह, प्रबलक्रुधा, शुजध्यानस्थिरता. इत्यादिक कारण विना केवल शरीरनी पुष्टता निमित्तें सरस अने सुस्वाद आहारनुं नोज न करे, ते अकारणदोष. ए पांच मंमलिकदोष कहा. ते आग ला बेंतालीश साथें मेलवतां सडतालीश दोष थया. ए सडताली श दोष रहित आहारना लेनारा जे साधु, तेमने अतिथि कहीयें. तेवा साधुने श्रावक, दोष टालीने आहार निमंत्रणा करे अने जे जे आहार साधुयें लीधो होय, तेमांनोज आहार पोतें पण ज मे. कदाचित् एवा साधुनो योग न मले, त्यारें शुद्ध श्रद्धावान् अने व्रत नियमादिकधारक, एवा सुश्रावकने अति घणा मान थी बोलावीने महोटा नक्तिनाव पूर्वक जमाडे अने जे आहार ते जमे, तेमांनोज पोतें पण खाय ; परंतु पंक्तिविभेद आहार न करे. प्रायें ए व्रतनी, पोसहनुं पारणुं करवामां मुख्यताठे. प्रवाह

यकी बीजा दिवसोमां पण व्रत प्रमुख करेजठे. तेना पांच अतिचारठे, ते कहेठे.

१ प्रथम सचित्तनिक्षेप अतिचार. ते सचित्त चीज माटी, पाणीनो घडो, बलतो चूजो अथवा अनाजनो ढगलो, अथवा सचित्त पान, तथा फज, एवी चीजना उपर, दान देवा लायक जे आहार होय, ते मूको राखे एटले मनमां साधुने आहार नहीं देवानो तुह बुद्धियें विचार करे जे, में तो अतिथिसंविजागव्रत लीधुं ठे, तेथी मारे तो साधुने सर्व चीजनी निमंत्रणा अवश्य करवी पडशे; अने साधु पण लेवा लायक आहार जोइने लेशे. माटे हमणांथीज आ युक्ति करुं ने पढी जो हुं निमंत्रणा करीने आग्रह करीश, तो पण ते आहार साधु लेशे नहीं. एवो तुहबुद्धियें विचार करी आहारने सचित्त चीज उपर धरी राखे. पढी साधुने आग्रह करी बोलावे, जूठी जावना जावे; पण साधु, सदोष आहार देखीने ते आहार लीधा विना पाठो फरे; त्यारें ते कुटिल बुद्धिया लो जाणे जे में साधुने निमंत्रणा सर्व चीजनो करी, माटे महारुं व्रत तो अखंड थयुं, अने आहारनो खरच पण न थयो! एवो फेल करे, ते प्रथम अतिचार. एवुं ते कुबुद्धि कुटिलताथी करे, कां तो अज्ञाननडकजावथी करे.

२ बीजो सचित्तपिहण अतिचार. ते दान देवानो चीज सचित्त फल पत्रादिकें करी ढांकी राखे. ए पण न देवानो बुद्धिथी ढांकी राखे, अथवा अज्ञानताथी ढांकी राखे, ते बीजो अतिचार.

३ त्रीजो अन्यव्यपदेश अतिचार. ते आहार नहीं देवाना निमित्तें ज्यारें साधु आवे, त्यारें महोटो जाव देखाडीने आहारनी चीज, पोताना हाथमां लेइने साधुना मुख आगल धरे. त्यारें साधुना आचार प्रमाणे साधु पूठे के ए चीज कोण संबंधी ठे? एटले ए चीज कोनी ठे? ते सांजली ते दाता हे के कहे स्वामिजी!

ए चीज तमे लीयो. ए अमारी नथी पण अमारा जाइनीढे अथवा संबंधीनी ढे एटले ते अमारीज ढे. ते अमारो जाइ पण बहुज नाविकढे तथा धर्मरुचिढे. तमने आ चीज आपो सांजलीने बहुज खुशी यज्ञे. ए माटे आप लेइयें; कशो खतरो नथी. एवी री तें बहु मान अने आग्रह करे, पण मनमां जाणे ढे के आ पार की चीजढे ते साधु लेज्ञे नहीं. माटे बहुज नाव देखाडे पण ते साधु, लीया विनाज पाठो फरी जाय. त्यारें ते दाता विचारे के में तो मारुं व्रत पण साचव्युं अने कांइ खरच पण न थयुं! एवी कुबुद्धिनो फेलाव करे. तथा कोइ दृष्टिरागी दातार, दृष्टिरागथी देवा नी बुद्धियें बीजानी चीजने पोतानी कहीने आपे, ते पण एमांज आवे. आवकें तो शुद्धाहारार्थी साधु आगल याथातथ्य कहेवुं जोइयें, पण कपट न करवुं. ए प्रमाणे त्रीजो अतिचार लागे.

४ चोथो समत्सरदान अतिचार. ते गृहस्थने घेर कोइ साधु गोचरी आवे थके कोइ ठति चीज जूए, ने ते चीजनो साधुने ख प होय तेथी ते चीजनो याचना करे, त्यारें दातार होय तेतो ठ ती चीजनी ना कही शके नहीं; पण मनमां खीजाइने आपे, ते समत्सरदान कहीयें. अथवा कोइ सामान्य गृहस्थ सारी रीतेंथी परिगल दान आपेढे, तेनी तारीफ सांजलीने सहन करी न शके, तेवारें मनमां ईर्ष्या आणीने कहे के, ए सामान्य गरीब ठतां दान सारी रीतें आपीने शुं माराथी पण महोठो थवानो चाह राखे ढे? तो हवे हुं एवुं दान आपुं. के तेवुं दान एनाथी दीधुं जाय नहीं. ए पोतानी मेलें थाकीने बेसी जज्ञे. एवी रीतें पारका गुणनी ईर्ष्या धरीने जे दान आपे, ते पण समत्सरदान कहे वाय. ए चोथो अतिचार.

५ पांचमो कालातिक्रम अतिचार. ते साधुने गोचरीनो वखत थ यो जाणीने साधुनी गवेषणा न करे, अने जाणे के हवे ए साधुउने

आहार लेइने पाठा पोताने स्थानकें जवानो वखत थयो, साधु पण पोतानो खप जेटलो आहार लइ आब्या होय, बीजा आहारनो खप न होय, त्यारें ते गृहस्थ कुटिल पणायें विचारे के आहार तो साधु लइ आब्याठे. अने हवे आहारनो खप हशे तो थोडो ह शे ! एम विचारी गोचरीयो फरती वखतें साधुने जोवा नीकले. ए वामां कोइ साधु पोताना प्रयोजन मात्र आहार लेइने पोताना स्थानक प्रत्ये जता होय तेमनी कने जइने ते श्रावक महोटी मनु हार करे के हे स्वामिजी ! मारे घेर पधारीयें, मारा मनोरथ सफल करीयें, महारी विनति दीजमां धरीयें, कृपा करीने मने निस्तारियें, कांइक शुद्ध आहार लेइयें, जेम हुं पण पञ्चखाण पाजुं. एम वारंवार कहे. एवी तेनी विनति सांजली साधु कहे के हे महानुजाव ! अमा रे तो हवे आहारनो खप नथी. खप माफक तो अमे लाब्या ठैयें, वधारे आहार अमारे शा कामनो ? एवुं कहीने ते साधु आगल चालता थाय, त्यारें फरी ते कुटिल दाता कहे के, हे स्वामिजी ! मा रे साधुने आहार वहोराब्या विना खावानो नियमठे. तमे कांइक पण वहोरशा तो हुं खाइश, नहीं वहोरशा तो नहीं खाउं. ते सां जली साधु अंतरायना जयथी एवुं विचारे के एने घेर जइने थोडुं लेइ आवुं, बहु नहीं लउं. एवुं विचारी तेने घेर जइने किंचित् मात्र आहार लइने जाय, त्यारें ते गृहस्थ, मनमां विचारे के मारुं व्रत पण पट्युं अने खरच पण घणो न थयो ! अथवा साधुने स्थंजिल जूमि प्रत्ये जतां देखीने कुटिलताथी ते श्रावक, आडो फरीने जाव देखाडीने कहे के हे स्वामीजी ! घेर पधारो, अने शुद्धमान आहारनो अनुग्रह करो. ते सांजली साधु कहे के हे महानुजाव ! हमणां तो अमे आहार पाणी करी चूम्या ; हवे निहारजूमि प्रत्ये जइए ठैयें. त्यारें ते मर्कट वैराग्य बतावे के हुं जाग्यहीन, मने घणा अंतरायनो उदयठे. छुउं घणो वखत थ

इ गयो !! तो पण महारो मनोरथ सफल थयो नहीं. साधुने गोचरीनो वखत पण जतो रह्यो. अमारो घेर अस्सूर थइ गइ. ह वे शुं करुं? एवो देखाडवामात्र पश्चात्ताप करतो घेर जाय. ते पण पां चमो अतिचार. अथवा अणदेवाना निमित्तथी पहेलो पोतें जमे अने पढी साधुने बोलावे, तो कालातिक्रम थाय एटले साधु केम आवे? कदापि आवे तो बाकी वधेलो आहार साधुने आपे. सा धुने तो एवा आहारनो पण कशो हर्ष शोक नथी. शरीरने जा हुं आपवामाटे ए आहार पण सारोजळे परंतु दातारनी ए शुद्ध चाल नथी, दान आपीनेज जमवुं, ए चालळे. एम करी पढी पेलो गृहस्थ मनमां विचारे के में दान पण आप्युं अने बहु खरच प ए न थयुं! ए पांचमो अतिचार. ए पांच अतिचार मांहेला प हेजा त्रण अने पांचमो, ए मलीने चार अतिचार दंनथी थायळे. अथवा अज्ञानपणायें जोजानावथी थायळे. अने चोथो अति चार, देपदोपथी थायळे. ए चोथा शिक्षाव्रतनी शैली कही.

इति श्री द्वादशव्रतविवरणे पंक्ति श्री उद्योतसागरगणिनाकृता द्वाद श अतिथिसंविनागनामक चतुर्थ शिक्षाव्रतकथने नाषा संपूर्णा ॥ १ १

एटले अहीं श्रीसम्यक्त्वमूज बारो व्रतनी विगत संपूर्ण थइ.

हवे समकितमूज बार व्रतधारी आवकने एकशो चोवीश अ तिचारनी खबर राखवी, ए सर्व अतिचार जाणपणामां राखवा, पण आदरवा नहीं. एटला माटे एकशो चोवीश अतिचारनो विचार लखीयें ठैयें ॥

तेमां प्रथम समकितना पांच अतिचार, बार व्रतना प्रत्येकना पांच पांच अतिचार करतां शाठ अतिचार थया, अने कर्मा दानना पंदर अतिचार. ए प्रमाणे बदा मलीने एंशी अतिचारनां

સ્વરૂપ તો વ્રતની વિગતમાં લેખી ગયા હૈયે. બાકી સંલેષણાના પાંચ તથા જ્ઞાનાચારના આઠ, દર્શનાચારના આઠ, ચારિત્રાચારના આઠ, તપાચારના બાર, અને વીર્યાચારના ત્રણ. એ બધા મલી ચુમ્માલીશ અતિચારહે, તેનું સ્વરૂપ કહીએ હૈયે.

॥ અથ ॥

॥ શ્રીસંલેષણાવ્રતાતિચારસ્વરૂપ પ્રારંભઃ ॥

ત્યાં સંલેષણાના બે જેદહે. એક દ્વ્યસંલેષણા, બીજી જાવસંલેષણા. તેમાં પ્રથમ દ્વ્યસંલેષણા. તે જે સાધુ તથા શ્રાવક અનશનનો મનોરથ કરે, ત્યારે પ્રથમ સંલેષણાતપ કરે. તે તપ, આગમોક્ત વિધિયે કરે. તે સંલેષણાતપ ત્રણ પ્રકારનું હે. ઉત્કૃષ્ટ, મધ્યમ, અને જઘન્ય. તેમાં ઉત્કૃષ્ટ બાર વર્ષનું, મધ્યમ બાર માસનું, અને જઘન્ય બાર પદ્ધનું. તેમાં ઉત્કૃષ્ટ સંલેષણાતપવાળો પ્રથમ ચાર વર્ષ વિચિત્ર તપ કરે, પછી ફરી ચાર વર્ષ પટ્ટ વિગય રહિત વિચિત્ર તપ કરે, પછી વલી બે વર્ષ એકાંતરે ઉપવાસ કરે; અને પારણે આંબિલ કરે. પછી ૪ માસ નાનાવિધ વિકૃષ્ટ તપ કરે, હવથી ૩૦ તપ કરે નહીં અને પારણે આંબિલ કરે. વલી ૪ મહીના અતિવિકૃષ્ટ તપ કરે પરંતુ આઠમથી ૩૦ તપ કરે નહીં, પારણે આંબિલ કરે. તેવાર પછી વલી એક વર્ષ નિરંતર આંબિલ કરે. એ રીતે બાર વર્ષ ઉત્કૃષ્ટ તપ પૂર્ણ થાય.

૧ એજ રીતે મધ્યમ તથા જઘન્ય તપ પણહે. જેવી વર્ષની સંખ્યા હે તેવીજ માસની તથા પદ્ધની ગણતરીહે. આ સંલેષણાતપ કરતાં શરીર ગતરસ, અને ધાતુ સર્વ શોષાય, અસ્થિચર્માવશેષ અણશણ કરવા યોગ્ય શરીર કરે, ત્યારે તેને દ્વ્યસંલેષણા કહીયે.

૨ બીજું જાવસંલેષણા. તે અંતરમાંથી વિષય, કષાય, નોકષાય, ગારવ, સંજ્ઞા. ક્રોધાદિ અંતરદોષને અતિ ક્ષીણ કરે. એટલે પ્રવ

ल कारणे पण विषय कषायादि उद्दीपन न थाय, विकार पामें न हों, एटले मंदोदय करे. आपणी चेतना समतामग्र रहे. ते जाव संलेषणा कहियें.

पढी गुरुपासें आवे त्यारें ते गुरु, तेनी परीक्षा करे अने छुए जे, एने बाह्य अने अन्तरंग बन्नेनी संलेषणा थइ के एकली बाह्यनी ज संलेषणा थइ! एवी परीक्षा करवा सारु ते समयें गुरु कोइक रीतनुं वचन बोले, जे वचन सांजलीने अज्ञानथी तरत कषायोदय थाय. तेवारें जे साधुने अंतरंगनी अने बाह्यनी बन्ने संलेषणा थइ, होय ते साधु तो गुरुनां वचन सांजलीने नम्र थइने बोले के, श्री गुरुस्वा मीजीनी करुणायें करी शुं न थाय? आपनी कृपायें करी व्यवहार रीतियें तो संलेषणा करी, परंतु तत्त्वार्थनी वातनुं रहस्य तो आप जाणो. एवी रीतें मार्दव कोमल वचन सांजलीने गुरु जाणो. जे ए साधुने तो बन्ने संलेषणा थइने. त्यारें अणशण करवानी आज्ञा आपे. आगलथी अणशणनी क्रिया करावे.

तथा कोइ अयोग्य साधुयें पण संलेषणातप कछुंठे, त्यारें ते साधु संलेषणातप पूरुं करीने गुरुपासें आवीने अणशण करवानी आज्ञा मागे, त्यारें ते गुरु, पूर्वोक्त रीतें विषम वचन कहे. त्यारें ते केवल इव्य संलेषणावंतठे, माटें ते गुरुनुं वचन सांजलीने तेने कषाय उद्दीपन थाय. त्यारें ते विकल्प करे ने कहे के जूठ! आबुं शुष्क शुष्क शरीर थयुंठे ते तो जोता नथी, ने वली एवी वक्रोक्तिथी फरी फरी पूढो ठो? ए प्रमाणे दीलमां क्रोध उद्दीपन जाव करीने पोतानी एक आंगली तोडीने गुरुना मुख आगल नाखे ने कहेके, जूठ! आवी तो संलेषणा थइने, फरी केवी चा हो ठो? एवां शिष्यनां वचन, विनय, सद्गु सांजलीने तथा जोइने गुरु माथुं धूणावी कहेवा लाग्या जे हे साधो! तमारे तो एनो प हेजो ज दिवसठे. तमे अमारे लेखे तो हजी कांइ कछुं नथी. जे

दोषं टालवाने माटे तमे तप कखुं हतुं, ते दोष तो जेमनो तेम ज रह्योळे. अज्ञान कष्टथी आ शरीर दुर्बल तो अनंतवार कखुं हरो, पण कांइ तेथी अर्थ सखो नहीं; आ शरीरने क्षीण पाडवा थी अमे तो नहीं वखाणीयें. अंतरंग शीजता प्रगट थइ नहीं; अने कषायदिक अग्नि तो उपशांत न थयो. माटे जाव संलेषणा विना कोइ आराधक थइने मुक्ति पामे नहीं, ते माटे तमने अणशण नी योग्यता नथी. जो मुक्तिने इहो, तो कषाय, नोकषाय, पांच इंद्रियोना त्रेवीश विषयो, गारव, इत्यादि महा दोषोने मटाडो तो तमारो मोक्षनो मनोरथ सिद्ध थाय, एवी शुद्धि करो, एवी परीक्षा करे. ए संलेषणातप ते मुख्यवृत्तियें पंक्तिमरणने निमित्तळे. ए माटे बेउ संलेषणा करे, ते पांच अतिचारने वर्ज, तो आराधक थाय, तेने समाधिसहित पंक्तिमरण कहीयें. ते पांच अतिचारनां नाम लखेळे.

१ प्रथम आलोगासंसर्पउगे अतिचार. ते संलेषणादि धर्म प्रजावें फरी आर्यदेश, आर्यकुलें उत्तम मनुष्यपणुं पामवानी चाहना राखे, ते पहेलो अतिचार.

२ बीजो परलोगासंसर्पउगे अतिचार. ते अणशणी पुरुष, परलोके परजवें देवेंडादिक पदवीने इहे, ते बीजो अतिचार.

३ त्रीजो जीवियासंसर्पउगे अतिचार. ते अणशण लीधे बह्विध सत्कार, सन्मान, स्तवनादिक सांजलीने घणा लोकोना आगमन वंदनानो महोटो उहव देखीने मनमां जाणो जे बे दिवस वधारे जीवीयें तो सारुं. एवो विकल्प उठे, ते त्रीजो अतिचार.

४ चोथो मरणासंसर्पउगे अतिचार. ते अणशण कीधे थके कुधादि परीसहनी पीडायें पीड्यो थको मनमां विचारे जे, हवे मरण वेहेलुं थाय तो सारुं, कारण आ पीडा सहन करी ज

ती नथी. माटे पीडाथी वहेजा पार उतरीयें ! एवो विकल्प उठे, ते चोथो अतिचार.

५ पांचमो विसयासंसर्पउगे अतिचार. ते अणशण करीने अणशणनुं फल, काम जोगनी प्राप्ति इहे ; ते पांचमो अतिचार.

ए संक्षेपणाना पांचे अतिचार व्यवहार प्रसिद्धी तो अणशण निष्ठाएं कहेवायळे. परंतु वस्तुगतें तो सर्वव्रतमां लागेळे.

१ जेम सर्वव्रत, सर्वनियम, दान, पूजा, विनय, वैचावच्च, अने प्रत्याख्यानादि क्रिया करीने आ लोकना सुखनी इहा न राखवी. तेम ठतां जो राखे, तो पहेलो अतिचार लागे.

२ तथा परलोकें देवगत्यादिकनी इहा न राखवी, तेम ठतां जो रोखे, तो बीजो अतिचार लागे.

३ तथा आवा मनुष्यावतार पाम्या ठेयें, धर्मनियमकरणी, जी वदया, जिनपूजा महोत्सव प्रमुख करीयें तैएं ; शास्त्र सांजलीएं ठेयें, ए सारुंळे; ए माटे घणुं जीवीं तो सारुं. रखे आयुष्यस्थिति पासें आवी जाय ? एहवो विकल्प न करे, अने करे, तो त्रीजो अतिचार.

४ वली धर्म करतां कोइ पूर्वसंचित पापकर्मना उदय थवाथी घणी अशाता पामवा लाग्यो. त्यारें मरणने इहे जे मरण पामीं तो आ दुःखथी ठूटीं. पण ते एवुं न विचारे जे मरण पामवाथी कांइ कर्म ठूटे नहीं. सुवाथकी पण बीजा जन्ममां अचुक्त कर्म आगलने आगल तेंय्यारळे. “कृतकर्मद्वयोनास्ति” एम जाणतुं. उलटी मरणनी इहा राखवाथकी अशुनकर्मरसपोषण थायळे. कारण के नवा अशुन विकल्पें अशुनबंध थाय ; ए माटे साधक, मरणनी इहा न राखे. जो राखे, तो चोथो अतिचार लागे.

५ तथा धर्मफल तो निर्जराळे. तें निर्जरा साध्य धरीने जे जे धर्म करे, ते मार्गी जीव आराधक कहेवाय. त्यहां कामजोगनुं फल साध्य राखीने कर्म करे, त्यारें पांचमो अतिचार लागे. एम सर्व व्रतमां

संक्षेपणाना पांचे अतिचार लागे. ए माटे उपयोग संजालीने पांचे अतिचार त्यागवाची साधकता समरे. इति संक्षेपणा पंच व्रतातिचारस्वरूपं संपूर्णम् ॥

॥ अथ ॥

॥ श्री ज्ञानाचारस्य अष्टातिचारस्वरूप प्रारंभः ॥

१ प्रथम अकालाध्ययन अतिचार. ते कालविना सूत्रसिद्धांत नणे गणे. त्यां अतिचार लागे, ते कालवेला कहेवे. प्रथम सवारमां एक घडी रात्रीनी अने एक घडी प्रातःकाल अरुणोदय यथा पढीनी. ए बे घडी प्रजातनी कालवेला कहियें. तथा एवीज रीतें बे घडी मध्यान्ह कालनी, तथा एज रीतें बे घडी संध्यानी, तथा बे घडी मध्यरात्रीनी. ए चारेने कालवेला कहिएं. ए कालवेलांमां नवुं नणवुं, गणवुं, सांजलवुं, ए कांइ पण करवुं नहीं. ए कालवखतें ए कालनी क्रिया जे पडिक्कमणादिकडे ते सुखें करे ; पण बीजुं नवुं नणे गणे नहीं. ए कालनी वखतें म नोगत जप, ध्यान सुखें करे, पण वचनोच्चार करीने नणे नहीं. ए अतिचार, साधु अने श्रावक बन्नेने साचववो. जो नणे, तो साधु अने श्रावक बन्नेने अतिचार लागे. तथा साधुने कालिक सिद्धांत पहेले पदोर अथवा चोथा पदोर शिवाय शेप कालमां सिद्धांतसूत्र नणाय नहीं. रात्रियें पण एमज जाणवुं. वली बीजा, त्रीजा पोहोरमां अर्थचिंतवन करे तथा अकालें मेघवृष्टि याय तथा त्रण चोमासाना महा पडवाना अढी दिवस असस्सा इ, ते आवी रीतें के अर्धी चउदश, पूर्णिमा अने पडवो ए अढी दिवस तथा आशो अने चैत्र शुद्ध पांचमथी ते वदि पडवा सुधी असस्साइ. तथा बार गाउमां महासंग्राम थतो होय, त्यहां सुधी

असंज्ञाऽ. तथा राजा, ठत्रपति, महोदो देशाधिपति मरण पाम्यो होय तेना तखत उपर ज्यां सुधी नवो राजा न बेसे, त्यां सुधी ते देश मां. असंज्ञाऽ. इत्यादिक अनेक सिद्धांतमां असंज्ञाऽकाल कह्योळे. तथा म्लेच्छना तहेवारकालें एटले बकरीऽदें महाहिंसा थायळे. मा टे ते दिवसें केटलोएक कालरात्री प्रमुख, महा हिंसाना दिवस मां पण सिद्धांत नणवुं नहीं. तथा सो हाथमां पंचेंडिय जीवणुं क लेवर ज्यां सुधी पड्युं होय, त्यां सुधी सिद्धांत जे जिनप्रणीत सूत्र ते कांऽ नणाय गणाय नहीं. ए क्षेत्रथी असंज्ञाऽ कहीं. इत्यादि असंज्ञाऽना प्रकार आगममां यणा कह्याळे ; तेमां सिद्धांत नण वुं तथा सांजलवुं पण नहीं. अने जो नणे तथा सांजले, तो ज्ञाननो कालातिचार लागे.

१ बीजो विनयहीनातिचार. ते गुरु, पुस्तक, तथा ज्ञान नां उपकरण जे पाटी, पोथी, ठवणी, कवली, सांपडा, सांपडी, द सतरी, वही, नोकरवाली तथा अठार जातिनी लीपिना अक्षर स हित कागल प्रमुख उपकरणने पग लगाडे, पगथी दावे, थूंक ल गाडे, थूंकथी अक्षर नूसे, एठे हाथे स्पर्श करे, अक्षर उपर रेती नाखे, उपर बेसे, सूवे तथा फाडी नाखे, एठा मुखें एनो उच्चार क रे, कोऽ इव्यना उपर अक्षर होय, तेने पासें राख्या थका त्यां व डीनीति, लघुनीति करे, लघुनीति, वडीनीति करतां उच्चार करे, अने स्नान, मैथुन, पूजा करतां बोलें, पुस्तकने बाले, जलमां बू माडे, वेचे. इत्यादिक आशातना करे, अने गुरुनी तेत्रीश आशा तना न टाले, ते विनयहीनातिचार.

३ त्रीजो अबहुमानातिचार. ते गुरु तथा पुस्तकादिकनुं घणुं मान न करें, तेमनी अदब राखे नहीं. बहु मान ते जेम दरिडी पुरुषने धनप्राप्ति थयाथी जेवो अति आनंद थाय अथवा कोऽ सा मान्य पुरुषने घेर राजा पोतें चालीने आवे त्यारें ते पुरुष केवो

आनंद पामे? अने आश्चर्य पामे? तेम गुरु पुस्तकादिकनी जेट करंवा वखतें तेथी पण विशेष आनंद पामे. ते न करे तथा ज्ञानइव्य इंडिय सुखमां वापरें. अथवा कोइ इव्य खातो होय तेने जाणीने देखीने ठति शक्तियें उवेखे नहीं तथा ठति शक्तियें शिक्षा न आपे. कोइ उपर उग्रता करे नहीं; मनमां एवुं जाणे के आपणने शुं ठे? जे जेवुं करशे, ते तेवुं पामशे. एवी रीतें गइ गुजरी करी जाय. तथा ज्ञानी पुरुष उपर देष राखे, ज्ञानीनो अवर्णवाद बोले, ज्ञान नणनारने अंतराय करे, ठति शक्तिं ज्ञानने नणवा. गणवा, तथा सांजलवावालांनी सहायता करे नहीं. ज्ञानना गंजीरजावमां असदहणा करे, शास्त्रांना अटपटा अक्षरनी मजाक करे, हसे, कुयुक्ति लंगाडे, गुरु तथा सिद्धांतनी प्रत्यनीकता करे. अने मतिज्ञानादि पांच ज्ञाननी असदहणा करे. इत्यादि अतिचार लगावे, ते त्रीजो अबहुमानातिचार.

४ चोथो उपधानहीनातिचार. ते श्रावक, उपधान वह्या विना पडावश्यकादि क्रिया करे, तथा साधु, योगनी तपक्रिया कीधा विना सिद्धांत नणे, नणावे, तथा संजलावे, त्यारें तेने चोथो उ पधानहीनातिचार लागे.

५ पांचमो गुरुनिन्हवण अतिचार. ते कोइ अल्पश्रुत, अल्प विख्यात एवा साधु अथवा श्रावकनी पासें नण्यो होय, मूल उपकार तो तेनो होय, पठी नणवा वालो पोताना सारा ह्योपशम उद्यम थो शास्त्रमां घणो दुशीअार, शाणो अने चतुर थयो; त्यारें को इ नइक लोको, तेनी निपुणता, अने चमत्कारिक ज्ञान जोइने ते चमत्कार.पामी बहुमान करी पूठे के, अहो स्वामिजी! त मे श्रुतमां सावधान ठो, एवी श्रुतज्ञाननी चतुराइ, संपूर्णविद्या, कया गुरुनी पासें नण्यो ठो? जो ते गुरु हाल अही विद्यमा न होय, तो तेना अमे पण दर्शन करियें. हवे ते गुरु तो सुधो

गरीब, पण ज्ञानगुणसंयुक्त होय अने पोतें तो महोदो गोगा लो होय अथवा श्रावक होय तो महोदो ताजेवर होय, पोषा क प्रमुख सारो होय, चाकर प्रमुख घणा होय, तेवारें ते उद्धृता दोषथी मनमां विचारे के महारो विद्यागुरु तो घणो प्रख्यात न थी, माटे एनुं नाम लश, तो महारी महोदो५ यशो नहीं माटे ते वर्तमान कालमां को५ महोदो पंमित वृद्ध होय, जेनुं यश प्रख्यात होय, तेनुं नाम लीये. एम करी पोताना मूल गुरुने बुपावे, ते गुरुलोपी, महापापीने पांचमो गुरुनिह्वण अतिचार लागे.

६ ठो कूटसूत्रातिचार. ते सूत्रना अक्षर खोटा उच्चारें, न्हस्व दीर्घनी खबर न राखे, अक्षर, मात्राहीन अथवा अधिक करीने नणे, ठंदोजंग करी नणे, पद, संपदासहित न बोले, ते सूत्रकूटातिचार.

७ सातमो अर्थकूटातिचार. ते पोताना अज्ञानदोषथी अथवा को५ कुमति कदाग्रहना उदयथी अशुद्ध अर्थ करे, विपरीत प्ररूपे, ते सातमो अर्थकूटातिचार.

८ आठमो उजयकूटातिचार. ते सूत्र अने अर्थ ए बने अशुद्ध नणे, प्ररूपे, ते आठमो उजयकूटातिचार. इति ज्ञानाचारस्य अष्टातिचारस्वरूपं संपूर्णम् ॥

॥ अथ ॥

॥ श्रीदर्शनाचारस्य अष्टातिचारस्वरूप प्रारंभः ॥

१ प्रथम शंकातिचार. ते जे जिनागमना सूक्ष्म अतींद्रिय गंजीरजाव सांजलीने पोताना मंदहृयोपशमना योगथी तथा मिथ्यात्वना प्रदेशोदयथी शंका धरे, जे ए वात केम ठरशे? ए केम हशे? कां५ मनमां बेसती नथी. शुं जाणीयें जे केवी रीतेंढे? ए ते साचुं ढे के जूतुंढे? एवो विकल्प उठे, ते प्रथम अतिचार.

અથવા જેને મંદહ્યોપશમઠે, પણ મિથ્યાત્વના બહુપ્રવેશોદય નથી. સમકિતનું સ્થાન ંચુંઠે. તે પણ ગંજીરનાવ સાંજલતાં બુદ્ધિમાંતો એકા એક આંવે નહીં. પણ તે સમકેતી એમ વિચારે જે એ વાત, મારી બુદ્ધિમાં નથી આવતી; તે મારા આત્મદોષથી મને આવરણો દય ઘણાંઠે; પણ એ વાત સાચીઠે; કારણ કે જે મારે એ સર્વજિન નાપિતઠે. અને શ્રી જિનેશ્વરજી તો અસત્યનાષી નથી. અસત્ય નાપણમાં ત્રણે દોષ જે રાગ, દેષ, અને અજ્ઞાન, તે તો જેમના નાશ પામ્યાઠે, અને તે દોષના સહચારી જે હાસ્ય જયાદિક તે પણ જેમના નાશ પામ્યાઠે, તો તેવા વીતરાગ પરમેશ્વર કોણ કારણે જૂ તું બોલે ? વિના ઉદ્દેશ કોઈ કાર્ય પ્રવર્તિ ઢેજ નહીં અને વીતરાગ કૃતકૃત્ય ને તો કોઈ કાર્યનો ઉદ્દેશ રહ્યો નથી, એ માટે જે કેવલિ નાપિત ઠે, તે સર્વ સત્યજઠે. એમાં કાંઈ સંદેહ નથી. એવી નિશ્ચલ બુદ્ધિ થઈ, તેને સમકિતની નિર્મલતા વધતી જાય. અને જેને એવી નિશ્ચલ બુદ્ધિ ન હોય, તેને અતિચારના સબબથી સમકિત, મલી ન થઈ જાય. તે પ્રથમાતિચાર.

૧ બીજો આકાંક્ષાતિચાર. તે જે દાન, શીલ, તપ પ્રમુખ ધર્મકરણી કરીને પુણ્યરૂપી ફલની ઇચ્છા રાખે, અતિ આતુરતા કરે, અથવા આકાંક્ષા તે પરમતાજિલાષ અન્યદર્શનીના ધર્મનો ંજ્ઞ તિનાવ દેખી, તે ધર્મની ઇચ્છા રાખે જે, આ પણ ધર્મ સારોઠે, આચરવા લાયકઠે, જૂઠ જૂઠ !! એમાં પણ કેવા કેવા પ્રાણીઠે ? ઔદાર્ય, ધૈર્ય, ગાંજીર્ય, પૂર્ણજક્તિ, પરોપકાર, અને નિસ્પંદતા કે વી ધારણ કરેઠે ? એવા ધર્મને કેમ નિંદીએ ? એવો વિકલ્પ, તે બી જો આકાંક્ષાતિચાર.

૨ ત્રીજો વિતિગિહ્વાતિચાર. તે ધર્મ કરણીના ફલનો સં દેહ ધરે. અહીંયાં પોતાનાં પૂર્વકૃત પાપના ઉદયથી કોઈ ઉદયિક ડુઃખ પામે, ત્યારે શિથિલ પરિણામના યોગથી અશુદ્ધ વિકલ્પ ંઠે,

જે અંમે વિધિપૂર્વક ધર્મકરણી કરીયેં ઠેયેં, પણ કાંઈ ફલ નજરમાં આવતું નથી. કોણ જાણે કેવું ફલ પામશું ? પણ એમ ન વિચારે જે, ધર્મે તો આ જન્મમાં પામ્યા ઠેયેં, અને હમણાં કરીયેં ઠેયેં તેનું ફલ તો નિશ્ચે આગલ પામશું. પણ એતો પૂર્વજન્મને વિષે મિથ્યાત્વાદિ ચારની પ્રબલતાથી જે ચીકણાં કર્મ બાંધ્યાં છે; તેનો અહીં ઉદય થયો છે, તે પોતાના વિપાક માત્ર જોડને જેને ધર્મમાં નિશ્ચલ બુદ્ધિ છે, તેનાં કર્મ તરત નાશ પામશે. જે કારણ માટે ધર્મકરણી કરતાં પાપ ઉદય થાય. તે પ્રાયેં નિકાંચિતરસિયાં કર્મ ઉદય આવે, અને બંધ. સ્પષ્ટ, નિયત રસીયાં કર્મ તે ધર્મના પરિણામથી વિફલોદય થઈ જાય, એવું ન વિચારે. એમ હુઃખની આતુરતામાં જૂલે, તેપણ અતિચાર છે. તથા સાધુ સાધવીનાં મલમલી ન વસ્ત્ર તથા શરીરાદિક જોડને મનમાં હુગંઠા કરે, સૂગ આણે, જે એ સર્વકરણી તો સારી છે પણ એ ગલીચ રહે છે, તે બૂરું કરે છે. જો તે અચિત્ત ફાંસુ પરિમિત જલથી સ્નાનાદિક કરીને છુદ્ધ રહે તો ઘણું સારું; એવો વિકલ્પ કરે, પણ એમ ન વિચારે કે એ પુજલ, સર્વ એક સરસાંજ છે. સારું નઠારું કોઈ નથી. જે કારણ માટે શુચિ તે અશુચિ થાય, અને જે અશુચિ હોય તે શુચિ થાય. સમય સમય અશુચિ પુજલમાં શુચિ પુજલ આવે છે, અને શુચિ પુજલમાં અશુચિ જાય છે. જે શરીરને પવિત્ર કરવાને વિવિધ પ્રકાર કરે છે, તે શરીર તો કેવલ અશુચિથી જાયું છે; તો તું ક્યહાં સુધી એને પવિત્ર કરીશ ? વલી આ શરીર, પવિત્ર કરવાથી કાંઈ જીવ પવિત્ર નહીં થશે, જીવ તો સર્વ પુજલની વાંઠના મટવાથી પવિત્ર થશે. જો અહીયાં ફાંસુ અચિત્ત જલથી પવિત્રતા કરે, તો પણ તે પુજલરંગી થયો; અને જ્યારે જીવ પુજલરંગી થયો, ત્યારે આ જીવની અનાદિની જૂલ મટી નહીં. એને તો પહેલોજ દિવસ છે. સર્વ ધર્મનું મૂલ તો એ છે. કે જેમ જેમ પુજલ વાસના ઇતરે, તેમ તેમ ધર્મ

निश्चलता होय. पवित्र अपवित्रपणानी वासना तो राग द्वेषनું मूलते. अने ज्यां राग द्वेषनी पुष्टिते, त्यां धर्म क्यांते ? इत्यादिक शुद्धयुक्ति चित्तमां न आवे, त्यारें कुविकल्प करे. अथवा वितिगिह्या ते घणो पुण्योदय थये थके माचे, मनमां फूले, अजिमान धरे ; अने अतिपापोदय थये थके दुःख धरे. बहु अरति वेदे, उदासी रहे, दीनता करे, दिलगिरी रहे, ए सर्व दुःख हा ते. तथा एक सारो, अने एक नूनो ए लक्षणें करीने ए त्र ए प्रकारना विकल्प, ते त्रीजा अतिचारमां आवे.

४ चोथो मूढदृष्टि अतिचार. ते जे अन्यदर्शनी मिथ्यात्वीनां कष्ट, मंत्र, चमत्कार, अथवा कोइ मिथ्यात्वीना देवनो परतो जे मनःकामनापूर्ण, ते जोइने दिलमां सुरजाय जे आ देवधर्म तो प्रत्यक्षते ; तो गुरु केम ना कहेते ? कांइ खबर पडती नथी. एम सुरजाय ; पण एम न विचारे जे सुख दुःखतो कर्मना उदयने आ धीनते. देवता तो निमित्तमात्रते. आपणां पुण्य पापना उदय विना देवताथी कांइ थनार नथी. तेउ तो केवल आपणां पुण्य पापना उदयनिमित्त थइने यश ग्रहेते ; पण उदयिक पाप पुण्य ना उदय विना सुख दुःख आपी शकता नथी. अन्यदर्शनना जे जे प्रनावक देवता ते, तेमनी सेवनाना करवा वाला तो कोइ सर्व सुखीनथी ; तेमां पण घणा दुःखीते ; ए माटे कर्मना उदय विना सुख दुःखनी प्राप्ति, ते मिथ्याते. अथवा श्रीजिनागमना अति सूक्ष्मविचार, निगोदना, अथवा षट्द्वयना नय, गम, जंग, प्रस्तारा दिक गहनविचार सांजलीने पोताना आवरणना दोषथी बुद्धिमां न आवे, त्यारें मुंजाय, ते एम के कोण जाणे ए शुं कहेते ? कांइ खबर पडती नथी. कोण जाणे शी रीतें हूशे ? ए प्रकारें विकल्प करे, ते चोथो मूढदृष्टि अतिचार.

५ पांचमो अणुवबुद्ध अतिचार. ते जे पोतानी सत्ताना गुण

યાંય પ્રકાશ કરીને કહે નહીં. અથવા ગુણવંતના ગુણ જાણે તો પણ તારીફ કરીને પ્રકાશે નહીં. પાંચ લોકમાં ગુણીના ગુણ પ્રસ્તાવતી વસ્તુ તેના ગુણ પ્રગટ જાણે નહીં. પ્રકાશે નહીં ; મોઢેથી કહે નહીં તથા રાગદ્વેષાદિક, કર્મઉપાધિ સંયોગિક જાવ, સર્વ દુઃખનું મૂળહે. એમ વિશદરીતે પ્રકાશ કરીને કહે નહીં, તે પાંચમો અતિચારહે.

૬ ઠઠો અસ્થિરીકરણ અતિચાર. તે જે આપણને કોઈ પાપ કર્મનો ઉદય થયો ; ત્યારે આપદા, રોગ. શોક, આજીવિકા, હર્ષનતા, કૂડાં આલ, તેવી દિનપર દિન દુઃખની ચઢતી જોડને કોઈ મિથ્યાત્વના પ્રદેશ ઉદયબલે કરી જૈનમાર્ગથી પરિણામ સ્વસતા જાય. આચારમાં શિથિલ થાય, તે પોતેજ પોતાના શાસ્ત્ર પરિચયથી જાણે જે મારા પરિણામ ધર્મમાર્ગથી શિથિલ થયાહે, પૂર્વથી મારી શ્રદ્ધા પણ મજબૂત રહેહે. એવું જાણે તો પણ તેની દૃઢતાનાં કારણ જે સજુરુસેવન, શાસ્ત્રશ્રવણ, દૃઢવૃત્તિ, મહાપુરુષચરિત્રસ્મરણ, દેવદર્શન, ઉત્સવાદિગમન, કર્મગ્રંથાદિક અથવા અધ્યાત્મશાસ્ત્રપઠન, ઇત્યાદિ દૃઢતાનાં કારણહે, તે ન સેવે ; અને જાણતાં ઠતાં પણ ગુરુસંસર્ગ, શાસ્ત્રપઠનાદિ ઉદ્યમ કરે નહીં. અથવા કોઈ અધર્મરુચિ પ્રાણીથી પરચો કરે, અથવા કોઈ બીજો ધર્મરુચિ જીવ હોય, તેને ધર્મથી પડતો દેખે, ત્યારે કહે કે ફલાણો પુરુષ, આગલ ધર્મમાર્ગમાં ઘણોજ દૃઢ થયો હતો ; હવે તો દિવસે દિવસે એના શિથિલતાના પરિણામ નજરે વધારે આવેહે. એવું પોતે જાણે અને પોતામાં એવી શક્તિ પણહે, કે તે ધર્મ શિથિલને બહુવિધ હેતુયુક્તિ દેખાડીને ધર્મમાર્ગમાં સ્થિર કરે અને પડવા ન દીધે. એવી શક્તિ ઠતાં પણ તેને ઉપકાર બુદ્ધિ કરી શુદ્ધો પદેશે ડુર્ગતિપતનાદિ વિપાકદર્શન. ઇત્યાદિ સ્થિરીકરણ ન કરે, અને મનમાં જાણે જે આપણું શું બગડેહે ? ચેતના તો એની બગડે

માટે જે કરશે, તે પામશે. એવી ઝડાસી કરીને ઠતિ શક્તિયેં ધર્મથી મગતો હોય, તેને ધર્મમાર્ગમાં સ્થિર ન કરે, તો તેને અસ્થિરીકરણ ઠાઠો અતિચાર લાગે.

૭ સાતમો અવાત્સલ્યાતિચાર તે જે જે સાધર્મી પ્રાણી, જે ની એક શ્રદ્ધાઠે, અને શાસ્ત્રશ્રવણ, દેવદર્શન, સામાયક, પોસ હ પ્રમુખ કરવું, ઇત્યાદિક ધર્મકરણી, સાથેજ કરતા હોય, જેની સાથે ધર્મનો મહોટો સંબંધઠે અને જે એક ગુરુના ઉપદેશિત પ્રમુખ ઠે, તેને સાધર્મી કહીયેં. તે સાધર્મીની ઠતિ શક્તિયેં નક્તિ ન કરે, તેને કોઈ રીતનું સંકટ આવી પડ્યું હોય અને પોતાનામાં તે સંકટ ટાલવાની શક્તિ ઠે, તો પણ તેનો ઉદ્ધાર ન કરે, તે સંકટને મટાડે બહીં, તે સાધર્મી ઉપર ઘણું હેત ન ધરે, તેને જોઈ ને ખુશી ન થાય. સંઘમધ્યેં કોઈ ગુણવાન્ પુરુષની શોના, યશ, પ્રતિષ્ઠા સાંનજીને અપ્રીતિ ઉપજે તથા સાધર્મીકનો સમુદાય મલ્લે, ત્યાં કપાય કરીને માંહો માંહે વિરોધ પેદા કરાવે. સાધર્મી સાથે શત્રુતાની રીતિ રાખે, તેની ઉપર અચુન પરિણામ ચિંતવે, અથવા સર્વજીવ સત્તામાં સરલાઠે, એકજ જાતિ, સમાનગુણપર્યાયી, અને તેડનું વસ્તુગતેં એકજ સ્વરૂપઠે, એ માટે સમાનસાધર્મી થયા, એવું શાસ્ત્રના ઉપકારથી જાણ્યું; તો પણ તેડની રક્ષા ન કરે, તે અવાત્સલ્યદોષઠે અથવા સ્વનિષ્ઠામાં અંતર્ગતમાં પોતાના જ્ઞાન દર્શનાદિ ગુણપર્યાય ઠે, તે નિશ્ચેં સાધર્મી ઠે, એવું ગુરુરૂપાથી જાણેઠે તો પણ તેને જ્ઞાન, ધ્યાન, સંવર અને સમતારમણેં કરી પોપે નહીં, અથવા જેમ વાર તહેવારેં પોતાના પાપ કુટુંબને આદરથી અને નક્તિથી બોલાવી વિવિધ ઉપચારો કરી હર્ષેં કરી પોપેઠે; તેમ કોઈ વાર્ષિક પર્વાદિ ધર્મગત પર્વેં આપે થકે, સ્વામિવાત્સલ્યાદિક નક્તિ, ઠતિ શક્તિયેં કરે નહીં; તે પણ અવાત્સલ્યદોષરૂપ અતિચાર ઠે અથવા દેવહ્ય, જ્ઞાનહ્ય, ગુરુહ્ય, અને

साधारणइव्य वावरे. कोइ देवइव्य नकृण करतो होय, तेने ठति शक्तियें शिद्धा न आपे. मनमां विचारे के आपणने गुंठे? जे खाशे, ते दुर्गतिनो देखवा वालो थशे, संघमां गुं आपणे एक लाज ठैयें !! बीजो तो कोइ बोलतो नथी, ल्यारें हुं एकलो शा माटे कोइ जाइ कुटुंबीने मातुं मनावुं? एवुं विचारे तथा ठति शक्तियें देहेरा प्रमुख धर्मस्थानकना इव्यनी खबर राखे नहीं, अथवा खंमित, मंमित, मेली, अशुद्ध, अपवित्र धोतीथी पूजा करे अथवा पूजा करतां बीजाने एबीज रीतें, एवे वेपें जोइने तेने कांइ कहे नहीं, अथवा पूजा करतां मुखकोश बांधे नहीं, तेत्रीश आशातना टालीने पूजा करे नहीं, अथवा पूजा करतां बिंबने हाथमांथी पाडी नाखे. बिंबने कलश प्रमुखनो धक्को लगाडे, देहेरा नी दश आशातना न साचवे. सामायक तथा पोसहमां थापना चार्यनी पडिलेहणा करतां हाथमांथी नूमि उपर गिरावे अने शुद्ध मानजक्ति न राखे. ए सर्व सातमो अवात्सल्यातिचार जाणवो.

७ आठमो अप्रजावनातिचार. ते जे, ठति शक्तियें धर्मनी उन्नतिनां जे जे कारणोठे; जेवां के स्नात्रपूजा, सत्तरप्रकारीपूजा, एकशो अष्टोत्तरीपूजा अने एकवीशप्रकारीपूजा ते मोहोटा हर्षथी कराववी, तथा थोडी शक्ति होय तो व्यवहारें अष्टप्रकारनी पूजा, प्रजावना, संघजक्ति, रथयात्रा, तीर्थयात्रा, संघसहित जवुं, महोत्सव, बिंबप्रतिष्ठा कराववी, तीर्थोद्धार कराववा, जीर्णोद्धार पोताथी कराववां, अथवा अन्यने उपदेशप्ररूपक थइने नवां प्रासाद बीजाकने कराववां, अने सद्गुरु, आचार्य, नटारक प्रमुख आवे थके तेमने संपत्तियुक्त अवारित दानि आपे. ठति शक्तियें उठुं न करे. सोना ना तथा रत्नना लुंठनां करतो थको तेने नगरप्रवेश करावे, ते समयें उदारचित्त वालो थइ जेवुं पोतानुं सामर्थ्य होय, ते प्रमाणे चौटा प्रमुखमां शोभा करावे. प्रतोली प्रमुख विविध प्रकारें विजूषा बना

वे, उदारताથી दीनने दान आपे. ए सर्व शासननी उन्नतिनां कारण ठे. जेकारण माटे एवा उत्सव, महोत्सव, बहुमान अने अवारित दाननी उदारता विगेरेने देखवाथी सर्व कोइ मिथ्यात्वी जीव, धर्मनी अनुमोदना करीने पुण्योपार्जन करे. सुजनबोधी पण थइ जाय, अने आपणा पण एवे कारणे करी परिणाम निर्मल थाय. कोइ लेश्या एवी आवी जाय के, तेवी लेश्या बढी उमरमां पण आवे नहीं. एवो परिणाम समरी जाय. शासननी प्रजावनाथी घणा जीवोने उपकार थाय ; एवं जाणतां ठतां अने ठति शक्तियें पण प्रजावना न करे, अथवा निश्चं प्रजावना अंतर्गतमां ज्यां ज्यां पुष्टनिमित्त जे देवगुरुदर्शन, शास्त्रश्रवण, साधुसेवन, जेनाथी आत्माना गुणनी वृद्धि थाय, घणी निर्जरा थाय, आत्मां ज्ञानप्रकाश थाय. एवं सर्व पोतें जाणठे, पण ते प्रमाणे करे नहीं, ते अप्रजावनादोषातिचार आठमो जाणवो ॥ इति दर्शनाचारस्य अष्टातिचारस्वरूपं संपूर्णम् ॥

॥ अथ ॥

॥ श्री चारित्र्याचारस्य अष्टातिचारस्वरूप प्रारंभः ॥

१ प्रथम अनुपयुक्तगमनातिचार. ते मार्गे चालतां मन, वचन, काया, एकत्र उपयोगीरूप प्रणिधानयुक्त गमन थाय, त्यां साधु फूसर प्रमाण नूमियें दृष्टि पडिलेहणा करतो जाय. एटले ईर्ष्यासमितियुक्त गमन थाय. त्यां साधुने सदा काल होय अने श्रावकने साम्नायक पोसह कीधे होय. अने ज्यारें ते अनुपयोगी योग चपलतासहित वर्ते, तोते प्रथम अनुपयुक्तगमनातिचार जाणवो.

२ बीजो अनुपयुक्तनाथी अतिचार. ते जे साधु सदा सर्वकाल, अने श्रावक साम्नायक पोसहमां बेगो थको बे जाणा बोले.

त्यां जाणाना चार जेदढे. प्रथम सत्यजाणा. ते जेहुं होय, तेहुंज कहे, पण कम वेश न कहे, बीजी असत्यजाणा, ते कांइ कहे वानुं होय तेने बदले कांइ कहे. त्रीजी मिश्रजाणा. ते कांइक जू तुं अने कांइक साचुं, जेम के आजे नगरमां दशनो जन्म थयो. ए वुं कहे, ते मिश्रजाणा. चोथी अनुजनजाणा. ते साचुं पण नहीं अने जूतुं पण नहीं, पण जे लोकव्यवहारें बोलवुं. ते जेम गाम आव्युं रात्री पडी, वली कोइनुं नाम कहेवुं. जेम के जगत्पाल, लक्ष्मीधर, देवदत्त, अमर इत्यादि व्यवहारजाणा चोथी. त्यां साधु सदाकाल, अने श्रावक सामायक पोसहमां पहेजी अने चोथी ए बन्ने जाणा बोले; ते पण प्रणिधानयुक्त उपयोगी अने जयणायुक्त बोले. ते अहींयां विना उपयोगें अशुद्ध बोले, ते बीजो अतिचार.

३ त्रीजो अनुपयुक्तएषणातिचार. ते जे पूर्वोक्तं प्रणिधानयुक्त बेतालीश दोष टालीने निह्ना ले. पांच दोष टालीने आहार करे, ते चारित्र्याचारढे; पण उपयोग विना एथकी विपरीत पणे आहार ले, ते त्रीजो अतिचार. अहींयां एषणाशुद्धिमां बीजुं पण वस्त्र, पात्र, शय्या, संधारक, वसती प्रमुख जे जे चीज चारित्रने उपकारी होय, ते चीज जो निर्दोष ले, तो आचार जाणवो अने जो सदोष ले, तो अतिचार लागे. ए पण अतिचार साधुने सर्वदा, अने गृहस्थने पोसह सामायक लीधे लागे. एम पोतानी दशा माफक पाळे, तेमां जो अनुपयुक्त प्रवर्ते, तो ते त्रीजो अतिचार.

४ चोथो अनुपयुक्तआदानमोचनातिचार. ते जे साधु सदाकाल, अने श्रावक सामायक पोसहमां जे जे चीज ले, तथा मूके, ते चीज पूर्वोक्त प्रणिधानयुक्त उपयोगी थको दृष्टिपडिले दणा पूर्वक ले, फरी एवी रीतेंज मूके, एवो आचारढे. अने जे अनुपयुक्त अवधिथी आदान मोचन करे, ते चोथो अतिचार कहियें.

५ पांचमो अनुपयुक्तपरिष्ठापन अतिचार. ते जे साधु सर्व

काल, अने श्रावक सामायक पोसहमां लघुनीति, वडीनीति, मे ल, श्लेष्मादि जे परठवणा लायक वस्तु, ते शुद्ध निर्जीव जूमि ना स्थानकमां दृष्टिपडिलेहणापूर्वक, पुंजन प्रमार्जन करीने परठवे, एवो आचारठे. तेथी विपरीत, प्रणिधान रहित अनुपयोगी थको परठवे, तो पांचमो अतिचार लागे. अहींयां पहेली बे स मिति, पोसह सामायकमां तो अवश्य साचववी. कदापि न सच वाय, तो पण ए बेनो जैनधर्मीने उपयोग राखवो. कारण ए ध र्मनो मूलमार्गठे.

६ ठठो अनुपयुक्तमनप्रवर्तनातिचार. ते जे साधु सर्व कालें अने श्रावक सामायकादिक धर्मकरणीना अवसरें पूर्वोक्त प्रणि धानपूर्वकं सर्व कुविकल्प ठोडीने सूत्रार्थ चिंतवन प्रमुख आलं बनयुक्त उपयोगी थको मनने स्थिर राखे, ते मनगुप्ति आचार, अने एनाथी विपरीत आर्त्तध्यानादिकें करी कुविकल्पमां मन दो डावे, ते ठठो अतिचार.

७ सातमो अनुपयुक्तअकारणवचनातिचार. ते जे साधु सर्व काल अने श्रावक सामायक पोसहमां प्रायें मौनज रहे. अने बोले, तो पण उपयोगी, पूर्वोक्तप्रणिधानयुक्त अवश्य कारण योगें जिनाज्ञायुक्त सर्व जीवने हितकारक, एवं शुद्ध जांगे सांजल वामां मधुर एवं वचन कहे, ते वचनगुप्ति आचारठे. अने एनाथी विपरीत निष्कारणे जेवुं तेवुं बोले, ते सातमो अतिचार.

८ आठमो अनुपयुक्तनिष्कारणकाययोगचपलतातिचार. ते जे साधु सर्वकाल अने श्रावक पोसह सामायकमां इंडिउने गुप्त क री राखे. अने अवश्य कारण योगें उपयोगी थको प्रणिधान यु क्त आज्ञापूर्वक जयणाथी हस्त पादादिक आकुंचन प्रसारण क रे, अथवा उठे, बेसे, ते कायगुप्ति आचार. पण निष्कारण, अनुपयुक्त, अने अविधिपूर्वक जे हस्त पादादिक योगचपल

તા કરે, તે આત્મો અતિચાર જાણવો. એ અતિચાર જાણવામાં રાખે, પણ આદરે નહીં. અહિંયાં ગુપ્તિધર્મ તે વ્રતસર્ગધર્મ છે અને સમિતિ ઈર્ષ્યાદિક જે પાંચેઢે, તે અપવાદધર્મ છે. એ આઠે ધર્મની મા તા કહેવાય, જે જે ધર્મ કરણીઢે, તે એ આઠે કરી યુક્તઢે, તે આ ચારઢે. અને એ-વિના જે કરે, તે અતિચારજાણવો ॥ ઇતિ ચારિ ત્રાચારસ્ય અષ્ટાતિચારસ્વરૂપં સંપૂર્ણમ્ ॥

॥ અથ ॥

॥ શ્રીતપાચારસ્ય દ્વાદશાતિચાર સ્વરૂપ પ્રારંભઃ ॥

ત્યાં તપનું મૂલ લક્ષણ એઢે જે, શ્રી જિનેશ્વરેં બાર પ્રકારના તપની પ્રરૂપણા કીધી, તે તપ, પરમ નિર્જરાનું કારણઢે. પણ ઇચ્છા નિરોધ કરીને મનમાં ગ્લાનપણું નહીં, મન હારે નહીં, અગ્લાન ની આતુરતા રહિત, વિષયાનુષ્ઠાન, ગરલાનુષ્ઠાન રહિત, અન્યોન્યા નુષ્ઠાનરહિત એટલે આ લોકને વિષે આજીવિકા હેતુયેં અથવા મા નને અર્થે, તથા પૂજાને અર્થે, અને પરલોકેં દેવાદિક પદવીના હે તુયેં એ ત્રણ અનુષ્ઠાન ઢે, ઇત્યાદિક આશયરહિત, ક્રોધમાનાદિક પાયરહિત, ઝમંગસહિત, સમતાસહિત, અને ચિત્તની પ્રસન્નતાયેં કરી, કેવલ કર્મક્ર્યના નિમિત્તેં કરે, તેને શુદ્ધતપ કહીયેં. તે તપના બાર જેદ ઢે, માટે બાર અતિચાર લાગે, તે લખેઢે.

૧ પ્રથમ અણશણતપ. તે જે જે ઉપવાસાદિક વિવિધ પ્રકાર નાઢે, તે કરીને પઢી પૂર્વે જોગવેલા આહારને યાદ કરે. નક્કકથા કરે, આગલા દિવસેં પારણાની ચિંતા કરે કે આવી રીતેં રસોડ બ નાવીને સ્વાડશ. એવો મનમાં વિકલ્પ કરે. આ સંસારમાં આહાર સંજ્ઞાદિક દોષઢે, તે મોહોટું લાંઢનઢે ; અને સર્વ આરંભનું મૂલ ઢે. “ ઢાએ કાયનો યાય જ્યારેં ડંટો, ત્યારેં બને એક રોટો ” એવો અ નાદિ દોષ જિનવચન સાંજલવાથી જાણ્યો પણ તે દોષ સર્વ પ્રકાર

રેં પરિત્યાગવાને તો લાચારઢે, ત્યારેં મોહાર્થીં જીવ, પોતાની શક્તિ મુજબ યોગ્ય પરિમિત કાલ કવલાહાર ત્રિવિધ યોગેં ત્યાગરૂપ પચ્ચચાણં કરે.; એટલે ધારણાપરિમાણકાલ સુધી ઢકાષને અનયદાન થયું. અને રસનેંડિયાદિક માર્ગી થયા. ત્યારેં સકલ લલ્લિ પ્રમુખ આત્મિક સંપત્તિનું બીજ રોપ્યું. એમં સકલ મનઃકામના પૂર્ણ કરવાને સમર્થ એવું તપ કરીને આગલા પાઠલા દિવસની ચિંતા, અનુમોદના કરે, તે તપફલ વ્યર્થ કરે. અથવા મનગ્લાન કરે જે, ઉપવાસ મહોટો કઠિન થયો? આ શું કહ્યું? એવો પશ્ચાત્તાપ કરે. એ સર્વ, તપના અતિચારઢે ॥ ઇતિ અણશણ તપાતિચાર.

૨ બીજો ઝળોદરીતપ અતિચાર. તે જે પુરુષનો પૂર્ણ આહાર બત્રીશ કવલપ્રમાણ, અને સ્ત્રીનો અષ્ટાવીશ કવલ પ્રમાણ આહાર. એ નીરોગી શુદ્ધકાયાનું લક્ષણઢે. એમાં જો કમી જાસ્તી આહાર થાય, તે પ્રાયેં રોગ ઔપધાદિકના પ્રજાવથી થડ જાય તો લાચારીઢે, પણ પ્રમાણ તો બત્રીશ કવલનું ઢે. અને એક કવલનું પ્રમાણ મુરગીનું ઇંદુ અથવા જેવડું આંબડું તેવડું, અથવા આપણા મોઢાની ફાડમાં જેવડો કવલ સુખેં આવે એટલો ગ્રાસ જેવો તેને પણ કવલપ્રમાણ કહીયેં. અથવા આપણો જેટલો આહાર હોય, તેના બત્રીશ જાગ કરીએં તેમાંના એક જાગને પણ કવલ કહીયેં. એવા બત્રીશ કવલનો જે આહાર કરે, તે પૂર્ણહારી કહેવાય. તે પૂર્ણ આહારમાંથી ઇહ્વારોધ કરીને ક્રુધા ઢટે સંતોષધરીને બે અથવા ચાર અથવા આવ કોલીયા ડંઢા ચાય; તેને ઝળોદરી તપ કહીયેં. ત્યાં ઝળોદરીતપ કરીને કવલ પરિમાણમાં મહોટા મહોટા કોલીયા ગણતરીમાં રાખીને ચાય અથવા સરસ આહાર જે મોઢક પ્રમુખ ચીજ ઘણી ચીકણીઢે, તેના કોલીયા ચાવામાં પણ ડંઢા આવે. કારણ તેના થોડા કોલીયામાંજ તૃપ્તિ થાય. તે થોડા કોલીયા ગણતરીમાં રાખે, અથવા વિશેષ સ્વાદથી ઘણું ચાય. એવું

करीने विचारे जे आहार प्रमाण तो बत्रीश कोलीयानुंठे; अने में तो चोवीश कोलीया खाधा; माटे मारे पण ऊणोदरी तप थयुं. पण एम न विचारे जे, बत्रीश कोलीयामां मोदक प्रमुख चीकणी वस्तुनी गणतरी नहीं जाणवी. तेम ठतां अज्ञानदोषथी समजीने ते एवो मनमां विकल्प करे, ते ऊणोदरी तप अतिचार.

३ त्रीजुं वृत्तिसंक्षेपतप. ते विविध प्रकारना अनिग्रह धरे, अने श्रावक चौद नियम धरे. अथवा आहारनी चीज होय तेनी इव्य द्वारायें संख्या राखे, ते वृत्तिसंक्षेपतप कहियें. ते तप करीने साधु वार्त्तामां अथवा उपदेश देतां थकां पोताना अनिग्रहनी वात पण गृहस्थना आगल कही दे; त्यारें ते सांजलीने गृहस्थ जाणे जे अहो !! साधुयें केवा केवा अनिग्रह लीधाळे. तेथी विवेकी अ ने चतुर श्रावक होय, ते पोतानी बुद्धियकी अवसर थये थके अनिग्रह पूरे. तथा गृहस्थ इव्यपरिमाणादि नियम धरतो होय, ते पोताना घरमां संकेत शिद्धारूप करे. जे तमे तो स्नेहप्रयिल ठो तेथी हरेक चीज लार्वीने नोजन करती वखतें नोजनमां ना खशो; अने अमें तो वृत्तिसंक्षेप ठैयें, तेथी इव्य अधिक थइ जाय त्यारें व्रत खंमन थाय. माटे अमने जूदी जूदी चीज आपवी न हीं. अमाराथी एकठी करेली चीज लीधी जाय, जेजुं एक इव्य ग ण्युं जाय माटे हलफल करीने विना खबरथी कोइ चीज जूदी आपशो. नहीं. एवी शिद्धा कहे त्यारें ते रसोइदार तुरत रहस्य पा मी जाय अने पढी पोतानी निपुणताथी लूण, मरचुं, जीरुं, हिंग संयुक्त व्यंजनादिक मीठी चीज प्रमुख आगलथी एकठी मे लवीने राखे अने ते सौ चीज सुखाद होय ते पीरसे अने ते चीज आरोगे. मनमां जाणे के, मारुं इव्यपरिमाण हुं शुद्ध राखुं. पण पूर्वे एवी संज्ञा करी, तेथी व्रत तो मजिन थयुं. एवो कु विकल्प, ते वृत्तिसंक्षेपतपअतिचार.

४ चोथो रसत्यागतप अतिचार. ते रस जे ठ विगय, ते वि कारना हेतुळे. अने रसगृहिना बहु कटु विपाक ठे; एवुं जाणीने त्याग कखो. पठी कोइ कारण विना अने गुरुआज्ञा विना निविआंता करी खाय अथवा अन्य इव्यांतरसंयोग मेलावी घणी रीतें अग्निसं स्कार करीने तेनी मजा आवे; एवी गुणवान् चीज करी खाय. एटले जिव्हानी रसगृहि मटाडवा सारु ए तप कीधुं हतुं ते तो थयुं नहीं, ते चोथो अतिचार.

५ पांचमो कायक्लेशतप अतिचार. ते जे साधु, मुनीश्वर लोच करावे. तडकामां ताप सहन करे, शीत सहन करे, मांस, मडूर, कुतरा प्रमुखना परिसह सहन करे. विकटासनें स्थिर यज्ञे ध्यान करे, विकटासनें सज्जाय करे, ए तप साधुने तो हररोजठे अने श्रावकने तो सामायक, पोसह अथवा जाप, नवकरवाली, पंचपरमेष्टिना ध्यानना अवसरमां कायक्लेश सहन करवानोठे त्यां ठति शक्तियें आगलयी वस्त्रादिक लपेटी सर्व शरीर. आवृत करीने क्रिया करे, अथवा कोमल आसनें बेशीने जपादिक करे, ते कायक्लेशतप अतिचार.

६ ठछो संलीनतातप अतिचार. ते जे साधुने तो सदा संलीनता तपठे तेथी सदा पोताना अंगोपांग संवरी राखे. विना कारणें ह लावे नहीं अने श्रावक पण सामायक पोसहमां, अथवा पूजा ज पादिक अवसरें पोतानुं अंग संवरी विनयगुणयुक्त राखे एटले गप लांबा करवा, अवष्टंन लेवो, गळे हाथ देवो अने अंगोपांग मोडवादिक न करे. एक शुद्ध उपयोगी अंगोपांग संवरी जयणापू र्वक विनयगुणयुक्त प्रवर्त्तन करे, ते संलीनतातप कहीयें. त्यां एवुं तप करीने पूर्वोक्त दूषण लगाडे, तेनें संलीनतातप अतिचार ठछो लागे. ए ठ प्रकारनां बाह्य तपना ठ अतिचार कह्या.

हवे ठ प्रकारनां अन्यंतर तपनां ठ अतिचार कहेवे.

१ त्यां प्रथम प्रायश्चित्ततप अतिचार. ते जे साधु अथवा श्रावक, पोतपोताना व्रतमां दूषण लाग्युं जाणे, त्यारें ज्ञानी गुरुपासें आलोयणा ले. त्यां आलोयणा वे प्रकारनीचे. एक स्वल्पविषयी स्वल्पकालीन. ते कोइएक नियमनो तथा व्रतादिकनो अतिचार लाग्यो जाणे, त्यारें तरत गुरुने पूढीने तेनुं प्रायश्चित्त लीये.

बीजी बहुविषयी, बहुकालीन, उमरगत दूषणनी आलोयणा. तेमां जे एकाद नियमना दूषणनी आलोयणा तो, जे वर्तमानें शाणो होय, तेने पूढी ले; पण ज्यारें आखी उमरनी महोटी आलोयणा लेवा ने चहाय, त्यारें शुद्धगुरु जे ज्ञान अने क्रिया ए बन्ने गुणोंयें युक्त होय, तेनी पासें आलोयणा ले. कदापि ए बन्ने गुणोंयें युक्त एवो शुद्धगुरु न मळे, तो बहुश्रुत, ज्ञानवान्, शुद्ध जाणी, एवो पासडो प्रमुख होय, तेनी पासेंथी आलोयणा ले; पण जे उत्कृष्ट क्रियावंतज होय परंतु सिद्धांतना रहस्यने न जाणे तो तेनी पासेंथी न ले. कदापि ज्ञानवंत पासडो पण न मळे तो बे गुणें युक्त अथवा एक गुणें युक्त शुद्धप्ररूपक ज्यां होय, त्यां तेनो शोध करीने तेने माटे बीजे गाम बीजे देश जाय. एवी रीतें खोज करतां पोताना निवासक्षेत्रथी सातडों योजन सुधी गुरुनी गवेषणा करे, तथा कालथी बार वर्ष पर्यंत गवेषणा करे. एम शोधतां शोधतां कदापि तेनुं आयुष्य पूर्ण थाय; तो पण तेने आराधक कही ये. तथा गवेषणा करतामां ज्यां गुणवंत गुरु मळे, त्यां ते गुरुनी पासें आलोयणा ले. एम करतां बे गुणयुक्त अथवा एक गुणयुक्त पण गुरु साधु पासडो अथवा ज्ञानवान् होय तेनी खबर, बार वर्ष सुधी खोज करतां न मली, त्यारें पढी कोइएक ठेकाणेंथी एवी खबर मली के एक साधु, बहुश्रुत अने क्रियावंत हतो, ते साधु कोइ पापकर्मना उदयथी प्रतिपाति यइने अहींयांथी कोइ दूर देशांतर

जइने त्यां ते वेष ढोडीने गृहस्थ थयोळे, तेनुं नाम पन्हाकडो आ
वक कहीयें ते फलाणा गाममां ठे. एवुं सांजलीने प्रायश्चिती त्यां
जाय अने ते पन्हाकडाने एवो प्रतिबोध आपे के हे महानुभाव !
तमे तो रत्नत्रयिनी महोटी पदवी पामी करीने ढोडी दीधी, ते सारुं
नहीं कछुं. पण तेमां तमे शुं करो ? उदय ठे ते महाबलवान्
ठे. तेना जोरथी तमारा परिणाम शिथिल थइ गया. ते तो जे
थवानुं हतुं ते थइ गयुं, ते माटे हवे कांइ चेतो अने फरी पराक्र
मने फोरवो. हमणां अगुज कर्मना उदयनी अशाता पाठी हव
वानो समय थयो जणायळे तेथी करी अमारो पण तमारी सार्थें
मेलाप थयोळे. वली तमोने तो महाज्ञाननो आधारळे. तो
तमे देखी पेखीने केम नूलमां पडोठो ? ए माटे फरीथी खब
रदार थइ चारित्ररत्नने अंगीकार करो अने आत्माने तारो. आ
गल पण घणा पतित थइने फरी जागृत थयाळे, सर्व कर्मनो कृप
करीने. मुक्तिसुखने पाम्याळे ए माटे तमे पण चारित्र व्यो, ढीज
करो नहीं. एवो सारो उपदेश सांजलीने ते पन्हाकडा श्रावकना
परिणाम सुधरे, तो तेने चारित्र लेवरावी, पढी तेनी पासेंथी प्रा
यश्चित्त ले. एम करतां पण ते नारे कर्मीळे, तेथी एम कहे के
जाइ साहेब ! गजपाखर ते रासजथी केम उठावी शकाओ ?
तेम माराथी आ निष्कलंक चारित्ररत्न न पळे तो तेने जूतुं लीधा
थी शो गुण थाय ? जो ते विधि माफक निर्वहे नहीं तो हुं उलटो
महापापी अने अधोरी थाउं. एकवार तो थयो ठउं अने ए माघ
लागी चूक्योळे. हवे एवी हकीकत कही अने ते जाइयें सांजली
ते समयें ते, ते पन्हाकडाने जिनमंदिरमां लेइ जाय अने त्यां तेने
सामायक लेवरावे. पढी तेने वंदन करीने तेनी पासेंथी आलोय
णा ले; पण अज्ञानी पासेंथी आलोयणा ले नहीं. एवी रीतें गुरुनी
गवेषणा करीने पण आलोयणा ले, ते एवी रीतें के जेम पोतानी

माता कने बालक पोताना मननी वात कहे; तेमांनी कांइ पण बुपावे नहीं, कोइ वात कहेतां लाजे पण नहीं, तेम साधक पण गुरुनी आगल जेवी वीती होय तेवी, निष्कपटी थइ करीने त्रणे योगजे मन, वचन, अने काया तेणे करी जे नूल थइ होय ते कही आपे. कोइ जाणीती वातमां बुपावे नहीं, तेने आलोचना कही यें. पण जो कांइ ठानुं राखीने कहे, तो ते तत्त्वदंजी थयो, तेथी तेनी शुद्धि थाय नहीं. एवा विधिपूर्वक साधकें गुरु आगल, सर्व पाप प्रगट करी दीधां; गुरुयें पण सर्व जाणी लीधुं. तयार पठी गुरु, आगमना ज्ञातावे ते विचारे के पापकर्म, चार रीतें लागेवे. १ आकुट्टी, २ दर्प, ३ कल्प, अने ४ प्रमाद. एवा चार प्रकारना पापमां आ आलोचना लेनार कया पापना प्रायश्चित्तने लायक वे ? एवो विवेक करीने यथायोग्य प्रायश्चित्ततप, गुरु आपे, ते शिष्य प्रसन्न थइने ले अने एवुं जाणे के गुरुजीयें मारा उपर महोटी कृपा करीने संकष्टमांथी ठोडाव्यो अने मने घणो सुखी कखो. मने घणो शुद्ध उपाय बताव्यो. ए गुणना उपकारने कोण वि सरे ? एवी रीतें हर्षित चित्तथी गुरुदत्त प्रायश्चित्ततप ले. पठी गुरुयें उपदिष्टकालने विषे जे तप आप्थुं वे, ते तप लेखा शुद्ध पूरुं करी पढोचाडे. ते प्रायश्चित्ततपाचार कहीयें. अने जे गुरुयें आपेला मार्गने ठोडीने पोतानी मतिकल्पनापूर्वक करे, अथवा प्रतिज्ञात कालथी वधारे काल, विना कारणे लगावे, अथवा कमवेश करे अथवा प्रतिज्ञा, राजवेठ समान करे, पांच लोकमां अण बूटतुं करे अथवा शून्यचित्तथी करे. अथवा फरी तेवुंज आश्रवसेवन करे, ते प्रायश्चित्ततप अतिचार कहीयें.

१ बीजो विनयतप अतिचार. ते जे साधु तथा श्रावक सद्गु पो त पोतानी दशा माफक विनयपूर्वक आगममां “आयरियउवशाए” इत्यादिक गुणवंत प्रत्यें विनय जे वंदन, नमन, अन्युत्थानादि

उचितनक्तिक्रियारूप, ते आगमशैली प्रमाणे करे, ते विनयत पाचार कहियें; अने जे आगमोक्तिथी कमवेश करे अथवा विपरीत करे अथवा अण बूटतो करे अथवा दंजथी करे, ते विनयतप अतिचार कहियें.

३ त्रीजो वैयावच्चतप अतिचार. ते जे साधु तथा श्रावकने, कुल, गण, चैत्य, संघ इत्यादिकनुं जेनुं जेनुं जेवुं जेवुं वैयावच्च करवुं आगममां कह्युं ते, ते प्रमाणे तेनुं वैयावच्च करे. त्याहां वै यावच्च ते रोगादिक विघ्न उपजे अके तेनो प्रतिकार जे उपाय वि विध औषध, अंगमर्दन, पथ्य, नक्तादि योगमां तत्पर थइ नक्तिपूर्वक करे, ते वैयावच्चतपाचार कहियें अने जे ते वैयावच्चनी वख तें काइ बानुं काढी टली जाय अथवा वैयावच्च खोटुं करे अने जे नक्ति विना अणबूटते करे अथवा दंजथी करे अथवा आचार्यादिकना जयथी करे अथवा पोताने करवानुं, ते बीजा पासें करावे, तेने वैयावच्चतप अतिचार कहियें.

४ चोथो सस्नायतप अतिचार. ते जे साधु तथा श्रावक पोत पोतानी योग्यता प्रमाणे श्रुतज्ञाननो अन्यास करे, ते सस्नायत पाचार कहियें. ते सस्नायतप, पांच प्रकारनुंठे. १ वांचवुं, २ पूठवुं, ३ परावर्त्तवुं, ४ अनुप्रेक्षा, ५ धर्मकथा.

१ त्यां प्रथम वांचनसस्नाय. ते जे श्रुतनुं नणवुं, नणाववुं, ते वांचनसस्नाय कहियें.

२ बीजी प्रह्वणासस्नाय. ते जे नणवामां संदेह थयो, तेनुं शिष्यें पूठवुं अथवा गुरुयें शिष्यने कहेवुं. ते प्रह्वणानामें बीजी सस्नाय.

३ त्रीजी परावर्त्तनासस्नाय. ते जे पूर्वे नणोला श्रुतनुं गणवुं अथवा गुरुयें शिष्यनी परावर्त्तना सांजलवी अथवा परावर्त्तना करवानी प्रेरणा करवी, ते परावर्त्तनासस्नाय कहियें.

४ चोथी अनुप्रेक्षासस्नाय. ते जे पवितश्रुतना अर्थनुं चिंतव

न करवुं, अथवा. परस्पर साधु श्रावकें मलीने चर्चा करवी
अथवा गुरु, स्याद्वादशैलीपूर्वक उक्ति युक्तियें करी शिष्यनो
संशय टाळे, ते अनुप्रेक्षासंज्ञाय.

५ पांचमी धर्मकथासंज्ञाय. ते जे रुचिवंत जीवने नाव करु
णापूर्वक धर्मोपदेश कहे; धर्म प्रत्यें पमाडे, तेने धर्मकथासंज्ञा
य कह्यीं. ए पांचे प्रकारनी संज्ञाय, शिष्य अथवा गुरु पोतानी
दशा माफक यथागम करे, ते संज्ञायतप कह्यीं.

१ अथवा शिष्य विनयसहित हर्षित थको, गुरु आशय अट
कल करतो, अनुकूल पणे आसनस्थ प्रशांत इत्यादि विधिपूर्वक वां
चना ले तथा गुरु पण प्रसन्नचित्तथी तेनी योग्यता माफक प्रमाद
तजीने अग्लानपणे वांचना आपे, ते वेउने वांचनासंज्ञाय तप.

२ तथा प्रह्वणासंज्ञाय. ते आसनस्थ गुरु जोडने शिष्य विन
यादि गुणयुक्त आशय अनुकूल यडने पूढे. गुरु पण नाव दया
धरीने धर्मरागथी घणी बुद्धिनो स्वरच करीने स्याद्वादशैली अनु
सरतो, एवो जवाव आपे के, तेणे करी शिष्यना चित्तनो संशय
तरत मटी जाय, ते वेउने प्रह्वणासंज्ञायतप कह्यीं.

३ तथा परावर्तनासंज्ञाय. ते जे शिष्य, तीव्र उपयोगी थको पूर्व
पठितशास्त्रने गुणे, तथा गुरु पण तीव्र उपयोगी थका सांजले, नू
ल चूक कह्यी दीए, ते बन्नेने परावर्तनासंज्ञायतप कह्यीं.

४ अनुप्रेक्षासंज्ञाय. ते जे अर्थनी चर्चा, शिष्य सहाध्यायी अने बी
जा पण निपुण. साधु मलीने विविधयुक्ति जैनशैलीपूर्वक करे, त्यांक्या
रेंक चर्चा करतां उक्ति युक्तिपूर्वक निर्णय थाय अने क्यारेंक निर्णय न
थाय, त्यारें गुरु पण आगमानुकूल उपयोगी यडने विशदरीतें चर्चानो
निर्णय करी आपे, ते बन्नेने पूर्वोक्त अनुप्रेक्षासंज्ञाय तप कह्यीं.

५ तथा धर्मोपदेशसंज्ञाय. ते बन्नेने पूर्वोक्तविधिपूर्वक उ
पकार बुद्धिथी धर्मोपदेश आपे. त्यां जो पोताने उपदेश आप

वांणी योग्यता होय, तो आगमशैलीपूर्वक उपदेश आपे. अने जो आगमशैलीना नय, निक्षेप, प्रमाण, सप्तजंगी प्रमुखमां तथा विध क्योपशम न होय, त्यारें जे बहुश्रुत उपदेश आपे, ते कचित् हर्षित अने विस्मय स्मेरमुख थको सांजले. ते धर्मकथासंज्ञाय तप कहियें. ए पांचे संज्ञाय, कहेली रीतिथी विपरीत करे अथवा दंजथी करे, अथवा शिरबोजनिर्वाहनायें करे, अथवा अग्नि मान धरीने करे, बीजानी ईर्ष्याथी करे. अथवा उतावलो उताव लो गडबड करीने पूरी करे, अथवा पोतानी मरजी माफक करे, अथवा यश अर्थे करे, ते संज्ञायतप अतिचार कहियें.

५ पांचमो ध्यानतप अतिचार. ते जे धर्मध्यान अने शुक्लध्यान ए वने मुक्तिदायकठे. त्यां प्रथम साधुने धर्मध्यानना चारे पाद ध्याववानाठे. ते धर्मध्यानने ध्यावतां ध्यावतां, ज्यारें परिपूर्ण अप्र मत्त नामे उत्कृष्ट स्थानें पहोंचे, त्यार पढी आवमा गुणस्थानक ने पामे. त्यां शुक्लध्यानना प्रथम पादनुं ध्यान करे, ते ध्यावतां थकां आगल बारमुं गुणस्थानक पामे, तेवारें शुक्लध्यानना बीजा पादनुं ध्यान करे, ते ध्यावतां थकां बारमुं गुणस्थानक ज्यारें पूरुं थइ रहे, त्यारें चारे घनधातीकर्म क्य थइ जाय, एटले केवलज्ञान पामे, तेर मुं गुणस्थानक पामे अने त्यार पढी पोताना आयुष्यनी स्थिति मा फक तेरमे गुणस्थानकें रहे. पढी जेवारें तेरमा गुणस्थानकनो शेष अं तरमुहूर्त काल रहे, ते वारें शुक्लध्यानना शेष बे पाद ध्यावे. त्यां चउ दमा गुणस्थानकें पहोंचे, ते स्थलें सर्वकर्मनो क्य करीने मुक्ति सुख पामे, ए साधुना ध्याननी पद्धति ठे तथा आवकने तो धर्म ध्यान अने शुक्लध्यानने ध्याववानी योग्यता नथी जे कारणे मूल धाती चार कषाय उदयवंत सरुठे, ए माटे ते आवक, अनित्य अशरणादि बारे जावनाने एक चित्तें शुन आर्तिरूपें ध्यावे. ते जा वना करतां, कोइ उत्तम जीवने उपयोगनी निर्मलताथी लयली

नता थाय, तेनाथी धर्मध्याननी समाप्ति थाय. समाप्ति ते एम के, जेम सूर्योदय पहेजां अरुणोदय आजास मात्र होय, ते सूर्य नथी पण एथी सूर्योदयजन्य कार्य, घट पटादि सर्वनो अनुभव थ इ जाय. तेम श्रावकने पण जावनाजन्य शुद्धोपयोगथी धर्मध्याननी समाप्ति जलकरूप धर्मध्यानसरखो अनुभव थाय. मुनिजावनो आस्वादमात्र पामे, पण ध्यानपदनी पूर्णता पामे नहीं, ए जे ध्यानयोग, ते ध्यानतप कह्दीये. अने जे ए ध्यानमां बीजो विकल्प, योगचपलतादिक करे, ते ध्यानतपअतिचार कह्दीये.

६ ठठो त्यागतप अतिचार. त्यां त्यागतपना बे जेदठे. एक इव्यत्याग, अने बीजो जावत्याग. त्यां इव्यत्याग, ते साधु तथा श्रावकने पोत पोतानी दशा माफक आहार उपधि तथा नव विध परिग्रहरूप इन्द्रियसुखनो तथा अवस्थाविशेष देहनो पण त्याग करे, वोसरावे, ते इव्यथी त्यागतप कह्दीये. अने जे विषयतृष्णा तथा कषाय जे क्रोधमानादिक, तेनो जे त्याग करे, तेने जावत्यागतप कह्दीये. ए रीतें जिनागममां जावत्याग तप कह्दीये. तेनो ठति शक्तियें त्याग न करे, अथवा विधिरहित करे, अथवा तत्त्वप्रतीति धरी करे नहीं, अथवा पांच माणसमां अणूटते करे, अथवा निदान धरी करे, ते त्यागतप अतिचार कह्दीये ॥ इति तपाचारस्य षादशातिचारस्वरूपं संपूर्णम् ॥

॥ अथ ॥

॥ श्री वीर्याचारातिचारत्रय प्रारंभः ॥

१ त्यहां वीर्याचार. ते जीवने मन, वचन अने काया, ए त्रणे योगनुं सामर्थ्य जे शक्तिविशेष, ते वीर्य कह्दीये. त्यां साधु तथा श्रावक, पोत पोताना गुण स्थानक माफक तथा पोत पोतानी द

શા માફક જે જે ધર્મકરણી કરે, તે મનાદિ ત્રણે યોગનું વીર્ય ફોરવીને કરે, સર્વ ધર્મકરણીમાં જેવો જેવો વીર્યોદ્ધાસ હોય, તે વું તેવું તે ફલ પામે. જે માટે ગુણસ્થાન, યોગસ્થાન અને સંયમસ્થાનના જેદ પડે. તે વીર્યની પ્રબલતા અને મંદતાથી ચઢવું અને પડવું થાય છે. ત્યાં પ્રથમ કાયયોગથી સર્વધર્મકરણીમાં પોતાના અંગનું બલ, વીર્ય, ફોરવવામાં જૂલ ન કરે તથા મનોયોગથી ઉત્સાહ, નક્તિ, ઇર્ષ્ય તથા પ્યાર, બહુ ધરતો કરે અને વચનયોગથી ધર્મકરણીની પ્રશંસા ઘણા માનથી કરે; ધર્મની ઉન્નતિ, ઉપમા આપી આપોને કરે અને ઘણા જીવને ધર્મસન્મુખ કરે, પોતાના આત્માને ધર્મપ્રાપ્તિ સરાહે, એટલે વચ્ચાણે કે, ધન્ય મારું નામ, કે મને શ્રી જિનેશ્વરજીના માર્ગની ધર્મપ્રવૃત્તિ મળી! હવે મને નવડુઃખનો નય નથી. ઇત્યાદિ ત્રિકરણ યોગશક્તિ ધર્મકરણીમાં વીર્યોદ્ધાસ ફોરવે, તે વીર્યાચારનો આરાધક થોડા કાલમાં શ્રદ્ધા લીલા પામે. જો થોડી પણ દાનાદિ કરણીમાં વીર્યોદ્ધાસ ઘણો હોય તો, મહોટી કરણીથી પણ વધારે ફલ પામે.

અને ધર્મકરણીમાં જે ઠતિ શક્તિયેં કાયયોગેં આલસ્ય કરે, કાયબલ ફોરવે નહીં અથવા રાજવેલ સમાન કરે, કાંઈ પણ નક્તિ વિના નયાદિ કારણે કરે અથવા અનિમાનથી કરે અથવા દેખા દેખીયેં કરે અથવા તે લાજથી, અનુષ્ઠાનાદિક વાંઠાથી કરે, તે કાયયોગવીર્યાચારાતિચાર પ્રથમ જાણવો.

૨ તથા વચનયોગેં ઉત્સાહથી સત્સાચ સ્તવનાદિ કરે નહીં, મંદ મંદ નાપાથી ગડબડ કરીને નણણાની રીતેં કહે, તથા વીજો કોઈ ધર્મકાર્ય કરતો હોય, તેને ડુપ્કરતા કહી દેખાડે, જે એ ધર્મકામ છે, તે ઘણું મુશ્કેલ છે, તમારાથી પૂરું પડશે નહીં માટે પ્રથમથીજ જોઈ વિચારીને કરજો. એ પ્રમાણે કહીને સમર્થને પણ ઉત્સાહજંગ કરે તથા ધર્મકાર્ય કરતાં અથવા કરીને પઠી સ્વેદનાં

वचन कहे जे, ए धर्मकार्य कछुं, पण ए धर्मकार्य करतां महोटी तस्दी पाय्या, ए काम घणुंज कठिन ठे. करशे, तेज जाणशे. मने वीती ते सारुं मन जाणेठे, कोइ सहाय पण न थयु, एने को इयें उपाड्युं नहीं. त्यारें शुं करीयें ? अमे कोने कहीयें. अधिकारी थया त्यारें सर्व अमोने करवुं पड्युं, बीजुं शुं कहीयें ? आ धर्मकार्य करतामां आ शरीर, दुर्बल थइ गयुंठे, ते हजी सुधी ठेकाणे आव्युं नथी. एवां वचन कहीने घणानां चित्त, जंग करे. इत्यादि हीन तानां वचन कहे, ते वचनयोगवीर्याचारातिचार बीजो जाणवो.

३ तथा मनोयोगें सीदातो थको करे अथवा उत्साह विना करे, जे आ कामनी वेठ क्यारें उतरशे ? ए काम हाथमां नहीं लेत तो सारुं थात. नाहक आ काम में उठाव्युं तो खरुं, पण हवे कोइ बीजो माथे ले, तो हुंमूकी आपुं. कोइ रीतें बूटे तो सारुं थइ जाय अथवा ए काममां महेनत घणी थशे, पैशो घणो खरचा शे, शुं करीयें ? वगर विचारे कछुं तो आवी फसाया ; हवे फरी एवी वातमां पड्युं नहीं अथवा आ तप, क्रियादिक, कठिन थयां. हवे फरी जोइने आदर करशुं ! इत्यादिक कुविकल्प मनमां करे, ते मनोयोगवीर्याचारातिचार बीजो जाणवो ॥ इति वीर्याचारातिचारत्रयस्वरूपं संपूर्णम् ॥

ए प्रमाणे सर्व साधु अने आवकना धर्मेना सर्व मली एक शो चोवीश अतिचारनुं विवरण कछुं. इति श्री सम्यक्त्वमूल ६ा दशव्रतविवरणं समाप्तम् ॥ एवी विगतथी दोष मटाडीने जे व्रत पाजे, ते परमकल्याणमाला वरे ॥

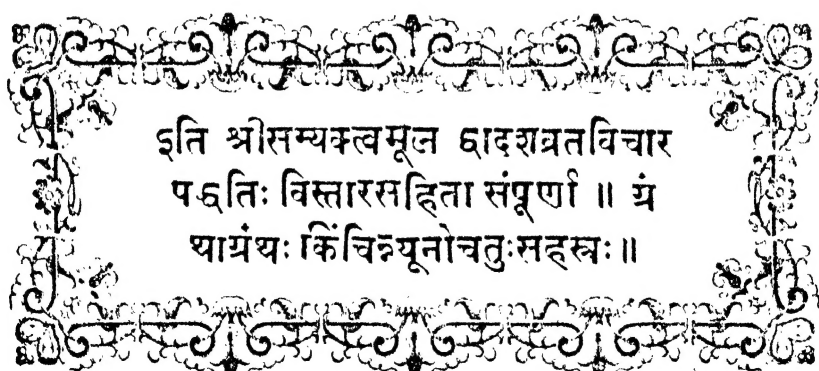
॥ दोहा ॥

शत अष्टारे ऊपरें, वीते वर्ष ढवीश ;

मगशिर शुदि पंचमि गुरु, पूरण नई जगीश ॥ १ ॥

सुरसरिताके तट वसे, पामलिपुर गुनधान ;
 जिहां सुदर्शन साधुवर, पाया केवलज्ञान ॥ २ ॥
 ब्रह्मचारि शिर सेहरो, थूलिजइ गुणधाम ;
 जिण कोश्या प्रतिबूझवी, जिणपुर राख्युं नाम ॥ ३ ॥
 तिण पुर साह शिरोमणि, सोमचंद अजिधान ;
 दाता जुका गुनमति, चातुरजन परधान ॥ ४ ॥
 तसु सुत नइक व्रतरुचि, धर्म दृढमतिमान् ;
 हेमचंद नामें निपुण, हाटक सम गुणवान् ॥ ५ ॥
 धर्मकथा सुणिने नइ, व्रतरुचि तव कहे साह ;
 लिख दीजें व्रतकी विगत, विस्तरसैं हम चाह ॥ ६ ॥
 समकित युं व्रत बारकी, विगत पुनी अतिचार ;
 वृद्धपरंपर शास्त्र बहु, लिखि कीनो बिस्तार ॥ ७ ॥
 आगमजलधि अपार है, मुज मति नौका तुष्ट ;
 कौ निवहे नादों नदी, पकरे जेही पुष्ट ॥ ८ ॥
 आगे बहुश्रुतने लिखे, विरती वात विशेष ;
 वाकूं दिख जापा लिखूं, उनमें कौन विशेष ॥ ९ ॥
 तौनी तसु आसय अगम, जो बिन पाय अशुद्ध ;
 लिखिउ मिथ्या डकडं, साखी गुरुजन बुद्ध ॥ १० ॥
 अल्पमती अज्ञान हूं, जाणुं न बहुत रहस्य ;
 कृपा करी मोपरि कृती, करजो शुद्ध अवश्य ॥ ११ ॥
 विगत एह व्रत बारकी, लिखी यथामति योग ;
 व्रतरुचि विविध अन्यास करि, करजो तसु परिजोग ॥ १२ ॥
 काल अनंत अनंतमय, जो पुगल परिअट्ट ;
 सोनी अनंतानंत गये, जनम मरण संघट्ट ॥ १३ ॥
 परमरिपू परमाद है, तसु जय करण उपाय ;
 विधियुत मानव नव लह्यो, तौनि न चेतो कांय ॥ १४ ॥

नूत्रे नव जो एह तुम, बहुरि न आवै हठ ;
 तौ चेतो चितमें चतुर ! निसुणी श्रुत परमठ ॥ १५ ॥
 सुविहित सूरि सिरोमणि, नागरवंदित पाय ;
 (श्री) पुण्यसागर सूरिंइ ते, तपगठपति सुखदाय ॥ १६ ॥
 तसु आणा सिर धारतां, वारतां विषय कषाय ;
 श्रुतधारी उपगारि बहु, (श्री) ज्ञान सागर उवधाय ॥ १७ ॥
 तासु शिष्य पूरव तणा, तीरथ जेटण काज ;
 किय प्रयाण गुन दिन घडी, गुन शकुनें गुन साज ॥ १८ ॥
 तीरथ फरसत आविया, पटणा नयर सुठाय ;
 परमानंद नयो वंदतां, शेर मुनीसर पाय ॥ १९ ॥
 दिन केताइक तिहां रहि, निख्यो सुव्रतविस्तार ;
 वज्रोत्कीर्णमणिसूत परि, बहु श्रुतके उपगार ॥ २० ॥
 इह विधि जो व्रत धारजो, वारजो विषयकषाय ;
 बिलसे ज्ञान उद्योतमय, आनंदघन सुखदाय ॥ २१ ॥

इति श्रीसम्यक्त्वमूल षादशव्रतविचार
 पद्धतिः विस्तारसहिता संपूर्णा ॥ ग्रं
 थाग्रंथः किंचिन्नूतचतुःसहस्रः ॥

